

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Journal of Roi Et Rajabhat University

ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2567
Vol. 18 No.1 January - April 2024

R
E
R
U

สาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์
Humanities & Social Sciences
<https://www.thaijo/index.php/reru>

ISSN 2985-2110 (Print)
ISSN 2985-2129 (Online)

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Journal of Roi Et Rajabhat University

ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน 2567

Volume 18 No.1 January – April 2024

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการ บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความหนังสือ บทความปริทัศน์ บทความทั่วไป บทความหนังสือ ที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาสังคม เป็นสื่อกลาง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการของนักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยมีขอบเขตเนื้อหาในสาขาภาษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ การจัดการทั่วไป การตลาด นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ส่งเสริมการเกษตร สิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม สารสนเทศศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุม สหวิทยาการ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน
ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม
ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน – ธันวาคม

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์พิเศษธงทอง จันทรางศุ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิต กำมันตะคุณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนาภรณ์ พันทวี

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขอบฟ้า จันทร์เจริญ

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
รองศาสตราจารย์ ดร.ปาริชา มารี เคน	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุบิน ยุระรัช	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
รองศาสตราจารย์ ดร.พิศมัย ศรีอำไพ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สืบชาติ อันทะไชย	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนพฤกษ์ ชามะรัตน์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา กาวิระ	มหาวิทยาลัยพะเยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณดี สุทธิวรการ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Professor Dr. William R. Barratt	Indiana State University
Professor Dr. Leslie B. Barratt	Indiana State University

สถานที่จัดพิมพ์

โรงพิมพ์ดกสีลาการพิมพ์ โทรศัพท์ 088 560 8139

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์	ที่ปรึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนาภรณ์ พันทวี	ที่ปรึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชอบฟ้า จันทร์เจริญ	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวธิดา ขาปัญญา	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตรภรณ์ วงศ์คำจันทร์	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชณีเพ็ญ พลเยี่ยม	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มงคล เอกพันธ์	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณิธร วรรณธรณ	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลัดดา พลพุทธา	กรรมการ
อาจารย์ ดร.สุจิตรา ฤทธิมนตรี	กรรมการ
อาจารย์ ดร.ทิพย์สุดา ปรีดาพันธุ์	กรรมการและเลขานุการ

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ

รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาธ เนืองเฉลิม	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สุบิน ยุระ	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
รองศาสตราจารย์ ดร.อพนันท์ พูลพุทธา	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.วนิดา ผาระนิต	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.นิราศ จันทจักร	มหาวิทยาลัยนครพนม
รองศาสตราจารย์ ดร.จตุรงค์ ธนะสีลังกูร	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.อังชนินทร์ ทองปาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนรรฆ จรรย์ยานนท์	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน นาคี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล แสงพรหม	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริรัตน์ นาคิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สิริธร สิ้นจินดาวงศ์	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุภูมิ เขตจัตุรัส	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดาวรรณ ฤทธิการ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รพีพรรณ พงษ์อินทร์วงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีรัตน์ ปานศุภวัชร	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภาวีร์ มากดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา ตุงค์ขันธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำภาศรี พอค้า	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ ศิริสุทธิ	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยาภรณ์ เรืองสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.ปริญญา ปรีพุฒ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

อาจารย์ ดร.นพรัตน์ รัตนประทุม

มหาวิทยาลัยนเรศวร

อาจารย์ ดร.เพ็ญผกา ปัญจนะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

อาจารย์ ดร.แคทลียา ขาปะวงษ์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการฝ่ายกลั่นกรองบทความ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกวิทย์ เทศบุตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขอบฟ้า จันทร์เจริญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตราภรณ์ วงศ์คำจันทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนีเพ็ญ พลเยี่ยม

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณดี วรรณธรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มงคล เอกพันธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คันธทรัพย์ ชมพูพาทย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ เพาพาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

อาจารย์ ดร.กัญญาวดี แสงงาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

คณะกรรมการตรวจรูปแบบบทความภาษาไทย ภาษาอังกฤษ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกวิทย์ เทศบุตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

อาจารย์ ดร.หทัย น้อยสมบัติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

อาจารย์ ดร.เดือนเพ็ญ รักษ์แพทย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

หมายเหตุ บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารเป็นต้นฉบับ ลิขสิทธิ์ และความรับผิดชอบของผู้เขียนเจ้าของผลงาน

หน่วยงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อาคารเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 (ชั้น 7)

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru>

Email: reru.journal101@gmail.com

บทบรรณาธิการ

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม – เมษายน 2567 จัดทำขึ้นโดยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เพื่อเผยแพร่บทความจากวิทยานิพนธ์ บทความวิจัย บทความวิชาการ ของนักศึกษา คณาจารย์ นักวิชาการทั่วไป ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ซึ่งถือเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ แนวคิด ประสบการณ์และสร้างเครือข่ายเชิงวิชาการ และงานวิจัยสาขาต่าง ๆ

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดฉบับนี้ ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนสามารถผ่านการประเมินเป็นวารสารที่ได้รับการยอมรับในระดับชาติ ตามเกณฑ์คุณภาพของ TCI กลุ่ม 2 สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กองบรรณาธิการวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มีความยินดีรับบทความวิจัย (Research article) บทความทางวิชาการ (Academic article) บทความปริทัศน์ (Review article) และบทวิจารณ์หนังสือ (Book review) ที่ยังไม่เคยเผยแพร่ในวารสารฉบับอื่นมาก่อน ผู้สนใจสามารถดูรายละเอียดได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru>

กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณ คณะผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความทุกท่านที่ช่วยเสนอแนะแนวคิดให้กับผู้เขียนและกองบรรณาธิการอย่างดียิ่ง ซึ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิจัย และงานวิชาการทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับนานาชาติต่อไป

กองบรรณาธิการ

สารบัญ

บทความ

บทความ	หน้า
บทความวิจัย.....	1
ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด นุชรินทร์ มิ่งโอโล.....	3
การพัฒนาแบบฝึกทักษะการบรรเลงกีตาร์ฟิงเกอร์สไตร์สำหรับนักศึกษาเอกเครื่องสายสมัยนิยม หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด พุดมินท์ เขตเจริญ และ เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี.....	14
การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การสร้างรูปเรขาคณิต โดยใช้โครงงานเป็นฐานบูรณาการ กับแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิภา ชัยสวัสดิ์, ภาณุพงษ์ นิตคุณ, รัชนิยา ถิระไชยชัย, กนกวรรณ แก่นนาคำ และ วิจิต ถิระไชยชัย.....	24
ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ศุภลักษณ์ รัตนบุรี และ สุนทรี วรรณไพเราะ.....	36
การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโลโมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สรญา มุลิกา, ปรีชา มุลสิน และ ปรีญา ปรีพัฒน์.....	51
การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสแครชเบื้องต้น รายวิชาการออกแบบและพัฒนานวัตกรรม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี กัญญารัตน์ อุตะภา.....	65
แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อ้อยา เมิดไธสง.....	77
ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา พรเทพ พรมตา, กัญกร เอี่ยมพญา และ นิวัฒน์ น้อยมณี.....	89
ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษา สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย วันทนี ปรีทอง, ภูวนัย สุวรรณธารา และ นิวัฒน์ น้อยมณี.....	99

สารบัญ (ต่อ)

บทความ	หน้า
บทความวิจัย	
การพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ของผลิตภัณฑ์น้ำมันหอมระเหยขมิ้นวิสาหกิจชุมชนวิชาชีพเกษตรอินทรีย์ ไร้ทหารสานประชา ตำบลนิคมสร้างตนเอง อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี สุกัญญา พยุงสิน และ จิรวรรณ สมหวัง.....	110
การพัฒนาศักยภาพของคนในท้องถิ่นเพื่อจัดการการท่องเที่ยวและสื่อสารเพื่อสร้างอัตลักษณ์ชุมชนอย่างยั่งยืน ของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดสระบุรี พรรณนิภา เดชพล, ณัฏฐา หน่อทอง และ กานต์ เชื้อวงศ์.....	122
การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวิชาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครู ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น เปรมปรี ฆะปัญญา, จักรพันธ์ จันทร์เจริญ และ กรรณิการ์ ทองรักษ์.....	135
การพัฒนาความสามารถการอ่านออกเสียงและสะกดคำภาษาอังกฤษ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จารุมล ทิวาพัฒน์, แสงจันทร์ กะลาม, กชพร นานาผล, เพ็ญพร สุ่มมาตย์ และ อุมพร ไวยรัตน์.....	146
ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 นันทิวา ราชภักดี และ ยุวิธิดา ซาปัญญา.....	156
การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มุกดาวัลย์ จิตศิริปัญญา และ พรชัย ผาดไธสง.....	169
ภาคผนวก	181
หลักเกณฑ์การเสนอบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.....	183

บทความวิจัย

ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Problems and Guidelines for the Development of Teacher Professional Experience Training of 4th Year Mathematics Students, Roi Et Rajabhat University

นุชรินทร์ มิ่งโกล¹

Nusharin Mingolo¹

Received : 30 พ.ย. 2565

Revised : 7 ต.ค. 2566

Accepted : 10 ต.ค. 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับปัญหาและแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด กลุ่มที่ศึกษาได้จากการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ นักศึกษา 62 คน อาจารย์นิเทศก์ 8 คน ครูพี่เลี้ยง 62 คน รวม 132 คน เก็บข้อมูลในภาคเรียนที่ 1/2565 เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม 3 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ ตอนที่ 2 สภาพปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ความถี่ และร้อยละ

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษามีดังนี้ 1.1) ระดับปัญหาตามความเห็นของนักศึกษามีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่มากที่สุด คือ ด้านการเตรียมการสอน 1.2) ระดับปัญหาตามความเห็นของอาจารย์นิเทศ มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่มากที่สุด คือ ด้านการวิจัยในชั้นเรียน 1.3) ระดับปัญหาตามความเห็นของครูพี่เลี้ยงมีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ปัญหาที่มากที่สุด คือ ด้านสื่อการสอน 2) แนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านการเตรียมการสอนตามความคิดเห็นของนักศึกษาควรศึกษาเนื้อหาล่วงหน้า เพื่อวางแผนการสอนให้ดียิ่งขึ้น ด้านการวิจัยตามความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศ ควรมีการเตรียมการวิจัยก่อนออกฝึก และควรมีการปรึกษากับอาจารย์นิเทศอย่างต่อเนื่อง ด้านสื่อการสอนตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง ควรศึกษาเนื้อหา ก่อนทำการสอนเพื่อเตรียมสื่อการสอนที่เข้าใจได้ง่าย

คำสำคัญ: ปัญหา, แนวทางการพัฒนา, การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

Abstract

This research's purpose was to study the level of problems and guidelines for developing teacher professional experience training for mathematics students in their fourth year at Roi Et Rajabhat University. The study group was selected by purposive sampling of 62 students, 8 supervisors, and 62 mentors, totaling 132 people. The duration of the research was the first semester of 2022. The study instrument was a questionnaire divided into 3 parts: part 1 was the general information of the respondents; part 2 was the condition of teaching professional experience and part 3 was a guideline for the development of teacher professional

¹ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: nusharin_m@kkumail.com

¹ Lecturer in Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University, Email: nusharin_m@kkumail.com

training experiences regarding opinions and suggestions. The index of consistency (IOC) was between 0.60-1.00 and had Reliability 0.94. The statistics used in the research were frequency and percentage.

The results of the research were as follows: 1) The problem-level of teacher professional training according to the opinions of the study group, were as follows: 1.1) The problem level according to the opinions of the students in overall was at moderate, the most problem was teaching preparation. 1.2) The problem level according to the university supervisors' opinion in overall was at moderate, the most problem was classroom research. 1.3) The problem level according to the supervising teachers' opinion in overall was at low, the most problem was teaching materials. 2) Guidelines for the development of teacher professional experience training in the terms of teaching preparation according to the opinions of students, should study the contents in advance for lesson planning more effectively. In the terms of research according to the university supervisors' opinions, students should prepare classroom research before teaching professional internship, and should consult the university supervisors continuously. In the terms of teaching materials according to the supervising teachers' opinions, students should study the content before teaching in order to prepare easy-to-understand teaching materials.

Keywords: Problem, Guidelines for the development, Teacher professional experience training

บทนำ

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาครู ที่สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองต่อการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาของชาติ ด้วยเหตุนี้ครูจึงจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความเชี่ยวชาญ และสามารถประพฤติปฏิบัติตนได้อย่างมีคุณภาพเหมาะสมกับการประกอบวิชาชีพ (รณิดา เขยชุม, 2559: 213-34) ซึ่งต้องผ่านการทดลองฝึกประสบการณ์วิชาชีพอย่างเป็นระบบ (สุขแก้ว คำสอน และสวณีย์ เสริมสุข, 2561: 2936-2950) หลังจากการระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19) ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทั้งการดำเนินชีวิต จนกลายเป็นแบบแผน วัฒนธรรมการใช้ชีวิตในรูปแบบใหม่ หรือที่เรียกว่าวิถีปกติใหม่ (New Normal) อันเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต ส่งผลให้นักเรียนในพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ต้องเรียนผ่านระบบออนไลน์เป็นเวลานาน จนเมื่อกลับคืนสู่ห้องเรียนแล้ว จึงพบว่านักเรียนมีปัญหาในการปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น จนเกิดปัญหา อาทิ การทะเลาะวิวาท การตกอยู่ในภาวะซึมเศร้า และการกลั่นแกล้งที่แสดงออกด้วยคำพูด (Bully) ตลอดจนการขาดสมาธิในการเรียน จนเกิดปัญหา ในด้านการจัดการเรียนการสอนเป็นอันมาก (ปริญ รสจันทร์, 2565: 245-258) ซึ่งปัญหาดังกล่าวมีผลต่อการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญ

จากการนิเทศติดตามนักศึกษาระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด พบว่าปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ เช่นเดียวกัน ซึ่งการฝึกประสบการณ์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 นี้ นับว่าเป็นวิชาหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากการเตรียมความพร้อมสำหรับนักศึกษาในหลักสูตรได้มีโอกาสเข้าไปศึกษาสภาพของการจัดการเรียนการสอนผ่านสถานศึกษา ในเบื้องต้น ซึ่งนักศึกษาต้องเก็บเกี่ยวความรู้และประสบการณ์ไปพัฒนาวิชาชีพของตนเองในอนาคต การศึกษาวานวิจัย ในบริบทที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ผ่านมาพบปัญหาหลายด้าน อาทิ ด้านผู้เรียน ด้านการสอน ด้านการเตรียมการสอน ด้านอาจารย์นิเทศก์ ด้านการวิจัยในชั้นเรียน ด้านสื่อการสอน ด้านครูพี่เลี้ยง และด้านโรงเรียน ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ปรากฏสาระสำคัญดังนี้ ประวีณา เอี่ยมยี่สุน (2559: 796) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนา

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พบว่า ปัญหาที่นักศึกษาเห็นว่าสำคัญที่สุด คือ ด้านตัวนักเรียน และปัญหาที่สำคัญที่สุดในความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศ คือ ปัญหาด้านโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สำหรับครูพี่เลี้ยงนั้นเห็นว่าปัญหาด้านการเตรียมการสอนของนักศึกษาสำคัญที่สุด อีกทั้งมนัสวี ศรีนนท์ และมณีนทร์ บุรีสุตโตโม (2562: 15) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย พบว่า มีความรู้เบื้องต้นที่นักศึกษาจำเป็นต้องมีก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบด้วย หลักการจัดการศึกษา การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา การปฏิบัติงานที่นักศึกษาต้องดำเนินการเมื่อฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การประเมินผลเมื่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และรายงานการปฏิบัติการสอนเมื่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา เกษตรศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ และพบประเด็นปัญหาในการฝึกประสบการณ์ ประกอบด้วย ปัญหาด้านการดำเนินการสอน ปัญหาด้านการเตรียมการสอนและสื่อการสอน ปัญหาด้านโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ปัญหาด้านการวิจัยในชั้นเรียน ปัญหาด้านครูพี่เลี้ยง ปัญหาด้านอาจารย์นิเทศก์ และปัญหาด้านนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และมีแนวทางในการแก้ปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ตามข้อเสนอแนะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศ พบว่า ควรมีการจัดฝึกอบรมอย่างเข้มข้นก่อนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การทำข้อตกลงกับ นักศึกษาและโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การปฐมนิเทศนักศึกษาครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ร่วมกัน การติดตามนักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างสม่ำเสมอ และการให้คำแนะนำจากนักศึกษารุ่นพี่ ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ เมธาวี ศรีสิงห์ และศราวุธ อินทรเทศ (2562: 215), Oliva and Pawlas (2008, อ้างถึงใน ศุภวรรณ สัจจพิบูล, 2560: 208) กล่าวว่า การนิเทศ การสอนภายในโรงเรียนควรมุ่งเน้นใน 3 มิติ คือ การพัฒนาการเรียนการสอน (instruction development) การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum development) และการพัฒนาบุคลากรวิชาชีพ (staff development/professional development) ซึ่งถือเป็น แนวทางการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงควรที่จะมีการประเมินผล การจัดการเรียนรู้ของครู และมีการประชุมระหว่างครูและผู้นิเทศอย่างต่อเนื่อง

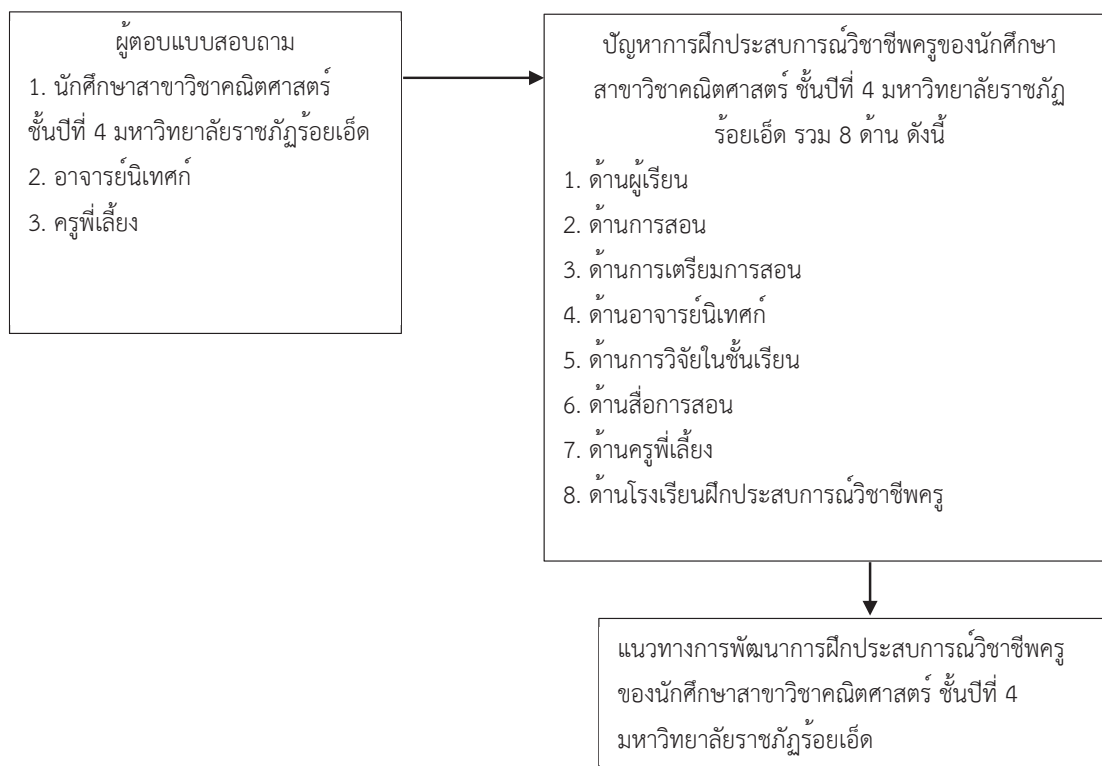
จากการศึกษางานวิจัย ประกอบการนิเทศติดตามนักศึกษาระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ทำให้พบประเด็นปัญหา จากนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยง ประกอบด้วย ด้านผู้เรียน ด้านการสอน ด้านการเตรียมการสอน ด้านอาจารย์นิเทศก์ ด้านการวิจัยในชั้นเรียน ด้านสื่อการสอน ด้านครูพี่เลี้ยง และด้านโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้วิจัยจึงมีความสนใจว่า ปัญหาใดบ้างที่เป็นปัญหาที่สำคัญเร่งด่วนมากที่สุด ตามมุมมองความคิดเห็นของนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ ตลอดจนครูพี่เลี้ยง เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้น ตลอดจนเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ตามความเห็นของนักศึกษา อาจารย์นิเทศ และครูพี่เลี้ยง
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มที่ศึกษา

กลุ่มที่ศึกษาในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 ที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 62 คน อาจารย์นิเทศก์ จำนวน 8 คน และครูพี่เลี้ยงจำนวน 62 คน รวม 132 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ ตอนที่ 2 สภาพปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 8 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านผู้เรียน 2) ด้านการสอน 3) ด้านการเตรียมการสอน 4) ด้านอาจารย์นิเทศก์ 5) ด้านการวิจัยในชั้นเรียน 6) ด้านสื่อการสอน 7) ด้านครูพี่เลี้ยง และ 8) ด้านโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้เกณฑ์การแสดงความคิดเห็นเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามมาตรวัดของ Likert (Likert Rating Scales) ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นแบบคำถามปลายเปิดสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์เนื้อหา โดยพิจารณาตามประเด็นปัญหาทั้งหมด 8 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านผู้เรียน 2) ด้านการสอน 3) ด้านการเตรียมการสอน 4) ด้านอาจารย์นิเทศก์ 5) ด้านการวิจัยในชั้นเรียน 6) ด้านสื่อการสอน 7) ด้านครูพี่เลี้ยง และ 8) ด้านโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

วิธีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามฉบับร่างให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูพิจารณา จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเงื่อนไขประเด็นการศึกษา (Index of Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำแบบสอบถามมาปรับปรุงใช้เป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์แล้ว นำไปทดลองใช้กับนักศึกษาสาขาอื่นที่ไม่ใช่สาขาวิชาคณิตศาสตร์ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่ศึกษาจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของ Cronbach (Cronbach's alpha Coefficient) (Cronbach, 1984: 169) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.94 จากนั้นจึงนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปออกแบบเป็นแบบสอบถามออนไลน์ในระบบ Google form

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ การหาค่าร้อยละของประเด็นปัญหา แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปตารางประกอบความเรียง ตอนที่ 2 ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาตามมาตรวัดของ Likert (Likert Rating Scales) ดังต่อไปนี้

4.50 – 5.00 หมายถึง ระดับปัญหามากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง ระดับปัญหามาก

2.50 – 3.49 หมายถึง ระดับปัญหปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง ระดับปัญหาน้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง ระดับปัญหาน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์เนื้อหา โดยพิจารณาตามประเด็นปัญหาทั้งหมด 8 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านผู้เรียน 2) ด้านการสอน 3) ด้านการเตรียมการสอน 4) ด้านอาจารย์นิเทศก์ 5) ด้านการวิจัยในชั้นเรียน 6) ด้านสื่อการสอน 7) ด้านครูพี่เลี้ยง และ 8) ด้านโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

สรุปผล

1. ผลการศึกษาระดับปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด รายละเอียดดังนี้

1.1 ผลจากการศึกษาระดับปัญหาตามความเห็นของนักศึกษามีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.74$, S.D. = 1.07) เรียงลำดับปัญหาจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการเตรียมการสอน ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = .95) รองลงมา คือ ด้านการวิจัยในชั้นเรียน ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 1.18) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านครูพี่เลี้ยง ($\bar{X} = 1.77$, S.D. = 1.00) รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ตามความเห็นของนักศึกษา

รายการปัญหา	ระดับความคิดเห็น		การแปลผล
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	
1. ด้านผู้เรียน	3.08	1.16	ปานกลาง
2. ด้านการสอน	2.97	1.39	ปานกลาง
3. ด้านการเตรียมการสอน	3.55	0.95	มาก
4. ด้านอาจารย์นิเทศก์	1.82	0.84	น้อย
5. ด้านการวิจัยในชั้นเรียน	3.50	1.18	มาก
6. ด้านสื่อการสอน	3.26	1.07	ปานกลาง
7. ด้านครูพี่เลี้ยง	1.77	1.00	น้อย
8. ด้านโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	1.97	0.99	น้อย
รวม	2.74	1.07	ปานกลาง

1.2 ผลจากการศึกษาระดับปัญหาตามความเห็นของอาจารย์นิเทศก์มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.63$, S.D. = .86) เรียงลำดับปัญหาจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการวิจัยในชั้นเรียน ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = .92) รองลงมา คือ ด้านสื่อการสอน ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = .76) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านอาจารย์นิเทศก์ ($\bar{X} = 1.25$, S.D. = .46) รายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 2 ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ตามความเห็นของอาจารย์นิเทศก์

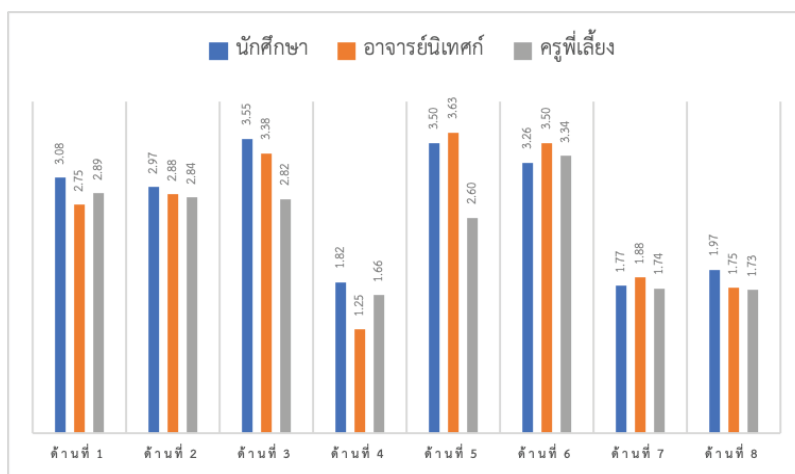
รายการปัญหา	ระดับความคิดเห็น		การแปลผล
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	
1. ด้านผู้เรียน	2.75	0.89	ปานกลาง
2. ด้านการสอน	2.88	0.83	ปานกลาง
3. ด้านการเตรียมการสอน	3.38	0.74	ปานกลาง
4. ด้านอาจารย์นิเทศก์	1.25	0.46	น้อย
5. ด้านการวิจัยในชั้นเรียน	3.63	0.92	มาก
6. ด้านสื่อการสอน	3.50	0.76	มาก
7. ด้านครูพี่เลี้ยง	1.88	1.13	น้อย
8. ด้านโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	1.75	1.16	น้อย
รวม	2.63	0.86	ปานกลาง

1.3 ผลจากการศึกษาระดับปัญหาตามความเห็นของครูพี่เลี้ยงมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.45$, S.D. = 1.10) เรียงลำดับปัญหาจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านสื่อการสอน ($\bar{X} = 3.34$, S.D. = 1.14) รองลงมา คือ ด้านผู้เรียน ($\bar{X} = 2.89$, S.D. = 1.16) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านอาจารย์นิเทศก์ ($\bar{X} = 1.66$, S.D. = .83) รายละเอียดดังตาราง 3

ตาราง 3 ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ตามความเห็นของครูพี่เลี้ยง

รายการปัญหา	ระดับความคิดเห็น		การแปลผล
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	
1. ด้านผู้เรียน	2.89	1.16	ปานกลาง
2. ด้านการสอน	2.84	1.38	ปานกลาง
3. ด้านการเตรียมการสอน	2.82	1.05	มาก
4. ด้านอาจารย์นิเทศก์	1.66	0.83	น้อย
5. ด้านการวิจัยในชั้นเรียน	2.60	1.23	ปานกลาง
6. ด้านสื่อการสอน	3.34	1.14	ปานกลาง
7. ด้านครูพี่เลี้ยง	1.74	1.01	น้อย
8. ด้านโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	1.73	0.99	น้อย
รวม	2.45	1.10	น้อย

จากผลการศึกษาปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ตามความเห็นของนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยง สามารถแสดงแผนภาพกราฟิกดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แผนภาพแสดงผลการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดตามความเห็นของนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยง

2. แนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตามความเห็นของนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยง สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านผู้เรียน ควรมีการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ควรมีวิธีการเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ เช่น เกม หรือกิจกรรมกระตุ้นการเรียนรู้

2.2 ด้านการสอน ควรมีการศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อการเตรียมการสอนอย่างเหมาะสมกับสภาพบริบทของห้องเรียน

2.3 ด้านการเตรียมการสอน แนวทางการพัฒนาด้านการเตรียมการสอนควรศึกษาเนื้อหา และเวลาเพื่อวางแผนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.4 ด้านอาจารย์นิเทศก์ ควรศึกษาบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่งเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ต่อสภาพของโรงเรียนแต่ละแห่ง และควรติดต่อกับนักศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดจนควรมีการประชุมอาจารย์นิเทศก์ก่อนออกนิเทศติดตาม

2.5 ด้านการวิจัยในชั้นเรียน นักศึกษาควรมีการเตรียมความพร้อมด้านการวิจัยในชั้นเรียนแก่นักศึกษา ก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และควรมีการปรึกษากับอาจารย์นิเทศก์อย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มแบบแผนการวิจัย ที่สอดคล้องกับบริบทของห้องเรียน

2.6 ด้านสื่อการสอน ควรศึกษาเนื้อหาก่อนทำการสอน เพื่อเตรียมสื่อการสอนที่เข้าใจได้ง่าย

2.7 ด้านครูพี่เลี้ยง ควรมีการประชุมชี้แจงจุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแก่ครูพี่เลี้ยง หรือจัดทำเครือข่ายครูพี่เลี้ยง เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง

2.8 ด้านโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ควรมีการประชุมชี้แจงจุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู แก่ผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้อง และควรจัดทำเครือข่ายสถานศึกษาเพื่อให้ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

1. ผลจากการศึกษาระดับปัญหาตามความเห็นของนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยง อภิปรายได้ดังนี้

1.1 ผลการวิจัยภาพรวมของปัญหาตามความเห็นของนักศึกษายู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับปัญหาจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการเตรียมการสอน ด้านการวิจัยในชั้นเรียน ด้านสื่อการสอน ด้านผู้เรียน ด้านการสอน ด้านโรงเรียน ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านอาจารย์นิเทศก์ และด้านครูพี่เลี้ยง นั้น ผลการวิจัยเช่นนี้สืบเนื่องมาจากการที่หลักสูตรฯ ได้มีการจัดโครงการเตรียมความพร้อมก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้กับนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 ทำให้นักศึกษามีความรู้เบื้องต้นที่จำเป็นในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และหลักสูตรฯ ได้มีการนิเทศติดตามผลนักศึกษาทุกเดือน จึงส่งผลให้ภาพรวมของปัญหาตามความเห็นของนักศึกษายู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของมนัสวี ศรีรินทร์ และมณรินทร์ ปรีสุตโตโม (2562: 20) ที่พบว่า มีความรู้เบื้องต้นที่นักศึกษาจำเป็นต้องมีก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบด้วย หลักการจัดวิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา การปฏิบัติงานที่นักศึกษาต้องดำเนินการเมื่อฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู การประเมินผลเมื่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และรายงานการปฏิบัติการสอนเมื่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู และสอดคล้องกับเทอดทูน คำชาย, เกษญา สาลา และอรอุมา ปราชญ์ปรีชา (2562: 33-46) พบว่า 1) นักศึกษา มีสภาพปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการสอนและแผนการจัดการเรียนรู้ และมีสภาพ ปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านสังกัดของโรงเรียนที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ด้านอาจารย์ นิเทศก์ และด้านครูพี่เลี้ยง 2) การเปรียบเทียบสภาพปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า สภาพปัญหาการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู ในด้านเพศ ประสบการณ์การสอน และสังกัดของโรงเรียนที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีสภาพปัญหาการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับอรรถพร แสงแจ่ม (2548: 3) ที่พบว่าผลการวิจัยพบว่า 1) นิสิตฝึกสอนมีปัญหาการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูภายหลังการปฏิบัติการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยรวมและเป็นรายด้าน

ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการสอนโดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ด้านการบูรณาการทางการศึกษา และด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) นิสิตฝึกสอนในวิชาเอกต่างกัน มีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโดยรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตมีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านการสอนโดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด และด้านการบูรณาการทางการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ไม่พบความแตกต่าง 3) นิสิตฝึกสอนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตฝึกสอนมีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านการสอน โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด และด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการบูรณาการทางการศึกษาไม่แตกต่างกัน ส่วน 4) นิสิตฝึกสอนที่ฝึกสอนในโรงเรียนต่างกันมีปัญหาการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู โดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการสอนโดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ด้านการบูรณาการทางการศึกษา ต่างกัน และด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ไม่แตกต่างกัน

1.2 ผลการวิจัยภาพรวมของปัญหาตามความเห็นของอาจารย์นิเทศก์อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับปัญหา จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการวิจัยในชั้นเรียน ด้านสื่อการสอน ด้านการเตรียมการสอน ด้านการสอน ด้านผู้เรียน ด้านครูที่เลี้ยง ด้านโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และด้านอาจารย์นิเทศก์ นั้น ผลการวิจัยเช่นนี้สืบเนื่องมาจากการกำหนดประเด็น การสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ Yee (1967: 4) และ Title (1974: 3) ซึ่งให้ความรู้ว่าความชัดเจนในบทบาท และหน้าที่ของแต่ละฝ่ายสามารถลดปัญหาการสร้างสัมพันธ์ หรือมีความคาดหวัง ต่างกันของนักศึกษา อาจารย์ที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ ตลอดจนผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งการสานสัมพันธ์นั้นสามารถลดทอน ความรู้สึกขัดแย้ง ต่อต้าน การขาดความร่วมมือได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของเมธาวิ ศรีสิงห์ และศราวุธ อินทรเทศ (2562: 221-222) ที่พบประเด็นปัญหาในการฝึกประสบการณ์ ประกอบด้วย ปัญหาด้านการดำเนินการสอน ปัญหาด้านการเตรียมการสอนและสื่อ การสอน ปัญหาด้านโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ปัญหาด้านการวิจัยในชั้นเรียน ปัญหาด้านครูที่เลี้ยง ปัญหาด้านอาจารย์ นิเทศก์ และปัญหาด้านนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สุจินดา ม่วงมี (2549) ผลการวิจัยพบว่านิสิตฝึกสอน อาจารย์ที่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ รับรู้เกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ที่สำคัญที่สุดเป็นอันดับที่ 1 เหมือนกัน ได้แก่ บทบาทที่เลี้ยง แต่นิสิต ฝึกสอน รับรู้เกี่ยวกับบทบาทอาจารย์นิเทศก์ ในอันดับที่ 2 และที่ 3 แตกต่างจากการรับรู้ของอาจารย์ที่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ ดังนี้ อันดับที่ 2 ได้แก่ บทบาท ผู้ตีความ และอันดับที่ 3 บทบาทเป็นแหล่งทรัพยากรทางวิชาชีพ ในขณะที่อาจารย์ที่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ รับรู้เกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ ในอันดับที่ 2 และอันดับที่ 3 เหมือนกัน คือ บทบาทเป็น แหล่งทรัพยากรทางวิชาชีพ และบทบาทผู้ตีความตามลำดับ

1.3 ผลการวิจัยภาพรวมของปัญหาตามความเห็นของครูที่เลี้ยงอยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับปัญหาจากมาก ไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านสื่อการสอน ด้านผู้เรียน ด้านการสอน ด้านการเตรียมการสอน ด้านการวิจัยในชั้นเรียน ด้านครูที่เลี้ยง ด้านโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และด้านอาจารย์นิเทศก์ นั้น ผลการวิจัยเช่นนี้สืบเนื่องมาจากการกำหนดประเด็น การสำรวจที่มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหา ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของประวีณา เอี่ยมยี่สุน (2559: 805) ที่พบว่าปัญหาที่นักศึกษาเห็นว่าสำคัญที่สุด คือ ด้านตัวนักเรียน และปัญหาที่สำคัญที่สุดในความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์ คือ ปัญหาด้านโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สำหรับครูที่เลี้ยงนั้นเห็นว่าปัญหาด้านการเตรียมการสอนของนักศึกษา สำคัญที่สุด

2. ผลการวิจัยแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยของปัญหาสูงสุดตามความเห็น ของนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ และครูที่เลี้ยง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวทางในการพัฒนาแต่ละด้าน ดังนี้ 1) ด้านการเตรียมการสอน ตามความเห็นของนักศึกษา ควรศึกษาเนื้อหา และเวลาเพื่อวางแผนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ หลักสูตรฯ ควรมีกิจกรรมทดลองสอนให้แก่นักศึกษา เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมการปฏิบัติการสอน ก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อันจะเป็นสิ่งที่ทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้การเตรียมการสอนก่อนที่จะทำการทดลองสอน 2) ด้านการวิจัยตามความเห็นของ

อาจารย์นิเทศก์ นักศึกษาควรมีการเตรียมความพร้อมด้านการวิจัยในชั้นเรียนแก่นักศึกษาก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และควรมีการปรึกษากับอาจารย์นิเทศก์อย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มแบบแผนการวิจัยที่สอดคล้องกับบริบทของห้องเรียน นอกจากนี้ ควรมีคู่มือในการทำวิจัยให้นักศึกษา ตลอดจนการฝึกปฏิบัติการสืบค้นงานวิจัยจากฐานข้อมูลต่าง ๆ 3) ด้านสื่อการสอน ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงควรมีสื่อการสอนที่เข้าใจง่าย นอกเหนือจากการสร้างสื่อ โดยการใช้เทคโนโลยี เพื่อให้ทันต่อยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ผลการศึกษา เช่นนี้ สอดคล้องกับ Masami (2010: 17) ที่สรุปว่า ครูพี่เลี้ยงมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครู และการเสริมสร้างทัศนคติเชิงบวกให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์ เป็นอย่างยิ่ง และสอดคล้องกับ Lampadan (2014: 42-43) ที่พบว่า การค้นพบและเข้าใจถึงปัจจัยแห่งปัญหาตลอดจนความวิตกกังวล ของนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และสอดคล้องกับ Acheson and Gall (1980) ที่กล่าวถึงบทบาทของอาจารย์ นิเทศก์ว่ามีส่วนสำคัญในการติดตามการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา โดยเฉพาะการแนะนำเรื่องของการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนพฤติกรรมอื่น ๆ ร่วมกับครูพี่เลี้ยงและผู้บริหารสถานศึกษา และสอดคล้องกับเมธาวิ ศรีสิงห์ และศราวุธ อินทรเทศ (2562: 221-222) ที่พบว่า ควรมีการจัดฝึกอบรมอย่างเข้มข้นก่อนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การทำข้อตกลงกับนักศึกษา และโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การปฐมนิเทศนักศึกษาครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ร่วมกัน การติดตามนักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างสม่ำเสมอ และการให้คำแนะนำจากนักศึกษารุ่นพี่ ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ และสอดคล้องกับ สุขแก้ว คำสอน และสวณีย์ เสริมสุข (2561: 2936-2950) ที่พบว่า 1) สภาพการปฏิบัติในการดำเนินงานการฝึกปฏิบัติในชุดวิชา การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2 (Internship II) นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามในภาพรวม นักศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติงานทุกด้านอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีการปฏิบัติ 2 อันดับแรก อันดับสูงสุด มี 2 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ด้านที่ 1 ด้านการวิเคราะห์หลักสูตร และด้านที่ 2 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รองลงมา คือ ด้านที่ 3 ด้านปฏิบัติการสอน และด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านที่ 5 การวิจัย ในชั้นเรียน 2) ผลการเปรียบเทียบสภาพการปฏิบัติในการดำเนินงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในชุดวิชาการปฏิบัติการสอน ในสถานศึกษา 2 (Internship II) จำแนกตามสาขาวิชา ขนาดโรงเรียน และสังกัดสถานศึกษา พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาต่างกัน อยู่โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน และสังกัดที่ต่างกัน มีระดับการปฏิบัติในการดำเนินงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในชุดวิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2 (Internship II) ทั้งรายด้าน และภาพรวมแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 คณะกรรมการบริหารหลักสูตรนำผลการวิจัยที่มีปัญหาด้านการเตรียมการสอน การวิจัยในชั้นเรียน และด้านสื่อการสอน มาเป็นแนวทางปรับปรุงและพัฒนาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

1.2 หลักสูตรควรนำผลการวิจัยด้านเตรียมการสอน การวิจัยในชั้นเรียน และการพัฒนาสื่อการสอน ไปสร้าง ความรู้ความเข้าใจกับนักศึกษาให้มากขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษา ควรกำหนดให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าร่วมเครือข่ายการนิเทศ เพื่อรับทราบข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง โดยนางงานวิจัยนี้ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทำการศึกษาเพื่อเป็นฐานความรู้ความเข้าใจ ในเบื้องต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบกับผลการฝึกประสบการณ์ระหว่างนักศึกษาต่างสาขาวิชา เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ว่าปรากฏความเหมือนหรือความแตกต่างกันอย่างไร

2.2 ควรเพิ่มแนวทางการพัฒนานักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน และสื่อการสอน เพื่อเสริมสร้างคุณภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

เอกสารอ้างอิง

- เทอดทูน คำชาย, เกษภา สาลา และอรอุมา ปราชญ์ปรีชา. (2562). การศึกษาสภาพปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการสอน คณะศึกษาศาสตร์. *สภามหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 6(2), 33-46.
- ประวีณา เอี่ยมยี่สุน. (2559). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ครั้งที่ 1. 22 มิถุนายน 2559. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์พระนครศรีอยุธยา หันตรา. 796-806.
- ปริญ รสจันทร์. (2565). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสร้างทักษะการอยู่ร่วมกันสำหรับครู ในจังหวัดร้อยเอ็ด. การประชุมวิชาการระดับชาติ Teacher Education Conference (TEC) ครั้งที่ 2. 26-27 พฤศจิกายน 2565. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. 245-258.
- มนัสวี ศรีนนท์ และมวินทร์ บุรีสุดโต. (2562). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *วารสารพุทธมอญ*, 4(1), 15-22.
- เมธาวิ ศรีสิงห์ และศราวุธ อินทรเทศ. (2562). ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. *วารสารครุศาสตร์ อุบลราชธานี*, 18(3), 215-223.
- รณิดา เขยชุม. (2559). การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอน และฝึกประสบการณ์วิชาชีพมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 10(3), 213-234.
- ศุภวรรณ สัจจพิบูล. (2560). แนวคิดการนิเทศเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารมหาวิทยาลัย ศิลปากร*, 37(1), 203-222.
- สุขแก้ว คำสอน และสวณีย์ เสริมสุข. (2561). การศึกษาสภาพการฝึกปฏิบัติในชุดวิชา “การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2 (Internship II)” นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. *วารสาร Veridian E-Journal ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 11(1), 2936-2950.
- สุจินดา ม่วงมี. (2549). บทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ตามการรับรู้ของนิสิตฝึกสอน อาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 17(2), 31-46.
- อรรณพ แสงแจ่ม. (2548). ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภายหลังการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของนิสิตฝึกสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Acheson, K. and Gall, M. (1980). *Techniques in the Clinical Supervision of Teachers: Perspective and Inservice Applications*. New York: Longman.
- Cronbach, L. J. (1984). *Essentials of Psychological Testing* (4th ed.). New York: Harper & Row.
- Masami, I. (2010). Lesson Study: Problem Solving Approaches in Mathematics Education as a Japanese Experience. (ICMER 2010). *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 8(2010), 17-27.
- Lampadan, N. (2014). Understanding the Causes of Anxiety and Coping Strategies of Student teachers during Their Internship. *A Phenomenological Study*, 10(2), 34-45.
- Title, C. (1974). *Student Teaching: Attitudes and Research Bases for Change in School and University*. New Jersey: Scarecrow.
- Yee, A. (1967). *The Student Teaching Triad: The Relationship of Attitudes Among Student Teachers, College Supervisors, and Cooperating Teachers*. Texas: The University of Texas.

การพัฒนาแบบฝึกทักษะการบรรเลงกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์สำหรับนักศึกษาเอกเครื่องสายสมันิยม หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

The Development of Fingerstyle Guitar's Exercise for the Students in Major of Popular String Instruments, Bachelor of Education, Roi Et Rajabhat University

พุดินันท์ เขตเจริญ¹ และ เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี²

Puttinun Ketjaroen¹ and Chalerm Sak Pikulsri²

Received : 26 ก.พ. 2566

Revised : 1 ก.พ. 2567

Accepted : 2 ก.พ. 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแบบฝึกทักษะการบรรเลงกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์โดยใช้เทคนิคเพอคัสซีฟให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 2) พัฒนากิจกรรมการบรรเลงกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์โดยใช้เทคนิคเพอคัสซีฟ ของนักศึกษาเอกเครื่องสายสมันิยม หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 80 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต เอกเครื่องสายสมันิยม ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย 1) แบบฝึกทักษะการบรรเลงกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์สำหรับนักศึกษาเอกเครื่องสายสมันิยมชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด 2) แบบประเมินการปฏิบัติทักษะเอกเครื่องสายสมันิยมชั้นปีที่ 3 รวบรวมข้อมูลโดยการบันทึก การสังเกต การสัมภาษณ์และการประเมินตามเกณฑ์ที่สร้างขึ้น สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1) ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการบรรเลงกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์ โดยใช้เทคนิคเพอคัสซีฟมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 81.74/80.95 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ 2) การพัฒนากิจกรรมการบรรเลงกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์โดยใช้เทคนิคเพอคัสซีฟ ของนักศึกษาเอกเครื่องสายสมันิยม หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 80 พบว่า วงรอบที่ 4 ซึ่งเป็นวงรอบสุดท้ายของการวิจัย นักศึกษาทั้งหมด 6 คน มีผลการประเมินผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ทุกคน โดยมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ที่ร้อยละ 85.71 สูงสุดอยู่ที่ 95.23

คำสำคัญ: แบบฝึกทักษะ, กีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์, นักศึกษาเอกเครื่องสายสมันิยม

Abstract

The objectives of this research were: 1) to develop exercises for fingerstyle guitar playing skills using percussive techniques to achieve efficiency according to the 80/80 criteria, 2) to develop fingerstyle guitar playing skills by incorporating percussive techniques of popular string instrument students, Bachelor of Education, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University to achieve the 80% assessment criteria. The sample included 6 third-year students in the Bachelor of Education curriculum, majoring in popular

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น อีเมล: ADbiggolo.music@gmail.com

² ศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์สังกัดคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น อีเมล: chapik@kku.ac.th

¹ Master Student, Master of Music Program in Music, Faculty of Fine and Applied Arts, Khon Kaen University, Email: ADbiggolo.music@gmail.com

² Professor, Ph.D., Faculty of Fine and Applied Arts, Khon Kaen University, Email: chapik@kku.ac.th

string instruments of the music education program, Faculty of Education, at Roi Et Rajabhat University.

The research instrument utilized was comprised of: 1) Exercises for fingerstyle guitar playing skills for third year students majoring in popular string instruments, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University. 2) The popular string instruments skill assessment form for the third-year students gathered data through video recording, observation, questioning, interviewing, and evaluation based on the criteria. The statistical data was analyzed by using percentage, average, and standard deviation. The research results found that:

1) The efficiency of the fingerstyle guitar playing skill practice by using percussive techniques was 81.74/80.95, which was higher than the criteria of 80/80. 2) Developing fingerstyle guitar playing skills by using percussive techniques of students majoring in popular string instruments, Bachelor of music education curriculum, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University, passed the evaluation criteria with 80 percent. The fourth cycle which was the final cycle of the action research found that the average score of the 6 students was higher than 80%, the lowest average score was 85.71% and the highest score was 95.23%.

Keywords: Exercise, Fingerstyle guitar, The Major of Popular String Instruments

บทนำ

การเรียนการสอนกีตาร์ในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน กีตาร์คลาสสิกถือเป็นเครื่องดนตรีที่ใช้ในการเรียนการสอนเป็นหลัก ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีตระกูลเครื่องสาย ด้วยเอกลักษณ์ทางเสียงที่นุ่มนวลไพเราะ แตกต่างไปจากเครื่องดนตรีประเภทอื่น ๆ อีกทั้งบทเพลงสำหรับกีตาร์คลาสสิกมีระบบแบบแผนชัดเจน ในด้านคีตลักษณ์และวิธีการบรรเลงทั้งทำนอง (Melody) คอร์ด (Chord) และเบส (Bass) โดยผู้ที่เล่นกีตาร์คลาสสิกนั้น จะต้องใช้ทั้งความรู้ ทักษะและเทคนิคต่าง ๆ อย่างเชี่ยวชาญ ในการจัดการเรียนการสอนดนตรีในระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะเครื่องสายสากลตระกูลกีตาร์ สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่เปิดการจัดการเรียนการสอนกีตาร์คลาสสิก ซึ่งถือเป็นเครื่องดนตรีมาตรฐานของการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ผ่านการเรียนรู้ในบทเพลงบรรเลงกีตาร์คลาสสิกในยุคต่าง ๆ ทำให้ไม่ต้องสอนกีตาร์คลาสสิกในมหาวิทยาลัย (ฮามิร อ่อนทอง, เอกชัย พุทธิชัย, พิมพ์มาศ พร้อมสุขกุล และรุ่งเกียรติ สิริวิรัชสุวรรณ, 2563: 121)

ในปัจจุบันตามบริบทของการจัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนกีตาร์คลาสสิก หรือมีโอกาสที่จะได้ศึกษากีตาร์คลาสสิกได้อย่างถูกต้อง (วิมลรัตน์ สุนทรวิโรจน์, 2553: 216) โดยส่วนใหญ่จะใช้นักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้อะคูสติคกีตาร์ หรืออเล็กทรอนิกส์กีตาร์และบรรเลงบทเพลงกีตาร์สมัยนิยมเป็นหลัก ซึ่งส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้กีตาร์คลาสสิกในระดับอุดมศึกษา ก่อให้เกิดปัญหาในการต่อยอดการเรียนรู้ทักษะการบรรเลงกีตาร์คลาสสิกในอุดมศึกษา อีกทั้งความนิยมและการต่อยอดทางอาชีพดนตรีนั้น การบรรเลงบทเพลงสมัยนิยมโดยใช้อะคูสติคกีตาร์ หรืออเล็กทรอนิกส์กีตาร์ มีช่องทางในการประกอบอาชีพได้มากกว่า เพื่อให้เป็นไปตามบริบทของสังคมและการประกอบวิชาชีพดนตรีในประเทศไทย ดังนั้นจะเห็นได้ว่า มีสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนด้านดนตรีสากลได้เปิดรายวิชากีตาร์สมัยนิยมเป็นรายวิชาหนึ่งในระดับอุดมศึกษา ที่แตกแขนงมาจากการสอนกีตาร์คลาสสิก โดยส่วนใหญ่แล้วยังเป็นอะคูสติคกีตาร์ แต่ด้วยความหลากหลายของศาสตร์ทางการบรรเลงกีตาร์ยังมีแนวทางการบรรเลงในลักษณะของกีตาร์อะคูสติคเป็นที่นิยมในสาขาวิชาชีพ พบว่ายังขาดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาก่อให้เกิดปัญหาในการต่อยอด และพัฒนาทักษะของนักเรียนและนักศึกษาที่มีความสามารถในการบรรเลงกีตาร์อะคูสติค กีตาร์อะคูสติค (Acoustic Guitar) ในปัจจุบันเป็นเครื่องดนตรีที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย มีการพัฒนาวิธีการบรรเลงที่วิจิตรหลากหลายและมีความน่าสนใจ ดังเช่นการบรรเลงในรูปแบบฟิงเกอร์สไตล์ (Finger Style) เป็นการบรรเลงที่ต้องใช้ทักษะความสามารถเฉพาะทาง และต้องอาศัยความรู้

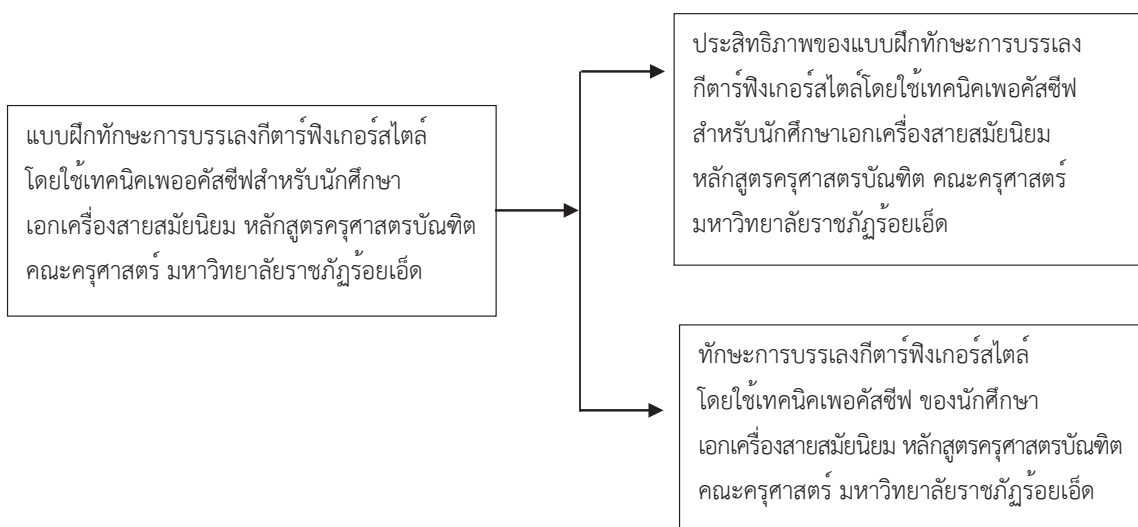
ความเข้าใจในบทเพลงที่บรรเลง และในขณะนั้นการบรรเลงกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์กำลังได้รับความสนใจในวงกว้าง ดังเช่น การจัดประกวด Over Drive Acoustic 1 Guitar Contest ซึ่งแชมป์ประเทศไทย และโครงการประกวด Thailand Isan Guitar Festival and Competition 2018 โดยกระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งได้รับความสนใจจากนักกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ (Chapman, 2003: 5)

ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งได้เปิดสอนวิชาดนตรีตะวันตกตามความสนใจและตามความต้องการของผู้เรียน (เลิศ อานันท์, 2537: 107) โดยเฉพาะการเรียนการสอนกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์ที่กำลังได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้น ซึ่งมีมหาวิทยาลัยที่มีการสอนกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์ เช่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด และอีกทั้งยังมีหลายสถาบันที่มีแนวโน้มในการเปิดการเรียนการสอนกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์ในลักษณะเดียวกัน จากการสำรวจงานวิจัยที่ศึกษาในการฝึกทักษะการบรรเลงกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์ ของเอกทักษะเครื่องสายสมัยนิยมในมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ยังขาดแบบฝึกทักษะและบทเพลงที่ใช้ในการพัฒนาการบรรเลง ซึ่งแตกต่างจากกีตาร์คลาสสิกที่มีการจัดทำแบบฝึกและบทเพลง ทั้งระดับบทเพลงไว้อย่างชัดเจน โดยการเรียบเรียงเสียงประสานขึ้นมาใหม่ (บพิตร เค้าหัน, 2561: 279) ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นปัญหาดังกล่าว จึงได้ดำเนินการวิจัย “เรื่องการพัฒนาแบบฝึกทักษะการบรรเลงกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์สำหรับนักศึกษาเอกเครื่องสายสมัยนิยม หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด” เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์ในระดับอุดมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะการบรรเลงกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์โดยใช้เทคนิคเพอคัสซีฟ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80
2. เพื่อพัฒนาทักษะการบรรเลงกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์โดยใช้เทคนิคเพอคัสซีฟ ของนักศึกษาเอกเครื่องสายสมัยนิยม หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 80

กรอบแนวคิด

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการพัฒนาแบบฝึกทักษะการบรรเลงกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์สำหรับนักศึกษาเอกเครื่องสายสมัยนิยม
หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 6 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ซึ่งได้มาจากการที่ผู้เรียนได้ผ่านการเรียนรู้เทคนิคการตีคอร์ด (Strumming Chord) การเกาสาย (broken chord) การเล่นแบบสายคู่ (Double stop) และเทคนิคแฮมเมอร์ออน-พูลออฟ (Hammer On–Pull Off) ในรายวิชาทักษะเครื่องสายสมัยนิยม 1–3 มาแล้ว

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบฝึกทักษะการบรรเลงกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์ โดยอิงทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bandura โดยการสังเกต หรือการเลียนแบบ สำหรับนักศึกษาเอกเครื่องสายสมัยนิยมชั้นปีที่ 3 ประกอบไปด้วย แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 4 แผน คู่มือการใช้แบบฝึกทักษะ แบบบันทึกหลังการสอน และแบบประเมินผลการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะ ของนักศึกษาเอกเครื่องสายสมัยนิยมชั้นปีที่ 3 โดยผ่านการตรวจหาความเที่ยงตรง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 5 คน

2.2 แบบประเมินทักษะของนักศึกษาเอกเครื่องสายสมัยนิยมชั้นปีที่ 3

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการ (Action Researches) ของ (Kemmis & McTaggart, 1988: 5) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) ชั้ววางแผน (Plan) 2) การปฏิบัติการ (Act) 3) การสังเกต (Observe) และ 4) การสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflect) ซึ่งเมื่อครบหนึ่งวงจรหนึ่ง ๆ จะพิจารณาปรับปรุงแผน (Re planning) เพื่อนำไปปฏิบัติ ในวงจรต่อไปจนกว่าจะบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผู้วิจัยดำเนินการทั้งหมด 4 วงรอบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โดยดำเนินการ เก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้การสังเกตพฤติกรรมการบรรเลงทักษะ และการประเมินกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์ ของผู้เรียนและได้รวบรวมข้อมูล เช่น คะแนนสอบระหว่างภาคเรียน แบบบันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อนำไปสะท้อนเพื่อให้เกิดการตระหนักและเข้าใจในปัญหาที่เกิดจากสาเหตุใด

3.2 วางแผนกลยุทธ์กำหนดเป้าหมายและหาวิธีการ เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ และดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยการสอนทักษะและเทคนิคของการบรรเลงกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์ จำนวน 4 แผน โดยใช้เวลาการจัดการเรียนรู้ ทั้งหมด 12 ชั่วโมง

3.3 เมื่อจบการจัดการเรียนการสอนฟิงเกอร์สไตล์ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้และตามวงรอบการวิจัย ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบบันทึกภาคสนามเพื่อนำข้อมูลที่ได้นำมาสรุปผลการจัดการเรียนรู้ แล้ววิเคราะห์เพื่อสะท้อนผล และปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

3.4 เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบตามวงรอบการวิจัยเชิงปฏิบัติการในแต่ละวงรอบ ผู้วิจัยได้ใช้ แบบประเมินการบรรเลงกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์ เพื่อประเมินการบรรเลงของผู้เรียน และนำข้อมูลมาสะท้อนและวิเคราะห์เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนและรายละเอียดอื่น ๆ ตามข้อค้นพบเพื่อนำไปปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้

3.5 นำผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดไปวิเคราะห์ข้อมูล สรุป และอภิปรายผล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยศึกษาเกณฑ์การวัดและประเมินผลจากเกณฑ์ของ Trinity Guitar (2018 : 9) และนำมาประยุกต์ ปรับใช้ให้เหมาะสมกับงานวิจัยและนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำผลศึกษาที่ได้จากการประเมินทักษะการบรรเลงกีตาร์ ฟิงเกอร์สไตล์มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติและค่าร้อยละ โดยมีรายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนการบรรเลงกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์ โดยใช้เทคนิคเพอคัสซิฟ

4.2 นำร้อยละจากแบบประเมินการปฏิบัติการบรรเลงกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์ มาวิเคราะห์ระดับโดยเทียบเคียงจากร้อยละกับเกณฑ์ของผู้วิจัย

สรุปผล

หลังจากดำเนินการการพัฒนาแบบฝึกทักษะการบรรเลงกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์สำหรับนักศึกษาเอกเครื่องสายสมัยนิยม หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ได้มีการสรุปผล ดังนี้

1. การพัฒนาแบบฝึกทักษะการบรรเลงกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์โดยใช้เทคนิคเพอคัสซิฟ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 พบว่านักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากแบบฝึกทักษะย่อยทั้ง 4 ชุด เท่ากับ 34.33 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.74 ของคะแนนเต็ม และได้คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนเท่ากับ 17 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 80.95 ของคะแนนเต็ม จากนั้นนำคะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกทักษะย่อยและแบบทดสอบหลังเรียนไปหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะตามเกณฑ์ ซึ่งมีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.74/80.95 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ดังตาราง 1

ตาราง 1 ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการบรรเลงกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์สำหรับนักศึกษาเอกเครื่องสายสมัยนิยม

ประสิทธิภาพ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
ประสิทธิภาพของกระบวนการ E1	6	42	34.33	5.42	81.74
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ E2	6	21	17	2.82	80.95

ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการบรรเลงกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์สำหรับนักศึกษาเอกเครื่องสายสมัยนิยม (E1)/(E2) เท่ากับ 81.74/80.95

จากตาราง 1 พบว่านักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากแบบฝึกทักษะย่อยทั้ง 4 ชุด เท่ากับ 34.33 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.74 ของคะแนนเต็ม และได้คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนเท่ากับ 17 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 80.95 ของคะแนนเต็ม จากนั้นนำคะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกทักษะย่อยและแบบทดสอบหลังเรียนไปหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะตามเกณฑ์ 80/80

2. ทักษะการบรรเลงกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์โดยใช้เทคนิคเพอคัสซิฟ ของนักศึกษาเอกเครื่องสายสมัยนิยม หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ผ่านการประเมินในวงรอบที่ 4 ได้คะแนนต่ำสุด 18 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 85.71 สูงสุด 19 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 90.47 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ร้อยละ 80 โดยมีรายละเอียดในแต่ละวงรอบของการวิจัยดังตาราง 2

ตาราง 2 ตารางสรุปผลคะแนนการทดสอบทักษะท้ายวงรอบที่ 1- 4

วงจรถัด	จำนวนนักศึกษา	คะแนน			คะแนนเฉลี่ย	จำนวนนักศึกษาที่ผ่านเกณฑ์	
		เต็ม	สูงสุด	ต่ำสุด		จำนวน	ร้อยละ
1	6	21	9	7	8.00	0	0
2	6	21	14	12	12.83	0	0
3	6	21	19	14	17.00	4	66.67
4	6	21	19	18	19.00	6	100

จากตาราง 2 สรุปวงรอบที่ 4 มีจำนวนนักศึกษาที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ทั้งหมด 6 คน ไม่ผ่านเกณฑ์ 0 คน ซึ่งจัดอยู่ในเกณฑ์ “ดี” โดยระดับการผ่านเกณฑ์อยู่ที่ 18 คะแนนขึ้นไป

อภิปรายผล

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ การนำรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการมาพัฒนาทักษะการปฏิบัติการบรรเลงกีตาร์ โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้น ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์เอกสารต่าง ๆ หลังจากดำเนินการวิจัยแล้วได้ข้อค้นพบ เทคนิค วิธีการที่สามารถนำมาพัฒนาทักษะการปฏิบัติการบรรเลงกีตาร์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงขออภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะการบรรเลงกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์โดยใช้เทคนิคเพอคัสซิฟ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

จากการพัฒนาแบบฝึกทักษะการบรรเลงกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์โดยใช้เทคนิคเพอคัสซิฟ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ผู้วิจัยได้ศึกษาการหาประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอนตามแนวคิดของ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556: 7-9) พบว่าแบบฝึกทักษะการบรรเลงกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์โดยใช้เทคนิคเพอคัสซิฟ มาจากวงรอบที่ 3 โดยที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติการฝึกซ้อมตามคลิปวิดีโอที่ครูผู้สอนบันทึกและส่งให้ผู้เรียนได้ฝึกตาม ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีปัญญาทางสังคม (Social cognitive theory) ของ Bandura (1986, อ้างถึงในนิตยา อินทร์ักษ์, 2551: 44) โดยการใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อวีดิทัศน์ ด้วยวีดิทัศน์เป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพในการถ่ายทอดที่ดี มีภาพและเสียงในเวลาเดียวกัน ทำให้เกิดความน่าสนใจในการเรียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบ และจดจำไปปฏิบัติต่อได้เป็นอย่างดี สามารถดูซ้ำได้หลายครั้ง เพื่อทำความเข้าใจ หรือเมื่อไม่ทันต้องการดูซ้ำ และสามารถฝึกไปพร้อม ๆ กันได้ ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการบรรเลงกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์ ที่สะท้อนมาเป็นค่าประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการบรรเลงกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์ มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 81.74/80.95 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้สอดคล้องกับงานของ วรณภรณ์ พระเมเดไพศาล, ไพศาล วรคำ และอาทิตย์ อาจหาญ (2562: 90) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย เพื่อแก้ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลการหาประสิทธิภาพเท่ากับ 80.72/80.33 อีกทั้งงานของ สันติ มุสิก (2565: 2016) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดฝึกทักษะการปฏิบัติกีตาร์เบื้องต้น ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนโพธิ์โพธิ์พิทยาคาร มีผลการหาประสิทธิภาพเท่ากับ 80.41/80.00 อธิวัฒน์ พรหมจันทร์ และอินทรา รอบรู้ (2561: 204) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดการเรียน การเล่นกีตาร์ขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทพวิทยามี ผลการหาประสิทธิภาพเท่ากับ 81.40/88.83 แสดงให้เห็นว่าแนวคิดของการหาประสิทธิภาพของสื่อ หรือชุดการศึกษาดังกล่าวเป็นแนวทางที่เหมาะสม ต่อการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเพื่อพัฒนาทักษะ

ของผู้เรียน สอดคล้องกับวิธีการสอนกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์ด้วยเทคนิคเพอคัสซีฟของ Woods (2013: 5) ที่ได้ใช้สื่อวีดิทัศน์ในการสาธิตแบบฝึกหัดและบทเพลงร่วมกับการใช้เอกสารโน้ตเพลงและคำอธิบายเนื้อหาทำให้ผู้เรียนได้รับทั้งภาพและเสียงพร้อม ๆ กัน และสามารถย้อนกลับเพื่อดูรายละเอียดเฉพาะจุดที่ต้องการปรับปรุง หรือเมื่อเกิดข้อสงสัยจนกระทั่งสามารถฝึกฝนเทคนิคการบรรเลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกันกับ Rivera (2018: 7) ที่ได้นำสื่อเทคโนโลยีในการสอนกีตาร์เพอคัสซีฟมาใช้ในการสอนโดยพัฒนาวิดีโอการสอนร่วมกับเอกสารประกอบการสอน โดยการสร้าง QR Code เพื่อให้ผู้เรียนสแกนผ่านโทรศัพท์มือถือแท็บเล็ต หรือไอแพด รับชมวิดีโอการสอนสาธิตประกอบเนื้อหาในแต่ละแบบฝึกหัดทำให้ผู้เรียนมีความสะดวกและเกิดความน่าสนใจในการรับชมทั้งภาพเคลื่อนไหวและเสียงสำหรับฝึกเทคนิคเพอคัสซีฟที่มีความซับซ้อนโดยเฉพาะเทคนิค Kick Strumming ร่วมกันกับเทคนิคการ Picking Style ซึ่งเป็นเทคนิคที่มีความซับซ้อนและมีความยากสำหรับผู้เริ่มฝึกหัดกีตาร์รูปแบบฟิงเกอร์สไตล์โดยใช้เทคนิคเพอคัสซีฟ

2. เพื่อพัฒนทักษะการบรรเลงกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์โดยใช้เทคนิคเพอคัสซีฟ ของนักศึกษาเอกเครื่องสายสมัยนิมครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 80 จากการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ปฏิบัติตามขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ PAOR ผู้วิจัยพบว่าการศึกษาตามขั้นตอนดังกล่าว สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการบรรเลงกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์โดยใช้เทคนิคเพอคัสซีฟ ของนักศึกษาเอกเครื่องสายสมัยนิม ได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และสามารถแสดงให้เห็นพัฒนาการของผู้เรียน ในการวิจัยแต่ละวงรอบอย่างเป็นระดับและต่อเนื่อง ในวงรอบปฏิบัติการที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยในการดำเนินทักษะอยู่ที่ 8.00 จากคะแนนเต็ม 21 คะแนน ซึ่งไม่มีผู้ผ่านเกณฑ์ตามวัตถุประสงค์ ดังนั้นในวงรอบที่ 2 ผู้วิจัยจึงนำปัญหาที่เกิดขึ้นไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวงรอบปฏิบัติการที่ 2 โดยผู้วิจัยได้แนวคิดของ สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2553: 302) การใช้กฎการเรียนรู้ที่สำคัญ 3 กฎได้แก่ กฎความพอใจ (Law of Effect) กฎการฝึกหัด (Law of Exercise) และกฎความพร้อม (Law of Readiness) ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ดีขึ้นกว่าเดิม พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยทั้งหมดอยู่ที่ 12.83 คะแนน แต่ไม่มีผู้ผ่านเกณฑ์ ผู้วิจัยจึงแก้ปัญหาโดยการส่งคลิปวิดีโอที่ครูผู้สอนได้บรรเลงให้นักศึกษาดูเป็นตัวอย่างเพื่อให้เห็นการปฏิบัติที่ถูกต้อง และสร้างแรงจูงใจการฝึกหัดให้แก่ผู้เรียน ในประเด็นนี้ในการใช้ตัวแบบเชิงพฤติกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Cognitive Theory) Bandura (1977, อ้างถึงใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2553: 302) ในการใช้ตัวแบบเชิงพฤติกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Cognitive Theory) และมอบหมายงานให้นักศึกษาอัดคลิปวิดีโอของแบบฝึกหัดทักษะนั้น ๆ ส่งให้ครูผู้สอนผลการประเมินพบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น มีผู้ผ่านเกณฑ์จำนวน 4 คน จากทั้งหมด 6 คนมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 17.00 คะแนน และไม่มีผู้ผ่านเกณฑ์จำนวน 2 คน ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ครูผู้สอนให้นักศึกษาส่งแบบฝึกหัดให้ดู 3 วันต่อ 1 ครั้ง และครูผู้สอนได้ส่งวิดีโอการบรรเลงที่ถูกต้องให้นักศึกษาทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับ ภูวดล อัครนิล (2556: 36) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการบรรเลงเครื่องดนตรีโดยใช้เทคนิคการสอนแบบมีลัดมีเดียของนักเรียนพบว่า ผู้เรียนอยากเรียนรู้โดยได้สัมผัสกับของจริง ได้เห็นตัวอย่างที่หลากหลาย น่าสนใจ ชอบเรียนรู้ด้วยเทคนิคที่แปลกใหม่ และต้องเปิดโอกาสให้ได้ฝึกฝนอยู่เป็นประจำสม่ำเสมอ มีทั้งการเรียนรู้ภาพทฤษฎีและการปฏิบัติควบคู่กันไปและได้ทำการสัมภาษณ์ผู้เรียนดังรายละเอียดดังนี้ นักศึกษาเมื่อเล่นตามบทเพลงได้แล้วมักจะเล่นเร็วเนื่องจากเป็นเทคนิคใหม่ที่ตื่นเต้นต่าตื่นเต้น นักศึกษาจึงเกิดความสุขสนุกสนาน ทำให้รายละเอียดที่สำคัญของบทเพลงได้หายไป และปฏิบัติได้ไม่ตรงตามเกณฑ์ที่กำหนดเท่าที่ควร สอดคล้องกับ Kellie (2018: 11) ได้เสนอวิธีการฝึกทักษะกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์ควรเริ่มฝึกฝนแบบฝึกหัดจากช้า ๆ แล้วจึงพัฒนาอัตราความเร็วทีละน้อย เพื่อให้กล้ามเนื้อนิ้วมือและโสตประสาทคุ้นชินกับรายละเอียดของแบบฝึกหัด นอกจากนี้ Hirschelmann (2011: 6) ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของรายละเอียดทางดนตรีสำหรับการฝึกฝนทักษะการบรรเลงกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์โดยใช้เทคนิคเพอคัสซีฟว่ามีความสำคัญต่อการสื่อสารคุณภาพเสียงและความหมายทางดนตรี อาทิ ความดัง-เบา (Dynamic) การเน้นเสียง (Accent) และสีสันทันของเสียง (Timbre) เป็นต้น ล้วนเป็นสิ่งที่ทำให้การบรรเลงมีความสมบูรณ์ ซึ่งผู้เรียนจำเป็นต้องให้ความสำคัญ Auciello (2021:22) ได้ทำการศึกษากิจการจำแนกจัดกลุ่มเสียงเอฟเฟกต์ที่เกิดจากการบรรเลงกีตาร์คลาสสิกโดยเลียนแบบเสียงเครื่องกระทบ โดยตามหลักการจำแนกหมวดหมู่เครื่องกระทบ

ของ Hombostel-Sachs ผลการวิจัย พบว่า กีตาร์สามารถสร้างสีสันเสียงของเครื่องกระทบได้หลากหลาย อาทิการ Hit Strumming เทคนิค Golpe โดยใช้กระสวยจันทะที่ซับซ้อนร่วมกันทั้งมือซ้ายและมือขวา ตลอดจนการใช้เล็บมือที่เรียกว่า Rapid Nail Taps เพื่อสร้างเสียงเครื่องกระทบของดนตรีตะวันออก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการใช้สีสันเสียงเลียนแบบเครื่องกระทบที่เกิดจากกีตาร์คลาสสิก ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ไปปรับในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวงรอบปฏิบัติการที่ 4 จากผลการประเมินพบว่า ผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายผ่านเกณฑ์ทุกคน มีคะแนนเฉลี่ยทั้งหมดอยู่ที่ 19 คะแนน เห็นชัดเจนว่ากระบวนการที่ผู้วิจัยออกแบบ ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนตามวัตถุประสงค์การวิจัยโดยสอดคล้องกับ จิราภรณ์ ทองพูล, ปกรณ์ชัย สุพัฒน์, เมธี วิสาพรหม และจิตติมาภรณ์ สีหะวงษ์ (2563: 8) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะในการอ่านคำควบกล้ำ ด้วยการจัดการเรียนรู้ Active Learning รูปแบบ GWM ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ผลปรากฏว่านักเรียนที่ได้รับการพัฒนาสมรรถนะด้านการอ่านคำควบกล้ำผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 และมีสมรรถนะในการอ่านคำควบกล้ำที่ดีขึ้น หลังการพัฒนาจากการจัดการเรียนรู้ Active Learning รูปแบบ GWM (Game/Work Sheet/ Mind Mapping) จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 90.90 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากเดิม ร้อยละ 36.36 อีกทั้งงานวิจัยของสังธรรม พรทวีกุล (2562: 69) เรื่องการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานผสมผสานคิดไตร่ตรอง เพื่อพัฒนาความสามารถในการกำกับการเรียนรู้ของตนเอง สำหรับนักศึกษาสาขานิติศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด พบว่านักศึกษาที่ได้รับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานผสมผสานคิดไตร่ตรองเพื่อพัฒนาความสามารถในการกำกับการเรียนรู้ของตนเอง นักศึกษามีแนวโน้มในการพัฒนาการกำกับการเรียนรู้ของตนเองในทิศทางที่ดีขึ้นอย่างเป็นลำดับและต่อเนื่องตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และงานวิจัยของนพพรช ศุภวารากุล และอุษณีย์ ลลิตผสาน (2565: 48) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก พบว่านักเรียนมีคะแนนพัฒนาการสัมพันธที่เพิ่มขึ้น จำนวน 33 คน มีคะแนนระหว่าง 11.11–84.62 คิดเป็นร้อยละ 97.06 และนักเรียนมีคะแนนพัฒนาการสัมพันธ เท่ากับ 0 จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.94 แสดงให้เห็นว่ากระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่ผู้วิจัยเลือกนั้น ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการบรรเลงกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์ โดยใช้เทคนิคเพอคัสซีฟตามผลที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้โดยการพัฒนาแบบฝึกทักษะ ผู้เรียนมีคะแนนทักษะการปฏิบัติการบรรเลงกีตาร์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากการวิจัยในวงรอบที่ 4 พบว่าผู้เรียนมีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด จึงสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยการพัฒนาแบบฝึกทักษะสูงขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะในแบบที่นักศึกษาไม่เคยได้เรียนรู้มาก่อน ต้องใช้เวลาค่อนข้างมาก เนื่องจากเป็นการปฏิบัติฝึกฝนทักษะควรมีการบริหารปรับกิจกรรม และเวลาให้มีความยืดหยุ่นและเหมาะสม

1.2 การทดสอบภาคปฏิบัติควรมีผู้ประเมินสองคน และมีแบบทดสอบที่เป็นรูปแบบเดียวกัน เพื่อให้ส่งผลการวิจัยในครั้งต่อไป

1.3 เนื้อหาในการจัดการเรียนรู้นั้นต้องไม่มากเกินไป เพราะต้องใช้เวลานานในการอธิบายให้นักศึกษาเข้าใจ และพิจารณาเนื้อหาที่มีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับและวัยของผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากการวิจัยการพัฒนาแบบฝึกทักษะการบรรเลงกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์สำหรับนักศึกษาเอกเครื่องสายสมัยนิยม หลักสูตรศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ควรศึกษาเพื่อพัฒนาเทคนิคการเคาะแบบ LAB TAPPING หรือเทคนิคอื่น ๆ ที่นิยมนำมาบรรเลงกีตาร์ฟิงเกอร์สไตล์ โดยใช้แบบฝึกทักษะตามแนวทางการวิจัยที่ผู้พัฒนา

ได้พัฒนาขึ้น ผู้เรียนมีการพัฒนาที่ดีขึ้น ผู้วิจัยจึงคิดว่าครูผู้สอนควรทำการวิจัยและติดตามเกี่ยวกับทักษะการบรรเลงกีตาร์ในรูปแบบที่หลากหลาย ที่อาจจะนอกเหนือการบรรเลงกีตาร์แบบ Percussive

2.2 ควรศึกษาผลของการนำแบบฝึกทักษะการบรรเลงกีตาร์ฟังก์เกอร์สไตล์ไปใช้พัฒนานักเรียนในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งจะเป็นการวางพื้นฐานการบรรเลงดนตรีที่ดี และส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการบรรเลงกีตาร์ฟังก์เกอร์สไตล์ ในระดับที่สูงขึ้น เมื่อเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อพัฒนาการทางดนตรีที่ดีขึ้น สำหรับนักดนตรีกลุ่มฟังก์เกอร์สไตล์

เอกสารอ้างอิง

- จิราภรณ์ ทองพูล, ปกรณ์ชัย สุพัฒน์, เมธี วิสาพรหม และจิตติมาภรณ์ สีหะวงษ์. (2563). การพัฒนาสมรรถนะในการอ่านคำควบกล้ำด้วยการจัดการเรียนรู้ Active Learning รูปแบบ GWM ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมคำวิทยาสพ.ศก.1. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 14(1), 3-14.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 5(1), 5-20.
- นิตยา อินทร์ชัย. (2551). ผลของการฝึกทักษะดูแลโดยใช้ตัวแบบวิถีทัศน์สำหรับผู้ดูแลต่อความวิตกกังวลของผู้ดูแลผู้สูงอายุโรคหลอดเลือดสมอง. วิทยานิพนธ์ พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นพพรชัย ศุภวารังกุล และอุษณีย์ ลลิตพาสาน. (2565). การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาเรื่องเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 25(1), 38-49.
- บพิตร คำหัน. (2561). แนวทางการเรียบเรียงเสียงประสานบทเพลงพระราชานิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตรตามระเบียบกรมราชเลขาในการในพระองค์. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 12(2), 269-281.
- ภูวดล อัครนิธิ. (2556). การพัฒนาทักษะบรรเลงเครื่องดนตรีโดยใช้เทคนิคการสอนแบบมัลติมีเดีย. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยพายัพ.
- เลิศ อำนันทนะ. (2537). ทักษะการใช้สื่อการสอนระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วรรณภรณ์ พระเมเด, ไพศาล วรคำ และอาทิตย์ อาจหาญ. (2562). การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยเพื่อแก้ปัญหการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 13(3), 85-93.
- วิมลรัตน์ สุนทรวโรจน์. (2553). การออกแบบการเรียนรู้ตามแนวคิด Backward Design. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สังธรรม พรทวีกุล. (2562). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานผสมผสานคิดไตร่ตรองเพื่อพัฒนาความสามารถในการกำกับการเรียนรู้ของตนเอง สำหรับนักศึกษาสาขาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 42(3), 69-83.
- สันติ มุสิกกา. (2565). การพัฒนาชุดฝึกทักษะการปฏิบัติกีตาร์เบื้องต้นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนโพธิ์ไทรพิทยาคาร. วารสาร มจร.อุบลปริทรรศน์, 7(2), 2009-2022.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2553). จิตวิทยาการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อริวัฒน์ พรหมจันทร์ และอินทรา ครอบรู้. (2561). การพัฒนาชุดการเรียนการเล่นกีตาร์ขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทพวิทย. วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 12(3), 200-210.
- ฮามิร อ่อนทอง, เอกชัย พุทธิชัย, พิมพ์มาศ พร้อมสุขกุล และรุ่งเกียรติ สิริวงษ์สุวรรณ. (2563). การจัดการเรียนการสอนวิชากีตาร์เบสสมัยนิยมระดับอุดมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วารสารสหศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล, 20(2), 119-130.

- Auciello, E. (2021). *The Idiophonic Guitar: A Taxonomy and Performance Guide to Percussive Effects in the Classical Guitar's Solo Repertoire*. Master of Philosophy Elder Conservatorium of Music Faculty of Arts The University of Adelaide, 22-29.
- Hirschelman, E. (2011). *Acoustic Artistry: Tapping, Slapping, and Percussion Techniques for Classical & Fingerstyle Guitar*. Milwaukee: Hal Leonard Corporation.
- Kellie, D. (2018). *Advanced Acoustic Fingerstyle Guitar*. New York: Fundamental changes.
- Kemmis, S and McTaggart, R. (1988). *The Action Research Planer* (3rd ed.). Victoria: Deakin University.
- Rivera, M. (2018). *The Percussive Acoustic Guitar Method*. Madrid: Independently Publisher.
- Chapman, R. (2003). *The New Complete Guitarist*. London: Dorling Kindsley.
- Trinity, G. (2018). *Guitar Syllabus*. London: Trinity College London.
- Woods, C. (2013). *Percussive Acoustic Guitar*. Milwaukee: Hal Leonard Corporation.

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การสร้างรูปเรขาคณิต โดยใช้โครงงานเป็นฐานบูรณาการ กับแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

The Development of Learning Management on Geometry Construction using the Project as
an Integrated Base with Local Learning Resources in the Community for Mathayomsuksa 1
Students

Received : 22 ก.ย. 2566

Revised : 22 ม.ค. 2567

Accepted : 23 ม.ค. 2567

วิภา ชัยสวัสดิ์¹, ภาณุพงษ์ นิติกุล², รัชเนีย ธีรเดโชชัย^{3*}, กนกวรรณ แก่นนาคำ⁴ และ วิชิต ธีรเดโชชัย⁵

Wipa Chaisawat¹, Phanuphong Nitikhun², Ratchaneeya Thiradechochai^{3*}, Kanokwan Kaennakam⁴ and Wichit Thiradechochai⁵

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานโดยการบูรณาการโครงงานกับแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชนบ้านหนองคู ตำบลธงธานี อำเภอร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด เรื่อง การสร้างรูปเรขาคณิตที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 (2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การสร้างรูปเรขาคณิต โดยใช้โครงงานเป็นฐานบูรณาการกับแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนธงธานี อำเภอร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนธงธานี อำเภอร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 32 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานโดยการบูรณาการโครงงานกับแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การสร้างรูปเรขาคณิต จำนวน 5 ชั่วโมง 2) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานบูรณาการกับแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชน เรื่อง การสร้างรูปเรขาคณิต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.20–0.80 มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20–0.47 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.97 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ Wilcoxon signed-rank test

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน โดยการบูรณาการโครงงานกับแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชน เรื่อง การสร้างรูปเรขาคณิต มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.24/75.42 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: Wipa@reru.ac.th

² คุณครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนการทำอากาศยานแห่งประเทศไทย จังหวัดมุกดาหาร อีเมล: Phanuphong.nitikhun29@gmail.com

^{3*} ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: ratchaneeya_chochai@reru.ac.th

⁴ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: wanda.kain@gmail.com

⁵ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: win129129win@gmail.com

¹ Assistant Professor, Program in Mathematics, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University, Email: Wipa@reru.ac.th

² Mathematics Teacher, Airports of Thailand Border Patrol Police School, Mukdahan Province, Email: Phanuphong.nitikhun29@gmail.com

³ Assistant Professor, Program in Mathematics, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University,
Email: ratchaneeya_chochai@reru.ac.th

⁴ Program in Early Childhood, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University, Email: wanda.kain@gmail.com

⁵ Program in Early Childhood, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University, Email: win129129win@gmail.com

วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การสร้างรูปเรขาคณิต ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานบูรณาการกับแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่น ในชุมชนหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน, แหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชน, การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

Abstract

The purposes of this research were 1) to develop project-based learning management by integrating the project with local learning resources in Ban Nong Du community, Thong Thani sub-district, Thawatburi district, Roi Et province on geometry construction that are effective according to the 75/75 criterion, 2) to compare learning achievement in mathematics between before and after learning management on geometry construction using the project as an integrated base with local learning resources in the community for Mathayomsuksa 1 students, Thong Thani school, Thawatburi district, Roi Et province. The research samples were 32 Mathayomsuksa 1 students in semester 1, academic year 2022 of Thong Thani school, Thawatburi district, Roi Et province. Samples were selected by using cluster random sampling technique and classrooms were random units. Research tools consisted of 1) a project-based learning management plan by integrating projects with local learning resources on geometry construction, 5 hours, 2) a pre-test and post-test a project-based learning management on geometry construction for Mathayomsuksa 1 students, that had difficulty (p) ranging from 0.20–0.80, discrimination (r) ranging from 0.20–0.47, test reliability values equal to 0.97, and data analysis by using percentage, standard deviation, and Wilcoxon signed-rank test.

The research results showed that 1) the project-based learning management by integrating the project with local learning resources in the community, Thong Thani school, Thawatburi district, Roi Et province on the construction of geometric shapes efficiency of 81.24/75.42 that higher than specified criteria. 2) Academic achievement in mathematics regarding the construction of geometric figures of Mathayomsuksa 1 students at Thong Thani school, Thawatburi district, Roi Et province that received project-based learning, integrated with local learning resources in the community, after the learning management was higher than before the learning management statistically significant at the .05 level.

Keywords: Project-based learning management, Local learning resources in the community, Integrated instruction

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม สภาพแวดล้อม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว แต่ละประเทศจึงต้องเรียนรู้เพื่อปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาและเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก สังคมจะพัฒนาไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ เกิดกระแสและค่านิยมใหม่ ๆ ที่หลากหลาย รวมทั้งการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้วย การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วเช่นนี้ ประเทศไทยต้องดำรงสถานะที่มีความได้เปรียบและความสามารถในการแข่งขัน โดยปัจจัยสำคัญที่จะสามารถเผชิญการเปลี่ยนแปลงและท้าทายดังกล่าวได้ คือ คุณภาพของคน จึงจำเป็นต้องเตรียมคนเพื่อเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว รุนแรง พลิกผัน และคาดไม่ถึง จึงต้องมีทักษะสูงในการเรียนรู้

และปรับตัว (วิจารณ์ พานิช, 2558: 3-14) ดังนั้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีขีดความสามารถ มีศักยภาพสมบูรณ์ตามอัตภาพ ของแต่ละบุคคล เมื่อจัดการศึกษามีคุณภาพแล้วการพัฒนาชุมชนสังคมและประเทศก็จะสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะมีทรัพยากรบุคคลที่ดี การจัดการศึกษาที่จะมีความเหมาะสมกับโลกในศตวรรษที่ 21 จะต้องดำเนินการเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ เกิดทักษะ และประสบการณ์ที่สามารถนำไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวัน การศึกษาต่อและการปฏิบัติหน้าที่การทำงานต้องมีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาสาระของการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้กระบวนการจัดการเรียนการสอน เป็นกระบวนการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยต้องเริ่มต้นด้วยการพัฒนาครูเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเนื้อหาสาระที่จะสอน รวมทั้งวิธีการจัดการเรียนการสอน (กัญญา เอี่ยมพญา, 2561: 234-235) ดังนั้นการจัดการเรียนรู้จึงมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ การพัฒนาผู้เรียนให้มีความเจริญเติบโตในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะศักยภาพในด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และมีทักษะการคิดต่าง ๆ เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างเป็นระบบ การคิดไตร่ตรอง และการคิดสร้างสรรค์ ดังนั้น ผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างองค์ความรู้และสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ การชี้แนะให้ผู้เรียนมีจินตนาการสร้างสรรค์ ให้ผู้เรียนใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ในการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ การคิดไตร่ตรอง และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีความสามารถในการปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งบทบาทผู้สอนดังกล่าวนี้เป็นรากฐานทางความคิดเกี่ยวกับการเป็นโค้ชเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน การเรียนรู้ที่ต้องตระหนักถึงคุณภาพและความสามารถที่เข้าถึงการเรียนรู้เพื่อสร้างความเท่าเทียมกัน เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และเรียนรู้ตลอดชีวิต (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2562: 1-2)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการ หรือโครงงานเป็นฐาน (Project Based Learning) เป็นอีกหนึ่งวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งจะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับความรู้ทางด้านต่าง ๆ ผ่านการทำงานเป็นทีม มีการค้นคว้าอย่างเป็นระบบและขั้นตอน โดยอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีการสืบค้นข้อมูล และส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ช่วยเพิ่มทักษะการใช้ความรู้ในชีวิตจริง สร้างสรรค์ออกมาเป็นผลงานหรือชิ้นงานด้วยตัวผู้เรียนเอง พัฒนาและแสดงออกถึงความสามารถของการทำงานตามที่ผู้เรียนต้องการนำเสนอ เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งมีขั้นตอนการเรียนรู้ที่เริ่มจากการแสวงหาความรู้กระบวนการคิด และทักษะในการแก้ปัญหาในรูปแบบการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองเป็นหลัก ผู้สอนทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษา และอำนวยความสะดวก เพื่อให้การเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ โดยการเรียนรู้แบบโครงงานนั้นอาจจะเป็นการทำงานที่ต่อยอดจากทฤษฎี การนำทฤษฎีไปใช้ประโยชน์ในการทำโครงงาน เน้นให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งความรู้ที่สร้างขึ้นด้วยตนเองมีความสำคัญกับผู้เรียนมากเพราะจะเป็นความรู้ที่คงทน ไม่ลืมง่าย อีกทั้งได้ถ่ายทอดความรู้จากประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนเอง ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ (ธีระจิต บุญเจริญ, 2562: 3) สอดคล้องกับแนวคิดของ John Dewey เรื่อง “learning by doing” ซึ่งได้กล่าวว่า “Education is a process of living and not a preparation for future living.” (Dewey, 1897: 1256-1260) ซึ่งเป็นการเน้นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนเรียนรู้โดยการปฏิบัติ ทำให้สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่คงทน เพราะวิธีการจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นวิธีการเรียนการสอนที่ได้ผลดีกว่าการอธิบาย สาธิต แสดงกฎ หรือสูตร และวิธีอื่น ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น (Bloom, 1976: 4) และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้โครงงานเป็นฐาน พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เนื่องจากนักเรียนได้แสวงหาความรู้อย่างมีระเบียบแบบแผนด้วยตนเอง จึงเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อนักเรียนอย่างแท้จริง ทำให้นักเรียนเกิดองค์ความรู้ในเนื้อหาและได้ฝึกคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทำงานเป็นระบบ มีความรับผิดชอบ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ จะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น (ธนฤทัย ดอนมอญ, 2558: 66-76, นกสร ยลสุริยัน, 2563: 99-100, ฤทธิ ดอละ, 2560: 71-100) ดังนั้น การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานจึงเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เป็นกิจกรรมที่มีบริบทจริงเชื่อมอยู่ การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจึงสัมพันธ์กับความเป็นจริง เป็นการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน เพราะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิต

จริงได้ และเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าสู่กระบวนการคิดแบบสืบสวน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนต้องใช้การคิดขั้นสูงที่ซับซ้อนขึ้น จึงเป็นช่องทางที่ดีในการพัฒนากระบวนการทางสติปัญญาของผู้เรียน (ทิตนา แวมมณี, 2556: 138-139)

การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานบูรณาการร่วมกับแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนจึงเป็นการจัดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและความต้องการของชุมชน รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเนื้อหาตามหลักสูตรให้เชื่อมโยงกับชุมชนโดยใช้การปฏิบัติงานเป็นฐาน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จากการลงมือปฏิบัติงานจากสถานการณ์จริงในชุมชน ภายใต้การมีส่วนร่วมระหว่างครู ผู้เรียน และกลุ่มคนในชุมชน นอกเหนือไปจากการเรียนรู้ในห้องเรียน จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ในเนื้อหาตามหลักสูตรและเข้าใจชุมชนมากขึ้น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้และทักษะอย่างหลากหลาย เช่น การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การคิดเชิงวิพากษ์ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษ 21 มีคุณธรรมจริยธรรม เจตคติที่พึงประสงค์ ตระหนักในความรับผิดชอบในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน รวมทั้งเพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชน ชุมชนและผู้เรียนจะได้รับประโยชน์ร่วมกัน เนื่องจากชุมชนคือ การรวมตัวของบุคคล กลุ่ม/องค์กรชุมชน และประชาชนที่อาศัยอยู่ในขอบเขตพื้นที่หนึ่ง ๆ ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ระดับพื้นฐานที่สุด คือ หมู่บ้านหรือชุมชน ที่มารวมกันเพื่อแก้ไขปัญหาเดียวกัน เช่น ชุมชนลุ่มน้ำ ชุมชนวัฒนธรรม เป็นต้น นอกจากนั้นชุมชนท้องถิ่นยังเป็นถิ่นฐานอันเป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์ที่มีความเกี่ยวพันกัน ไม่ว่าจะเป็นสภาพทางภูมิศาสตร์ หรือระบบความสัมพันธ์ในสังคมรูปแบบอื่น ๆ ซึ่งอาศัยความเอื้ออาทร ความผูกพันหรือการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เป็นเครื่องดำเนินการเพื่อให้มีชีวิตที่ตีร่วมกัน การรวมกันของกลุ่มคนที่มีความสัมพันธ์ต่อกันทั้งความสัมพันธ์ในเชิงพื้นที่ และความสัมพันธ์ทางสังคม เป็นหน่วยพื้นฐานของการพึ่งพาและการจัดการตนเอง มีการเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมขบวนการขับเคลื่อนทางสังคม และหน่วยจิตวิทยาวัฒนธรรมอันเป็นคุณค่าที่บ่งบอกถึงความเป็นตัวตน (Identity) ของชุมชนโดยเกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ สิทธิ และอำนาจในการจัดการ (พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์, 2563: 31-32) การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น จึงเป็นกระบวนการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของชุมชนท้องถิ่นในทางที่ดีขึ้น ทำให้ชุมชนเจริญรุ่งเรืองขึ้นในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสามารถจัดการกับภาวะการณของกระแสโลกาภิวัตน์เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ (Self-reliance) หรือช่วยตนเองได้ (Self-help) ในการคิดตัดสินใจและดำเนินการแก้ไขปัญหา ดังนั้นชุมชนท้องถิ่นจะพัฒนาได้หรือไม่ และดำเนินไปในทิศทางใดนั้น ชุมชนท้องถิ่นจะต้องสามารถทำงานกับประชาชนได้อย่างถูกต้อง และทำให้งานมีประสิทธิภาพ อันประกอบด้วยแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาชุมชน ในระดับการปฏิบัติจะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชน (People Participation) ที่เป็นหัวใจของงานพัฒนาชุมชน โดยยึดหลักของการมีส่วนร่วมที่ว่า ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการคิดตัดสินใจวางแผนงาน การปฏิบัติการ และร่วมบำรุงรักษา (สมชาย ศรีวิรัตน์, 2556: ออนไลน์)

โรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการกระจายการเรียนรู้จากสถานศึกษาสู่ชุมชน เพื่อให้การเรียนรู้นั้นตอบสนองความต้องการของชุมชนมากขึ้น และทำให้เกิดการสะสมองค์ความรู้ในท้องถิ่น ซึ่งจะพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและนำไปสู่การปฏิรูปการเรียนการสอนในสถานศึกษาต่อไป ทั้งยังช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชุมชน สถานศึกษา ผู้เรียน ครู และผู้ปกครองในชุมชน เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นทั้งผู้สอนและผู้เรียนรู้ไปพร้อมกัน สถานศึกษาและชุมชนควรมีส่วนร่วมค้นหาแนวทางและรูปแบบการพัฒนาสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ในชุมชนให้มีคุณค่าและมูลค่าเพิ่ม รวมทั้งเพื่อสร้างองค์ความรู้ในการจัดการศึกษา การบูรณาการความรู้กับท้องถิ่นแล้วนำมาจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดการคิดวิเคราะห์และพัฒนาไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดองค์ความรู้ภายในตนเอง และเป็นผู้ที่แสวงหาความรู้บนพื้นฐานของชุมชนและภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ซึ่งในชุมชนเป็นแหล่งข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ที่ใกล้ชิดผู้เรียนมากที่สุด โดยในท้องถิ่นแต่ละแห่งก็มีข้อมูลที่แตกต่างกัน เช่น โรงเรียนธงธานี เป็นโรงเรียนที่ก่อตั้งขึ้นในชุมชนตำบลธงธานี อำเภอกอฉกบุรี เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบสหศึกษา นักเรียนส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่อาศัยในชุมชนใกล้เคียงโรงเรียน ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่มีพื้นฐานความรู้และทักษะทางคณิตศาสตร์ไม่ตึก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนจากการทดสอบระดับชาติอยู่ในระดับพอใช้ เนื่องจากผู้เรียนขาดทักษะการคิด ซึ่งผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน และครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่หลากหลาย โดยเฉพาะกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิด

ของผู้เรียนทุกระดับ การใช้สื่อเทคโนโลยีไม่เหมาะสมกับธรรมชาติวิชา (โรงเรียนธธานี, 2563: 16-18) ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญในการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยจึงนำ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนมาบูรณาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน

ดังนั้นจึงมีการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ในเรื่องรูปแบบการจัดการเรียนการสอน เพื่อกระตุ้นความสนใจและเหมาะกับบริบทของนักเรียน คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การสร้างรูปเรขาคณิต โดยใช้โครงงานเป็นฐานบูรณาการกับแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนธธานี อำเภอดงเจริญ จังหวัดร้อยเอ็ด ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ เกิดทักษะการทำงาน และเป็นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน โดยการบูรณาการโครงงานกับแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชน บ้านหนองคู ตำบลธธานี อำเภอดงเจริญ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ เรื่องการสร้างรูปเรขาคณิต โดยใช้โครงงานเป็นฐานบูรณาการกับแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การสร้างรูปเรขาคณิต โดยใช้โครงงานเป็นฐาน บูรณาการกับแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนธธานี จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยไว้ ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ คือ การจัดการเรียนรู้เรื่องการสร้างรูปเรขาคณิตโดยใช้โครงงานเป็นฐาน บูรณาการกับแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชน จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีในเบื้องต้นตามแนวคิดของ Kemmis and McTaggart (สวินัย ศรีเกษตริน, 2565: 93-94) เพื่อนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังแสดงในภาพประกอบ 1

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

การจัดการเรียนรู้ เรื่อง การสร้างรูปเรขาคณิต โดยใช้โครงงานเป็นฐาน บูรณาการกับแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

1. กำหนดหัวเรื่องในการทำโครงงาน
2. ออกแบบและวางแผนการทำโครงงาน
3. ลงมือทำโครงงาน
4. วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล
5. เขียนรายงานและแสดงผลงาน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา
คณิตศาสตร์ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การสร้างรูปเรขาคณิต โดยใช้โครงงานเป็นฐานบูรณาการกับแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยมีแบบแผนการวิจัยขั้นพื้นฐาน (Pre-Experimental Designs) แบบกลุ่มเดียวสอบก่อนเรียนและสอบหลังเรียน (One-Group Pretest-Posttest Design) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2553: 144) มีรายละเอียดและขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนธธานี อำเภอร้อยบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 4 ห้องเรียน จำนวน 96 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ห้อง 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนธธานี อำเภอร้อยบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 32 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐานบูรณาการกับแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชน เรื่องการสร้างรูปเรขาคณิต จำนวน 5 แผน ๆ ละ 1 ชั่วโมง รวม 5 ชั่วโมง ในแต่ละชั่วโมงมีขั้นตอน ดังนี้ ชั่วโมงที่ 1 กำหนดหัวเรื่องในการทำโครงงาน ออกแบบและวางแผนการทำโครงงาน ชั่วโมงที่ 2 ลงมือทำโครงงาน ชั่วโมงที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล ชั่วโมงที่ 4 เขียนรายงาน และชั่วโมงที่ 5 แสดงผลงาน โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยใช้วิธีการประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ด้วยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน จากผลการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 มีความเหมาะสมในระดับดี

2.2 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ เรื่องการสร้างรูปเรขาคณิต โดยใช้โครงงานเป็นฐานบูรณาการกับแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 15 ข้อ ผู้วิจัยนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่ามีค่าเท่ากับ 1.00 และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์นี้มีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.20–0.80 มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20–0.47 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.97

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ก่อนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยได้แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ เรื่อง การสร้างรูปเรขาคณิต และจุดมุ่งหมายของการทดลองให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายทราบ

3.2 นำแบบทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การสร้างรูปเรขาคณิต ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 15 ข้อ ไปทำการทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เวลา 30 นาที แล้วจดบันทึกคะแนนของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการทดสอบครั้งนี้เป็นคะแนนทดสอบก่อนเรียน

3.3 ดำเนินการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน บูรณาการกับแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชน เรื่อง การสร้างรูปเรขาคณิต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สอนนักเรียนเอง ระยะเวลาในการทดลอง 5 คาบ คาบละ 1 ชั่วโมง

3.4 ทำการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบการจัดการเรียนรู้ เรื่องการสร้างรูปเรขาคณิต ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 15 ข้อ ไปทำการทดสอบกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายโดยใช้เวลา 30 นาที ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้ แล้วบันทึกผลการทดสอบ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานโดยการบูรณาการโครงงานกับแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชนบ้านหนองคู เรื่อง การสร้างรูปเรขาคณิต ตำบลธงธานี อำเภอรวิชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

4.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การสร้างรูปเรขาคณิต โดยใช้โครงงานเป็นฐานบูรณาการกับแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ด้วยสถิติทดสอบ Wilcoxon signed-rank test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เนื่องจากข้อมูลไม่ได้มีการแจกแจงแบบปกติ

สรุปผล

สรุปผลตามความมุ่งหมายของการวิจัยได้ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน โดยการบูรณาการโครงงานกับแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนธงธานี อำเภอรวิชัย จังหวัดร้อยเอ็ด เรื่อง การสร้างรูปเรขาคณิต มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 81.24/75.42

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้จากคะแนนการทำใบงาน คะแนนพฤติกรรมระหว่างเรียน และคะแนนทดสอบย่อย ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานโดยการบูรณาการโครงงานกับแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชน

แผนที่	คะแนนเต็ม	ผลรวมของคะแนน	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1	320	234	7.31	73.13	1.06
2	320	260	8.13	81.25	0.71
3	320	263	8.22	82.19	1.07
4	1,216	1,048	32.76	86.18	1.10
5	640	534	16.69	83.44	0.78
รวม	2,816	2,339	73.09	81.24	0.94
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 81.24					

จากตาราง 1 พบว่า คะแนนพฤติกรรมระหว่างเรียน และคะแนนทดสอบย่อย ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานโดยการบูรณาการโครงงานกับแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชน เท่ากับ 2,339 คะแนน จากคะแนนเต็ม 2,816 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.94 และประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 81.24 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด หมายความว่า “การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานโดยการบูรณาการโครงงานกับแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนธงธานี อำเภอรวิชัย จังหวัดร้อยเอ็ด เรื่อง การสร้างรูปเรขาคณิต มีประสิทธิภาพสูงสามารถทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่เพิ่มสูงขึ้น”

ตาราง 2 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E₂) ของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานโดยการบูรณาการโครงงานกับแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชน

การจัดกิจกรรม	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	E2
การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน โดยการบูรณาการโครงงานกับแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชน	32	15	11.31	1.12	75.42

จากตาราง 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานโดยการบูรณาการโครงงานกับแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชน เท่ากับ 11.31 จากคะแนนเต็ม 15 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.12 ซึ่งถือได้ว่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ E₂ มีค่าเป็นร้อยละ 75.42

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การสร้างรูปเรขาคณิต โดยใช้โครงงานเป็นฐานบูรณาการกับแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานบูรณาการกับแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชน

การทดลอง	N	คะแนนเต็ม	Mean	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	32	15	5.94	2.03	-12.779	.000
หลังเรียน	32	15	11.31	1.12		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 แสดงว่า ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การสร้างรูปเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน โดยการบูรณาการโครงงานกับแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชน ก่อนเรียนมีค่าเท่ากับ 5.94 คะแนน หลังเรียนมีค่าเท่ากับ 11.31 คะแนน และผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การสร้างรูปเรขาคณิต ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน โดยการบูรณาการโครงงานกับแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้ เรื่อง การสร้างรูปเรขาคณิต โดยใช้โครงงานเป็นฐานบูรณาการกับแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่น ในชุมชน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.24/75.42 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด หมายความว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน โดยการบูรณาการโครงงานกับแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนธัญธานี อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดร้อยเอ็ด เรื่อง การสร้างรูปเรขาคณิต มีประสิทธิภาพสูงสามารถทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่เพิ่มสูงขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา กำหนดจุดมุ่งหมายของรายวิชา จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน บูรณาการร่วมกับแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชน โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรม 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) กำหนดหัวเรื่องในการทำ โครงงาน 2) ออกแบบและวางแผนการทำโครงงาน 3) ลงมือทำโครงงาน 4) วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผล และ 5) เขียนรายงาน และแสดงผลงาน ได้ผ่านผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความถูกต้อง และเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง มีการเขียนกระบวนการจัดทำโครงงาน และได้ผลการจัดกิจกรรม เป็นผลงานแบบรูปธรรม ทำให้เกิด การเรียนรู้ในเนื้อหา จึงเป็นการพัฒนาผู้เรียนทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น โดยมีครูให้คำแนะนำเพื่อให้ นักเรียนเกิด การเรียนรู้อย่างเต็มที่โดยครูคอยกำกับดูแล อำนวยความสะดวกอุปสรรคในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ วัชรภรณ์ ประภาสะโนบล และมาเรียม นิลพันธุ์ (2564: 19-20) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานจะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการลงมือ ปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียน เพื่อค้นพบสิ่งใหม่หรือความรู้ใหม่ ผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยมีผู้สอน เป็นที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำ ผู้เรียนจะมีแรงจูงใจในการแก้ไขปัญหาสูง เพราะผู้เรียนจะเป็นผู้เลือกวิธีการค้นหาคำตอบ ด้วยตนเอง โดยกำหนดแหล่งข้อมูล และลงมือปฏิบัติค้นคว้าหาความรู้ จึงทำให้ผู้เรียนสามารถบูรณาการความรู้และทักษะ การแก้ปัญหา สรุปข้อค้นพบและสร้างองค์ความรู้ใหม่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันและสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุไรรัตน์ เจนตง และนฤมล ภูสิงห์ (2565: 165-180) ได้ศึกษางานวิจัย เรื่อง การพัฒนาการจัด การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้ปรากฏการณ์ของโลกและเทคโนโลยีอวกาศ และการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน หน่วยการเรียนรู้ปรากฏการณ์ของโลกและเทคโนโลยีอวกาศของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ 82.86/80.35 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทิพย์วิมลชาติ และมาเรียม นิลพันธุ์ (2559: 787-800) ได้ศึกษา ผลการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานโดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการทำ โครงงานคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าคุณภาพของวิธีการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน โดยการบูรณาการโครงงานกับแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชน อยู่ในระดับดีโดยคุณภาพในด้านของเนื้อหาและการดำเนินเรื่อง การจัดการเรียนรู้ ด้านภาพและแบบทดสอบ อยู่ในระดับดีมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยามิละห์ โต๊ะแมม (2561: 44-50) ได้ศึกษางานวิจัย เรื่องการจัดการเรียนรู้รายวิชาการบูรณาการศาสตร์อิสลามกับศาสตร์ทั่วไปโดยใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ค่าประสิทธิภาพของ การจัดการเรียนรู้รายวิชาการบูรณาการศาสตร์อิสลามกับศาสตร์ทั่วไปโดยใช้โครงงานเป็นฐานค่า E1/E2 เท่ากับ 87.30/88.88 ซึ่งแปลได้ว่า การจัดการเรียนรู้รายวิชาการบูรณาการศาสตร์อิสลามกับศาสตร์ทั่วไปโดยใช้โครงงานเป็นฐาน มีประสิทธิภาพ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (80/80)

2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การสร้างรูปเรขาคณิต โดยใช้โครงงานเป็นฐานบูรณาการกับแหล่งเรียนรู้ ท้องถิ่นในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนธัญธานี อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดร้อยเอ็ด มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานบูรณาการกับแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชน ครูผู้สอนให้ผู้เรียนได้เลือกหัวข้อ ที่จะศึกษาจากการวิเคราะห์แหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชนต่าง ๆ ที่หลากหลาย เช่น แหล่งการเรียนรู้จากธรรมชาติ

หรือแหล่งการเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น โรงเรียน บุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่มีอยู่ในท้องถิ่นหรือชุมชนนั้น ผลัดกันทำในท้องถิ่น เป็นต้น เพื่อเป็นข้อมูลนำมาสนับสนุนการทำโครงการ ส่งผลให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกัน มีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มอย่างชัดเจน ส่งผลให้ผู้เรียนร่วมมือร่วมใจกันทำงาน มีความเชื่อมั่นในตนเองและยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล รู้จักวางแผนการทำงาน มีความมุ่งมั่นในการทำงานจนสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภาพร ช้วยธานี และธนศ สันธุ์ประจิม (2563: 62-68) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกัน สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกันสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี โดยภาพรวมผู้เรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น มีคะแนนเฉลี่ยของระดับทักษะการทำงานร่วมกันอยู่ในระดับมาก และผู้เรียนมีความพึงพอใจ ต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกัน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ พุทธพร ไสว (2562: 48) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ คิดวิเคราะห์ และแสวงหาความรู้เพื่อตอบคำถามหรือแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง โดยมีผู้สอนทำหน้าที่แนะนำ และอำนวยความสะดวกเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้ลงมือใช้เครื่องมือหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ เป็นหนึ่งในรูปแบบการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ได้ครบในทุก ๆ ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีัญญา มณีไตรรัตน์เลิศ (2553: 89-99) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก และการลบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้และความสามารถในการทำโครงงาน โดยภาพรวมมีความสามารถอยู่ในระดับดี ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานนั้น เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนได้ร่วมกันวางแผน การปฏิบัติภาระงานร่วมกัน รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองและของกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะทางสังคม ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อนดีมาก เพราะทุกคนทราบว่า เมื่อกลุ่มประสบความสำเร็จตนเองก็จะได้รับความสำเร็จนั้นด้วย เมื่อครูตรวจให้คะแนนใบงานเสร็จแล้ว สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น มีการวางแผนการเรียนในครั้งต่อไปอย่างกระตือรือร้น ผู้เรียนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่มค่อนข้างดี มีความสนใจและเอาใจใส่ในการเรียนมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการที่เพื่อนให้ความช่วยเหลือ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุไรรัตน์ บึงผลพล (2556: 353-354) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่อง การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้แบบโครงงาน พบว่า ผลการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่องการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นหลังเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนรู้แบบโครงงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นูริน ตือเร๊ะ (2564: 65-76) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานกับการพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า คะแนนพัฒนาการเรียนรู้อันเกิดขึ้นระหว่างสัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 8 ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมและการทำโครงงานกลุ่มของนักศึกษาอยู่ในระดับสูงมาก ผลการทดสอบสมมติฐานค่าเฉลี่ยระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่งผลให้นักศึกษาส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐานอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน โดยการบูรณาการโครงงานกับแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชน เรื่อง การสร้างรูปเรขาคณิต มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.80/75.41 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การสร้างรูปเรขาคณิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการจัดการ

เรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้พัฒนาความสามารถและทักษะกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อไปทดลองใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบ เพื่อเป็นการพัฒนานักเรียนให้มีทักษะในการทำโครงการและมีเจตคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์

1.2 ครูผู้สอนควรแนะนำขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานอย่างละเอียด ชัดเจน พร้อมยกตัวอย่างรูปแบบการทำโครงงานให้นักเรียนได้เข้าใจก่อนลงมือปฏิบัติจริง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิชาการการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานบูรณาการกับแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชนในตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการแก้ปัญหา เจตคติ ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ ทางคณิตศาสตร์กับสาระอื่น ๆ เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษากิจกรรมจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานบูรณาการกับแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นในชุมชนร่วมกับเทคนิคการสอนในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การสอนแบบแผนผังความคิด การสอนแบบ Problem Based Learning เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กัญญา เอี่ยมพญา. (2561). *การพัฒนาวิชาชีพครู*. นนทบุรี: 21 เซนจูรี.
- จุไรรัตน์ ปิงผลพล. (2556). การพัฒนาผลการเรียนรู้และทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้แบบโครงงาน. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 6(1), 353-354.
- ถิระจิต บุญเจริญ. (2562). *ผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิตนา แคมมณี. (2556). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนุทัย ตอนมอญ. (2558). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เรื่อง จำนวนและตัวเลขที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน*. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- นภสร ยลสุริยัน. (2563). *ผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดแบบ STEM EDUCATION เพื่อส่งเสริมความเป็นนวัตกรรมและผลงานสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิภาพร ช่วยธานี และธนต สันธุ์ประจิม. (2563). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกัน สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี*. ตรี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.
- นุริน ดือระ. (2564). *การจัดการเรียนรู้ โดยใช้โครงงานเป็นฐานกับพัฒนาการการเรียนรู้ ในรายวิชาตัวแบบสถิติ*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 44(1), 65-76.
- น้ำทิพย์ วิมูลชาติ และมาเรียม นิลพันธุ์. (2559). *การพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการทำโครงงานคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 9(2), 787-800.

- พุทธพร ไสว. (2562). การเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน. *วารสารการจัดการความรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*, 3(1), 33-50.
- พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์. (2563). ชุมชนท้องถิ่นรัฐ: ความสัมพันธ์ที่มีต่อการปกครองท้องถิ่น. *วารสารสังคมศาสตร์ และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 5(8), 16-35.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2553). วิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยามีละห์ โต๊ะแม. (2561). การจัดการเรียนรู้รายวิชาการบูรณาการศาสตร์อิสลามกับศาสตร์ทั่วไปโดยใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- โรงเรียนธงธานี. (2563). แผนพัฒนาการจัดการศึกษา ระยะ 4 ปี (2563-2566). ร้อยเอ็ด: ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนธงธานี.
- อุฎาพี ดอเลาะ. (2560). ผลของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วัชรภรณ์ ประภาสะโนบล และมาเรียม นิลพันธุ์. (2564). การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน. *วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 11(2), 19-20.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2562). การใช้เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน. กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงค์การพิมพ์.
- วิจารณ์ พานิช. (2558). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21. *วารสารนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์*, 1(2), 3-14.
- ศรีัญญา มณีไตรรัตน์เลิศ. (2553). การพัฒนาผลการเรียนรู้เรื่องโจทย์ปัญหาการบวกและการลบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สวนีย์ ศรีเกษตริน. (2565). การพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน โรงเรียนเทศบาลตำบลเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม*, 9(6), 89-102.
- สมชาย ศรีวิรัตน์. (2556). การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น: แนวคิด หลักการพัฒนาและการดำเนินงานพัฒนาชุมชน. สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2564, จาก https://www.gotoknow.org/user/somchai_siwirat/profile
- อุไรรัตน์ เจนดง และณณมล ภูสิงห์. (2565). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้ ปรากฏการณ์ของโลกและเทคโนโลยีอวกาศและการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 16(2), 165-180.
- Bloom, B. S. (1976). *Human Characteristics and School Learning*. New York: McGraw-Hill Book Company,
- Dewey, J. (1897). My Pedagogic Creed. In D. Efstria, *Percedia-Social and Behavioral Sciences*, 152(2014), 1256-1260.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง

The Relationship between Instructional Leadership of School Administrators and Active Learning Management of Teachers under Secondary Educational Service Area Office Phatthalung

ศุภลักษณ์ รัตนบุรี¹ และ สุนทรี วรรณไพเราะ²

Supalak Rattanaburee¹ and Suntaree Wannapairo²

Received : 9 พ.ย. 2566

Revised : 31 ม.ค. 2567

Accepted : 2 ก.พ. 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ปีการศึกษา 2566 จำนวน 275 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากสูตรของ Taro Yamane และสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดของสถานศึกษา เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเท่ากับ .980 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู มีค่าเท่ากับ .977 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการนิเทศและประเมินผลการสอนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านการออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r = .718$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, การจัดการเรียนรู้เชิงรุก, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง

Abstract

This research objectives were: 1) to investigate instructional leadership of school administrators; 2) to investigate active learning management of teachers; and 3) to examine the relationship between instructional leadership of school administrators and active learning management of teachers. samples were 275 teachers under the Secondary Educational Service Area Office Phatthalung in the academic year 2023. The sample size was determined by using Taro Yamane's formula, and the samples were randomized by

¹ นักศึกษาหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ อีเมล: kruoum1991@gmail.com

² อาจารย์ ดร., อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ อีเมล: suntaree@tsu.ac.th

¹ Master Students, Master of Education Program in Department of Educational Administration, Faculty of Education, Thaksin University, Email: kruoum1991@gmail.com

² Dr. Lecturer in Educational Administration Program, Faculty of Education, Thaksin University, Email: suntaree@tsu.ac.th

applying the stratified random sampling method according to the school sizes. The research instrument was a Likert scale questionnaire with a reliability of instructional leadership of school administrators' part equal .980, and active learning management of teachers' part was equal .977. Statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and Pearson Product Moment Correlation coefficient.

The research results were: 1) the instructional leadership of school administrators overall and each aspect was at a high level. The highest average mean were the curriculum administration and teaching-learning aspect, and the lowest average mean were teaching supervision and evaluation aspect; 2) the active learning management of teachers overall and in each aspect was at a high level. The highest average mean was the design and creation of proactive learning plans aspect, and the lowest average mean were media, Innovation, and technology aspect; and 3) the relationship between the instructional leadership of school administrators and active learning management of teachers was highly positive ($r=.718$) at statistically significance at .01 level.

Keywords: Instructional leadership, Active learning management, Secondary Educational Service Area Office Phatthalung

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 เป็นแผนแม่บทการจัดการศึกษาในปัจจุบัน กำหนดเป้าหมายและนโยบาย การพัฒนาการศึกษา ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของการจัดการศึกษา เพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ท่ามกลางสภาวะการณ์และบริบทแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศ ซึ่งการจะตั้งรับการเปลี่ยนแปลงนั้น ได้อย่างสมบูรณ์ จะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนามนุษย์ให้มีความพร้อมและสามารถดำรงอยู่ในยุคสมัยของการเปลี่ยนแปลงนี้ ได้อย่างยั่งยืน จึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักของการขับเคลื่อนประเทศ และสามารถนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในอีก 20 ปีข้างหน้า (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: ก-ง) สถานศึกษานับว่ามีบทบาทในการทำหน้าที่ย่อบรม ถ่ายทอดวิชาให้แก่เด็กและเยาวชน จำเป็นต้องมีผู้บริหารที่มีภาวะการณ์บริหาร แบบผู้นำมืออาชีพ โดยเฉพาะผู้นำทางด้านการศึกษา จึงจะทำให้การบริหารการศึกษาประสบความสำเร็จและเป็นไปตามแนวทาง ที่พึงประสงค์ (ภคพร เล็กนอก และเอกราช โฆษิตพิมานเวช, 2565: 77)

ภาวะผู้นำทางวิชาการจึงนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีผลกระทบที่ชัดเจนต่อผลลัพธ์ของนักเรียน มากกว่าภาวะผู้นำแบบอื่น ๆ โดยภาวะผู้นำทางวิชาการได้รับการพิจารณาว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนรู้ของนักเรียน และการสร้างคุณภาพของโรงเรียนให้สูงขึ้น (สุรัชย์ เทียนขาว, 2565: 304) มีส่วนสัมพันธ์กับการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน การสนับสนุน ช่วยเหลือ การสอนของครูในสถานศึกษา นอกจากนี้ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ยังส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของ ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งของความสำเร็จในการบริหาร สถานศึกษาในทุกด้าน (พรธมนพร สีน้อย และธีระพงศ์ บุศรากุล, 2562: 191) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถ ในการใช้กลยุทธ์ทางการเป็นผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษา โดยการนำความรู้ ทักษะ เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ในการนำบุคคล มาปฏิบัติและพัฒนางานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เกิดผลสำเร็จต่อครูและนักเรียน และส่งผลให้การดำเนินงานขององค์กรบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ปัจจุบันสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการก้าวเข้าสู่โลกยุคดิจิทัลอย่างเต็มตัว มีระบบการติดต่อ แบบไร้ขีดจำกัด ส่งผลให้ครูและนักเรียนต้องเป็นผู้ไม่เรียนรู้ มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งการจัดการเรียนการสอน

ของครูแบบเดิมนั้น นักเรียนไม่สามารถนำองค์ความรู้ หรือนำความคิดรวบยอดที่ได้จากการเรียนไปปรับใช้หรือปฏิบัติได้ดี ครูจึงจำเป็นต้องแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงวิธีการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน (Bonwell & Eison, 1991: 5-6) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกจึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถตอบโจทย์ในการจัดการเรียนการสอนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ได้เป็นอย่างดี โดยการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์กับครู ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกและให้คำปรึกษา ดูแลและแนะนำนักเรียนในการเรียนรู้และการค้นหาแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความหมาย นักเรียนสร้างองค์ความรู้ ใช้ความคิดวิเคราะห์ในการสร้างผลงานที่เป็นนวัตกรรม และพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะวิชาชีพ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562: 4) รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายด้านการศึกษาในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นนโยบายที่สำคัญ เพื่อพัฒนานักเรียนในด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นในยุคใหม่ เพื่อให้นักเรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้และสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต นอกจากนี้ยังสร้าง คุณธรรม จริยธรรม และสามารถผนวกเข้าสู่สังคมได้อย่างมีความสุข (รัตมี ศรีนนท์, อุดมกฤษฎี ศรีนนท์, วิภารัตน์ ยมดิษฐ์, และกรณิการ์ กิจนพเกียรติ, 2561: 342) จะเห็นได้ว่าการพัฒนาการศึกษาจะขับเคลื่อนไปได้นั้นจำเป็นต้องให้ความสำคัญ ต่อการจัดการเรียนการสอนที่เป็นหัวใจสำคัญ ที่จะสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดกับนักเรียน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความมุ่งมั่น ตั้งใจของครูซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสู่นักเรียนโดยตรง (ปฏิมากาญจน์ แสนโสภาน, 2560: 3) นั่นคือครูควรมีเทคนิคหรือวิธีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง กระตุ้นให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง สร้างองค์ความรู้ ด้วยตนเอง มีส่วนร่วมในการทำงาน แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นและมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการดำรงชีวิตในยุคปัจจุบันได้อย่างมีความสุข

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุงเป็นหน่วยงานทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้กำหนดจุดเน้นให้ครูจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุก โดยจะส่งเสริมให้ครูสามารถจัดการเรียน การสอนและการเรียนรู้รูปแบบ Active Learning /Co-creation ให้กับนักเรียนในทุกระดับชั้น อีกทั้งยังกำหนดเป้าหมายหลัก คือ นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ได้รับการพัฒนา เต็มศักยภาพตามความแตกต่างระหว่างบุคคลและสามารถวางแผนในการศึกษาต่อเพื่อการมีงานทำ ซึ่งได้กำหนดแนวทาง ในการดำเนินงาน โดยจัดให้มีการส่งเสริมการพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) สเต็มศึกษา การสอนแบบ coding การสอนแบบ Co-creation และยังมีเป้าหมายหลักอีกหนึ่งประการที่สำคัญ คือ พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีสมรรถนะในการนิเทศการศึกษาและการพัฒนางานวิชาการ ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก รวมทั้งผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี มีสมรรถนะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ จรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพ มีความพร้อมทั้งทางด้านวิชาการ เชี่ยวชาญวิชาชีพ มีจรรยาบรรณ และจิตวิญญาณความเป็นครู (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง, 2564: 2)

จากความสำคัญดังกล่าว ในยุคปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ด้านวิชาการและครูต้องจัดการเรียนการสอน แบบเชิงรุก เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และบริบทในปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษา เสริมสร้างผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการควบคู่ไปกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู เพื่อเป็นการพัฒนา คุณภาพการศึกษาให้บรรลุผลและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์

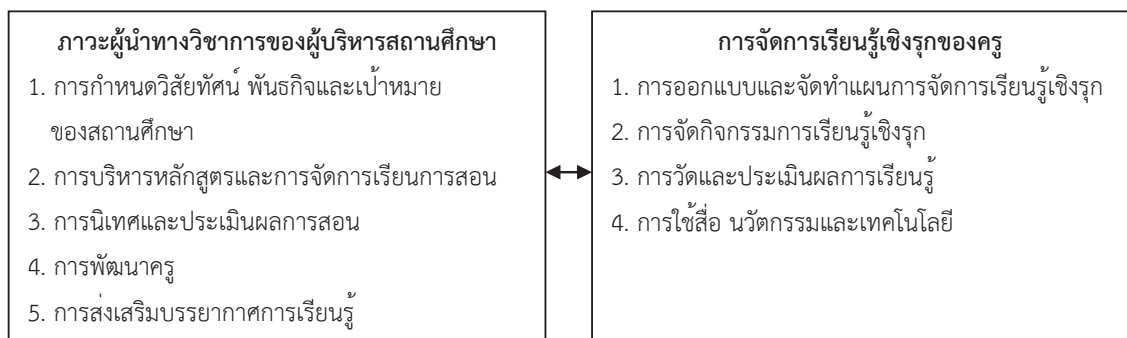
1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง
2. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการโดยพิจารณาจากแนวคิดและทฤษฎีของ สาลิตา เรือนทัพ (2560: 27), ภัททิยา ชื่นวิเศษ (2561: 26-27), กาญจนา สุระคำ (2562: 19), อรรถพล เทินสะเกษ (2563: 44), อีรวิทย์ เมืองสุบาล (2564: 38), ข้าวทิพย์ ที่สุกะ (2564: 42), บุญญนุช พรมานุสรณ์ (2565: 27), Hallinger and Murphy (1985: 221-224), Krug (1992: 53), Seyfarth (1999, อ้างถึงใน ทิพวรรณ กุลนิตย, 2560: 28), McEwan (1998: 125-130) และ Alig Mielcarek and Hoy (2005, อ้างถึงใน ข้าวทิพย์ ที่สุกะ, 2564: 34) เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา 2) การบริหารจัดการหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน 3) การนิเทศและประเมินผลการสอน 4) การพัฒนาครู 5) การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูพิจารณาจากแนวคิดและทฤษฎีของ สุพิช ชัยมงคล (2556: 2), วิทวัส ดวงกุ่มเมศ และวารินทร์ แก้วอุไร (2560: 8-11), สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี (2560: 41), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562: 35-36), กนกวรรณ ฉัตรแก้ว และศรีสมร พุ่มสะอาด (2562: 141), เฉลิมพล สุปัญญาบุตร (2562: 60), ศักดินรินทร์ นิลรัตน์ศิริกุล (2563: 41), วารินทร์พร พันเพื่องฟู (2562: 193), Meyers and Jones (1993, อ้างถึงใน ช่อรัก วงศ์สวรรค์, 2563: 30), Hamond and Snowden (2005, อ้างถึงใน ศักดินรินทร์ นิลรัตน์ศิริกุล, 2563: 39), Fink (1999, อ้างถึงใน มาหะมะ ชาเดร์, 2562: 51) และ Stacy Zeiger (2015, อ้างถึงใน ศักดินรินทร์ นิลรัตน์ศิริกุล, 2563: 39) เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก 3) การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ 4) การใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ตัวแปรที่ 1

ตัวแปรที่ 2

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง

สมมติฐาน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากร ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ปีการศึกษา 2566 จำนวน 880 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ปีการศึกษา 2566 จำนวน 275 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีกำหนดตามสูตรของ Yamane (1973, อ้างถึงใน รักษ์เพ็ญ พลเยี่ยม, 2560: 63) และสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก โดยมีข้อมูล ดังตาราง 1

ตาราง 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ขนาดของสถานศึกษา	จำนวนของสถานศึกษา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ขนาดเล็กและกลาง	19	294	92
ขนาดใหญ่	5	244	76
ขนาดใหญ่พิเศษ	3	342	107
รวม	27	880	275

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ จำนวน 5 ข้อ จำแนกเป็น เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิการศึกษา และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าชนิด 5 อันดับ จำนวน 39 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณ ค่าชนิด 5 อันดับ จำนวน 31 ข้อ

2.2 นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้จากการไปทดลองใช้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (1990: 202-204) ซึ่งแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .980 และแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .977

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามให้แก่ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างผ่านระบบ Google form โดยส่งแบบสอบถามทั้งหมด 275 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 275 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ตามขั้นตอนดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิการศึกษา และขนาดสถานศึกษา วิเคราะห์โดยการคำนวณหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ

4.2 วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พัทลุง วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.3 วิเคราะห์ระดับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พัทลุง วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.4 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พัทลุง วิเคราะห์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ของเพียร์สัน โดยใช้หลักเกณฑ์การแปลความหมายตามเกณฑ์ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553: 316)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.71 - 1.00 แสดงว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์สูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.31 - 0.70 แสดงว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.01 - 0.30 แสดงว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ต่ำ

เครื่องหมาย + และ - หน้าตัวเลขสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ บอกถึงทิศทางของความสัมพันธ์ ดังนี้

ค่า r มีเครื่องหมาย + หมายถึง มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน

ค่า r มีเครื่องหมาย - หมายถึง มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้าม

สรุปผล

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พัทลุง พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาครู และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศและประเมินผลการสอน โดยมีข้อมูลสถิติ ดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พัทลุง โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	n = 275		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
1	การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายของสถานศึกษา	4.176	0.495	มาก
2	การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	4.265	0.445	มาก
3	การนิเทศและการประเมินผลการสอน	4.141	0.508	มาก
4	การพัฒนาครู	4.215	0.475	มาก
5	การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้	4.195	0.476	มาก
รวม		4.203	0.399	มาก

2. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี โดยมีข้อมูลสถิติ ดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยรวมและรายด้าน

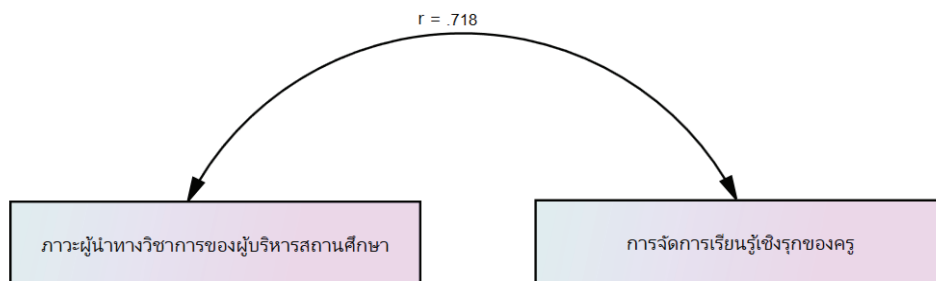
ด้าน	การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู	n = 275		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
1	การออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.265	0.464	มาก
2	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก	4.207	0.460	มาก
3	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.220	0.473	มาก
4	การใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี	4.202	0.509	มาก
รวม		4.222	0.413	มาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r = .718$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีข้อมูลสถิติ ดังตาราง 4

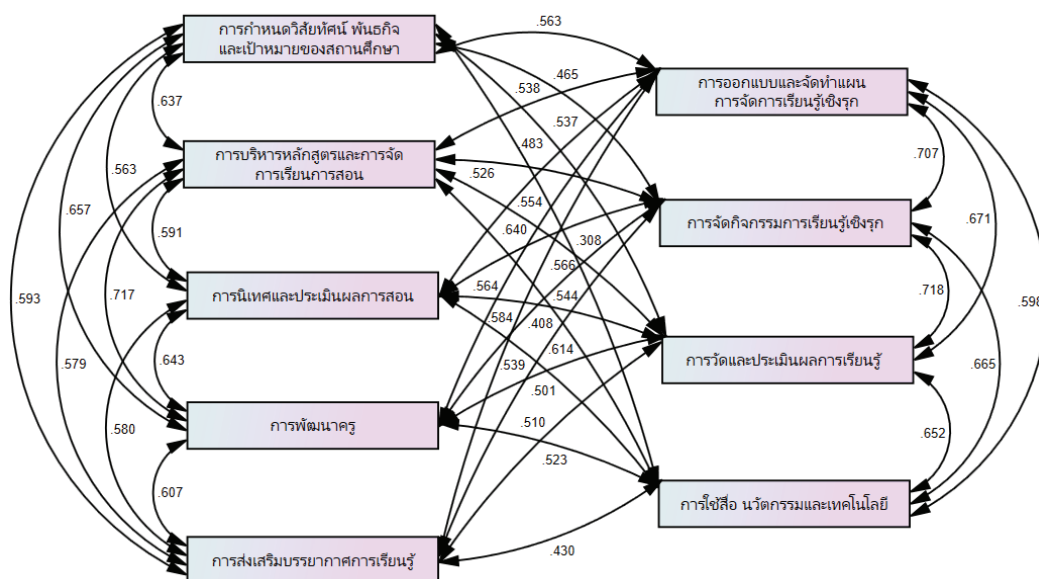
ตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู n = 275				
	การออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Y1)	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Y2)	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (Y3)	การใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี (Y4)	รวม
1. การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายของสถานศึกษา (X ₁)	.563**	.465**	.483**	.308**	.521**
2. การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (X ₂)	.538**	.526**	.554**	.408**	.582**
3. การนิเทศและการประเมินผลการสอน (X ₃)	.537**	.564**	.544**	.501**	.618**
4. การพัฒนาครู (X ₄)	.640**	.584**	.614**	.523**	.680**
5. การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ (X ₅)	.566**	.539**	.510**	.430**	.588**
รวม	.683**	.644**	.649**	.522**	.718**

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ภาพประกอบ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง (โดยรวม)

ภาพประกอบ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง (รายด้าน)

อภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาครู ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา และด้านการนิเทศและประเมินผลการสอน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา มุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของงานวิชาการ เพราะงานวิชาการจะเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพและความสำเร็จของสถานศึกษา โดยอาศัยการทำงานร่วมกันในการบริหารงานวิชาการในด้านต่าง ๆ ทั้งการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ครูเพิ่มพูนทักษะและความรู้ที่จำเป็นในการสอน เพื่อให้นักเรียนบรรลุผลการเรียนรู้ที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งอรุณ เพ็ญกุลกิจ และยีนยง ไทยใจดี (2560: 157) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับภาวะผู้นำสูงสุด คือ ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ รองลงมาด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ และต่ำสุดคือ ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติศักดิ์ ศรีคำบัว และรัตนากาญจนพันธุ์ (2565: 217) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน และด้านการจัดการเรียนการสอน

2. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก และการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องจากครู มีความสามารถ

ในการออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย ตลอดจนการสร้างหรือพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์และมีทักษะที่จำเป็น สามารถดำเนินชีวิตในยุคปัจจุบันได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรณี วันกระจำง และชวน ภารังกุล (2561: 968) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี พบว่า การจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนในสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียนลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรการจัดการเรียนรู้บูรณาการ การออกแบบการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ และการกำหนดโครงสร้างรายวิชา ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ ฉัตรแก้ว และศรีสมร พุ่มสะอาด (2562: 145) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในยุคประเทศไทย 4.0 ของครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในภาพรวมทั้งด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อ/นวัตกรรม และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การใช้สื่อ/นวัตกรรม

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา ให้ความสำคัญในการบริหารงานวิชาการ ซึ่งถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่จะทำให้อาจารย์มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจึงต้องมีความรู้ความสามารถ และความเข้าใจในการบริหารงานวิชาการ มีความรอบรู้ ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง ศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ เพื่อที่จะนำมาปรับปรุง พัฒนารูปแบบในการบริหารงานด้านวิชาการ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์และบริบทในปัจจุบัน เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมและตอบโจทย์ในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับงานวิจัยของรินดา พูลสว่าง, รัตนา ดวงแก้ว และเข็มทอง ศิริแสงเลิศ (2559: 135) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี พบว่า โดยรวมความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูง โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของสาวตรี มาตขาว, สวัสดิ์ โพธิ์วัฒน์ และละม้าย กิตติพร (2560: 87) ศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.1 ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ด้านการออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา มีการกำหนดแผนปฏิบัติการและบริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สามารถถ่ายทอดความรู้ ทักษะ กระบวนการต่าง ๆ ให้กับครูได้เป็นอย่างดี ซึ่งในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สิ่งแรกที่ต้องส่งเสริมและสนับสนุน คือ ให้ครูมีการออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา จุดประสงค์ มาตรฐาน และตัวชี้วัดการเรียนรู้ ตลอดจนผู้บริหารสถานศึกษาให้คำแนะนำ คำปรึกษา และช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ แก่ครู เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาตนเองและพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของอารมณ นาก่อนทอง (2559: 89) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู ด้านความชัดเจนในการจัดการเรียนการสอน โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพหุทิศ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา ได้ให้ความสำคัญต่อด้านวิชาการ มุ่งพัฒนา งานด้านวิชาการสู่ความเป็นเลิศ โดยผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษา ส่งเสริมการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษายังจัดสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งส่งเสริมครูให้เข้ารับการอบรม เข้าร่วมประชุม เพื่อพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตลอดจนมีการนิเทศ และประเมินผลการสอนของครูอย่างสม่ำเสมอ และสนับสนุนให้ครูพัฒนาผลงานทางวิชาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของปฏิมากาญจน์ แสนโสภานัน (2560: 64) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำทางวิชาการกับการจัดการเรียนการสอนของครู โรงเรียนบ้านฉางกาญจนกุลวิทยา อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการจัดการเรียน การสอนของครู ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.3 ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพหุทิศ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดและประเมินผล ตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนตามที่หลักสูตร กำหนด โดยได้ทำการประชุมชี้แจงถึงกฎระเบียบ หลักเกณฑ์ วิธีการวัดผลการเรียนและการสร้างเครื่องมือวัดให้เหมาะสมกับ เนื้อหา โดยส่งเสริมให้ครู วัดและประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ตลอดจน ผู้บริหารสถานศึกษาให้ครูรายงานผลการประเมินอย่างต่อเนื่อง พร้อมให้คำแนะนำ เพื่อนำผลการวัดและประเมินมาใช้ในการ ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ในครั้งถัดไป สอดคล้องกับงานวิจัยของละอองดาว ปะโพธิ์ (2556: 5) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับพฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิภาพของครูในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดเลย พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิภาพการสอนของครู ด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงและการนำผลการประเมินไปใช้ มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.4 ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพหุทิศ ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญในการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ซึ่งการจัดการเรียนรู้เชิงรุกการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี มีความจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนของครู กระตุ้นความสนใจ ของผู้เรียน เข้าใจในบทเรียนได้ง่ายขึ้น อีกทั้งยังสนับสนุนให้ครูใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและทันสมัย โดยผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้อำนวยความสะดวก สอดคล้องกับงานวิจัยของฐิตาพร ดันเจริญรัตน์ (2565: 198) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร กับทักษะของครูในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารกับทักษะของครูในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษา ด้านทักษะทางเทคโนโลยี มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการนิเทศและประเมินผลการสอน โดยการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครู บอกให้ครูเห็นถึงจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนา ในการจัดการเรียนการสอน หลังจากการสังเกตการจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนานตนเองและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี โดยมีนโยบายหรือข้อตกลงให้ครูมีการประเมินผลการใช้สื่อ เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญด้านการพัฒนาครู โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูเป็นวิทยากร และสร้างเครือข่ายทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของสถานศึกษา ด้านการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีของครูให้ชัดเจนและครอบคลุม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย

2.3 ควรศึกษาการใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกและนำผลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมากขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ฉัตรแก้ว และศรีสมร พุ่มสะอาด. (2562). การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในยุคประเทศไทย 4.0 ของครูผู้สอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏฯ*, 7(1), 136-151.
- กาญจนา สุระคำ. (2562). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- กิตติศักดิ์ ศรีคำเบา และรัตน กาญจนพันธุ์. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขต ศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. *Journal of Roi Kaensam Academi*, 7(9), 211-226.
- ข้าวทิพย์ ทิสุกะ. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อผลสำเร็จในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เฉลิมพล สุปัญญาบุตร. (2562). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ช่อรัก วงศ์สุวรรณ. (2563). *ความคิดสร้างสรรค์ระดับบุคคลและระดับกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเรื่องพันธุศาสตร์และเทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชูศรี วงศ์รัตน. (2553). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: เทพเนรมิตการพิมพ์.
- จิตาพร ตันเจริญรัตน์. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับทักษะของครูในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8*. *วารสารสิรินธรปริทรรศน์*, 23(1), 192-204.
- ทิพวรรณ กลุณิตย์. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ธีรวิทย์ เมืองสุบาล. (2564). *การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3*. การค้นคว้าอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชัยภูมิ: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- บุญญนุช พรมานุสรณ์. (2565). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตชลบุรี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปฐมาภาญจน์ แสนโสภาน. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการจัดการเรียนการสอนของครู โรงเรียนบ้านฉางกาญจนกุลวิทยา อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พรรณนพพร ลินน้อย และธีระพงศ์ บุศรากุล. (2562). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มจร*, 7(2), 187-199.
- พรณี วันกระจำ และชวน ภารังกุล. (2561). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี*. การประชุมวิชาการระดับนานาชาติ ครั้งที่ 6 มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, 1 มีนาคม 2561, 968-977.
- ภคพร เล็กนอก และเอกราช โฆษิตพิมานเวช. (2565). *องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*, 9(2), 76-85.
- ภัททิยา ชื่นวิเศษ. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา*. การค้นคว้าอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- มาหะมะ ชาเดร์. (2562). *พฤติกรรมการสอนอิสลามศึกษาโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดชายแดนใต้*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- รัชนีเพ็ญ พลเยี่ยม. (2560). *การวิจัยทางการศึกษา*. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- รัศมี ศรีรินทร์, อุดมกฤษฎี ศรีรินทร์, วิภารัตน์ ยมดิษฐ์ และกรรณิการ์ กิจนพเกียรติ. (2561). *การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในยุคไทยแลนด์ 4.0*. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 9(2), 331-343.
- รินดา พูลสว่าง, รัตนา ดวงแก้ว และเข็มทอง ศิริแสงเลิศ. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.*, 9(2), 131-141.

- รุ่งอรุณ เพ็ญกุลกิจ และยีนยง ไทยใจดี. (2560). ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 11(2), 154-162.
- ละอองดาว ปะโพธิง. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับพฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิผลของครูในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดเลย. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, 8(25), 1-13.
- วารินทร์พร พันเพื่องฟู. (2562). การจัดการเรียนรู้ Active Learning ให้สำเร็จ. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, 9(1), 135-145.
- วิทวัส ดวงถมเมศ และวารินทร์ แก้วอุไร. (2560). การจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ด้วยการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 11(2), 1-14.
- ศักดิ์รินทร์ นิลรัตน์ศิริกุล. (2563). การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก: กรณีศึกษาสหวิทยาเขตสตึก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สาธิตา เรียนทัพ. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู ในอำเภอสรรคบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยนาท เขต 1. การค้นคว้าอิสระ การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สาวตรี มาตขาว, สวัสดิ์ โพธิ์วัฒน์ และละม้าย กิตติพร (2560). ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. *วารสารบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 5(19), 87-94.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง. (2564). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2564-2565*. สืบค้นเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ 2566, จาก <https://seapt.go.th/agencyplan>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้*. สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2566, จาก http://academic.obec.go.th/images/document/1603180137_d_1.pdf
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สุพิช ชัยมงคล. (2556). *กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในพื้นที่สูง*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สุภัทรา ภูษิตรัตนวลี. (2560). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับคณาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุรัช เทียนขาว. (2565). บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน. *วารสารสิทธิธรรมปริทัศน์*, 23(1), 304-315.
- อรรถพล เทินสะเกษ. (2563). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ร้อยเอ็ด: มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- อารมณ นาก่อนทอง. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ร้อยเอ็ด: มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- Bonwell, C. C. and Eison, J. A. (1991). *Active Learning: Creating excitement in the classroom*. ASHE-ERIC Higher Education. Washington, DC: The George Washington University.

- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Hallinger, P. and Murphy, J. (1985). Assessing the Instructional Management Behavior of Principals. *Elementary School Journal - ELEM SCH J*, 86(2), 217–274.
- Krug, R. E. (1992). *Leadership and performance beyond expectations*. New York: Free Press.
- McEwan, E. K. (1998). *Seven steps to effective instructional leadership*. Alabama: Macmillan.

การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดฮาโลโมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

The Development of Scientific Problem-Solving Ability through Learning Activities
Based on the HALO Model for Second-Grade Students

สรญา มุสิกกา¹, ปรีชา มุศลสิน² และ ปรีญา ปรีพุด³

Soraya Musika¹, Preecha Moonsin² and Pariya Paripud³

Received : 11 ธ.ค. 2566

Revised : 6 มี.ค. 2567

Accepted : 6 มี.ค. 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโลโมเดล 2) เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย 2.1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 2.2) เพื่อศึกษาพัฒนาการความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการเรียนรู้ของนักเรียน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านเก่ากลาง อำเภอบุณฑริก จังหวัดอุบลราชธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 5 คน ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโลโมเดล ซึ่งมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 เตรียมผู้เรียนเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ ขั้นที่ 2 ตั้งข้อสังเกตการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 กิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นที่ 4 สรุปองค์ความรู้ และขั้นที่ 5 ประยุกต์ใช้ความรู้ ซึ่งผลการประเมินคุณภาพของแผน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 2) ผลการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ได้แก่ 2.1) ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ ร้อยละ 55.25 2.2) ความสามารถในการแก้ปัญหานักเรียนมีคะแนนพัฒนาการสูงขึ้น และ 3) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.75 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.37 แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโลโมเดลสามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ให้สูงขึ้นและนักเรียนมีความพึงพอใจ ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโลโมเดล, ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์, นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

อีเมล: soraya.mg65@ubru.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำ สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี อีเมล: pmoonsin@gmail.com

³ ดร. อาจารย์ประจำสาขาวิชาการหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี อีเมล: pariya.p@ubru.ac.th

¹ Master Student, Master of Education Program in Curriculum and Instructional Development, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Email: soraya.mg65@ubru.ac.th

² Assistant Professor, Ph.D., Lecturer in Chemistry Program, Faculty of Science, Ubon Ratchathani Rajabhat Rajabhat University, Email: pmoonsin@gmail.com

³ Ph.D., Lecturer in Curriculum and Instructional Development Program, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Email: pariya.p@ubru.ac.th

Abstract

The objectives of the research were 1) to develop learning activities based on the HALO model concept; 2) to examine the scientific problem-solving ability included 2.1 to compare the difference in the scientific problem-solving ability before and after learning, 2.2 to study the scientific problem-solving ability development; and 3) to investigate the student's satisfaction. This research was action research. The sample consisted of five second-grade students at Ban Khaoklang, Bunkrik district, Ubon Ratchathani province during the second semester of the academic year 2022, determined by purposive sampling. The research instruments comprised of lesson plans for the learning activities, a scientific problem-solving ability test, and a questionnaire about the student's satisfaction. Statistics used for data analysis were mean, standard deviation, and relational development scores.

The results revealed that 1) the learning activity development based on the HALO model concept consisted of 5 steps: 1) preparing learners, 2) setting learning observation, 3) learning activities, 4) summarizing knowledge, and 5) applying knowledge. The learning plan assessment showed the highest level of suitability with an average score of 4.60. 2) Results of the study of scientific problem-solving ability found that 2.1) the student's scientific problem-solving ability improved after learning having an average relativity development score of 55.25%, 2.2) the development score of the scientific problem-solving ability was higher after learning and 3) results of the study of student satisfaction with the learning activities overall was at the highest level with an average score of 4.75 and the standard deviation score of 0.37. It shows that learning activities based on the Halo Model concept can develop the ability to solve scientific problems to a higher level and the students are satisfied at the highest level.

Keywords: Learning activities based on Halo Model, Scientific problem-solving abilities, Second-Grade Students

บทนำ

สังคมปัจจุบันก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 สถานการณ์โลกมีความแตกต่างจากศตวรรษที่ผ่านมา ส่งผลให้ระบบการศึกษาจึงต้องมีการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับภาวะความเป็นจริง การศึกษาจำเป็นต้องตอบสนองต่อความท้าทายที่ต้องเผชิญอยู่ เพื่อเตรียมคนออกไปทำงานที่ต้องใช้ความรู้ (Knowledge Worker) ในยุคอุตสาหกรรมการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และเป็นบุคคลพร้อมเรียนรู้ (Learning Person) การศึกษาของโลกที่มุ่งเน้นให้สอนน้อยลง แต่ให้นักเรียนเรียนรู้ให้มากขึ้น ให้นักเรียนเกิดทักษะเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (วิจารณ์ พานิช, 2555: 18-19) กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดเป็นนโยบายเร่งด่วน ให้ปรับปรุงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ให้มีเนื้อหาจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นสำคัญ ให้มีการเชื่อมโยงความรู้และกระบวนการเรียนรู้ โดยให้เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความคิด เน้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์ และคิดแก้ปัญหา (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560: 2) นอกจากนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) มุ่งจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความคิด ทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์วิจารณ์ มีทักษะที่สำคัญทั้งทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และทักษะในศตวรรษที่ 21 มุ่งค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สามารถแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลหลากหลายและประจักษ์พยานที่ตรวจสอบได้ การจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์จึงมีเป้าหมายที่สำคัญ เพื่อพัฒนากระบวนการคิดและจินตนาการ ความสามารถในการแก้ปัญหา

และการจัดการทักษะในการสื่อสาร และความสามารถในการตัดสินใจ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560: 1-2) ในการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์สิ่งสำคัญประการหนึ่ง คือ ความสามารถในการแก้ปัญหา เนื่องจากกระบวนการคิดแก้ปัญหา เป็นจุดเริ่มต้นของการแสวงหาความรู้ และกระตุ้นให้เกิดการแก้ไขปัญหามาก ๆ ได้ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะ การแก้ปัญหาได้อย่างมีขั้นตอน หรือกระบวนการในการแก้ปัญหานั้น สามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ (สุนทร สีนพพานท์, วรรัตน์ วรณเลิศลักษณ์ และพรณี สีนพพานท์, 2555: 29) สิ่งสำคัญในการคิดแก้ปัญหาของผู้เรียนจะต้องจัดการเรียนการสอน ให้อ่านจับใจเป็น แก้ปัญหาเป็น กล่าวแสดงออกทางความคิด และรู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ลักษณะของการจัดการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหานั้น ควรมีรูปแบบการจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีความสนใจในการเรียน เกิดกระบวนการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และสามารถประยุกต์สิ่งที่ได้เรียนรู้ไปสู่การสร้างประสบการณ์ของตนเอง ดังคำกล่าว ของจอห์น ดิวอี้ ว่า “การนำความคิด ไปสู่การกระทำ” ซึ่งหมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้จาก การลงมือปฏิบัติ หรือ “Learning by doing” ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 มาตรา 24 เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด การเผชิญสถานการณ์การประยุกต์ความรู้ มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ มีการจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน และครูผู้สอนลดบทบาทในการสอนของตนเองให้น้อยลง และเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ส่งเสริม และสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น จัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้เกิดการพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2545: 7) ซึ่งสอดคล้องกับ กิจกรรมการเรียนรู้ฮาโลโมเดลที่มีแนวคิดหลักสำคัญ คือ การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนที่เน้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก และการพัฒนาครูผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยมีครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ ร่วมออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และการสังเกตบันทึกปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และแนวทางการแก้ไข เพื่อสะท้อนผลการเรียนรู้ร่วมกัน และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโลโมเดล ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโลโมเดล (HALO Model) คือ กระบวนการหรือแนวคิดในการเรียนรู้ที่พัฒนา ด้านการคิด ผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) แนวคิดฮาโลโมเดลมีหลักสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ แนวคิดโรงเรียนสุขภาวะ (Healthy School) แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study) และการเปิดชั้นเรียน (Open Class) องค์ประกอบของฮาโลโมเดลครอบคลุมมิติสำคัญที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการยกระดับ คุณภาพของสถานศึกษาทั้งสถานศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนและการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนา นักเรียน การพัฒนาบทเรียนร่วมกันเป็นแนวคิดการพัฒนาครูวิชาชีพ และการพัฒนาบทเรียนร่วมกันโดยการเปิดชั้นเรียน เพื่อร่วมเรียนรู้และพัฒนาสมรรถนะการสอนของครูและการเรียนรู้ของนักเรียน (คณะครุศาสตร์, 2562: 42) ส่งผลให้การ จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโลโมเดล เกิดผลสัมฤทธิ์ที่สะท้อนถึงคุณภาพผู้เรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และสมรรถนะการจัด การเรียนรู้ของครู (ศศิธร บุญโพธิ์โรจน์, 2564: 45) จะเห็นได้ว่านำกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโลโมเดลมาใช้จัดกิจกรรม การสอนวิชาวิทยาศาสตร์ในระดับชั้นประถมศึกษา เพราะเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนได้ร่วมกันทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม โดยคล่องความสามารถ และได้ช่วยกันสืบค้นข้อมูลมาใช้ในการเรียนรู้ร่วมกัน แบ่งกันไปศึกษาหาข้อมูล แล้วนำมาอภิปรายผล และสรุปผลการศึกษาร่วมกันในกลุ่ม ช่วยให้ปฏิบัติสัมพันธ์ที่ดีต่อกันอย่างมีความสุข และสามารถช่วยส่งเสริมการสื่อสาร ทางวิทยาศาสตร์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียนและนักเรียนกับครูได้ นอกจากนี้ยังมีผลงานวิจัยรองรับว่า การดำเนิน กิจกรรม การเรียนรู้ภายใต้แนวคิดฮาโลโมเดลเหมาะสมกับความสนใจของนักเรียน มีกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความถนัดของตนเอง ในการปฏิบัติ ซึ่งช่วยให้ทุกคนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ และกิจกรรมยังสร้างความสนใจของนักเรียน ทำให้ไม่ให้เกิด ความเบื่อหน่ายในการเรียน นักเรียนยังสนุกสนานเพลิดเพลินในการทำกิจกรรมมากขึ้น สามารถวิเคราะห์และสรุปบทเรียน ได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

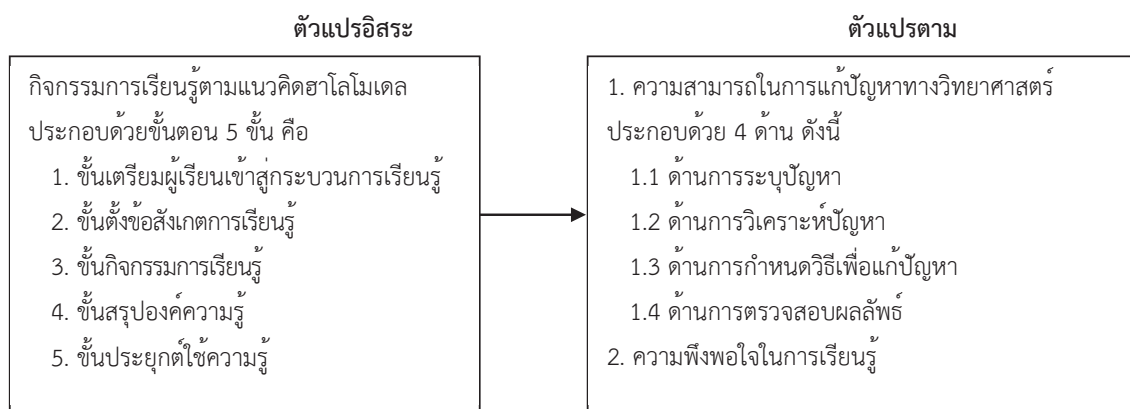
จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโลโมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยมุ่งหวังว่ากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโลโมเดล จะช่วยให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีความเข้าใจ ความสนใจ ความใฝ่เรียนรู้ มีความกระตือรือร้นในการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลต่าง ๆ สถานการณ์ต่าง ๆ และมีพัฒนาการความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ที่เพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้นักเรียนมีความเข้าใจในการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง และนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโลโมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์
 - 2.1 เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน
 - 2.2 ศึกษาพัฒนาการความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโลโมเดล

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโลโมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโลโมเดล ของคณะครุศาสตร์ (2562) ซึ่งเป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาความสามารถการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียน โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโลโมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนบ้านเก่ากลาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำนวน 5 คน ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งเป็นระดับชั้นที่ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนในรายวิชาวิทยาศาสตร์ประจำชั้นตลอดปีการศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีดังนี้

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของฮาโมเดล จำนวน 12 แผนซึ่งเป็นเนื้อหาในรายวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน เรื่อง วัสดุและการใช้ประโยชน์ ประกอบด้วย 3 กิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ สมบัติการดูดซับน้ำของวัสดุ สมบัติของวัสดุที่ได้จากการผสมวัสดุ และการใช้ประโยชน์จากวัสดุ ซึ่งผ่านการพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน โดยผ่านการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC มีค่าอยู่ระหว่าง 0.80-1.00

2.2 แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ เป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ตามกรอบสถานการณ์ปัญหา 5 สถานการณ์ เพื่อประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการระบุปัญหา ด้านการวิเคราะห์ปัญหา ด้านการกำหนดวิธีเพื่อแก้ปัญหา และด้านการตรวจสอบผลลัพธ์ ซึ่งมีค่าความยากง่ายรายข้ออยู่ระหว่าง 0.40-0.80 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.40-1.00 โดยแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92

2.3 ใบกิจกรรม เป็นแบบอัตนัยวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ตามกรอบสถานการณ์ปัญหา เพื่อศึกษาพัฒนาการความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการระบุปัญหา ด้านการวิเคราะห์ปัญหา ด้านการกำหนดวิธีเพื่อแก้ปัญหา และด้านการตรวจสอบผลลัพธ์ ซึ่งผ่านการพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน โดยผ่านการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC มีค่าเท่ากับ 1.00

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโมเดล ซึ่งผ่านการพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน และมีค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อ จำนวน 10 ข้อ (IOC) เท่ากับ 1.00

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง มีขั้นตอนดังนี้

3.1 วิเคราะห์หลักสูตร จุดประสงค์ และตัวชี้วัด ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ นำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมก่อนนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

3.2 ชี้แจงผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโมเดล โดยผู้วิจัยอธิบายและทำความเข้าใจกับนักเรียนถึงวิธีการเรียน ข้อตกลง บทบาทหน้าที่ พร้อมทั้งวัตถุประสงค์ของกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งนี้

3.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนทดลอง โดยให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์

3.4 ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด 12 แผน เป็นเวลา 12 ชั่วโมง โดยแบ่งเป็น 3 วงรอบในแต่ละวงรอบ

มี 4 แผน ได้แก่ วงรอบที่ 1 เรื่อง สมบัติการดูดซับน้ำของวัสดุ วงรอบที่ 2 เรื่อง สมบัติที่ได้จากการผสมวัสดุ และวงรอบที่ 3 เรื่อง การใช้ประโยชน์จากวัสดุ พร้อมเก็บคะแนนพัฒนาการระหว่างเรียนในแต่ละวงรอบ ซึ่งมีครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ร่วมสังเกตการณ์จัดกิจกรรมในชั้นเรียนด้วย

3.5 เก็บรวบรวมข้อมูลหลังการทดลอง โดยจัดให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายทดสอบหลังเรียน ด้วยแบบทดสอบชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโลโมเดล

3.6 นำผลที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน หลังเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ไปวิเคราะห์ข้อมูลเป็นลำดับต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการเก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อหาค่าทางสถิติดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโลโมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโลโมเดล วิเคราะห์ข้อมูลจากคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์

4.3 ศึกษาพัฒนาการความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลจากใบกิจกรรมในแต่ละวงรอบโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.4 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโลโมเดล โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผล

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด 12 แผน เป็นเวลา 12 ชั่วโมง โดยแบ่งเป็น 3 วงรอบในแต่ละวงรอบมี 4 แผน ได้แก่ วงรอบที่ 1 เรื่อง สมบัติการดูดซับน้ำของวัสดุ วงรอบที่ 2 เรื่อง สมบัติที่ได้จากการผสมวัสดุ และวงรอบที่ 3 เรื่อง การใช้ประโยชน์จากวัสดุ ผู้วิจัยขอเสนอการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโลโมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านเก่ากลาง อำเภอบุณทริก จังหวัดอุบลราชธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 5 คน ดังนี้

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโลโมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 เตรียมผู้เรียนเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ มีการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนบวก มีความสุขในการเรียน จากกิจกรรมจิตศึกษาที่ช่วยให้นักเรียนมีสมาธิและพร้อมที่จะเรียนรู้ ขั้นที่ 2 ตั้งข้อสังเกตการเรียนรู้ มีการใช้สื่อสนับสนุน เช่น ภาพ คลิปวิดีโอสถานการณ์ปัญหาใกล้ตัวของนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เชื่อมโยงสู่ประเด็นของบทเรียนได้ง่ายขึ้น ขั้นที่ 3 กิจกรรมการเรียนรู้ เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ทั้งในและนอกห้องเรียน มีทั้งกิจกรรมเดี่ยว กิจกรรมคู่ และกิจกรรมกลุ่ม เพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นทีม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ขั้นที่ 4 สรุปองค์ความรู้ นักเรียนสะท้อนผลการเรียนรู้จากสิ่งที่ได้เรียนรู้ สรุปความรู้หรือหลักการในเนื้อหาที่เรียนได้ถูกต้อง และขั้นที่ 5 ประยุกต์ใช้ความรู้ นักเรียนทำแบบทดสอบ ใบงาน ใบกิจกรรม เพื่อตรวจสอบความเข้าใจ ขยายความเข้าใจจากบทเรียนสู่สถานการณ์ที่ใกล้เคียง สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนวิทยาศาสตร์ โดยภาพรวมผู้วิจัยมีความเห็นว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโลโมเดลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา

ทางวิทยาศาสตร์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.60 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .22

2. ผลการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์

2.1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังเรียน ดังปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังเรียน

นักเรียนคนที่	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน	ร้อยละของคะแนนพัฒนาการ	ระดับพัฒนาการ
1	9	17	72.73	ระดับสูง
2	4	9	31.25	ระดับกลาง
3	6	15	64.29	ระดับสูง
4	9	14	45.45	ระดับกลาง
5	12	17	62.50	ระดับสูง
ค่าเฉลี่ย	8.00	14.40	55.24	
S.D.	2.76	2.94	14.91	

จากตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า คะแนนจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สามารถแบ่งระดับพัฒนาการตามร้อยละของคะแนนพัฒนาการ ได้ดังนี้ นักเรียนคนที่ 1 มีคะแนนร้อยละของพัฒนาการเท่ากับ 72.73 พัฒนาการอยู่ในระดับสูง นักเรียนคนที่ 2 มีคะแนนร้อยละของพัฒนาการเท่ากับ 31.25 พัฒนาการอยู่ในระดับกลาง นักเรียนคนที่ 3 มีคะแนนร้อยละของพัฒนาการเท่ากับ 64.29 พัฒนาการอยู่ในระดับสูง นักเรียนคนที่ 4 มีคะแนนร้อยละของพัฒนาการเท่ากับ 45.45 พัฒนาการอยู่ในระดับกลาง และนักเรียนคนที่ 5 มีคะแนนร้อยละของพัฒนาการเท่ากับ 62.50 พัฒนาการอยู่ในระดับสูง

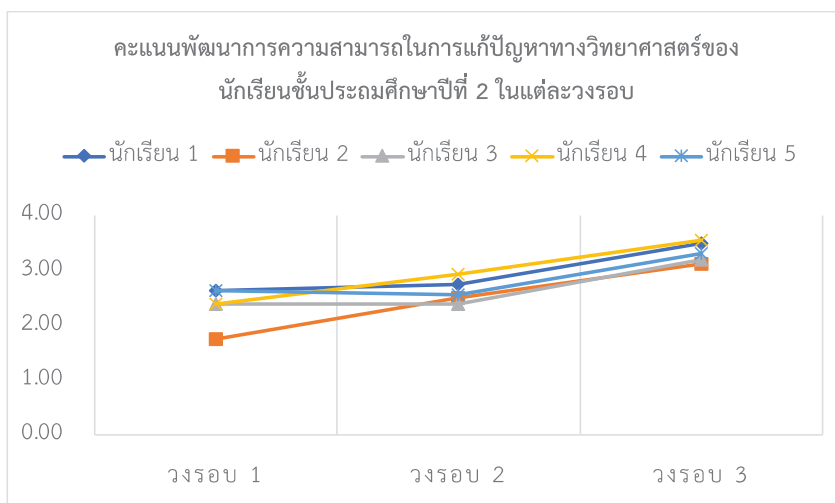
2.2 ผลการศึกษาพัฒนาการความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ตาราง 2 คะแนนพัฒนาการความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์รายด้าน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 3 วงรอบ

นักเรียนคนที่	วงรอบที่ 1				วงรอบที่ 2				วงรอบที่ 3			
	ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ในแต่ละด้าน				ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ในแต่ละด้าน				ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ในแต่ละด้าน			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
1	3.00	3.25	2.00	2.25	2.75	3.00	2.75	2.50	3.75	3.00	3.50	3.75
2	1.75	1.50	1.75	2.00	2.75	2.75	2.25	2.25	3.25	3.25	3.00	3.00
3	2.75	2.50	2.25	2.00	2.75	2.75	2.25	1.75	3.00	3.25	3.25	3.25
4	3.00	3.25	2.00	1.25	3.25	3.00	2.50	3.00	3.00	4.00	3.50	3.75
5	3.00	3.25	2.00	2.25	2.75	3.00	2.75	2.50	3.75	3.00	3.50	3.75
ค่าเฉลี่ย	2.70	2.75	2.00	1.95	2.85	2.90	2.50	2.40	3.35	3.30	3.35	3.50
S.D.	0.54	0.77	0.18	0.41	0.22	0.14	0.25	0.45	0.38	0.41	0.22	0.35

จากตาราง 2 พบว่า ผลการศึกษาพัฒนาการความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จากคะแนนพัฒนาการความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ในแต่ละด้าน ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 3 วงรอบ มีแนวโน้มสูงขึ้น

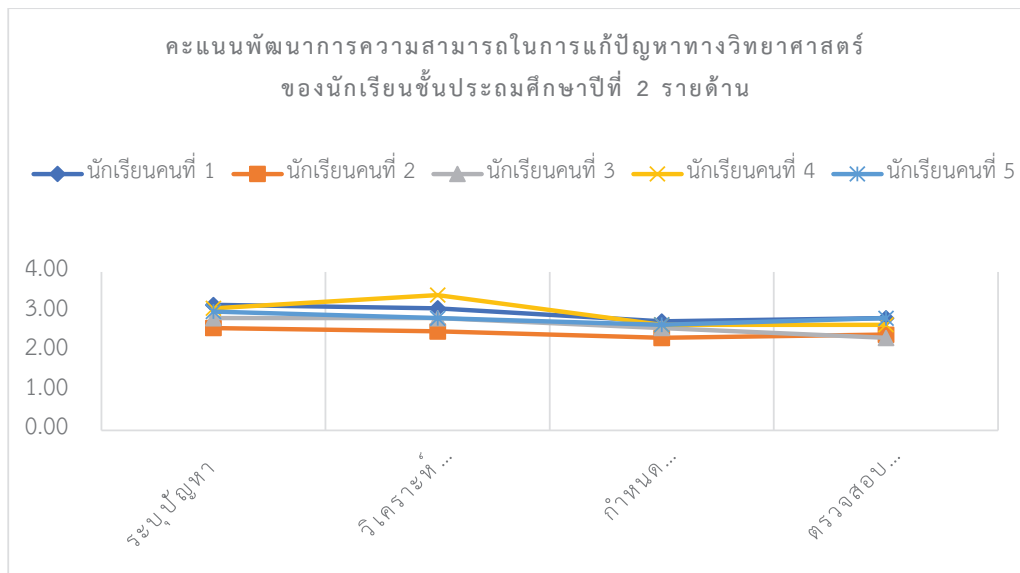
2.2.1 ผลคะแนนพัฒนาการความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 3 วงรอบ

ภาพประกอบ 2 คะแนนพัฒนาการความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 3 วงรอบ

จากภาพประกอบ 2 พบว่า ภาพรวมคะแนนพัฒนาการความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีแนวโน้มสูงขึ้น ในวงรอบที่ 1 จะสังเกตเห็นถึงความต่างของแนวคิด พื้นฐานความรู้และประสบการณ์เดิมของนักเรียนที่แตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.35 ในวงรอบที่ 2 เมื่อนักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโลโมเดลที่มีจุดเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดในรูปแบบกลุ่ม นักเรียนร่วมกันเรียนรู้ ร่วมกันหาแนวทางในการแก้ปัญหา มีการแลกเปลี่ยนความคิด จึงส่งผลให้ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้น โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.63 และในวงรอบที่ 3 จากที่นักเรียนได้ร่วมคิดร่วมทำและร่วมพัฒนา ทำให้นักเรียนมีสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์เพิ่มสูงขึ้น โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโลโมเดลส่งผลให้ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สูงขึ้น

2.2.2 ผลคะแนนพัฒนาการความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 รายด้าน

ภาพประกอบ 3 คะแนนพัฒนาการความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 รายด้าน

จากภาพประกอบ 3 พบว่า คะแนนพัฒนาการความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการระบุปัญหา และด้านการวิเคราะห์ปัญหา มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.93 พบมากที่สุด รองลงมาพบด้านการตรวจสอบผลลัพธ์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.62 และด้านที่พบน้อยที่สุด คือ ด้านการกำหนดวิธีการเพื่อแก้ปัญหา มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.60

3. ผลศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโลโมเดล ดังปรากฏในตาราง 3

ตาราง 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโลโมเดล

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านเนื้อหา	4.72	0.52	มากที่สุด
2. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.87	0.18	มากที่สุด
3. ด้านประโยชน์ของกิจกรรมการเรียนรู้	4.67	0.41	มากที่สุด
เฉลี่ยรวมทุกด้าน	4.75	0.37	

จากตาราง 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโลโมเดล พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านเท่ากับ 4.75 อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้านสามารถเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.87$) ด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 4.72$) ด้านประโยชน์ของกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.67$) ซึ่งความพึงพอใจของนักเรียนในแต่ละด้านอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโลโมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นสำคัญมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโลโมเดล พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ฮาโลโมเดลมีแนวคิดหลักสำคัญ คือ การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนที่เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก และการพัฒนาครูผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยมีครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ ร่วมออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และการสังเกตและบันทึกปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และแนวทางการแก้ไข หลังแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสะท้อนผลการเรียนรู้ร่วมกันเป็นวงรอบ เพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโลโมเดลดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 เตรียมผู้เรียนเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ มีการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนบวก มีความสุขในการเรียน จากกิจกรรมจิตศึกษาที่ช่วยให้นักเรียนมีสมาธิและพร้อมที่จะเรียนรู้ ขั้นที่ 2 ตั้งข้อสังเกตการเรียนรู้ มีการใช้สื่อต่าง ๆ เช่น ภาพ คลิปวิดีโอสถานการณ์ปัญหาใกล้ตัวของนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เชื่อมโยงสู่ประเด็นของบทเรียนได้ง่ายขึ้น ขั้นที่ 3 กิจกรรมการเรียนรู้ เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ทั้งในและนอกห้องเรียน มีทั้งกิจกรรมเดี่ยว กิจกรรมคู่ และกิจกรรมกลุ่ม เพื่อนักเรียนได้ร่วมเรียนรู้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข (2561: 35) กล่าวถึงประโยชน์และความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไว้ว่า เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เรียนรู้แบบรวมพลังทุกคนร่วมกันคิด ทั้งทำงานรายบุคคลและทำงานกลุ่ม ขั้นที่ 4 สรุปองค์ความรู้ นักเรียนสะท้อนผลการเรียนรู้จากสิ่งที่ได้เรียนรู้ สรุปความรู้หรือหลักการในเนื้อหาที่เรียนได้อย่างถูกต้อง และขั้นที่ 5 ประยุกต์ใช้ความรู้ นักเรียนทำแบบทดสอบ ใบงาน ใบกิจกรรม เพื่อตรวจสอบความเข้าใจ ขยายความเข้าใจจากบทเรียนสู่สถานการณ์ที่ใกล้เคียง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิธร บุญโพธิ์จัน (2564: 43-51) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการเขียนสะกดคำโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฮาโลโมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า การจัดการเรียนรู้ภายใต้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฮาโลโมเดล มีจุดเน้นให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง มีการฝึกปฏิบัติที่หลากหลายทั้งรายเดี่ยว รายคู่ และรายกลุ่ม ทำให้นักเรียนได้แสดงศักยภาพของตนเองและช่วยเหลือกันในการเรียน มีกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความถนัดของตนเองในการปฏิบัติและมีความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินในการทำกิจกรรมมากขึ้น เช่นเดียวกับงานวิจัยของ เสวตารณณ์ ตั้งวันเจริญ, ขนารักษ์ เวชสวัสดิ์ และปิยาพัชญ์ นิธิศักรานนท์ (2564: 21-30) ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ภายใต้รูปแบบฮาโลโมเดล สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี พบว่า การจัดการเรียนรู้ภายใต้รูปแบบฮาโลโมเดล มีกระบวนการพัฒนาอย่างมีระบบ มีการออกแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูพี่เลี้ยง มีการศึกษาบทเรียนและศึกษาชั้นเรียนร่วมกัน เป็นกระบวนการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยมีจุดมุ่งหมายให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคนิคการสอนจากเพื่อนครูด้วยกัน เพื่อนำไปสู่การเพิ่มพูนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ช่วยให้การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูคงสภาพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโลโมเดล สามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการศึกษาศาสนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ นำเสนอประเด็นสำคัญมาอภิปรายดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เนื่องจาก กิจกรรมการเรียนรู้ฮาโลโมเดล มีการจัดบรรยากาศห้องเรียนเชิงบวก สร้างสภาพแวดล้อมที่ดี การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนที่เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก และการพัฒนาครูผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยมีครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ร่วมออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และการสังเกต และบันทึกปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และแนวทางการแก้ไข หลังแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสะท้อนผลการเรียนรู้ร่วมกันเป็นวงรอบเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ชลันดา แสนอุบล (2562: 131)

ที่ศึกษาเรื่องความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแนวคิด Akita Action model ซึ่งผู้วิจัยมีผู้ร่วมกระบวนการ PLC และนักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โดยมีผู้ร่วมกระบวนการ PLC ร่วมกันวางแผน วิเคราะห์สภาพปัญหา และเสนอแนวทางการแก้ไขเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาวงจรปฏิบัติการรอบถัดไป ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียนสามารถนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนา เพื่อทำให้คะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนสูงขึ้น และผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ อังโนเนื่อความ นิตยา ทิพย์โสตา (2564: 85) ได้ศึกษาการพัฒนาบทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ เรื่อง ดินรอบตัวเรา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์สูงขึ้น เนื่องจากนักเรียนมีส่วนร่วมในการทดลอง และได้ค้นพบความรู้ใหม่จากการทดลองจริง ทำให้นักเรียนมีความสนใจและเข้าใจในเนื้อหาบทเรียน นอกจากนี้เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยก็เน้นไปที่การวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่วัดความสามารถในการแก้ปัญหตามแนวคิดของ Weir (1974: 16-22) ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการระบุปัญหา ด้านการวิเคราะห์ปัญหา ด้านการกำหนดวิธีเพื่อแก้ปัญหา และด้านการตรวจสอบผลลัพธ์ โดยผู้วิจัยสร้างแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์เป็นข้อสอบประเภทปรนัย ไขว้ตัวก่อนและหลังเรียน และใบกิจกรรมที่ไขว้ตัวในระหว่างเรียน สอดคล้องกับ สำนักทดสอบทางการศึกษา (2550: 66-74) ได้ระบุไว้ว่าเครื่องมือและวิธีการวัดที่จะวัดความสามารถในการแก้ปัญหามี 4 ประเภท ได้แก่ การสังเกต การประเมินตนเอง แบบสำรวจรายการ และแบบทดสอบข้อเขียน ซึ่งจะเห็นได้ว่า ทั้งกระบวนการเรียนรู้ ขั้นตอนการวัดผล และเครื่องมือการวัดผลเน้นให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการแก้ปัญหา ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ที่สูงขึ้นและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 การศึกษาพัฒนาการความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์สูงขึ้น เนื่องจาก กิจกรรมการเรียนรู้ฮาโลโมเดล เป็นการเรียนรู้เชิงรุกที่มีจุดเน้นให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง มีการฝึกปฏิบัติที่หลากหลายลงมือทำด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนได้แสดงศักยภาพของตนเองและช่วยเหลือกันในการเรียน ร่วมกันเรียนรู้ สู่การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ สอดคล้องกับแนวคิดของทิตนา แชมมณี (2561: 41) กล่าวว่า ครูต้องปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนให้ทันสมัยขึ้นเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ เน้นทักษะกระบวนการคิด และเทคนิคการสอนที่หลากหลายซึ่งในแต่ละขั้นของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโลโมเดล ผู้วิจัยเน้นพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ด้วยสถานการณ์ปัญหาใกล้ตัว เพื่อให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้เนื้อหาและการลงมือปฏิบัติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาศ แจ่มจำรัส (2565: 123) พบว่า ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ เรื่องวัสดุและการใช้ประโยชน์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค STAD สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากเป็นกระบวนการที่เน้นให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ลงมือปฏิบัติจริงทำงานอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ฝึกคิดฝึกการเชื่อมโยง แก้ปัญหาได้อย่างมีเหตุผล เป็นกระบวนการที่ทำให้นักเรียนได้ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการแก้ปัญหา โดยใช้กระบวนการกลุ่มนักเรียนทำงานร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อความสำเร็จของกลุ่ม

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโลโมเดล มีค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านเท่ากับ 4.75 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโลโมเดลทั้ง 5 ขั้น ดังนี้ ขั้นที่ 1 เตรียมผู้เรียนเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ มีการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนเชิงบวกมีความสุขในการเรียน จากกิจกรรมจิตศึกษาที่ช่วยให้นักเรียนมีสมาธิและพร้อมที่จะเรียนรู้ ขั้นที่ 2 ตั้งข้อสังเกตการเรียนรู้ มีการใช้สื่อต่าง ๆ เช่น ภาพ คลิปวิดีโอสถานการณ์ปัญหาใกล้ตัวของนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เชื่อมโยงสู่ประเด็นของบทเรียนได้ง่ายขึ้น ขั้นที่ 3 กิจกรรมการเรียนรู้เป็นขั้นที่นักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุด เนื่องจากนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ทั้งในและนอกห้องเรียน มีทั้งกิจกรรมเดี่ยว กิจกรรมคู่ และกิจกรรมกลุ่ม เพื่อนักเรียนได้ร่วมเรียนรู้แลกเปลี่ยน

ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ขั้นที่ 4 สรุปองค์ความรู้ นักเรียนสะท้อนผลการเรียนรู้จากสิ่งที่ได้เรียนรู้ สรุปความรู้หรือหลักการ ในเนื้อหาที่เรียนได้อย่างถูกต้อง และขั้นที่ 5 ประยุกต์ใช้ความรู้ นักเรียนทำแบบทดสอบ ใบงาน ใบกิจกรรม เพื่อตรวจสอบ ความเข้าใจ ขยายความเข้าใจจากบทเรียนสู่สถานการณ์ที่ใกล้เคียง สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ได้ทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนวิทยาศาสตร์ สอดคล้องกับแนวคิดของ นิรุณช นรินทร์ (2557: 13) ที่กล่าวถึงแนวคิด เกี่ยวกับความพึงพอใจว่า ความรู้สึกพอใจ ชอบใจ สนใจ มีเจตคติที่ดี และมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติ เมื่อบุคคลมีความรู้สึก หรือเจตคติที่ดีต่อสิ่งที่ทำจะมีผลให้เกิดความพึงพอใจในสิ่งที่ปฏิบัติ ก็จะปฏิบัติด้วยความเต็มใจ หรืองานที่ได้รับมอบหมาย ได้ผลตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย สอดคล้องกับที่ ทิศนา ขมมณี (2555: 120) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่หลากหลายและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ยิ่งเต็มที่ นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยครูมีบทบาทช่วยให้คำชี้ให้นักเรียน และปิยะธิดา พลพทุธา (2564: 143-146) ได้ศึกษา การพัฒนาการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังโน้ตค้น พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เพราะการจัดการ เรียนรู้ในชั้นสร้างความสนใจ มีการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนที่สนุกสนาน เช่น การเล่นเกม การทำท่าทางประกอบเพลง ส่งผลให้นักเรียนอารมณ์ดี มีความสุข มีความพร้อมในการเรียน และมีกิจกรรมที่หลากหลายให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ มีการสรุป ความรู้ด้วยผังโน้ตค้น และใบความรู้ มีสีสันสวยงามน่าสนใจ ใช้รูปภาพประกอบเพื่อสร้างความดึงดูดใจของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดฮาโลโมเดล เป็นกระบวนการคิดผ่านกิจกรรม ต้องมีการฝึกย้ำซ้ำทวน จึงจะทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

1.2 ควรนำเอาสถานการณ์ที่ใกล้เคียงในชีวิตประจำวันหรือเป็นสถานการณ์ที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม ของผู้เรียนมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.3 ควรจัดเวลาให้นักเรียนทำกิจกรรมอย่างเต็มที่ ไม่จำกัดเวลาในแต่ละขั้นตอนของกิจกรรมมากเกินไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง ที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิด เช่น ทักษะการคิด วิเคราะห์ และทักษะการคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับประเด็นของการเปรียบเทียบระหว่างการใช้สถานการณ์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน กับสถานการณ์ทางวิทยาศาสตร์ เพื่อศึกษาผลของสถานการณ์ในการจัดการเรียนรู้ที่จะทำให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหา เพิ่มมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยาภรณ์ พิษญาภิรัตน์, ดร.วรรณภา โคตรพันธ์, ดร.จักรเพชร สุริยะกมล, ดร.จิตรกานต์ สบายจิตร์ และนางสาวณัฐวดี สาธิต ที่กรุณาเสียสละเวลาและให้คำแนะนำ ในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุดาพร ดังควนิช ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริรัตน์ นาकिन กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- คณะครุศาสตร์. (2562). แนวคิดการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยรูปแบบฮาโลโมเดล. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- คณะครุศาสตร์. (2562). โครงการยกระดับคุณภาพผู้เรียนด้านการอ่าน การเขียน และการคิด วิเคราะห์ สำหรับผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- จุฑามาศ แจ่มจำรัส. (2565). การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค STAD ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชลันดา แสนอุบล. (2562). การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแนวคิด Akita action model ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ณิรุษ นรินทร์. (2557). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูกลุ่มโรงเรียนศรีเมือง สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทศนา แคมมณี. (2561). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศนา แคมมณี. (2555). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตยา ทิพย์โสดา. (2564). การพัฒนาทปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ เรื่อง ดินรอบตัวเรา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ปิยะธิดา พลพุทธา. (2564). การพัฒนาการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตโดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานร่วมกับผังมโนทัศน์. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข. (2561). การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังกับ PLC เพื่อการพัฒนา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- ศศิธร บุญโพธิ์เงิน. (2564). การพัฒนาความสามารถในการเขียนสะกดคำโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ HALO Model สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วารสารครุทรรศน์, 1(1), 43-51.
- เศวตาภรณ์ ตั้งวันเจริญ, ขนารักษ์ เวชสวัสดิ์ และปิยาพัชญ์ นิธิศอัครานนท์. (2564). ผลการจัดการเรียนรู้ภายใต้รูปแบบ HALO Model สำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ในสถานการณ์ COVID-19. วารสารวิจัยและประเมินผลอุบลราชธานี, 10(1), 21-30.
- สุคนธ์ สีนพพานนท์, วรรัตน์ วรรณเลิศลักษณ์ และพรณี สีนพพานนท์. (2555). พัฒนาทักษะการคิดตามแนวปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรินต์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2547). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) 2545. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2550). ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษากรอบและแนวการดำเนินงาน.

กรุงเทพฯ: ศูนย์สภาคณาดพร้าว.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2560). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

Weir, J. J. 1974. (1974). Problem Solving Every body's Problem. *The Science Teacher*, 9(4), 16–18.

การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสแครชเบื้องต้น รายวิชาการออกแบบและพัฒนานวัตกรรม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

The Development of Video Learning Materials on the Basic use of Scratch in Innovation Development and Design Courses to Promote Student Achievement at Thepsatri Rajabhat University

กัญญารัตน์ อู่ตะเภา¹
Kanyarat Autapao¹

Received : 29 พ.ย. 2565

Revised : 18 ม.ค. 2567

Accepted : 26 ม.ค. 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินคุณภาพสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสแครชเบื้องต้น 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสแครชเบื้องต้น 3) ประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสแครชเบื้องต้น กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการออกแบบและพัฒนานวัตกรรม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 35 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ 1) แบบประเมินคุณภาพสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสแครชเบื้องต้น 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน 3) แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบด้วยสถิติ The Wilcoxon Matches Pairs Signed Rank Test

ผลการวิจัย 1) คุณภาพสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสแครชเบื้องต้น ด้านเนื้อหาและการดำเนินเรื่อง ด้านภาพ ด้านเสียงบรรยาย และด้านเทคนิคการนำเสนอ มีคุณภาพในระดับมากที่สุดทุกด้าน ภาพรวมมีคุณภาพในระดับมากที่สุด 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสแครชเบื้องต้น ด้านเนื้อหา ด้านรูปแบบสื่อการเรียนรู้ และด้านการนำไปใช้ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: สื่อวีดิทัศน์, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, การใช้งานสแครชเบื้องต้น

Abstract

The purposes of this research were to 1) test the effectiveness of video learning materials on the Basic use of Scratch 2) compare the learning achievement of students before and after using the video learning materials on the Basic use of Scratch 3) test the learners' satisfaction after using the video learning materials on Basic use of Scratch. The sample consisted of 35 students in Computer Education major who enrolled in the Innovation Development and Design Course in the first semester of the academic year 2022 by purposive sampling. The instruments for the study were 1) the effectiveness Assessment form and 2) Pretest and Posttest

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อีเมล: Kanyarat.a@lawasri.tru.ac.th

¹ Assistant Professor, Ph.D., Lecturer in Faculty of Information Technology, Thepsatri Rajabhat University, Email: Kanyarat.a@lawasri.tru.ac.th

3) the Satisfaction Assessment form. The data were analyzed by arithmetic mean, standard deviation, and The Wilcoxon Matches Pairs Signed Rank Test. The results of this research were 1) the effectiveness of video learning materials on Basic use of Scratch in the terms of media content, image, sound and presentation techniques were at the highest level in every aspect, the overall effectiveness was at the highest level 2) the learning achievement of students was higher at the .01 level of significance, and 3) the satisfaction towards learning management using the video learning materials on Basic use of Scratch in the terms of media content, learning media format and implementation were at the high level in every aspect, the overall satisfaction was at the high level.

Keywords: Video learning materials, Learning achievement, Basic use of Scratch

บทนำ

การดำเนินชีวิตของพลเมืองไทยในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรมการศึกษา และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคน อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการสถานการณ์การระบาดของโรคไวรัสโควิด-19 (วิบูลย์ บุญลอย, อีรึงกูร วรบำรุงกุล, มนตรี วิชัยวงศ์ และเริงวิญญ์ นิลโคตร, 2564: 44) ทางด้านการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายการเริ่มเปิดโรงเรียน “โรงเรียนหยุดได้ แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้” เปิดภาคเรียนในวันที่ 1 กรกฎาคม 2563 โดยให้มีการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล แบ่งเป็น 4 ระยะ ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อมด้านอุปกรณ์ การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของนักเรียน ผู้ปกครอง ครู และระบบการบริหารจัดการการเรียนการสอน ระยะที่ 2 การทดลองจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านช่องรายการโทรทัศน์ระบบดิจิทัลและระบบออนไลน์ ด้วยเครื่องมือการเรียนรู้ ตามความเหมาะสมและบริบทของสถานศึกษา ระยะที่ 3 การจัดการเรียนการสอนตามสถานการณ์ ดังนี้ สถานการณ์ที่ 1 กรณีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ยังไม่คลี่คลาย จัดการเรียนการสอนด้วยระบบทางไกลผ่านดาวเทียมและระบบออนไลน์ สถานการณ์ที่ 2 กรณีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 คลี่คลาย กำหนดเปิดภาคเรียน 1 กรกฎาคม 2563 จัดการเรียนการสอนปกติในโรงเรียน โดยให้เว้นระยะห่างทางสังคม และมีแผนเตรียมการเพื่อรองรับสถานการณ์ฉุกเฉิน ต่าง ๆ ระยะที่ 4 การทดสอบและการศึกษาต่อ (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2563: 1) จากนโยบายดังกล่าวทำให้มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์มากยิ่งขึ้น

จากประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เรื่อง มาตรการในการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้คณะจัดการเรียนการสอนโดยให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2 เรียนแบบออนไซต์ (On-site) เป็นหลัก และนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และ 4 ให้จัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Hybrid) หรือออนไลน์ (Online) ได้ ทั้งนี้ให้รวมถึงรายวิชาภาคปฏิบัติด้วย (มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 2565: 1) ซึ่งจากการจัดการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 พบว่าการสอนภาคปฏิบัติโดยการบรรยายหรือใช้เอกสารประกอบการสอนอาจทำให้นักศึกษาเข้าใจได้ยาก อีกทั้งการสอนสไลด์ผ่านหน้าจอคอมพิวเตอร์แบบออนไลน์ทำให้นักศึกษาบางส่วนเรียนตามไม่ทัน และไม่สามารถทบทวนเนื้อหาที่เรียนได้ ส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำคิดเป็นร้อยละ 51.56 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ผู้วิจัยได้รับผิดชอบสอนในรายวิชา วท 6003314 การออกแบบและพัฒนานวัตกรรมให้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา โดยรายวิชาเน้นให้นักศึกษาพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ประกอบด้วยเนื้อหาที่เป็นภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ซึ่งในส่วนของภาคปฏิบัติการออกแบบสื่อการสอนใช้กระดานไวท์บอร์ดดิจิทัลของ Mural และพัฒนาสื่อการเรียนการสอนด้วยโปรแกรมสแครช จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยพบว่าสื่อวีดิทัศน์ เป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพในการสื่อสารสูง นำเสนอทั้งภาพและเสียง เป็นสิ่งเร้าที่ผ่านประสาทสัมผัสทางตาและทางหู สามารถแสดงขั้นตอนของการปฏิบัติ

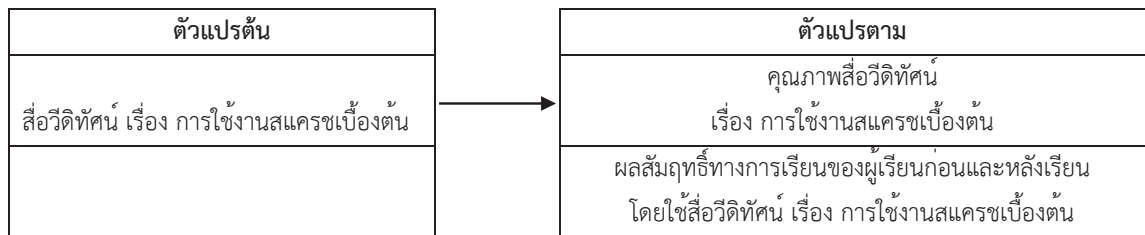
จากง่ายไปหากระบวนการที่ซับซ้อนได้ โดยการสาธิตและอธิบายวิธีการปฏิบัติทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้นและเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งสามารถใช้บทวนซ้ำในส่วนของเนื้อหาที่ไม่เข้าใจได้ (กาญจนา ศิริเจริญวงศ์, มณฑนาวดี เมธาพัฒนา, สุมาลา สว่างจิต และจักรกฤษ ปิจิต, 2564: 220; ธัญญารัตน์ ทับทัน, พิชัยวัฒน์ พันธะศรี และสุรกานต์ จังหาร, 2564: 161; อติศร พึ่งศรี, 2561: 3-4)

ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เรื่อง การใช้งานสแครชเบื้องต้น รายวิชาการออกแบบและพัฒนานวัตกรรม เพื่อใช้เป็นสื่อการสอนประกอบการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ ที่ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจได้ง่าย สามารถใช้ในการศึกษาก่อนเข้าเรียน และใช้สำหรับบทวนในส่วนของเนื้อหาที่นักศึกษาไม่เข้าใจ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินคุณภาพสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสแครชเบื้องต้น
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ก่อนและหลังเรียนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสแครชเบื้องต้น
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสแครชเบื้องต้น

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสแครชเบื้องต้น รายวิชาการออกแบบและพัฒนานวัตกรรม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำ ADDIE Model มาใช้ในการออกแบบสื่อวีดิทัศน์ เนื่องจาก ADDIE Model เป็นการออกแบบสื่อที่ประกอบด้วยกระบวนการการวิเคราะห์ การออกแบบ การพัฒนา การทดลองใช้ และการประเมินผลอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริพร ขาบุตรบุณทริก, พระมหาวัฒนา สุรจิตโต, พระสิทธิชัย รินฤทธิ์, สมควร นามศรีฐาน และชาติรี เฟ่งท่า (2565: 98) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาสื่อดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ เรื่องภูมิภาคของโลกกับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามแนวคิด ADDIE Model พบว่า การนำแนวคิด ADDIE Model มาใช้ในการพัฒนาสื่อดิจิทัลจะช่วยให้อครูผู้สอนพัฒนาสื่อดิจิทัลได้อย่างมีระบบ ทำให้สื่อมีเนื้อหาบทเรียนเหมาะสม มีรูปแบบที่น่าสนใจ ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนเหมาะสม จนทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจากงานวิจัยของ ทับทิมทอง กอบัวแก้ว (2561: 61) ศึกษาเกี่ยวกับบทเรียนวีดิทัศน์กับประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนโดยสื่อวีดิทัศน์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากกรอบแนวคิดข้างต้นผู้วิจัยตั้งสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. คุณภาพสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสแครชเบื้องต้น มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสแครชเบื้องต้น สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ที่ลงทะเบียนเรียน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 175 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีที่ลงทะเบียนเรียน รายวิชาการออกแบบและพัฒนานวัตกรรมภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 35 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 สื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสแครชเบื้องต้น ผู้วิจัยได้พัฒนาสื่อโดยใช้หลักการของ ADDIE Model (Nada Aldoobie, 2015: Online; Almelhi, 2021: 23) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหาของสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสแครช เบื้องต้น ประกอบด้วย Motion, Looks, Sound, Events, Control, Sensing, Operators, Variables และ Myblocks

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบ ดำเนินการออกแบบสื่อวีดิทัศน์ ในรูปแบบการสอนแบบบรรยาย และการสอนแบบสาธิต

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนา ใช้โปรแกรมบันทึกหน้าจอแสดงผล OBS Studio แล้วนำมาตัดต่อโดยใช้โปรแกรม DaVinci Resolve เมื่อเสร็จสมบูรณ์แล้วทำการเผยแพร่ด้วย YouTube ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 ผลการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสแครชเบื้องต้น

ขั้นตอนที่ 4 การทดลองใช้ ผู้วิจัยนำส่งลิงก์ YouTube สื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสแครชเบื้องต้น พร้อมกับลิงก์แบบประเมินสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสแครชเบื้องต้น ให้กับครูผู้สอนรายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในจังหวัดลพบุรี สิงห์บุรี และสระบุรี โดยให้ส่งตอบแบบลูกโซ่ให้กับครูผู้สอนที่เกี่ยวข้อง จนครบจำนวน 30 คน ทดลองใช้สื่อวีดิทัศน์ ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล กลุ่มตัวอย่างทำการประเมินคุณภาพสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสแครชเบื้องต้น หลังจากทดลองใช้สื่อวีดิทัศน์จนครบทั้ง 8 เรื่อง

2.2 แบบประเมินคุณภาพสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสแครชเบื้องต้น ผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมิน โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งาน Scratch เบื้องต้นประกอบด้วย 1) ด้านเนื้อหาและการดำเนินเรื่อง 2) ด้านภาพ 3) ด้านเสียงบรรยาย และ 4) ด้านเทคนิคการนำเสนอ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์ของ Likert Scale (Vagias, 2006: Online) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในการทำแบบประเมินตอนที่ 2 ดังนี้

- 5 หมายถึง มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีคุณภาพอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีคุณภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุด

จากนั้นนำแบบประเมินให้อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษาจำนวน 3 ท่านทำการประเมินความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของรายการประเมินกับด้านการวัดคุณภาพของสื่อวีดิทัศน์ แล้วนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่ารายการประเมินด้านเนื้อหาและการดำเนินเรื่อง และด้านภาพ มีค่าตั้งแต่ 0.67-1.00 ด้านเสียงบรรยาย มีค่า 1.00 ทุกข้อ และด้านเทคนิคการนำเสนอมีค่า 0.67 ทุกข้อ

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียนรายวิชาการออกแบบและพัฒนานวัตกรรม ซึ่งเป็นข้อสอบออนไลน์แบบเลือกตอบจำนวน 50 ข้อ 50 คะแนน ซึ่งผ่านการประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมจากอาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา จำนวน 3 ท่าน มีค่าตั้งแต่ 0.67-1.00 ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ

2.4 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสแครชเบื้องต้น ผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมิน โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งาน Scratch เบื้องต้น ประกอบด้วย 1) ด้านเนื้อหา 2) ด้านรูปแบบสื่อการเรียนรู้ และ 3) ด้านการนำไปใช้ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในการทำแบบประเมินตอนที่ 2 ดังนี้

- 5 หมายถึง พึงพอใจในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง พึงพอใจในระดับมาก
- 3 หมายถึง พึงพอใจในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง พึงพอใจในระดับน้อย
- 1 หมายถึง พึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

จากนั้นนำแบบประเมินให้อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา จำนวน 3 ท่าน ทำการประเมินความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของรายการประเมินกับด้านการวัดคุณภาพของสื่อวีดิทัศน์ แล้วนำผลการพิจารณาจากอาจารย์ผู้สอนทั้งหมดมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า รายการประเมินด้านเนื้อหามีค่า 1.00 ทุกข้อ ด้านรูปแบบสื่อการเรียนรู้มีค่า 0.67-1.00 และด้านการนำไปใช้มีค่า 1.00 ทุกข้อ

3. การดำเนินการทดลอง

3.1 ผู้วิจัยชี้แจงเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งาน Scratch เบื้องต้น ดังตาราง 1

ตาราง 1 แผนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสแครชเบื้องต้น

สัปดาห์ที่	เรื่อง/หัวข้อย่อยที่สอน	กิจกรรม
1	ชี้แจงเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งาน Scratch เบื้องต้น	1. บรรยายโดยใช้ PowerPoint Presentation 2. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน 3. แบ่งกลุ่มศึกษาค้นคว้านวัตกรรมทางการศึกษา
2	การสร้างนวัตกรรม - วิเคราะห์	1. บรรยายโดยใช้ PowerPoint Presentation 2. สืบค้นข้อมูลจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรของสถานศึกษา
3-5	การสร้างนวัตกรรม - ออกแบบ	1. บรรยายโดยใช้ PowerPoint Presentation 2. สำรวจความต้องการกับผู้ใช้นวัตกรรม 3. กรณีศึกษาการออกแบบผังดำเนินเรื่อง
6-10	การสร้างนวัตกรรม - พัฒนา	1. ศึกษาวิธีการใช้งานโปรแกรมจากสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งาน Scratch เบื้องต้น 8 เรื่อง และทำแบบฝึกปฏิบัติท้ายบทเรียน 2. กรณีศึกษาการพัฒนาวัตกรรมการ
11-13	การสร้างนวัตกรรม - ทดลองใช้	ผู้เรียนนำเสนอวัตกรรมการที่พัฒนาขึ้นผ่านโปรแกรม Zoom Meeting
14-15	การสร้างนวัตกรรม - ประเมินคุณภาพ	กรณีศึกษาการประเมินผลนวัตกรรม
16	ประเมินผล	1. ทำแบบทดสอบหลังเรียน 2. ทำแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสแครชเบื้องต้น

ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน ซึ่งเป็นข้อสอบออนไลน์แบบเลือกตอบจำนวน 50 ข้อ 50 คะแนน จากนั้นดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนออกแบบและพัฒนานวัตกรรมตามขั้นตอนของ ADDIE Model 5 ขั้นตอน ดังนี้

3.1.1 การวิเคราะห์ ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรของสถานศึกษา แล้วคัดเลือกหัวข้อเนื้อหาที่จะนำมาออกแบบและพัฒนานวัตกรรม เมื่อได้หัวข้อเนื้อหาแล้ว ทำการวิเคราะห์โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นหัวข้อย่อยบนกระดานไวท์บอร์ดดิจิทัลของ Mural

3.1.2 การออกแบบ ผู้เรียนออกแบบผังดำเนินเรื่อง (Storyboard) บนกระดานไวท์บอร์ดดิจิทัลของ Mural

3.1.3 การพัฒนา ผู้เรียนพัฒนานวัตกรรมตามที่ออกแบบไว้ โดยศึกษาวิธีการใช้งานโปรแกรมจากสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งาน Scratch เบื้องต้น จำนวน 8 เรื่อง และทำแบบฝึกปฏิบัติท้ายบทเรียน

3.1.4 การทดลองใช้ ให้ผู้เรียนนำเสนอวัตกรรมการที่พัฒนาขึ้นผ่านโปรแกรม Zoom Meeting

3.1.5 การประเมินผล ทำการประเมินผลนวัตกรรมที่ผู้เรียนพัฒนาขึ้นโดย ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อนร่วมชั้น ประเมิน และผู้สอนประเมิน บนกระดานไวท์บอร์ดดิจิทัลของ Mural

3.2 ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน ซึ่งเป็นข้อสอบออนไลน์แบบเลือกตอบจำนวน 50 ข้อ 50 คะแนน

3.3 ให้ผู้เรียนทำแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสแครชเบื้องต้น ซึ่งเป็นแบบประเมินออนไลน์

4. การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบด้วยสถิติ The Wilcoxon Matches Pairs Signed Rank Test โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

สรุปผล

1. ผลการประเมินคุณภาพสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสแครชเบื้องต้น จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 30 คน เพศชาย 11 คน (37%) เพศหญิง 19 คน (63%) สถานที่ทำงานอยู่ในจังหวัด ลพบุรี 19 คน (64%) สิงห์บุรี 9 คน (30%) สระบุรี 1 คน (3%) และจังหวัดอื่น ๆ 1 คน (3%) โดยผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเคยสอนในรายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี คิดเป็น 100% ผลการประเมินสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสแครชเบื้องต้น สรุปผลดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการประเมินคุณภาพสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสแครชเบื้องต้น

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านเนื้อหาและการดำเนินเรื่อง			
1. เนื้อหามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.54	0.51	มากที่สุด
2. ความถูกต้องของเนื้อหาของสื่อวีดิทัศน์	4.68	0.48	มากที่สุด
3. วิธีการนำเสนอเนื้อหาที่มีความน่าสนใจ	4.61	0.50	มากที่สุด
4. ลำดับการนำเสนอเนื้อหาที่มีความเหมาะสม	4.61	0.50	มากที่สุด
ด้านเนื้อหาและการดำเนินเรื่องโดยรวม	4.61	0.49	มากที่สุด
ด้านภาพ			
1. ความถูกต้องของภาพ	4.54	0.58	มากที่สุด
2. ภาพชัดเจนและมีคุณภาพ	4.64	0.56	มากที่สุด
3. ความต่อเนื่องของภาพที่น่าเสนอ	4.64	0.56	มากที่สุด
4. มีความสอดคล้องของภาพกับเสียงบรรยาย	4.61	0.57	มากที่สุด
ด้านภาพโดยรวม	4.61	0.57	มากที่สุด
ด้านเสียงบรรยาย			
1. เสียงบรรยายฟังง่าย ชัดเจน	4.54	0.58	มากที่สุด
2. ความถูกต้องของภาษาบรรยาย	4.57	0.57	มากที่สุด
ด้านเสียงบรรยายโดยรวม	4.55	0.57	มากที่สุด

ตาราง 2 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านเทคนิคการนำเสนอ			
1. เทคนิคการติดต่อมีความเหมาะสม	4.61	0.57	มากที่สุด
2. ระยะเวลาในการนำเสนอแต่ละหัวข้อเหมาะสม	4.46	0.58	มาก
3. ในภาพรวมการนำเสนอมีความน่าสนใจ	4.57	0.57	มากที่สุด
ด้านเทคนิคการนำเสนอโดยรวม	4.55	0.57	มากที่สุด
คุณภาพของสื่อวีดิทัศน์โดยรวม	4.58	0.55	มากที่สุด

จากตาราง 2 สื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสเครชเบื้องต้น มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านเนื้อหาและการดำเนินเรื่อง ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.49) ด้านภาพ ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.57) ด้านเสียงบรรยาย ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.57) ด้านเทคนิคการนำเสนอ ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.57) ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.55)

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสเครชเบื้องต้น โดยการทดสอบด้วยสถิติ The Wilcoxon Match Paired Signed Ranks Test สรุปผลดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสเครชเบื้องต้น

การทดสอบ	การเรียนรู้โดยใช้สื่อวีดิทัศน์	N	Mean rank	Sum of Ranks	Z	P
ก่อนเรียน	Negative Ranks	2	3.00	6.00	5.064	.000
หลังเรียน	Positive Ranks	33	18.91	624.00		
	Ties	0				
	Total	35				

จากตาราง 3 คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (Positive Ranks) มีจำนวน 33 คน และคะแนนสอบก่อนเรียนสูงกว่าหลังเรียน (Negative Ranks) มีจำนวน 2 คน ขนาดของความแตกต่างในภาพรวม (Sum of Rank) แสดงให้เห็นว่าคะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสเครชเบื้องต้น สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสแครชเบื้องต้นสรุปผลดังตาราง 4

ตาราง 4 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสแครชเบื้องต้น

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านเนื้อหา			
1. สื่อวีดิทัศน์บรรยายให้เกิดความเข้าใจได้ง่าย	4.51	0.51	มากที่สุด
2. สื่อวีดิทัศน์มีเนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.49	0.51	มาก
3. สื่อวีดิทัศน์มีการจัดลำดับเนื้อหาได้อย่างเหมาะสม	4.49	0.51	มาก
4. สื่อวีดิทัศน์มีปริมาณเนื้อหาเหมาะสมกับเวลา	4.40	0.65	มาก
ด้านเนื้อหาโดยรวม	4.47	0.54	มาก
ด้านรูปแบบสื่อการเรียนรู้			
1. ภาพประกอบสื่อวีดิทัศน์มีความเหมาะสม	4.43	0.56	มาก
2. เสียงบรรยายในสื่อวีดิทัศน์มีความเหมาะสม	4.40	0.55	มาก
3. การออกแบบสื่อวีดิทัศน์น่าสนใจ	4.49	0.56	มาก
ด้านรูปแบบสื่อการเรียนรู้โดยรวม	4.44	0.56	มาก
ด้านการนำไปใช้			
1. สื่อวีดิทัศน์สามารถเข้าถึงและใช้งานได้ง่าย	4.51	0.61	มากที่สุด
2. สื่อวีดิทัศน์สามารถทำให้มีทักษะการใช้งาน Scratch เบื้องต้น	4.46	0.56	มาก
3. สื่อวีดิทัศน์สามารถนำไปใช้ทบทวนความรู้ได้	4.49	0.56	มาก
ด้านการนำไปใช้โดยรวม	4.49	0.58	มาก
ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสื่อวีดิทัศน์โดยรวม	4.47	0.56	มาก

จากตาราง 4 พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสแครชเบื้องต้น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.56) โดยด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.54) ด้านรูปแบบสื่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.56) ด้านการนำไปใช้ ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.58)

อภิปรายผล

1. ผลการประเมินคุณภาพสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสแครชเบื้องต้น ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.55) เนื่องจากผู้วิจัยได้นำ ADDIE Model ซึ่งเป็นการออกแบบสื่อที่เป็นระบบ ส่งผลให้สื่อวีดิทัศน์มีเนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีความถูกต้อง มีการลำดับการนำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจ ภาพและเสียงตลอดจนระยะเวลาในการนำเสนอมีความเหมาะสม สอดคล้องกับรัชชัย สหพงษ์ (2563: 7) ได้ศึกษาผลการพัฒนาสื่อมัลติมีเดียส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมตามรูปแบบ ADDIE Model ในรายวิชาการพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนการสอน พบว่า ผลการหาคุณภาพของสื่อผู้เชี่ยวชาญมีความคิดอยู่โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก สรรเพชร เพียรจัด (2564: 145) ได้ศึกษาการพัฒนาสื่อเพื่อการอนุรักษ์

และฟื้นฟูชุมชนเข้างานการบนฐานการมีส่วนร่วมของเยาวชน โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบผสมผสานอาศัย ADDIE Model ในการพัฒนาสื่อ พบว่า ผลการประเมินคุณภาพสื่อจากผู้เชี่ยวชาญโดยรวมอยู่ในระดับดี และสมมติ อนันต์ปฏิเวธ, วารุณี ทับทิมทอง และอุไรวรรณ ชินมุข (2564: 64) ได้ศึกษาการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ตามแนวคิด ADDIE Model เรื่องการพยาบาลทารกเกิดก่อนกำหนด ที่มีภาวะเสี่ยงสูง พบว่า ผลการประเมินคุณภาพสื่อจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับดีมาก จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาสื่อตามรูปแบบของ ADDIE Model ทำให้สื่อวีดิทัศน์ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพสามารถนำไปใช้เป็นสื่อประกอบการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสเครชเบื้องต้น สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากสื่อวีดิทัศน์ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพทั้งด้านเนื้อหาและการดำเนินเรื่อง ด้านภาพ ด้านเสียงบรรยาย และด้านเทคนิคการนำเสนอ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น อีกทั้งยังสามารถย้อนดูบทเรียนเพื่อทบทวน ได้ตามต้องการ สอดคล้องกับงานวิจัยของอดิศักดิ์ โคตรชุม (2562: 67) และอดิศร พิงศรี (2560: 37) ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยสื่อวีดิทัศน์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสมมติ อนันต์ปฏิเวธ, วารุณี ทับทิมทอง และอุไรวรรณ ชินมุข (2564: 64) ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังการใช้สื่อวีดิทัศน์ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง การใช้งานสเครชเบื้องต้น ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.56) เนื่องจากสื่อวีดิทัศน์ที่พัฒนาขึ้นมีการแสดงลำดับขั้นตอนที่ชัดเจนเข้าใจได้ง่าย เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ช่วยพัฒนาทักษะการใช้งาน Scratch เบื้องต้น และนำไปใช้ทบทวนความรู้ได้ สอดคล้องกับ งานวิจัยของสุตพร ตงศิริ (2560) ได้กล่าวว่า สื่อวีดิทัศน์ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้มากขึ้นและสามารถบอกลำดับขั้นตอนการใช้ เครื่องมือได้ถูกต้อง ทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้อสื่อวีดิทัศน์ในการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก อีกทั้งสื่อวีดิทัศน์ ที่พัฒนาขึ้นมีเนื้อหาถูกต้อง มีการนำเสนอที่น่าสนใจ สามารถนำไปใช้ในการทบทวนความรู้ได้ สอดคล้องกับวิเศษฐ พิชัยศักดิ์, เอกพจน์ ก่อวุฒิกุลรังษี และสุชีรา วิบูลย์สุข (2563: 167) ที่พัฒนาสื่อวีดิทัศน์ที่มีเนื้อหาสาระน่าสนใจ ผู้เรียนสามารถนำไป ปฏิบัติได้ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้สอนควรมีการวัดประเมินผลผู้เรียนด้วยแบบฝึกหัด หรือใบงานหลังจากผู้เรียนศึกษาสื่อวีดิทัศน์จบแต่ละเรื่อง เพื่อตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนเป็นระยะ

1.2 ผู้เรียนควรเตรียมอุปกรณ์สำหรับการเรียนแบบออนไลน์ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต หรือโทรศัพท์เคลื่อนที่ ที่สามารถใช้แสดงผลทั้งภาพและเสียงได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสื่อวีดิทัศน์เพื่อเพิ่มความน่าสนใจ

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นในระดับที่แตกต่างกัน เพื่อหาแนวทาง ในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนให้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2563). *แนวปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2565, จาก <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER17/DRAWER002/GENERAL/DATA0002/00002647.PDF>
- กาญจนา ศิริเจริญวงศ์, มณฑนาวิดี เมธาพัฒนา, สุมาลา สว่างจิต และจักรกฤษ ปิจดิ. (2564). การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์และผลของการใช้สื่อต่อความรู้และความพึงพอใจเพื่อการเตรียมนักศึกษาพยาบาล ในการฝึกประสบการณ์เด็กและวัยรุ่น. *วารสารวิจัยสุขภาพและการพยาบาล*, 37(1), 218-229.
- ธวัชชัย สหพงษ์. (2563). ผลการพัฒนาสื่อมัลติมีเดียส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมตามรูปแบบ ADDIE Model ในรายวิชาการพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนการสอน. *วารสารวิชาการการจัดการเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 7(2), 7-14.
- ธัญญารัตน์ ทับทัน, พิชัยวัฒน์ พันธะศรี และสุรกันต์ จังหาร. (2564). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้และทักษะปฏิบัติด้านวิทยาศาสตร์เบื้องต้นและภาษาท่าทาง ตามแนวคิดของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 15(3), 153-162.
- ทับทิมทอง กอบัวแก้ว. (2561). บทเรียนวีดิทัศน์กับประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. *วารสารครุศาสตร์สาร*, 11(2), 61-74.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. (2565). มาตรการในการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). *ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี*.
- วิญญู บุญลอย, อธิกร รบารุงกุล, มนต์รี วิชัยวงศ์ และเรณูวิญญู นิลโคตร. (2564). โควิด-19 กับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและสังคม. *ศึกษาศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 5(1), 44-57.
- วิเศษฐ พิชัยศักดิ์, เอกพจน์ ก่อวุฒิกุลรังสี และสุชีรา วิบูลย์สุข. (2563). การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ เรื่องการปวดหลังระดับเอว สำหรับการเรียนรู้ ของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 5 ภาควิชาศัลยศาสตร์ออร์โธปิดิกส์และกายภาพบำบัด คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล. *Siriraj Medical Bulletin*, 9(3), 162-167.
- สมติ อนันต์ปฏิวะ, วรุณี ทับทิมทอง และอุไรวรรณ ชินมุข. (2564). การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ตามแนวคิด ADDIE Model เรื่อง การพยาบาลทารกเกิดก่อนกำหนดที่มีภาวะเสี่ยงสูง. *วารสารการพยาบาลและการศึกษา*, 14(4), 64-75.
- สรเพชร เพียรจัด. (2564). การพัฒนาสื่อเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนเขาค้อการบนฐานการมีส่วนร่วมของเยาวชน. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*, 16(2), 135-147.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2564). ข้อมูลครูและบุคลากรทางการศึกษาของประเทศไทย จำแนกตามเพศ สังกัด และจังหวัด. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2565, จาก https://catalog.moe.go.th/dataset/dataset-15_39
- สุดาพร ตงศิริ. (2560). *ความพึงพอใจต่อการใช้อยู่อาศัย และการเชิญวิทยากรบรรยาย ในการเรียนการสอน วิชา จป 111 (การประมงทั่วไป)*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- สุริพร ขาบุตรบุณฑริก, พระมหาวัฒนา สุรจิตโต, พระสิทธิชัย รินฤทธิ์, สมควร นามศรีฐาน, และชาติรี เฟ่งท่า. (2565). การพัฒนาสื่อดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ เรื่องภูมิภาคของโลกกับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามแนวคิด ADDIE Model. *วารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์*, 8(2), 91-100.
- อดิสร พิงศรี. (2560). *การพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์ออนไลน์ วิชาถ่ายภาพ เรื่อง Advance Flash Photography*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- อดิศักดิ์ โคตรชุม. (2562). การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ เพื่อประกอบการเรียนรู้รายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการจัดและตกแต่งสวน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารโครงการวิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 5(2), 67-76.
- Almelhi, A. (2021). Effectiveness of the ADDIE Model within an E-Learning Environment in Developing Creative Writing in EFL Students. *English Language Teaching*, 14(20), 20-36.
- Nada, A. (2015). *ADDIE Model*. Retrieved October 10, 2022, from: <https://www.aijcrnet.com/journals/Vol 5 No 6 December 2015/10.pdf>
- Vagias, W. M. (2006). *Likert-type scale response anchors*. Retrieved October 10, 2022, from: <http://media.clemson.edu/cbshs/prtm/research/resources-for-research-page-2/Vagias-Likert-Type-Scale-Response-Anchors.pdf>

แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Learning and Innovation Skill Development Guidelines for Pre-service Teachers in Social
Studies Education, Roi Et Rajabhat University

อัยยา เม็ดไธสง¹

Attaya Merdthaisong¹

Received : 5 มิ.ย. 2566

Revised : 24 ต.ค. 2566

Accepted : 26 ต.ค. 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม 2) ศึกษาระดับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม และ 3) แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ใช้การวิจัยแบบผสมผสานวิธี โดยเริ่มจากวิธีการเชิงปริมาณตามด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา จำนวน 64 คน กลุ่มเป้าหมายเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยงนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และอาจารย์นิเทศก์ทั้งสิ้น 30 คน ซึ่งเลือกมาอย่างเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.67–1.00 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.82 เชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ใช้การวิเคราะห์แบบพรรณนาและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษามีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ระดับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษามีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน 3) แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมมีข้อเสนอแนะ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตร ควรส่งเสริมกิจกรรมวิชาการ ทักษะการทำงานและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ ควรบูรณาการการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน สร้างสรรค์นวัตกรรมให้เกิดในชุมชน 3) ด้านการวัดประเมินผล ควรเน้นการมีส่วนร่วมและใช้นวัตกรรมสมัยใหม่ 4) ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา ควรสร้างเครือข่ายสถาบันผลิตครูเพื่อวางแผนพัฒนาทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรมแก่นักศึกษา

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม, นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

Abstract

The objectives of this research were 1) to study learning and innovation skills, 2) to investigate levels of factors that affect the development of learning and innovation skills, and 3) the development guidelines of learning and innovation skills of pre-service teachers using a mixed-method study beginning with quantitative method, followed by qualitative method. Sample of quantitative group was 64 pre-service teachers in the field of social studies. The 30 informants of target groups with qualitative method who were purposively selected consisted of educational institution administrators, supervising teacher of pre-service teachers, and university supervisors. The quantitative research tools were a 5-level estimation scale questionnaire.

¹ อาจารย์ ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: Attayamerd@gmail.com

¹ Lecturer in Social Studies Program, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University, Email: Attayamerd@gmail.com

Values of Index of Conformity (IOC) were 0.67– 1.00. The entire reliability value was 0.82. The quantitative was structured interviews used descriptive and content analysis. Statistics used in research included mean and standard deviation.

The research findings indicated that 1) Overall average of students' learning and innovation skills was at a high level in every aspect. 2) Overall average of factor levels towards a development of students' learning and innovation skills was at a high level in every aspect. 3) Recommendations in the development guideline of learning and innovation skills consisted of 4 aspects: 1) Curriculum should promote academic activities, working skills, as well as morality and ethics. 2) Learning management should incorporate problem-based learning as a basis to create innovation in communities. 3) Assessment and evaluation should emphasize participation and use of modern innovations. 4) Learning environment in educational institution should create network of teacher education institutions for development planning of students' learning and innovation skills.

Keywords: Development guideline, Learning and innovation skills, Pre-service teacher

บทนำ

โลกปัจจุบันเป็นยุคที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างก้าวกระโดดและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความรู้ความจำ ไม่เพียงพอในการนำไปใช้ชีวิตในยุคที่ข้อมูลข่าวสารเกิดขึ้นตลอดเวลา และภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกมีความไม่แน่นอน มนุษย์อยู่ในโลกาภิวัตน์ที่ไม่มีความแน่นอน ทักษะเดิม ๆ ที่มนุษย์มีและใช้ได้ผลในโลกยุคก่อน ๆ ไม่สามารถใช้ได้ผล ในยุคปัจจุบัน และอนาคตมนุษย์ต้องเรียนรู้ทักษะใหม่เพื่อความอยู่รอดในสังคม (Martin, 2010: 8) การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะ ในศตวรรษที่ 21 ทักษะทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ 1) วิชาหลัก (Key Subjects: 3Rs) และประเด็นในศตวรรษที่ 21 (21st century theme) 2) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills 4Cs) 3) ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี (Information, Media and Technology Skills) 4) ทักษะชีวิตและอาชีพ (Life Career Skills) (Ohio Department of Education, 2017:3-4) การศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงจำเป็นต้องเตรียมคนออกไปเป็นคนที่ใช้ทั้งความรู้ (Knowledge worker) และเป็นบุคคล ที่พร้อมเรียนรู้ตลอดเวลา (Learning person) นโยบายการพัฒนาประเทศรวมทั้งการพัฒนาด้านการศึกษามุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียน เกิดทักษะจำเป็นให้ทันต่อโลก สถานศึกษามีหน้าที่ในการพัฒนานักศึกษาให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ตามนโยบายประเทศไทย 4.0 ที่เน้นด้านการพัฒนานวัตกรรม การคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ โดยการจัดการศึกษาและผลิตบัณฑิตต้องกำหนดเป้าหมาย การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และวางแผนการผลิต เพื่อเตรียมกำลังคนเข้าสู่ตลาดแรงงาน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง การจัดการ เรียนรู้จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองกับทิศทางการผลิตและพัฒนาคน คิดค้นและนวัตกรรมที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนา มาใช้ในการทำงานร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิตและสังคม (มานิตย์ อาษานอก, 2561: 7) การพัฒนานักศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมในการทำงานในอนาคตจึงสำคัญ โดยการพัฒนาดังข้างที่ทักษะของนักศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม จำนวน 4 ตัวบ่งชี้คือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร และการร่วมมือ ทักษะการพึ่งพาตนเองในการเรียนรู้ และการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (พาที เกษธนกร, 2561: 97)

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ในฐานะสถาบันผลิตครูมีหน้าที่สำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ของวิชาชีพครู ผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นสถาบันต้นแบบในการผลิตและพัฒนาครูที่มีความเป็นเลิศ ในวิชาชีพด้วยนวัตกรรม และเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน (คณะครุศาสตร์, 2565: 1) โดยสามารถนำทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มาบูรณาการร่วมกับเทคโนโลยี การวิจัยและศาสตร์การสอนเน้นทักษะ การทำงานกลุ่ม การสอนแบบบูรณาการ และลงมือปฏิบัติ การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มีชีวิตอย่างสมบูรณ์และสมดุล

ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคมและวัฒนธรรม ตลอดจนสามารถเป็นผู้ปฏิบัติงานและพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ให้ประโยชน์แก่สังคม จากการนิเทศติดตามการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และการสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง รวมถึงการจัดสัมมนาหลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมาพบว่า บุคลากรในสถานศึกษาคาดหวังให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีทักษะเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย ทั้งทักษะการคิด การสื่อสาร การทำงาน ร่วมกันในองค์กรการนำความรู้มาปรับใช้ให้ทันสมัยและมีนวัตกรรมในการเรียนการสอน อีกทั้งยังสามารถบูรณาการการทำงาน ระหว่างสังคมศึกษากับศาสตร์อื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี

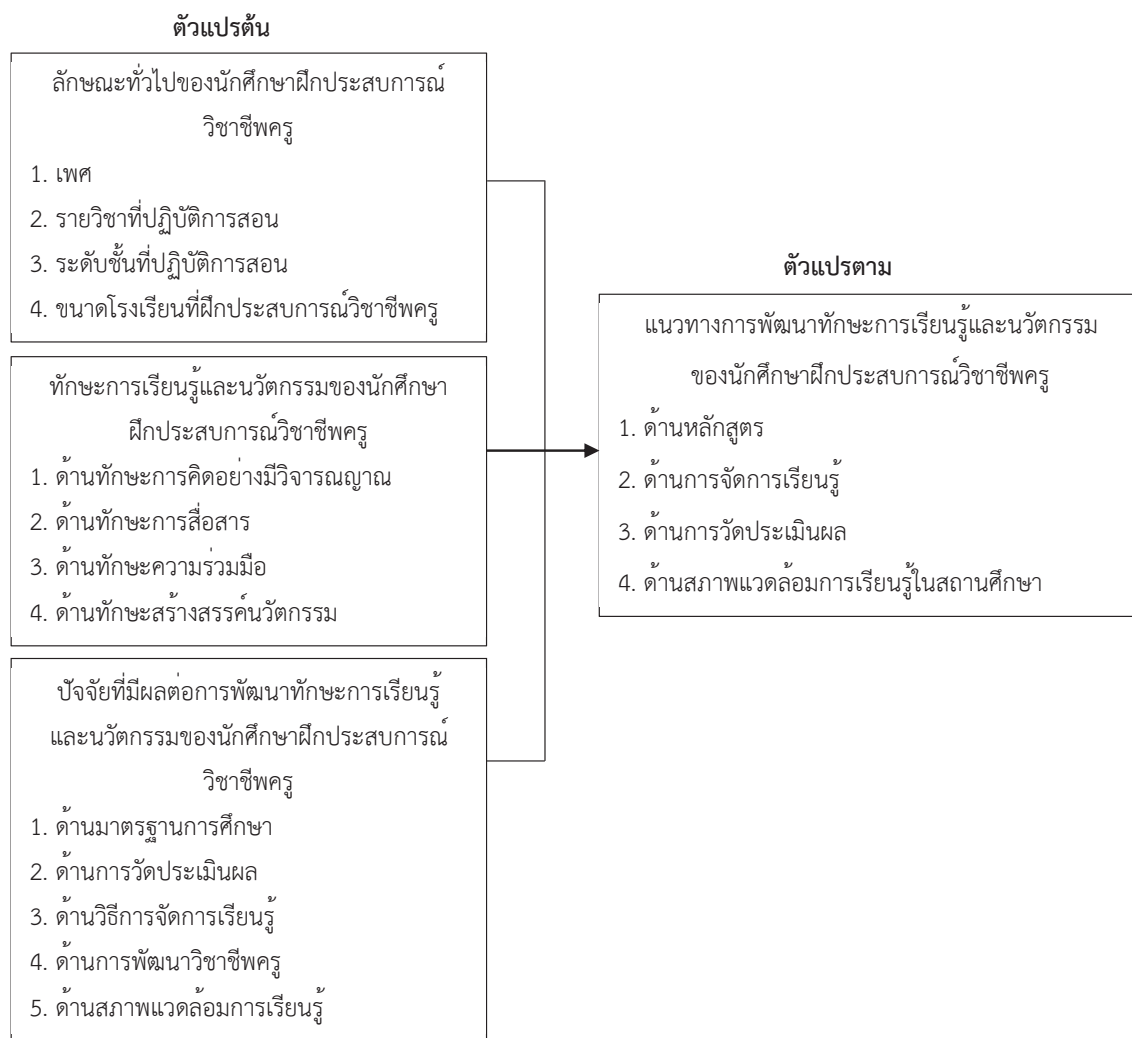
ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาคุณลักษณะเพื่อให้นักศึกษาเกิดความรู้ทักษะนำไปจัดการเรียนการสอน และพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความเป็นพลเมือง เป็นครูเก่งและครูดี มีความสามารถในการแข่งขันและความสามารถในการสร้าง นวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อประโยชน์ในวิชาชีพตนเอง จากเหตุผลข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เพื่อทราบถึงระดับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษาครู เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนานักศึกษาเพื่อเกิดประโยชน์ ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การทำงานในวิชาชีพครูได้อย่างมีประสิทธิภาพในยุคอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชา สังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

กรอบแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมตามแนวคิด ของ Ohio Department of Education (2017: 3-4) แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ของ ธนฤดา แจ่มดวง (2560: 63) และงานวิจัยของ นิชาภา เจริญรูป และณัฐพงษ์ จรทะผา (2560: 16-35) เรื่องแนวทางการพัฒนานักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสู่ความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำมาใช้เป็นตัวแปรต้น ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล และตัวแปรตาม ประกอบด้วย 1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 2) ระดับปัจจัยที่มีผล ต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมและ 3) แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู โดยแสดงความเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ตามภาพประกอบ ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed methods research) โดยใช้รูปแบบตามลำดับก่อนหลัง (Sequential mixed design) โดยเริ่มจากวิธีการเชิงปริมาณและตามด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ (Creswell, 2015: 34) ดังนี้

1. วิธีการเชิงปริมาณ

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำนวน 290 คน

1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ที่กำลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ปีการศึกษา 2/2565 จำนวน 64 คน ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากนักศึกษาชั้นปีที่ 5 เป็นนักศึกษาที่กำลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและมีประสบการณ์ในการฝึกสอนมาแล้วอย่างน้อย จำนวน 4 เดือน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ รายละเอียดดังต่อไปนี้ แบบสอบถามทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ใช้มาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 คำถามแบบเลือกตอบ (Check List) ได้แก่ รายวิชาที่ปฏิบัติการสอน ระดับชั้นการปฏิบัติการสอน ขนาดโรงเรียนที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ส่วนที่ 2 แบบสอบถามทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ 1) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 2) ทักษะการสื่อสาร 3) ทักษะความร่วมมือ 4) ทักษะสร้างสรรค์นวัตกรรม ด้านละ 6 ข้อ ทั้งหมด 24 ข้อ ส่วนที่ 3 ระดับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู แบ่งเป็น 5 ด้าน คือ 1) ด้านมาตรฐานการศึกษา 2) ด้านการวัดประเมินผล 3) ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ 4) ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู 5) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ด้านละ 6 ข้อ ทั้งหมด 30 ข้อ จากนั้นนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและการวัดประเมินผลจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และนำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดลองสอบถามกับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ จำนวน 20 เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.82

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.3.1 ผู้วิจัยประสานและแจ้งนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อชี้แจงและขอเก็บข้อมูลกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

1.3.2 ส่งแบบสอบถามออนไลน์ให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา จำนวน 64 คนที่กำลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในภาคการศึกษา 2/2565

1.3.3 นักศึกษาตอบแบบสอบถามและส่งกลับมายังผู้วิจัย

1.3.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ ได้ครบร้อยละ 100

1.3.5 ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เกี่ยวกับระดับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ระดับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้ความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จำแนกเป็นรายด้านและรายข้อนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบใช้เกณฑ์แปลความหมายค่าเฉลี่ย 5 ระดับ ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553: 138)

ค่าเฉลี่ย	4.50 - 5.00	หมายถึง	ระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.50 - 4.49	หมายถึง	ระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.50 - 3.49	หมายถึง	ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50 - 2.49	หมายถึง	ระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.49	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

2. วิธีการเชิงคุณภาพ

2.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ถูกเลือกอย่างเจาะจง (Purposive Selection) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการให้คำอธิบาย แนวทางพัฒนาการสอนและกระบวนการพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน 2) ครูพี่เลี้ยง จำนวน 20 คน และ 3) อาจารย์นิเทศก์ จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 30 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure Interview) ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้เป็นแนวทางการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมและตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัย ในประเด็นคำถาม 4 ด้านคือ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดประเมินผล และ 4) ด้านสภาพแวดล้อม การเรียนรู้ในสถานศึกษา จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องและความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จำนวน 3 ท่าน และนำมาแก้ไขปรับปรุงเพื่อเก็บข้อมูลต่อไป

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3.1 ผู้วิจัยติดต่อประสานโดยมีหนังสือจากคณะครุศาสตร์ ส่งไปยังผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์ นิเทศก์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์

2.3.2 ประสานงานทางโทรศัพท์กับกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ เพื่อกำหนดการนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่

2.3.3 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย การสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูพี่เลี้ยง ในฐานะหน่วยงานภายนอกที่ร่วมกันพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และการสัมภาษณ์อาจารย์นิเทศก์ นักศึกษาสาขาวิชา สังคมศึกษาในฐานะผู้สอน และติดตามประเมินนักศึกษา ใช้วิธีการสัมภาษณ์ต่อหน้าและสัมภาษณ์ผ่านโทรศัพท์

2.3.4 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาจำแนก วิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้วิจัยนำข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้อง โดยการตรวจสอบข้อมูลสามเส้า (Triangulation) ประกอบด้วย การตรวจสอบด้านข้อมูล การตรวจสอบด้านผู้วิจัย และการตรวจสอบด้านทฤษฎี จากนั้นจำแนกและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการ วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอผลวิจัยด้วยการพรรณนาวิเคราะห์

สรุปผล

จากผลการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล สามารถวิเคราะห์และสรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา ภาพระวม จำแนกตามรายด้าน

ด้านทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
1. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	4.02	0.73	มาก
2. ทักษะการสื่อสาร	4.19	0.72	มาก
3. ทักษะความร่วมมือ	4.09	0.72	มาก
4. ทักษะสร้างสรรค์นวัตกรรม	3.85	0.69	มาก
รวม	4.03	0.71	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$ S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านทักษะการสื่อสาร ระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$ S.D. = 0.72) รองลงมา คือ ด้านทักษะความร่วมมือ และด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$ S.D. = 0.72) และ ($\bar{X} = 4.02$ S.D. = 0.73) ตามลำดับ และด้านที่มีค่าต่ำที่สุด คือ ด้านทักษะการสร้างนวัตกรรม ($\bar{X} = 3.85$ S.D. = 0.69)

2. ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา ภาพระวม จำแนกตามรายด้าน

ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
1. ด้านมาตรฐานการศึกษา	4.14	0.48	มาก
2. ด้านการวัดประเมินผล	4.04	0.41	มาก
3. ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้	4.16	0.52	มาก
4. ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู	4.36	0.34	มาก
5. ด้านปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้	3.90	0.37	มาก
รวม	4.13	0.42	มาก

จากตาราง 2 พบว่าระดับปัจจัยที่มีต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$ S.D. = 0.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูมีค่าเฉลี่ยระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$ S.D. = 0.34) รองลงมา คือ ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ และด้านมาตรฐานการศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากทุกด้าน ($\bar{X} = 4.16$ S.D. = 0.52) และ ($\bar{X} = 4.14$ S.D. = 0.48) ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.90$ S.D. = 0.37)

3. ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา จากการสัมภาษณ์บุคลากรทางการศึกษา มีข้อเสนอแนะ แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา

มิติการพัฒนา	แนวทางพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
1. ด้านหลักสูตร	1. ควรมีกิจกรรมวิชาการทักษะการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการการใช้เทคโนโลยีและสร้างนวัตกรรม มีทักษะการจัดการเรียนรู้ เทคนิคการสอนทั้งในรูปแบบการสอนในห้องเรียนและแบบออนไลน์ 2. ควรส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกัน เกิดการปรับตัวและสามารถอยู่ในสังคมของการทำงาน โดยมีทักษะที่จำเป็น เช่น ความรับผิดชอบงานส่วนตัวและส่วนรวม การมีจิตอาสา การเป็นผู้นำ กล้าแสดงออก และกล้าตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ 3. ควรส่งเสริมเรื่องจรรยาบรรณวิชาชีพครู ให้การปฏิบัติตามบรรทัดฐานทางสังคม ตัวอย่างบทสัมภาษณ์ จากผู้ให้ข้อมูลดังนี้ “ควรมีการส่งเสริมให้นักศึกษาเป็นนวัตกรทางการศึกษา เพื่อตอบสนองสภาพการณ์ในปัจจุบัน เนื่องจากนักเรียนในยุคนี้มีโทรศัพท์มือถือที่ทำให้นักเรียนสนใจมากกว่าการเรียน เทคนิคการสอนหรือสื่อเดิม ๆ จึงใช้ไม่ได้ผลมากนัก” (อุดมพร ปรีชา, 2566: สัมภาษณ์)
2. ด้านการจัดการเรียนรู้	1. ควรบูรณาการการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน จัดประสบการณ์และสร้างสรรค์นวัตกรรมให้เกิดในชุมชน 2. ควรมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ให้เกิดกระบวนการคิดขั้นสูง ทั้งการคิดวิเคราะห์ การคิดแบบมีวิจารณญาณ การคิดแก้ปัญหา 3. ควรมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีผนวกกับทรัพยากรที่มีในชุมชนและสามารถนำองค์ความรู้ไปสู่ชุมชนได้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ตัวอย่างบทสัมภาษณ์ จากผู้ให้ข้อมูลดังนี้ “การสอนครูสังคมต้องทำให้เป็นแบบบูรณาการ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการคิด ออกแบบการเรียนรู้ด้วย ลดบทบาทครูลง ฟังความสนใจนักเรียนแล้วเอามาเชื่อมโยงกับเนื้อหาที่ชุมชนหาข้อมูลเพิ่มเติม ให้โอกาสเขาออกแบบ การนำเสนอผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ เพราะเด็กสมัยนี้เก่งเทคโนโลยี” (ธนาดล พิสิฐปัญญพงศ์, 2566: สัมภาษณ์)
3. ด้านการวัดประเมินผลผู้เรียน	1. เน้นการประเมินตามสภาพจริง โดยนำเทคโนโลยีมาเพิ่มความสะดวกสบาย และให้อิสระในการวัดประเมิน 2. ควรเน้นการมีส่วนร่วมและใช้นวัตกรรมสมัยใหม่ สะท้อนเพื่อพัฒนามากกว่าประเมินผลลัพธ์เชิงปริมาณ 3. เน้นการวัดประเมินผลที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความสามารถของผู้เรียนที่แตกต่างกัน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเองและผู้อื่น

ตาราง 3 (ต่อ)

มิติการพัฒนา	แนวทางพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
	ตัวอย่างบทสัมภาษณ์ จากผู้ให้ข้อมูลดังนี้ “ตอนนี้บางโรงเรียนเริ่มมีการวัดประเมินผ่านระบบออนไลน์มากขึ้น แต่สิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นในโรงเรียน คือ นักศึกษาฝึกสอนสามารถนำมาปรับใช้ในชั้นเรียนเพื่อประเมินและสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีในชั้นเรียน และสามารถแนะนำให้กับครูรุ่นเก่าในโรงเรียนให้เกิดการเรียนรู้ให้ทันยุคสมัยมากขึ้น” (กิตติภพ ทวีวัฒน์, 2566: สัมภาษณ์)
4. ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้	1. ควรสร้างเครือข่ายสถาบันผลิตครูเพื่อวางแผนพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมแก่นักศึกษา 2. ควรมีกิจกรรมแบ่งปันความรู้และทักษะที่จำเป็นในการใช้ประกอบวิชาชีพครู เพื่อแลกเปลี่ยนพัฒนาร่วมกันผ่านกิจกรรม ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) 3. ควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมกระบวนการคิด ทักษะด้านการสื่อสารและการพัฒนานวัตกรรมให้เกิดขึ้นระหว่างหน่วยงานพัฒนาครู ตัวอย่างบทสัมภาษณ์ จากผู้ให้ข้อมูลดังนี้ “เพื่อเป็นการวางแผนและติดตามการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน มีองค์ความรู้ที่กว้างขึ้นและนอกจากนี้สถานศึกษามีหน้าที่กำกับติดตามการฝึกประสบการณ์นักศึกษาว่าเป็นอย่างไร ควรมีเวทีให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนและนำเสนอรูปแบบการสอนของตนเอง เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้พัฒนาตนเองตลอดเวลา” (สุเมธ สระเย็น, 2566: สัมภาษณ์)

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีประเด็นในการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 เนื่องจากนักศึกษาได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมในชั้นเรียนโดยใช้แนวคิดพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ตามนโยบายทางการศึกษาที่สามารถทำให้เกิดทักษะด้านการทำงานร่วมกัน การสื่อสาร และกระบวนการคิด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Greenstein (2012: 8-9) พบว่าทักษะสำคัญด้านทักษะการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ และการใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีมีส่วนช่วยพัฒนาการเรียนรู้และนวัตกรรมของผู้เรียนได้ และวิภาวี ศิริลักษณ์ (2557: 163) กล่าวว่า การส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ ผู้เรียนต้องมีการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและแหล่งต่าง ๆ เพื่อพัฒนาทักษะการคิด การสร้างสรรค์ เทคโนโลยีและการสื่อสารสมัยใหม่ในการพัฒนาสู่ความเป็นพลเมืองโลก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือด้านทักษะการสื่อสาร รองลงมา คือ ด้านทักษะความร่วมมือและด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนฤตา แจ่มดวง (2560: 88) ได้ศึกษาวิเคราะห์ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ของนักศึกษาตามนโยบายประเทศไทย 4.0 พบว่า นักศึกษามีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมอยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าระดับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลได้เสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในหลายประเด็น เช่น หลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ควรส่งเสริมให้นักศึกษามีคุณลักษณะเป็นนวัตกร

ในการพัฒนาสื่อนวัตกรรม สอดคล้องกับ กัลยา สร้อยสิงห์ (2563: 498) กล่าวว่าปัจจุบันมีการสร้างสื่อการเรียนรู้จากองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยการสืบค้นข้อมูลและการเผยแพร่ข้อมูลที่หลากหลายและเหมาะสม จึงควรทำให้เกิดการพัฒนาสื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งอาจารย์ผู้สอน และตัวผู้เรียนในการสร้างสรรค์และคิดค้นนวัตกรรมการเรียนรู้ใหม่ ๆ ด้วยตนเอง

2. ระดับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรครุศาสตร์ โดยเฉพาะด้านการพัฒนาวิชาชีพครู มีการพัฒนาผู้เรียนเป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 จนถึงชั้นปีที่ 5 มีการจัดโครงการพัฒนาศักยภาพ เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่วิชาชีพครู อีกทั้งหลักสูตรสังคมศึกษามีการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการลงปฏิบัติ ทั้งการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือและการสื่อสาร การบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยฝึกทักษะการคิดขั้นสูงและการปฏิบัติการในชั้นเรียน ในหลายวิชา สอดคล้องกับ วิจารณ์ พานิช (2555: 5) กล่าวว่าบัณฑิตในศตวรรษที่ 21 จะต้องสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย รวมถึงในสภาพแวดล้อมที่สื่อสารกันด้วยรูปแบบที่หลากหลาย สอดคล้องกับ Rodriguez (2013: 82) กล่าวว่า ครูควรมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบในการตัดสินใจ และปรับปรุงสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนเพื่อสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน และสามารถแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับ ดันติกร ขุนาพรหม (2558: 91) กล่าวว่าการพัฒนาทางวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 ควรมีวิธีการสอนแบบบูรณาการ และมีการสอนแบบโครงงาน เพื่อพัฒนาความสามารถครูให้เข้าใจลึกซึ้งต่อทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ครูได้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ นักศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

3. แนวทางในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา 4 ประเด็น ดังนี้ 1) ด้านหลักสูตร ควรมุ่งส่งเสริมกิจกรรมวิชาการ พร้อมพัฒนาทักษะการทำงานการแก้ปัญหา มีความรู้ คุณธรรม เกิดความรอบรู้และพัฒนาศักยภาพให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับ พินสุตา สิริธรรี (2557: 22) กล่าวว่าหน่วยงานการจัดการศึกษาและพัฒนาครูในประเทศสิงคโปร์ เพื่อพัฒนาครูให้เป็นมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 ควรเตรียมการและพัฒนาในด้านเจตคติและค่านิยม ด้านทักษะ และด้านความรู้ ข้อมูลที่กล่าวมาสอดคล้องกับ Battelle for Kids (2019: 2) ที่กล่าวว่าหลักสูตรและการสอนเป็นนวัตกรรมอย่างหนึ่งที่ใช้ในการพัฒนาและสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ ควรมุ่งเน้นทักษะการคิดขั้นสูง การสอนแบบบูรณาการข้ามศาสตร์และการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ในลักษณะต่าง ๆ สอดคล้องกับ ไสว พักขาว (2561: 43) กล่าวว่า การสอนเพื่อให้เกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นสหวิทยาการของวิชาแกนหลัก สร้างโอกาสที่จะประยุกต์ทักษะเชิงบูรณา การข้ามสาระเนื้อหา และสร้างระบบการเรียนรู้ เน้นสมรรถนะเป็นฐาน (Competency-based) สร้างนวัตกรรมและวิธีการเรียนรู้ในเชิงบูรณาการที่มีเทคโนโลยีเป็นตัวเกื้อหนุน การเรียนรู้แบบสืบค้น และวิธีการเรียนแบบการใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) เพื่อสร้างทักษะขั้นสูงทางการคิด 3) ด้านการวัดประเมินผลผู้เรียน ควรเน้นการประเมินตามสภาพจริง ใ้บทบาทผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินอย่างอิสระ และเกิดกระบวนการสะท้อน เพื่อปรับปรุงแก้ไขมากกว่าการประเมิน เพื่อให้คะแนนจะทำให้ผู้เรียนมีกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบการประเมินผลและสามารถสร้างสรรค์วิธีการวัดประเมินในรูปแบบอื่น ๆ ได้เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ Keinänen, Ursin and Nissinen (2018: 34) ได้ศึกษาวิธีการวัดความสามารถทางนวัตกรรมของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ภายใต้สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่แท้จริง พบว่าวิธีการประเมินผล ส่งผลต่อความสามารถทางนวัตกรรมของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาภายใต้สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่แท้จริง 4) ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือในการวางแผนพัฒนานักศึกษาคู ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งด้านทักษะวิชาการ ทักษะการทำงาน และการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้และนวัตกรรม สอดคล้องกับ ธนกฤตา แจ่มดวง (2560: 44-45) กล่าวว่า การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมให้แก่นักศึกษานั้นหากจะให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ไม่สามารถพัฒนาทางด้านการเรียนรู้อย่างเดียวได้ แต่จำเป็นต้องพัฒนาทางด้านกายภาพ และสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ด้วยการจัดสถานที่ให้เหมาะสม กับการเรียนการสอน จัดเครื่องมือในการเข้าถึงการศึกษาอย่างเพียงพอ ตลอดจนเทคโนโลยีที่ทันสมัยนั้น มีส่วนช่วยอย่างมากในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมให้แก่นักศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการศึกษาในเชิงคุณภาพ พบว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูควรมีการปรับตัวและพัฒนาตนเอง ด้านการใช้สื่อวัตกรรม การประเมินงานผ่านเทคโนโลยี และความสามารถในการทำงานร่วมกันมาใช้ในการทำงานในอนาคตให้มากขึ้น

1.2 จากผลการศึกษา พบว่า ผู้เรียนมีทักษะสร้างสรรค์นวัตกรรมและทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในลำดับ 3 และ 4 จากทักษะที่ควรพัฒนาใน 4 ด้าน หลักสูตรสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ จึงควรมีการวางแผนพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา โดยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการคิดและออกแบบนวัตกรรมการสอนที่ทันสมัย ให้นำไปใช้ในการปฏิบัติงานมากขึ้น

1.3 จากผลการศึกษา พบว่า สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ส่งผลต่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม คณะครุศาสตร์ และมหาวิทยาลัยจึงควรส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือกันระหว่างหน่วยผลิตครู ทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอุดมศึกษา ให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและทันสมัย รวมทั้งควรส่งเสริมบุคลากรให้เป็นแรงผลักดันให้สามารถ จัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เพื่อเกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา ว่ามีผลอยู่ในระดับใด และมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- กิตติภพ ทวีวัฒน์. (26 มกราคม 2566). สัมภาษณ์. ครูพี่เลี้ยงนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโรงเรียนวัดสระทอง.
- กัลยา สร้อยสิงห์. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยดุสิตธานี. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 14(2), 486-501.
- คณะครุศาสตร์. (2565). นโยบาย และแผนพัฒนาคณะครุศาสตร์ ปีการศึกษา 2565-2567. สืบค้นเมื่อ 4 พฤษภาคม 2566, จาก <https://edu.reru.ac.th/wp-content/uploads/2022/05/18-05-65.pdf>
- ณิชาภา เจริญรูป และณัฐพงษ์ จรทะผา. (2560). แนวทางการพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสู่ความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ธนฤตดา แจ่มดวง. (2560). แนวทางพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากรตามนโยบายประเทศไทย 4.0. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธนาตล พิสิฐปัญญาพงศ์. (19 มกราคม 2566). สัมภาษณ์. ครูพี่เลี้ยงนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโรงเรียนวัดบูรพาภิราม.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). *เทคนิคการใช้สถิติ* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: เทพเนรมิตการพิมพ์.
- ตันติกร ขุนพรม. (2558). การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยของรัฐภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พาที เกศนาร. (2561). การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะของนักศึกษาในศตวรรษที่ 21 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. *วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์สาร*, 20(1), 97-107.
- พิณสุดา สิริธังกร. (2557). รายงานการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: เลขาธิการสภาการศึกษา.

- มานิตย์ อาษานอก. (2561). การบูรณาการกระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้. *วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา*, 1(1), 6-12.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ตาปลา พับลิเคชั่น.
- วิภาวี ศิริลักษณ์. (2557). การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 16(4), 155-165.
- สุเมธ สระเย็น. (19 มกราคม 2566). สัมภาษณ์. ครูพี่เลี้ยงนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโรงเรียนหนองกุงศรี.
- ไสว พักขาว. (2561). *การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- อุดมพร ปรีชา. (19 มกราคม 2566). สัมภาษณ์. ครูพี่เลี้ยงนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโรงเรียนเมืองสรวงวิทยา.
- Battelle for Kids. (2019). *Partnership for 21st Century Learning A Network of Battelle for Kids: Framework for 21st Century Learning Definitions*. Retrieved November 20, 2021, from https://static.battelleforkid.org/documents/p21/P21_Framework_DefinitionsBfK.pdf
- Creswell, J. W. (2015). *A concise introduction to mixed methods research*. California: Sage Publications.
- Greenstein, L. (2012). *Assessing 21st Century Skills: A guide to evaluating mastery and authentic learning*. California: CORWIN A SAGE Company.
- Keinänen, M., Ursin, J. and Nissinen, K. (2018). How to measure students' innovation competences in higher education: Evaluation of an assessment tool in authentic learning environments. *Studies in Educational Evaluation*, 58(1), 30-36.
- Martin, J. (2010). *The Meaning of the 21st Century*. Bangkok: L.T.P.
- Ohio Department of Education. (2017). *Partnership for 21st Century Skills: Framework for 21st Century learning*. Retrieved October 8, 2022, from https://www.marietta.edu/site/default/files/document/21st_century_skill_standards_book_2.pdf
- Rodriguez, V. (2013). The potential of systems thinking in teacher reform as theorized for the teaching brain framework. *Mind, Brain and Education*, 7(2), 77-85.

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผล ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๑๖

The Relationship Between Academic Affairs Administration of School administrators
and School Effectiveness Under the Secondary Educational Service Area Office Chachoengsao

พรเทพ พรตมา¹, กัญกร เอี่ยมพญา² และ นิวัตต์ น้อยมณี³
Phonthap Promta¹, Kanporn Aiempaya² and Niwat Noymanee³

Received : 30 มิ.ย. 2566

Revised : 24 ม.ค. 2567

Accepted : 24 ม.ค. 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๑๖ และ 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๑๖ จำนวน 297 คน ซึ่งได้มาจากการเปิดตารางสำเร็จรูปเครชีและมอร์แกน และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .80-1.00 ค่าความเชื่อมั่นของการบริหารงานวิชาการ เท่ากับ .85 และของประสิทธิผลของสถานศึกษา เท่ากับ .86 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๑๖ อยู่ในระดับมาก และประสิทธิผลของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก 2) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ในทางบวก อยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = .90$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา, ประสิทธิผลของสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the level of academic affairs administration of school administrators, and level of school effectiveness under the Secondary Educational Service Area Office

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ อีเมล: phonthap2204@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ อีเมล: kanporn2512@gmail.com

³ ดร., ผู้อำนวยการหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ
อีเมล: nw.noymanee@gmail.com

¹ Master Student, Master of Education Program in Educational Administration, Bangkok Suvarnabhumi University,
Email: phonthap2204@gmail.com

² Associate Professor, Ed.D., Lecturer in Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University,
Email: kanporn2512@gmail.com

³ Dr., Director Master of Education Program in Educational Administration, Bangkok Suvarnabhumi University
Email: nw.noymanee@gmail.com

Chachoengsao; and 2) to investigate the relationship between academic affairs administration of school administrators and school effectiveness. The samples were 297 teachers in schools under the Secondary Educational Service Area Office Chachoengsao through comparing the total population to the Krejcie and Morgan table. Samples were randomized by using stratified random sampling technique. The research instrument was a five rating scales questionnaire, in which the index of congruence was during .80-1.00, and the reliability of academic affairs administration of school administrators was at .85, and school effectiveness was at .86. Statistics used to analyze data were percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product moment correlation coefficient.

The research results were: 1) the academic affairs administration of school administrators was at a high level, and school effectiveness was at a high level as well; and 2) The relationship between academic affairs administration of school administrators and school effectiveness had a positive relationship at a high level ($r_{xy} = .90$), with statistically significant at .01 level.

Keywords: Academic administration, School administrators, School effectiveness

บทนำ

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นคนมีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถ เป็นพลเมืองที่ดี มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติและเท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคไร้พรมแดนนั้นเป็นความท้าทายที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงและส่งเสริมให้เกิดเป็นรูปธรรมในทุกมิติ ดังที่ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) กำหนดเป็นแนวทางในยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ดังนั้นการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ จึงเป็นหน้าที่สำคัญของสถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 39 กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านการบริหารวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคลและบริหารทั่วไปไปยังสถานศึกษาโดยตรง เพื่อให้สามารถบริหารได้อย่างคล่องตัวในการจัดการศึกษาให้เป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีความสามารถและอยู่กับสังคมอย่างมีความสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564: 16) และในแต่ละสถานศึกษานั้นได้แบ่งภารกิจและขอบข่ายงานหลัก ๆ เป็น 4 ฝ่าย ได้แก่ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และงานบริหารงานทั่วไป ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีบทบาท ความรู้ความสามารถและทักษะในการบริหาร เพื่อให้เกิดคุณภาพ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะงานวิชาการที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญและมีบทบาทเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556: 1)

จากที่กล่าวพอสรุปได้ว่า การบริหารงานในสถานศึกษาทั้ง 4 ฝ่ายนั้น การบริหารงานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา เพราะเกี่ยวข้องกับผู้เรียนและกระบวนการจัดการศึกษา ซึ่งยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความรู้ ความสามารถและพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เหมาะสมกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยให้ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ดังนั้นสถานศึกษาต้องบริหารจัดการงานวิชาการในสถานศึกษาในขอบข่าย 7 ภารกิจ ได้แก่ การวางแผนงานวิชาการ การบริหารงานวิชาการ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ การวัดผลประเมินผลการเรียน และงานทะเบียนนักเรียน การแนะแนวการศึกษา และการประเมินผลการดำเนินงานวิชาการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน, 2562: 13–31) ให้เกิดประสิทธิภาพเพื่อยกระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสงวนพงศ์ ชวนชม (2557: 59) ที่พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง

แต่ที่ผ่านมา พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษาด้านวิชาการยังค่อนข้างจะต่ำ สอดคล้องกับรายงานผลการศึกษาสภาพปัญหาประสิทธิผลของสถานศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี พ.ศ. 2556 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษาหลายแห่งยังต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ความสามารถในการอ่าน การเขียนและการคิดวิเคราะห์ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ผลการประเมินคุณภาพนักเรียน (National Test : NT) แม้บางวิชาจะมีผลคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นแต่ยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมาตรฐาน ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) มีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยเกือบทุกวิชา สอดคล้องกับการประเมินคุณภาพนักเรียนระดับนานาชาติ (PISA) ที่ประเทศไทยเข้าร่วมประเมิน พบว่า นักเรียนไทยที่มีอายุ 15 ปี มีแนวโน้มด้านความรู้ทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และการอ่านลดลง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556: 2) และสอดคล้องกับรายงานผลการศึกษา ผลการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในสังกัด ปี พ.ศ. 2564 พบว่า ผลการประเมินด้านความรู้และทักษะด้านวิชาการจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ประจำปีการศึกษา 2564 ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ย 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 4 รายวิชา ประกอบด้วย ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยรวมต่ำกว่าระดับประเทศทุกรัฐวิยา นอกจากนั้น ด้านผลการประเมินความสามารถในการอ่าน การเขียนและการคิดวิเคราะห์รวมถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พบว่า สถานศึกษาบางแห่งยังมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน ถึงแนวทางในการนำนโยบายไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาผู้เรียน จึงทำให้ผลการประเมินดังกล่าวของสำนักงานเขตพื้นที่ยังต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา, 2564: 22)

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวสะท้อนถึงภาพของความสำเร็จในการพัฒนาและยกระดับประสิทธิผลด้านวิชาการของสถานศึกษาศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา การดำเนินงานดังกล่าวผลที่เกิดขึ้นกับประสิทธิผลสถานศึกษาเป็นไปในทางต่ำกว่าเกณฑ์ ซึ่งอาจส่งผลให้คุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาลดลง จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น และเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

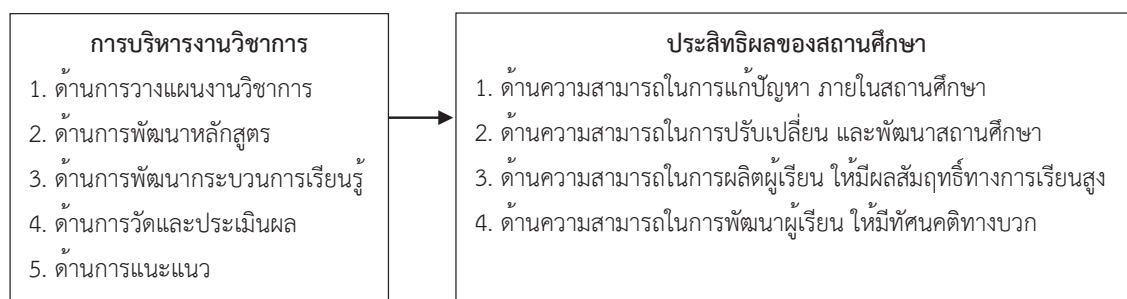
ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และนำมาประยุกต์ใช้ ดังนี้

1. กรอบแนวคิดเกี่ยวกับตัวแปรด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยประยุกต์ใช้แนวคิดตามมาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2560 (ปรับปรุง พ.ศ. 2562) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน (2562: 3) ซึ่งสรุปว่าการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการแนะแนว

2. กรอบแนวคิดเกี่ยวกับตัวแปรด้านประสิทธิผลของสถานศึกษา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เอกสารวิชาการและงานวิจัยของ Hoy and Miskel (2008: 307), วาณิช บุญครอบ (2556: 7-8), นิลบล อุณาศรี (2558: 8), จตุภัทร ประทุม (2559: 8), ทิพวรรณ สำเภาแก้ว (2560: 7-8) และเสกสันต์ รอดย้อย (2560: 9-10) พบว่า มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ด้านความสามารถในการผลิตผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และด้านความสามารถในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทัศนคติทางบวก

จากที่กล่าวมา สามารถสรุปความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังแสดงในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๑๖

สมมติฐาน

การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๑๖ มีความสัมพันธ์ทางบวก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๑๖ ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1,278 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๑๖ จำนวน 297 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการเปิดตาราง Krejcie and Morgan ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ดำเนินการสุ่มโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับฉลาก (Lottery Method) โดยเริ่มจากการสุ่มหน่วยโรงเรียน และสุ่มครูในแต่ละโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็น จำนวน 1 ฉบับ มีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง .80–1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของการบริหารงานวิชาการ เท่ากับ .85 และของประสิทธิผลของสถานศึกษา เท่ากับ .86 แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการแนะแนว

ตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณ (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ด้านความสามารถในการผลิตผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และด้านความสามารถในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทัศนคติทางบวก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 จัดเตรียมแบบสอบถาม และทำหนังสือขอความร่วมมือจากภาคีวิชา ส่งไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์พร้อมเครื่องมือวิจัย

3.2 ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยผู้ตอบแบบสอบถามสามารถส่งข้อมูลกลับคืนให้ผู้วิจัย 2 ช่องทาง คือ ช่องทางไปรษณีย์และตอบกลับในรูปแบบออนไลน์ ตามวัน เวลาที่ผู้วิจัยได้ประสานงานและนัดหมายไว้

3.3 นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากการตอบกลับทางไปรษณีย์มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ แล้วตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และตรวจผลการตอบผ่านรูปแบบออนไลน์

3.4 นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ และรายงานผลการวิจัยต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์ระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 โดยการใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

สรุปผล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป พบว่า มีผู้ให้ข้อมูลเป็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 ทั้งหมด จำนวน 297 คน เป็นเพศชาย จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 33.67 และเพศหญิง จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 66.33 มีอายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 21.21 มีอายุ 31–40 ปี จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 41.41 มีอายุ 41–50 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 21.21 และมีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 16.17 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 58.59 ระดับปริญญาโท จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 40.74

และระดับปริญญาเอก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.67 มีประสบการณ์ในการทำงานไม่เกิน 10 ปี จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 52.53 มีประสบการณ์ในการทำงาน 11–20 ปี จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 29.29 และมีประสบการณ์ในการทำงาน 21 ปีขึ้นไป จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาละโว้ พบว่า ระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = .64) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับ มาก ทั้ง 5 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = .65) ด้านการแนะแนว ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = .62) ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = .69) ด้านการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = .62) และด้านการวางแผนงานวิชาการ ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = .64) ตามลำดับ ในส่วนของระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = .72) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความสามารถในการผลิตผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = .63) ด้านความสามารถในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทัศนคติทางบวก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = .70) ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = .76) และด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = .77) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาละโว้ พบว่า มีความสัมพันธ์กันในทางบวกระดับสูงมาก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy}) เท่ากับ .90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาละโว้

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	Y
X_1	1.000					
X_2	.85**	1.000				
X_3	.75**	.83**	1.000			
X_4	.79**	.88**	.88**	1.000		
X_5	.79**	.84**	.83**	.82**	1.000	
Y	.81**	.85**	.83**	.86**	.83**	1.000

**p < .01

จากตาราง 1 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r_{xy} = .90$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับสูงทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการวัดและประเมินผล ($r_{x4y} = .86$) ด้านการพัฒนาหลักสูตร ($r_{x2y} = .85$) ด้านพัฒนาระบบการเรียนรู้ ($r_{x3y} = .83$) ด้านการแนะแนว ($r_{x5y} = .83$) และด้านการวางแผนงานวิชาการ ($r_{x1y} = .81$) ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ระบุว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาละโว้ มีความสัมพันธ์ทางบวก

อภิปรายผล

1. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = .61) ทั้งนี้เนื่องจาก งานวิชาการนับว่าเป็นงานที่สำคัญของสถานศึกษา เพราะเป็นงานที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพ ทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ ตลอดจนเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต ประกอบกับงานวิชาการถือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 จึงให้ความสำคัญในการบริหารงานวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโสภา วงษ์นาคเพ็ชร (2563: 131) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผลการศึกษพบว่าระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเสกสันต์ รอดย้อย (2560 :161) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการศึกษพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Michael, Anpe and Gambo (2015: 90-96) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสำหรับโรงเรียนมัธยมในรัฐที่ราบสูง ประเทศไนจีเรีย ผลการศึกษพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะความเป็นผู้นำด้านการสอน ทั้งในด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนงานวิชาการ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ส่งเสริมงานวิจัยและการพัฒนาระบบการวัดและประเมินผล ผู้เรียน อยู่ในระดับมาก

2. ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = .72) ทั้งนี้เนื่องจาก สถานศึกษามีครูและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ประกอบด้วยผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ มีทักษะในการบริหารงาน ด้านการวางแผนกลยุทธ์ การปฏิบัติตามแผนงานที่เป็นระบบ รวมถึงมีทักษะในการแก้ปัญหา มุ่งพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิชารัตน์ ธรรมะรัตน์จินดา (2562: 51) ที่กล่าวว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนเกิดจากการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่บุคลากร มีความสามารถในการบูรณาการ ทั้งในด้านโครงสร้างของการบริหารงาน และนโยบายในการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ที่มุ่งหวังให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ตลอดจนพัฒนาความรู้ความสามารถ มีความสามารถในการปรับตัวอยู่ร่วมกับสังคมได้ มีความสามารถในการรักษาแบบแผนทางวัฒนธรรม ตลอดจนสามารถดำเนินการจนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของทิพวรรณ สำเภาแก้ว (2560: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผลการศึกษพบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสังกัดโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของ Aziz, Mahmood and Rehman (2018: 189-206) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การใช้แบบจำลอง CIPP เพื่อการประเมินคุณภาพในระดับสถานศึกษา: กรณีศึกษา ผลการศึกษพบว่า สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น เทคโนโลยีขั้นสูง การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ หลักสูตรที่เกี่ยวข้องตลอดจนกลยุทธ์การเรียนการสอน จนส่งผลให้สถานศึกษามีประสิทธิผลในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับสูง

3. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษา เป็นกระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลการสอน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน หรืออาจกล่าวได้ว่างานวิชาการถือเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่บ่งชี้ถึงมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา เป็นเครื่องบ่งชี้ความเจริญก้าวหน้าของสถานศึกษา ซึ่งบ่งบอกถึงประสิทธิผลของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประยูร คุณนาม (2557: 131) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอบ่อทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลการศึกษพบว่า

ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอบ่อทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของชนิกา บรรจงปรุ และสุรินทร์ ภูสิงห์ (2562: 293-301) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ผลการศึกษาพบว่าการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Roger, Yvonne, Eun and Robert (2015: 501-530) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ทางทฤษฎีและเชิงประจักษ์เกี่ยวกับบทบาทของผู้นำในการสอน การทำงานร่วมกันของครู และความเชื่อมั่นประสิทธิภาพโดยรวมในการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า ความเป็นผู้นำด้านการสอน งานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม ช่วยเสริมสร้างระบบความเชื่อขององค์กร ความเชื่อมั่นของครูผู้สอนนำไปสู่การพัฒนาวิชาชีพของตนเอง ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tebogo (2020: 183-193) ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทผู้นำด้านการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ผู้บริหารต้องมีการสนับสนุนงานด้านวิชาการเพื่อพัฒนาประสิทธิผลทางการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตเชิงเทรา ควรให้ความสำคัญและมีบทบาทด้านการบริหารงานวิชาการให้มากขึ้นเพราะถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษา ซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตเชิงเทรา ควรปรับกลยุทธ์ในการบริหารงานวิชาการให้เป็นแบบมีส่วนร่วม มีประชุมวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคการบริหารงานวิชาการที่ผ่านมาเพื่อนำผลมาปรับปรุงแก้ไขให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนด โดยจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างผู้บริหาร ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาแผนงาน โครงการและกิจกรรมงานวิชาการด้านต่าง ๆ ให้ชัดเจนเป็นรูปธรรมนำมาสู่การปฏิบัติ เพื่อเพิ่มการบริหารงานวิชาการให้อยู่ในระดับมากที่สุด

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตเชิงเทราควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา โดยใช้กิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้บริหารและครู เพื่อเปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็นหรือสะท้อนปัญหา วิธีการปรับปรุงแก้ไข แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอันนำไปสู่การยกระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาของการบริหารงานวิชาการในระดับที่กว้างขึ้นเพื่อการพัฒนาประสิทธิผลของสถานศึกษาที่หลากหลายมิติมากขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลของสถานศึกษาที่เป็นเชิงปฏิบัติโดยเน้นความสามารถทางวิชาการเป็นสำคัญ

2.3 ควรศึกษาปัจจัยการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน เพื่อให้ผลการวิจัยที่ชัดเจนมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จตุรภัทร ประทุม. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชนิกา บรรจงปรุ และสุรินทร์ ภูสิงห์. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ, 7(25), 293-301.
- นิลบล อุณาศรี. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตกับประสิทธิผลการดำเนินงานของพนักงานครูโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทิพวรรณ ลำเนาแก้ว. (2560). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- ประยูร คุณนาม. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา ในอำเภอบ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วานิช บุญครอบ. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- วิษารัตน์ ธรรมะรัตน์จินดา. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรแห่งการเรียนรู้กับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สงวนพงศ์ ขวนชม. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดนครราชสีมา. วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย, 20(2), 59-68.
- เสกสันต์ รอดย่อย. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา. (2564). ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ปีการศึกษา 2564. ฉะเชิงเทรา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). มาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2560 (ปรับปรุง พ.ศ. 2562). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). คู่มือการบริหารโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: อีเลฟเว่น สตาร์ อินเทอร์เน็ต.

- โสภา วงษ์นาคเพ็ชร. (2563). การบริหารวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สุพรรณบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.
- Aziz, S., Mahmood, M. and Rehman, Z. (2018). Implementation of CIPP Model for Quality Evaluation at School
Level: A Case Stud. *Journal of Education and Educational Development*, 5(1), 189-206.
- Hoy, W. K. and Miskel, C. G. (2008). *Educational administration: Theory, research and practice* (6th ed.).
New York: McGraw-Hill.
- Michael, O. O., Anpe, M. S. and Gambo, M. B. (2015). Principals' Administrative Skills for Secondary Schools
in Plateau State, Nigeria. *Asia Pacific Journal of Education*, 1(2), 90-96.
- Tebogo, J. M. (2020). The Instructional Leadership Role of the School Principal on Learners' Academic Achievement.
African Educational Research Journal, 8(2), 183-193.
- Roger, G., Yvonne, G., Eun, S. K. and Robert, M. (2015). Principals' Administrative Skills for Secondary Schools
in Plateau State, Nigeria. *American Journal of Education*, 121(4), 501-530.

ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครู ในสถานศึกษา สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย

Servant Leadership of School Administrators Affecting Participative Management of
Teachers in Schools Under the Foundation of Seventh Day Adventist Church in Thailand

วันทนีย์ ปรีทอง¹, ภูวนัย สุวรรณธาร² และ นิวัตต์ น้อยมณี³

Wantanee Pruethong¹, Phuwanai Suwantara² and Niwat Noymanee³

Received : 9 ก.ค. 2566

Revised : 2 ม.ค. 2567

Accepted : 4 ม.ค. 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาและระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษา และ 2) ศึกษาภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษา สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู จำนวน 183 คน ได้มาจากการคำนวณโดยใช้สูตรทาร์โรว์ ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง .80–1.00 มีค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ เท่ากับ .86 และตัวแปรการบริหารแบบมีส่วนร่วม เท่ากับ .85 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ 2) ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าอำนาจการพยากรณ์ .863 แสดงว่าภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพยากรณ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษาได้ ร้อยละ 86.30 และภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษา มีจำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ (X_3) การสร้างสรรค์ชุมชน (X_4) และการฟัง (X_2) ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ } Y = .706 + .550 (X_3) + .246 (X_4) + .219 (X_2)$$

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน } Z = .642 (X_3) + .264 (X_4) + .228 (X_2)$$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้, ผู้บริหารสถานศึกษา, การบริหารแบบมีส่วนร่วม

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ อีเมล: wantaneept@gmail.com

² ดร., อาจารย์พิเศษหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ อีเมล: phuwanais@hotmail.com

³ ดร., ผู้อำนวยการหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ

อีเมล: nw.noymanee@gmail.com

¹ Master Student, Master of Education Program in Educational Administration, Bangkok Suvarnabhumi University,
Email: wantaneept@gmail.com

² Dr., Ed.D., L Visiting Faculty of Education Program in Educational Administration, Bangkok Suvarnabhumi University
Email: phuwanais@hotmail.com

³ Dr., Director Master of Education Program in Educational Administration, Bangkok Suvarnabhumi University
Email: nw.noymanee@gmail.com

Abstract

The purposes of this research were: 1) to explore the level of servant leadership of school administrators, and level of participative management of teachers in schools; and 2) to investigate servant leadership of school administrators affecting participative management of teachers in schools under the Foundation of the Seventh Day Adventist Church in Thailand. Samples were 183 teachers through calculating by using Taro Yamane's formula at reliability significant of 95 percent and randomized by using stratified random sampling. The research instrument was a questionnaire, with index of congruence (IOC) during .80–1.00, the reliability of servant leadership was at .86, and participative management was at .85. Statistics used to analyze data were percentage, mean, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis.

The research results were: 1) servant leadership of school administrators overall was at a high level, and participative management of teachers in overall was at a high level as well; and 2) servant leadership of school administrators affecting to participative management of teachers with statistically significant at .01 level, and the predictive power was at .863. It's indicated that servant leadership of school administrators can predict the participative management of teachers at 86.30 percent. and there were three variables affecting: vision (X_3) community creation (X_4), and listening (X_2), which can be written the predicted equation as follows.

predicted equation in raw score $Y = .706 + .550 (X_3) + .246 (X_4) + .219 (X_2)$

predicted equation in Standardized score $Z = .642 (X_3) + .264 (X_4) + .228 (X_2)$

Keywords: Servant leadership, Administrators, Participative management

บทนำ

การจัดการศึกษาในปัจจุบันเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545) ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2553) และฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายการศึกษาว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” ในส่วนที่เป็นการจัดการศึกษาของเอกชนนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545) ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2553) และฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562) ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 43 ว่า “การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชนให้มีคุณภาพเป็นอิสระโดยมีการกำกับ ติดตาม การประเมินคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาจากรัฐ และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพและมาตรฐานเช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563: 5, 26) ดังนั้นสถานศึกษาของเอกชนจึงต้องมีการดำเนินการที่มุ่งให้เกิดคุณภาพและมาตรฐานที่รัฐกำหนดไว้ โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย ฉะนั้นภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดคุณภาพ ซึ่งภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้เป็นหนึ่งในภาวะผู้นำที่ถูกนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกผ่านพฤติกรรมโดยอำนาจทางศีลธรรม กระตุ้นให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ไว้วางใจและมอบอำนาจแก่บุคคลเหล่านั้น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของบุคคลเหล่านั้น เพื่อให้งานในสถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย (Daft, 1999: 371-375) และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของพลกฤษณ์ บัวประเสริฐ และพรศักดิ์ สุจริตรักษ์ (2565: 281-295) ที่พบว่าภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูงมาก

ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้เป็นส่วนสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นรูปแบบการบริหารงานที่เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจแก้ปัญหา การกำหนดเป้าหมายและยุทธศาสตร์ขององค์กร และร่วมดำเนินการตามเป้าหมายที่กำหนด เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมาย และยังเป็นการบริหารที่ส่งผลดีอย่างยิ่ง หากเกิดขึ้นระหว่างชุมชนกับสถานศึกษา ย่อมทำให้เกิดผลดีแก่การพัฒนาสังคม เพราะทำให้ทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นประชาชน ครู ผู้บริหาร รวมทั้งบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตั้งแต่การวางแผนตัดสินใจ การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์และการประเมินผลจนสามารถบรรลุเป้าหมายการจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาร่วมกัน (เพ็ญพิศ ผาพองยูน, 2560: 69)

อย่างไรก็ตาม มูลนิธิคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย มีการจัดการศึกษาโดยสถานศึกษาที่ดำเนินการอยู่ภายใต้มูลนิธิ นโยบายการจัดการศึกษาจึงไม่เน้นที่องค์ความรู้ทางวิชาการต่าง ๆ เพียงอย่างเดียว แต่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีความสมดุลในด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ และด้านจิตวิญญาณ ผ่านการประสานความร่วมมือกันอย่างตั้งใจของบ้าน โรงเรียนและคริสตจักร และช่วงหลายปีที่ผ่านมาการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย ได้ประยุกต์ใช้แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดการจัดการศึกษาที่ตอบสนองกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง สถานศึกษาและชุมชนได้มากที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาประยุกต์ใช้ภาวะผู้นำแบบรับใช้มาใช้ในการบริหารจัดการ ผ่านการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน การกระจายอำนาจในการบริหารจัดการแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา แต่ผลการดำเนินงาน พบว่า ครูยังขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน การจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนจึงส่งผลให้ผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติ (O-net) ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และความพึงพอใจของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาลดลง ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินการหลายกิจกรรมของสถานศึกษาขาดการประชาสัมพันธ์ และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง (โรงเรียนแอ๊ดเวนตีสเอ็กมัย, 2564: 3, 25-26)

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาได้เห็นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น จึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัย เรื่องภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครู มูลนิธิคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย เพื่อนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

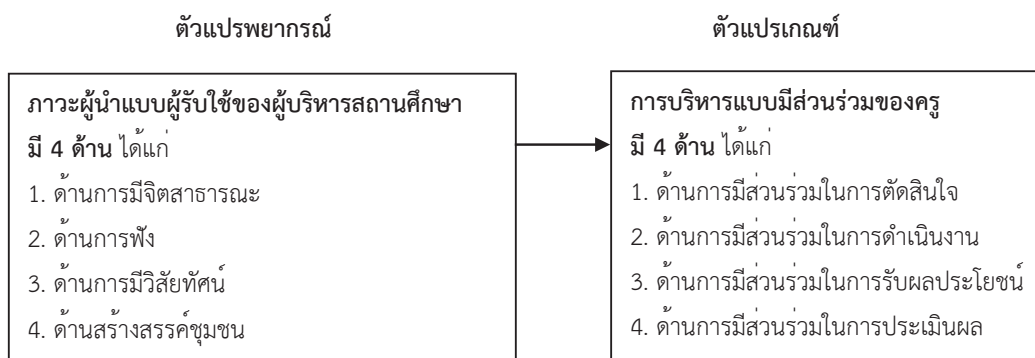
1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา และระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษา สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษา สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

1. กรอบแนวคิดเกี่ยวกับตัวแปรด้านภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เอกสารวิชาการและงานวิจัยของ Greenleaf (1977: 21-61), Dennis and Winston (2003: 455-459), Lampert (2004: 98-100), ธนบดีศรีโคตร (2562: 7-8) และสุรเจต ไชยพันธ์พงษ์ (2564: 131-132) พบว่า มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการมีจิตสาธารณะ ด้านการฟัง ด้านการมีวิสัยทัศน์และด้านสร้างสรรค์ชุมชน

2. กรอบแนวคิดเกี่ยวกับตัวแปรด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครู ผู้วิจัยประยุกต์ใช้แนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980: 213-218) ซึ่งสรุปว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครู มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

จากที่กล่าวมา สามารถสรุปความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังแสดงในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษา สังกัดมูลนิธิการศึกษาระหว่างศูนย์แอตเวนตีสแห่งประเทศไทย

สมมติฐาน

ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างน้อย 1 ด้าน ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษา สังกัดมูลนิธิการศึกษาระหว่างศูนย์แอตเวนตีสแห่งประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากร ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดมูลนิธิการศึกษาระหว่างศูนย์แอตเวนตีสแห่งประเทศไทย ปีการศึกษา 2565 จำนวน 337 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู ในสถานศึกษาสังกัดมูลนิธิการศึกษาระหว่างศูนย์แอตเวนตีสแห่งประเทศไทย จำนวน 183 คน ซึ่งได้มาจากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 58-61) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยเทียบสัดส่วนประชากรกับกลุ่มตัวอย่างแล้วดำเนินการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก (Lottery method) โดยเริ่มจากการสุ่มหน่วยโรงเรียน และสุ่มครูในแต่ละโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็น จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งมีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง .80–1.00 และมีความเชื่อมั่นของตัวแปรภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ เท่ากับ .86 และตัวแปรการบริหารแบบมีส่วนร่วม เท่ากับ .85 แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดมูลนิธิการศึกษาระหว่างศูนย์แอตเวนตีสแห่งประเทศไทย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีจิตสาธารณะ ด้านการฟัง ด้านการมีวิสัยทัศน์ และด้านสร้างสรรค์ชุมชน

ตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณ (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษา สังกัดมูลนิธิการศึกษาระหว่างศูนย์แอตเวนตีสแห่งประเทศไทย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 จัดเตรียมแบบสอบถาม และทำหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร ส่งไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์พร้อมเครื่องมือวิจัย

3.2 ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยผู้ตอบแบบสอบถามสามารถส่งข้อมูลกลับคืนให้ผู้วิจัย 2 ช่องทาง คือ ช่องทางไปรษณีย์ และตอบกลับในรูปแบบออนไลน์ (Google forms) ตามวัน เวลาที่ผู้วิจัยได้ประสานงานและนัดหมายไว้

3.3 นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากการตอบกลับทางไปรษณีย์มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ แล้วตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ และตรวจผลการตอบผ่านช่องทาง Google forms

3.4 นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ และรายงานผลการวิจัยต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

4.2 ระดับภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา และการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษา สังกัดมูลนิธิการศึกษาระหว่างศูนย์แอตเวนตีสแห่งประเทศไทย วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.3 ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษา สังกัดมูลนิธิการศึกษาระหว่างศูนย์แอตเวนตีสแห่งประเทศไทย วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผล

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 72.68 เพศชายร้อยละ 27.32 อายุระหว่าง 20-30 ปี ร้อยละ 36.61 อายุระหว่าง 40-50 ปี ร้อยละ 27.32 อายุระหว่าง 30-40 ปี ร้อยละ 21.86 และอายุ 50 ปีขึ้นไป ร้อยละ 14.2 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 73.22 ปริญญาโท ร้อยละ 15.30 และประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ร้อยละ 11.48 มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 34.42 มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี ร้อยละ 26.78 มีประสบการณ์ทำงาน 11-15 ปี ร้อยละ 21.31 และมีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปีขึ้นไป ร้อยละ 17.49 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา และระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษา สังกัดมูลนิธิการศึกษาระหว่างศูนย์แอตเวนตีสแห่งประเทศไทย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = .80) ดังแสดงในตาราง 1 และ ตาราง 2

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย (n =183)

ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการมีจิตสาธารณะ	4.24	.81	มาก	3
2. ด้านการฟัง	4.30	.76	มาก	1
3. ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.12	.85	มาก	4
4. ด้านการสร้างสรรค์ชุมชน	4.24	.78	มาก	2
รวม	4.22	.80	มาก	

จากตาราง 1 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้ ระดับภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = .80) และสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการฟัง ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = .76) ด้านการสร้างสรรค์ชุมชน ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = .78) ด้านการมีจิตสาธารณะ ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = .81) และด้านการมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = .85) ตามลำดับและระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษา สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = .77) ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษา สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.17	.77	มาก	4
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	4.29	.74	มาก	1
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.27	.74	มาก	2
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.26	.81	มาก	3
รวม	4.25	.77	มาก	

จากตาราง 2 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้ ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษา สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = .77) และสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = .74) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = .74) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = .81) และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = .77) ตามลำดับ

ตาราง 3 ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษา
สังกัดมูลนิธิการศึกษาระหว่างแคว้นแอตแลนติกแห่งประเทศไทย

ตัวแปรพยากรณ์	B	S.E.b	β	t	P
X1	-.168	.086	-.186	-1.953	0.053
X2	.219	.076	.228	2.873**	0.005
X3	.550	.082	.642	6.670**	0.000
X4	.246	.077	.264	3.180**	0.002
ค่าคงที่	.706	.123		5.763	0.000
R = .929	R ² = .863		S.E. _{est} S.E. _{est} = .27326		

**p < .01

จากตาราง 3 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) และค่าอำนาจจำแนกการพยากรณ์ (R²) พบว่า ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์พหุคูณกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษา สังกัดมูลนิธิการศึกษาระหว่างแคว้นแอตแลนติกแห่งประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ 0.929 และมีค่าอำนาจการพยากรณ์ เท่ากับ 0.863 หมายความว่าภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งหมดรวมกันพยากรณ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษาได้ร้อยละ 86.30

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) ของตัวแปรสมการพยากรณ์ พบว่า ตัวแปรพยากรณ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษา สังกัดมูลนิธิการศึกษาระหว่างแคว้นแอตแลนติกแห่งประเทศไทยที่ดีที่สุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X₃) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์เท่ากับ .642 (p = .01, sig = .000) ด้านการสร้างสรรค์ชุมชน (X₄) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์เท่ากับ .264 (p = .01, sig = .002) และด้านการฟัง (X₂) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์เท่ากับ .228 (p = .01, sig = .005)

ส่วนตัวแปรที่ไม่สามารถพยากรณ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษา คือ ด้านการมีจิตสาธารณะ (X₁) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์เท่ากับ -.186 (p = .01, sig = .053) และสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์คะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

$$\text{ในรูปแบบคะแนนดิบ } Y = .706 + .550 (X_3) + .246 (X_4) + .219 (X_2)$$

$$\text{ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน } Z = .642 (X_3) + .264 (X_4) + .228 (X_2)$$

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการมีวิสัยทัศน์ การสร้างสรรค์ชุมชน และด้านการฟัง ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษา ตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยระดับภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา และระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษา สังกัดมูลนิธิการศึกษาระหว่างแคว้นแอตแลนติกแห่งประเทศไทย มีดังนี้

1.1 ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดมูลนิธิการศึกษาระหว่างแคว้นแอตแลนติกแห่งประเทศไทย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = .80) ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดมูลนิธิการศึกษาระหว่างแคว้นแอตแลนติกแห่งประเทศไทย มีการนำภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้มาประยุกต์ใช้ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษา

เพื่อขับเคลื่อนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอตเวนตีสแห่งประเทศไทย ให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับเกรียงไกร ยิ่งยง และเสาวณี สิริสุขศิลป์ (2559: 143-155) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหาร ที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลนครราชสีมา พบว่า ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลนครราชสีมา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับธนบดี ศรีโคตร (2562: 126-128) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษา สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอตเวนตีสแห่งประเทศไทย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = .80) ทั้งนี้อาจเนื่องจากสถานศึกษาในสังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอตเวนตีสแห่งประเทศไทย มีการบริหารสถานศึกษาโดยเปิดโอกาสให้ครูในสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย กำหนดทิศทางการดำเนินงาน การตรวจสอบและการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สถานศึกษามีคุณภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับทับทิม แสงอินทร์ (2559: 85) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับเพ็ญพิศ ผาพองยุ่น (2560: 85) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิจัยภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษา สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอตเวนตีสแห่งประเทศไทย มีดังนี้

ตัวแปรที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษา สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอตเวนตีสแห่งประเทศไทย ประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ (X_3) การสร้างสรรค์ชุมชน (X_4) และด้านการฟัง (X_2) และตัวแปรที่ไม่ส่งผล ได้แก่ การมีจิตสาธารณะ (X_1) ดังนี้

2.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ เป็นตัวแปรที่พยากรณ์ที่ส่งผลดีที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ เพื่อให้ทุกคนในสถานศึกษามีความรู้สึกร่วมกัน และเดินทางมาปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = .85) จึงส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับสัมฤทธิ์ กางเพ็ง และสรายุทธ กันหลง (2553: 42) ที่กล่าวว่า ผู้นำต้องเรียนรู้การสร้างบุคลากรให้มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน โดยผู้นำแบบผู้รับใช้จะสร้างความสัมพันธ์กับผู้คนในชั้นพื้นฐานของความคิด วัฒนธรรมที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายขององค์การ และสอดคล้องกับ งามอาภา จอมสีมา (2562: 495-500) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำและการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อคุณภาพครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า การบริหารงานโดยมีผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ จะช่วยส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับแรงจูงใจในการริเริ่มปฏิบัติงาน มีการทำงานเป็นทีม และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ด้านการสร้างสรรค์ชุมชน อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการประสานงานและสร้างเครือข่ายกับ คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองเครือข่าย เพื่อมีส่วนร่วมในขับเคลื่อนภารกิจของสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = .78) จึงส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษา สอดคล้องตามกระทรวงศึกษาธิการ (2562: 5-20) ที่กล่าวว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการแต่งตั้งมาจากผู้แทนชุมชน และผู้ปกครองนักเรียน ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่โดยมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาและสอดคล้องกับ ปรียาพาน้อยคล้าย (2559: 35-43) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการประสานงานติดต่อผู้ชำนาญการในและนอกชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมแก้ปัญหาของโรงเรียนและส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ทั้งที่โรงเรียนและชุมชน

2.3 ด้านการพึง อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ด้านนี้ รับฟังความคิดเห็นของครูทั้งการคิด การวางแผนและการลงมือปฏิบัติงาน ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, $S.D. = .76$) จึงส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษา สอดคล้องกับรุจิรา เข้มทิพย์ (2561: 111-121) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนและวัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 พบว่า ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนด้านการพึง ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับมารุต คักดีแสงวิจิตร และทิวดี มณีโชติ (2564: 1-18) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมุ่งมั่นในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความสามารถในการรับฟังส่งผลต่อความมุ่งมั่นในการทำงานของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.4 การมีจิตสาธารณะ เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ไม่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษา สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษาที่สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย มีการคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเวนธ์เดย์ โดยพิจารณาจากคุณสมบัติการเป็นผู้มีจิตสาธารณะ และเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของธีระ รุญเจริญ (2553: 4) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องยึดระบบคุณธรรม มีความรับผิดชอบ อดทนและเสียสละ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ระดับภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการมีวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรเขียนวิสัยทัศน์เป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจนเพื่อให้ครู บุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบถึงเป้าหมายในการพัฒนาสถานศึกษา

1.2 จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมของครูในด้านดังกล่าว อันนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

1.3 จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ตัวแปรภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหาร 3 ด้าน ได้แก่ การฟัง การมีวิสัยทัศน์ และสร้างสรรค์ชุมชน ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครู มูลนิธิคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย ดังนั้นหน่วยงานต้นสังกัดควรมีการจัดการศึกษาอบรม สัมมนาหรือศึกษาดูงานเพื่อยกระดับภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาดังกล่าวให้อยู่ในระดับมากที่สุด เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิผลของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในทุก ๆ ด้าน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการมีวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ควรมีวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างการมีวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย

2.2 จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ตัวแปรภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหาร 3 ด้าน ได้แก่ การฟัง การมีวิสัยทัศน์ และสร้างสรรค์ชุมชน ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครู ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบรับใช้ทั้ง 3 ด้าน ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดมูลนิธิคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: ครูสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). คู่มือการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: แม็ทซ์พอยท์.
- เกรียงไกร ยิ่งง และเสาวณี สิริสุขศิลป์. (2559). ภาวะผู้นำไม่บริการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลนครราชสีมา. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 27(1), 143-155.
- ทับทิม แสงอินทร์. (2559). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี. *ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธนบดี ศรีโคตร. (2562). สภาพและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบไม่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2. *วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการ การศึกษา*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ธีระ รุญเจริญ. (2553). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปรียวาท น้อยคล้าย. (2559). การศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนคร พระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 11(3), 35-43.
- พลกฤษณ์ บัวประเสริฐ และพรศักดิ์ สุจริตรักษ์. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 1. *วารสารสิรินธรปริทรรศน์*, 23(1), 281-295.
- เพ็ญพิศ ผาพองยุ่น. (2560). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ. *วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. อุดรธานี: วิทยาลัยสันตพล.
- มารุต ศักดิ์แสงวิจิตร และทิวดี มณีโชติ. (2564). ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมุ่งมั่นในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 49(1), 1-18.
- รุจิรา เข้มทิพย์. (2561). ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารโรงเรียนและวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 15(70), 111-121.
- โรงเรียนแอ๊ดเวนตีสเอมมัย. (2564). รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: มูลนิธิ คริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส.
- สุรเจต ไชยพันธ์พงษ์. (2564). ภาวะผู้นำและจริยธรรมสำหรับนักบริหาร. กรุงเทพฯ: ทริบเบิลเอ็ดดูเคชั่น.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง และสรายุทธ กันหลง. (2553). ภาวะผู้นำไม่บริการในองค์การ : แนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 2). ขอนแก่น: คลังน่านาวิทยา.
- องอาจ จุมสีมา. (2562). ภาวะผู้นำและการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อคุณภาพครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*, 16(1), 495-500.
- Cohen, J. M. and Uphoff, N. T. (1980). *Effective Behavior in Organizations*. New York: Richard D. Irwin.
- Daft, R. L. (1999). *Leadership Theory and Practice*, Forth Worth. Texas: The Dryden Press.
- Dennis, R and Winston, BE. (2003). A factor analysis of Page and Wong's servant leadership instrument. *Leadership. Organizational Development Journal*, 24(1), 455-459.

- Lambert, W. E. (2004). *Servant leadership qualities of principals, organizational climates and student achievement: A correlational study*. Florida USA: Nova Southeastern University.
- Greenleaf, R. K. (1977). *The servant leadership: A journey into the nature of legitimate Power and greatness*. New York: Paulist Press.

การพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ของผลิตภัณฑ์น้ำมันหอมระเหยขมิ้นวิสาหกิจชุมชน
วิชาชีพเกษตรอินทรีย์ไร้ทหารสานประชา ตำบลนิคมสร้างตนเอง อำเภอมือง จังหวัดลพบุรี
Development on Online Marketing Channel for Turmeric Essential Oil from Rai Taharn
San Pracha Organic Farming Professional Community Enterprise, Nikhom Sang Ton-Eng
Sub-district, Mueang District, Lop Buri Province

สุกัญญา พยุงสิน¹ และ จิราวรรณ สมหวัง²

Sukunya Payungsin¹ and Chirawan Somwang²

Received : 2 ต.ค. 2566

Revised : 2 ม.ค. 2567

Accepted : 4 ม.ค. 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและประเมินศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนวิชาชีพเกษตรอินทรีย์ไร้ทหารสานประชา ตำบลนิคมสร้างตนเอง อำเภอมือง จังหวัดลพบุรี และ 2) พัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ของผลิตภัณฑ์น้ำมันหอมระเหยขมิ้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง กลุ่มเป้าหมาย คือ สมาชิก จำนวน 20 คน รวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึก ดำเนินการวิจัยตั้งแต่ เดือนมกราคม-ตุลาคม 2565 พบว่า

1) การประเมินศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ด้านการบริหารจัดการ มีการแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน สมาชิกมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการผลิต วัตถุดิบใช้การเพาะปลูกแบบเกษตรอินทรีย์ ทำให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน ด้านการตลาด มีเครือข่ายที่ให้การสนับสนุน ผลิตภัณฑ์มีความหลากหลาย และด้านการเงิน มีเงินทุนหมุนเวียนจากการระดมเงินทุนของสมาชิกกลุ่ม 2) การพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์พบว่า ช่องทางการจัดจำหน่ายผ่านทางร้านค้าปลีกตามสถานที่ท่องเที่ยว การออกร้านจำหน่ายที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ และเพจของฝากประจำจังหวัดลพบุรี ซึ่งการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ยังไม่ถึงกลุ่มผู้บริโภคเท่าที่ควร การจัดจำหน่ายผ่านทางช่องทางการตลาดแบบออนไลน์ ยังไม่มีความสม่ำเสมอเนื่องจากกลุ่มสมาชิกยังขาดพื้นฐานความรู้ด้านการทำการตลาดออนไลน์ ทำให้ได้เพียงแอปพลิเคชันไลน์ในการขายสินค้าซึ่งเป็นเพียงการขายเฉพาะกลุ่มที่รู้จัก สมาชิกเข้ารับการอบรมการพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ผ่านสื่อ เพจ Facebook โดยให้สมาชิกที่ทำหน้าที่ด้านการตลาดเป็นผู้รับผิดชอบ โดยได้ทำการโพสต์เนื้อหาอย่างต่อเนื่องสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ การอบรม และการส่งเสริมการขายตามเทศกาล ทำให้มียอดขายเพิ่มขึ้น 30%

คำสำคัญ: ช่องทางการตลาดออนไลน์, วิสาหกิจชุมชน, เกษตรอินทรีย์

Abstract

The objectives of this research were to 1) study and evaluate the potential of the Rai Thahan San Pracha organic farming professional community enterprise, Nikhom Sang Ton-Eng sub-district, Mueang

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อีเมล: sukunya.p@lawasri.tru.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อีเมล: chirawansomwang@gmail.com

¹ Assistant Professor, D.B.A., Faculty of Management Science, Thepsatri Rajabhat University, Email: sukunya.p@lawasri.tru.ac.th

² Assistant Professor, Ph.D., Faculty of Management Science, Thepsatri Rajabhat University, Email: chirawansomwang@gmail.com

district, Lopburi province and 2) develop online marketing channels for turmeric essential oil products. The research tool was a semi-structured interview. The target were 20 members. Data was collected through in-depth interviews. Research was operated since January-October 2022. Research Results found that:

1) Assessment of the potential of community enterprise groups on management aspect, there was a clear separation of duties and responsibilities. Members had the opportunity to express their opinions and participate in decision making. Production aspect, raw materials were grown using organic farming, giving a competitive advantage in marketing, a network that provides support, products are diverse, and finance has working capital from fundraising by group members. 2) Development of online marketing channels, it was found that distribution channels through retail stores in tourist attractions, opening sales outlets supported by the government and Lopburi province souvenir page. The distribution of products has not yet reached the consumer group as it should. Distribution through online marketing channels is still inconsistent because members lack of basic knowledge about online marketing. Online marketing channels can only use the Line application to sell products which was only sold to a known group. Members receive training in developing online marketing channels through Facebook pages which members who perform marketing duties being responsible. The members continuously post contents once a week about products, training, and seasonal promotions. This causes an increase in sales by 30%.

Keywords: Online marketing channel, Community enterprise, Organic agriculture

บทนำ

จากสถานการณ์การพัฒนาสมุนไพรไทยในตลาดปัจจุบันจากแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566-2570 ได้วิเคราะห์ถึงผลิตภัณฑ์ที่มีสัดส่วนของตลาดสูงสุด คือ กลุ่มผลิตภัณฑ์เสริมอาหารชนิดพร้อมดื่ม และรองลงมา คือ กลุ่มของผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อรักษาอาการไอ หวัด และแพ้อากาศ โดยตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศไทยมีการขยายตัว การนำเข้าวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศไทยนั้น มีแนวโน้มของการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สะท้อนความต้องการบริโภคที่เติบโตขึ้น ผ่านการนำเข้าผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร วัตถุดิบ และสารสกัดจากต่างประเทศที่เพิ่มขึ้น รัฐบาลเร่งให้การสนับสนุนโครงการพัฒนาเมืองสมุนไพรในระดับพื้นที่ก้าวหน้า ด้วยการส่งเสริมการใช้สมุนไพรในการพัฒนาเชิงพื้นที่โดยการชักจูงภาครัฐเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน มีการปรับทิศทางการพัฒนาโดยเมืองสมุนไพรกำหนดจุดเน้นเชิงยุทธศาสตร์เพื่อต่อยอดจากศักยภาพพื้นฐานของจังหวัด ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มเกษตรกรรม วัตถุดิบสมุนไพร กลุ่มอุตสาหกรรมสมุนไพรและกลุ่มท่องเที่ยวเชิงสุขภาพความงามและการแพทย์แผนไทย และได้มุ่งเน้นการยกระดับความสามารถในการแข่งขันของสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรอย่างต่อเนื่องในระยะยาว โดยกำหนดเป้าหมายในปี 2570 ขนาดตลาดวัตถุดิบสมุนไพรของประเทศไทยจะมีการสร้างรายได้ กว่า 100,000 ล้านบาท และสร้างความเข้มแข็งของห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain) ให้อุตสาหกรรมสมุนไพรไทยเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 20 ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย เพื่อส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่สามารถแข่งขันทางอุตสาหกรรมสมุนไพรในระดับนานาชาติได้ ในปี 2566 กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเน้นให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นและมีการนำสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรไปใช้ในการดูแลสุขภาพ ด้วยการพึ่งตนเองอย่างถูกต้องเหมาะสมเพิ่มมากขึ้น (คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ, 2566: 2-3)

ภายใต้พฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การดำรงชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลงไปพร้อมกับเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยอยู่ตลอดเวลา การดำเนินธุรกิจจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลาเช่นกัน การใช้เครื่องมือสื่อสารสังคมออนไลน์ของประชาชนชาวไทยเพิ่มมากขึ้น ทั้งการใช้บริการออนไลน์ของภาคเอกชนและภาครัฐบาล โดยกิจกรรมหลักที่เป็นที่นิยม คือ การซื้อสินค้าผ่านทางออนไลน์ และมูลค่าการซื้อขายสินค้าเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี ในปี 2566-2567 ภูมิทัศน์สื่อยังเป็นโจทย์ที่ท้าทายอย่างยิ่งโดยเฉพาะการออนไลน์ สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (สนค.) กระทรวงพาณิชย์ แนะนำผู้ประกอบการไทยใช้โฆษณาดิจิทัลเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงสินค้า สร้างการรับรู้และเพิ่มแรงกระตุ้นในการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการของผู้บริโภค ในการขยายตัวอย่างต่อเนื่องในการใช้การซื้อสินค้าผ่านช่องทางตลาดแบบออนไลน์ ทำให้เห็นว่ายุคที่การตลาดดิจิทัลมีความสำคัญและมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการประกอบธุรกิจ และยังเป็นช่องทางการจัดจำหน่ายที่สำคัญที่จะช่วยเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน ดังนั้นผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับการทำการตลาดผ่านช่องทางออนไลน์มากขึ้น เพราะไม่ได้เพียงแต่จะช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถกำหนดและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการได้อย่างแม่นยำ แต่ยังมีคามยืดหยุ่นทั้งในด้านต้นทุนและระยะเวลาในการจัดจำหน่าย (โพสทัตเตย์, 2566: ออนไลน์)

ขมิ้นชัน เป็นสมุนไพรที่นิยมแพร่หลายทั้งในและต่างประเทศ มีสรรพคุณทางยาโดดเด่นด้านระบบทางเดินอาหาร มีศักยภาพเติบโตสูง มูลค่าตลาดหลักหมื่นล้าน และในปัจจุบันประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกขมิ้นชันเป็นลำดับที่ 14 ของโลกคิดเป็นสัดส่วนเพียง 0.8% ของตลาดส่งออกทั้งหมด แม้ว่าปัจจุบันไทยจะมีราคาส่งออกขมิ้นชันต่อหน่วย 2,244 เหรียญสหรัฐต่อตัน สูงกว่าราคาต่อหน่วยของโลก (1,612 เหรียญสหรัฐต่อตัน) แต่ไทยยังมีศักยภาพที่จะพัฒนา และเพิ่มมูลค่าขมิ้นชันได้ทั้งการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม ด้านการเกษตร และการแปรรูปขมิ้นชัน สะท้อนให้เห็นว่าเป็นโอกาสของขมิ้นชันในตลาดโลก (ผู้จัดการสุดสัปดาห์, 2566: ออนไลน์) กรมส่งเสริมการเกษตรได้นำเสนอข้อมูลสืบเนื่องจากการจับมือกัน 4 ฝ่าย ระหว่างกรมส่งเสริมการเกษตร บริษัทผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย จำกัด ศูนย์สงครามพิเศษ จังหวัดลพบุรี และเกษตรกรทำข้อตกลงปลูกสมุนไพรแบบอินทรีย์ ซึ่งทางศูนย์สงครามพิเศษ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ได้จัดสรรพื้นที่บริเวณไร่นาทหารสาธิตกว่า 70 ไร่ ให้เกษตรกร 25 ราย ปลูกสมุนไพร 2 ชนิด คือ คือฟ้าทะลายโจรและขมิ้นชัน เพื่อผลิตวัตถุดิบสมุนไพรที่มีคุณภาพสำหรับผลิตยาสมุนไพร โดยทางบริษัทฯ จะรับขมิ้นชัน 10-14 ตัน/ปี โดยกรมส่งเสริมการเกษตร เข้าไปให้ความรู้ส่งเสริมการผลิตด้านสมุนไพรอินทรีย์ ปัจจุบันสินค้าเกษตรอินทรีย์กำลังเป็นที่ต้องการของตลาดผู้บริโภคสุขภาพมากขึ้น โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ปลอดภัย ซึ่งได้จากวัตถุดิบที่เป็นพืชอินทรีย์ปลอดภัยได้มาตรฐาน กรมส่งเสริมการเกษตร และสำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ เกษตรกร และบริษัทรับซื้อสมุนไพร ได้ร่วมกันวางแผนส่งเสริมและพัฒนาการปลูกพืชสมุนไพรอินทรีย์เพื่อให้เกษตรกรปลูกสมุนไพรอินทรีย์โดยลดต้นทุน เพิ่มมูลค่าผลผลิต รักษาสุขภาพเกษตรกรและผู้บริโภค สามารถแก้ปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำได้โดยปลูกพืชแบบผสมผสานที่ให้ผลผลิตสูง และจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพออกสู่ตลาดได้หลากหลายมากขึ้น บทบาทของกรมส่งเสริมการเกษตร คือ ให้ความรู้แก่เกษตรกร โดยเน้นที่เพิ่มพื้นที่ ปริมาณการผลิต และมูลค่าผลผลิต ตลอดจนผลักดันให้เกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2560: ออนไลน์)

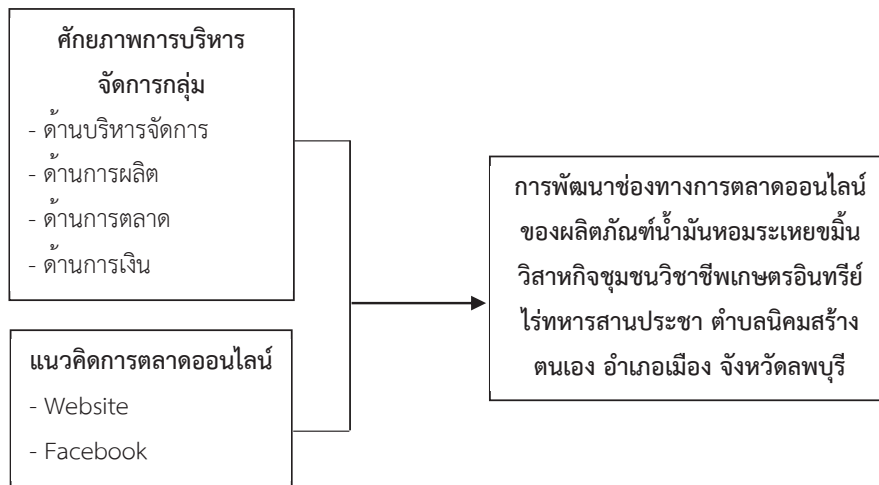
จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่องการพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ของผลิตภัณฑ์น้ำมันหอมระเหยขมิ้นวิสาหกิจชุมชนวิชาชีพเกษตรอินทรีย์ไร่นาทหารสาธิต อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่สินค้าชุมชนและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน

วัตถุประสงค์

1. การศึกษาและประเมินศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนวิชาชีพเกษตรอินทรีย์ไร่นาทหารสาธิต อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี
2. เพื่อพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ของผลิตภัณฑ์น้ำมันหอมระเหยขมิ้นวิสาหกิจชุมชนวิชาชีพเกษตรอินทรีย์ไร่นาทหารสาธิต อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดด้านศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของ ศศิธร วชิรปัญญาพงศ์ (2561: 191-203) และแนวคิดการตลาดออนไลน์ของ วิลัยลดา พรหมเวียง (2561: 13-14) ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย การพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ของผลิตภัณฑ์น้ำมันหอมระเหยขมิ้น วิสาหกิจชุมชนวิชาชีพเกษตรอินทรีย์ไร้ทหารสานประชา ตำบลนิคมสร้างตนเอง อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้การเก็บข้อมูลด้วยวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้ประชากรในพื้นที่ตำบลนิคมสร้างตนเอง อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน และใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อให้ได้มาซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant) ซึ่งเลือกตามคุณลักษณะของกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา คือ สมาชิกกลุ่มที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stake holder) มีลักษณะคล้ายคลึงกัน (Homogeneous) และสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินการวิจัยได้ในทุกขั้นตอนตลอดระยะเวลาดำเนินการวิจัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละขั้นตอนของการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.1 แบบสำรวจผู้เข้าร่วมโครงการ

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสำรวจผู้เข้าร่วมโครงการ เพื่อต้องการทราบจำนวนประชากรที่จะศึกษา และเพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่มในการพัฒนาการตลาดออนไลน์ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการใช้แบบสำรวจกลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเป็นคำถามปลายเปิด สำหรับเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการสร้างและพัฒนาคำถามที่จะนำไปสู่การสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยในขั้นถัดไป

2.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง โดยมีการเตรียมหัวข้อสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการตามแนวคิดและหลักการในการพัฒนาตลาดออนไลน์

2.3 การหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยใช้วิธีการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Fact validity) กับแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เพื่อตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ โดยผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่สร้างขึ้นมานำไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง และเพื่อทดลองใช้ก่อนจากนั้น นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล จำนวน 3 ท่าน โดยพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาด้วยภาษาเชิงประจักษ์ และความสอดคล้องกัน (Index of consistency: IOC) การตรวจสอบคุณภาพข้อมูลผู้วิจัยใช้เทคนิคสามเส้า (Triangulation technique) ในการเปรียบเทียบข้อมูลจากบุคคลและแหล่งข้อมูล เพื่อยืนยันคุณภาพของข้อมูล ดังนี้

2.3.1 ผู้วิจัยใช้เทคนิคต่างวิธี (Methods triangulation) ในการเก็บรวบรวมภาคสนาม จะนำไปตรวจสอบและยืนยันความถูกต้องในความเที่ยงตรงของข้อมูล (Validity of finding) และความเชื่อถือได้ (Reliability) ของข้อมูล โดยวิธีการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง การสนทนากลุ่มย่อย การจัดบันทึกประสบการณ์ภาคสนามร่วมกับการถอดเทปบันทึกเสียง เพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อมูล

2.3.2 ผู้วิจัยใช้เทคนิคต่างผู้วิจัย (Investigator triangulation) โดยการนำข้อมูลกลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลอ่านหรือกลับไปถามผู้ให้ข้อมูลซ้ำอีกครั้ง เพื่อเป็นการตรวจสอบและยืนยันความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูลในเรื่อง การพัฒนาตลาดออนไลน์ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตามที่ผู้ให้ข้อมูลในแต่ละครั้ง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ได้แก่ การเก็บข้อมูลภาคสนามในพื้นที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนวิชาชีพเกษตรอินทรีย์ไร่นาหารสาบประชา ตำบลนิคมสร้างตนเอง อำเภอมือง จังหวัดลพบุรี ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ การแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างกับผู้นำกลุ่ม การบันทึกประสบการณ์จากการประชุมกลุ่มย่อย การจัดสนทนากลุ่ม (Focus group) การประชุมระดมความคิดเห็น และการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ ประกอบด้วยกิจกรรม 1) การถ่ายภาพผลิตภัณฑ์ด้วยมือถือ 2) การทำการตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในการขายผลิตภัณฑ์อย่างง่าย โดยประสานงานกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้เข้าร่วมกิจกรรมการวิจัย ระยะเวลาในการดำเนินงานตั้งแต่เดือนมกราคม-ตุลาคม 2565

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ (Secondary data) จากการทบทวนเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ หลังจากทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนั้น ได้นำข้อมูลที่ได้นำไปทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และเขียนพรรณนาเชิงเหตุผล โดยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Methodological triangulation) โดยทำการตรวจสอบสามด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล ด้านกลุ่มเป้าหมายการวิจัย ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) โดยวิเคราะห์ข้อมูลควบคู่กับการเก็บข้อมูลภาคสนาม และนำผลการวิเคราะห์มาใช้ในการปรับแนวคิดตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลให้ครบถ้วนเพื่อเพิ่มความแม่นยำของการวิจัยแล้วจึงนำมาแยกเนื้อหา และนำเสนอโดยการบรรยายสรุปเชิงพรรณนา เพื่อนำมาประกอบการสรุปการอภิปราย ศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไร่นาหารสาบประชา ความพร้อมในการสื่อสารผ่านช่องทางการตลาดออนไลน์ที่จะพัฒนาขึ้น ความพร้อมด้านการจัดจำหน่ายทั้งแบบออฟไลน์และออนไลน์ รวมถึงเหตุผลที่ความต้องการในการขยายช่องทางการตลาด รูปแบบการพัฒนาและแนวทางในการพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์

สรุปผล

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ของผลิตภัณฑ์น้ำมันหอมระเหยขมิ้นวิสาหกิจชุมชนวิชาชีพเกษตรอินทรีย์ไร่นาหารสาธิต ตำบลนิคมสร้างตนเอง อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนได้เสีย มาทำการวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์ทั้ง 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาและประเมินศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนวิชาชีพเกษตรอินทรีย์ไร่นาหารสาธิต ตำบลนิคมสร้างตนเอง อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

ผู้วิจัยเข้าพื้นที่และทำความเข้าใจกับผู้ที่มีความเกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ ผู้นำกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม ประชาชนชาวบ้าน ตัวแทนองค์กรบริหารส่วนตำบลนิคมสร้างตนเอง ด้วยการสัมภาษณ์ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวิชาชีพเกษตรอินทรีย์ไร่นาหารสาธิต และจัดสนทนากลุ่มระหว่างผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายเพื่อรวบรวมข้อคิดเห็นเกี่ยวกับบริบทและศักยภาพในการดำเนินการพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ของผลิตภัณฑ์น้ำมันหอมระเหยขมิ้นวิสาหกิจชุมชนวิชาชีพเกษตรอินทรีย์ไร่นาหารสาธิต ตำบลนิคมสร้างตนเอง อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี พบว่า

1. ด้านการบริหารจัดการ การบริหารจัดการภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไร่นาหารสาธิต มีการจัดโครงสร้างที่มีการแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบของสมาชิกที่มีความชัดเจน เปิดโอกาสให้สมาชิกของกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. ด้านการผลิต มีวัตถุดิบในการผลิตของตนเองมีระบบการเพาะปลูกแบบเกษตรอินทรีย์ทำให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน มีระบบการผลิตที่มีความเป็นมาตรฐาน ด้านการผลิตเป็นทั้งผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปพร้อมจำหน่าย และเป็นวัตถุดิบสำหรับการนำไปยังโรงพยาบาลที่ใช้เป็นส่วนประกอบในการผลิตเป็นยารักษาโรค
3. ด้านการตลาด มีเครือข่ายการเพาะปลูกแบบอินทรีย์ที่ให้การสนับสนุนด้านการตลาดภายในจังหวัดลพบุรี และผลิตภัณฑ์มีความหลากหลายเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค ผลิตภัณฑ์ยังขาดจุดเด่นในการนำเสนอ มีข้อจำกัดในการทำการตลาด กลุ่มวิสาหกิจชุมชนไร่นาหารสาธิตยังเน้นการขายให้กับผู้บริโภคภายในชุมชน หรือขายในงานออกร้านที่หน่วยงานราชการในจังหวัดจัดขึ้น ยังขาดการส่งเสริมการขายและการประชาสัมพันธ์ ทำให้ไม่เป็นที่รู้จักมากนัก เนื่องจากสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไร่นาหารสาธิต เป็นผู้สูงอายุและยังขาดพื้นฐานความรู้ด้านการทำการตลาดออนไลน์
4. ด้านการเงิน มีเงินทุนหมุนเวียนเป็นของตนเองโดยได้มาจากการระดมเงินทุนของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไร่นาหารสาธิต

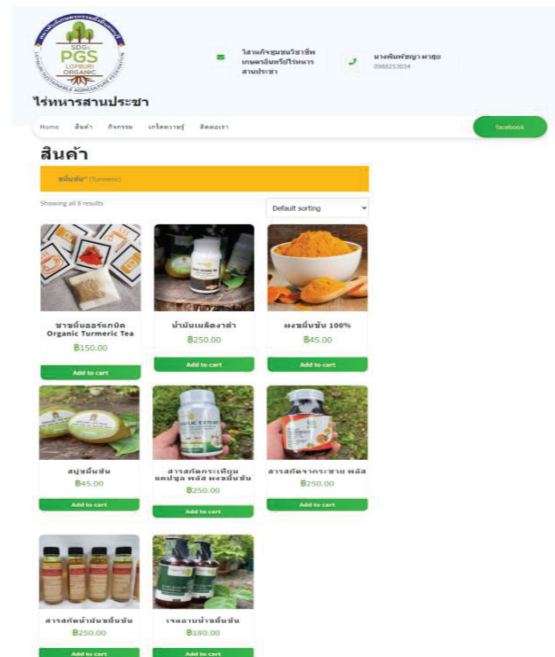
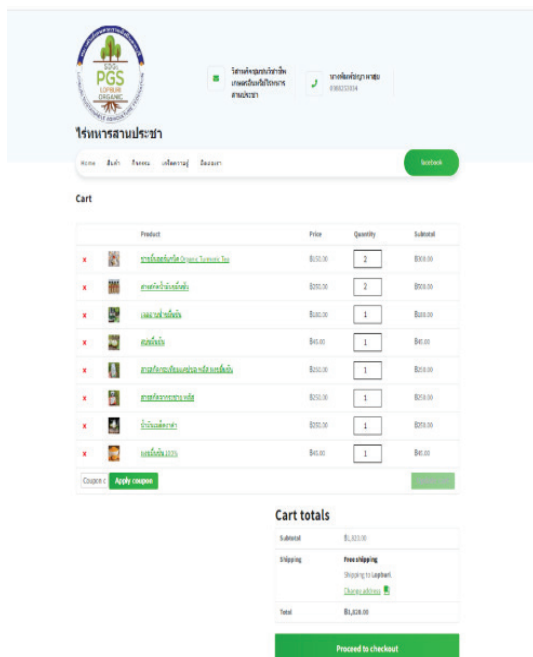
ภาพประกอบ 2 สันทนาการกลุ่ม สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไร่นาหารสาธิตประชา ร่วมให้ความคิดเห็นในการประเมินศักยภาพ

ตอนที่ 2 เพื่อพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ของผลิตภัณฑ์น้ำมันหอมระเหยขมิ้นวิสาหกิจชุมชนวิชาชีพเกษตรอินทรีย์ไร่นาหารสาธิตประชา ตำบลนิคมสร้างตนเอง อำเภอมือเมือง จังหวัดลพบุรี

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายซึ่งสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไร่นาหารสาธิตประชาให้สัมภาษณ์ก่อนการพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ พบว่า ช่องทางการจัดจำหน่ายในปัจจุบันของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไร่นาหารสาธิตประชาส่วนใหญ่เป็นช่องทางการจำหน่ายทางอ้อม โดยจำหน่ายผ่านร้านค้าปลีก และร้านขายของฝากตามสถานที่ท่องเที่ยว ในส่วนช่องทางการจำหน่ายทางตรงเป็นการออกร้านจำหน่ายที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ และการจำหน่ายผ่านเพจของฝากประจำจังหวัดลพบุรี ซึ่งการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ยังไม่ถึงกลุ่มผู้บริโภคที่ควร ทางด้านการจัดจำหน่ายผ่านช่องทางการตลาดแบบออนไลน์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไร่นาหารสาธิตประชายังไม่มีความสม่ำเสมอ เนื่องจากกลุ่มสมาชิกเป็นผู้สูงอายุและยังขาดพื้นฐานความรู้ด้านการทำการตลาดออนไลน์ ผู้นำกลุ่มทำได้เพียงแอฟพลิเคชั่นไลน์ในการขายสินค้าซึ่งเป็นเพียงการขายเฉพาะกลุ่มที่รู้จัก จึงได้เพิ่มการวางแผนและจัดอบรมให้แก่สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไร่นาหารสาธิตประชาในการพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ผ่านสื่อ เพจ เฟซบุ๊ก โดยให้สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไร่นาหารสาธิตประชา ที่ทำหน้าที่ด้านการตลาดเป็นผู้รับผิดชอบ โดยได้ทำการโพสต์เนื้อหาที่มีความหลากหลาย อย่างต่อเนื่องสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เรื่องราวเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ความเคลื่อนไหวภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไร่นาหารสาธิตประชา การอบรมและการส่งเสริมการขายตามเทศกาล ซึ่งจัดทำในรูปแบบภาพนิ่ง วิดีโอข้อความบรรยาย สำหรับผลการพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ มียอดขายเพิ่มขึ้น 30% ผู้วิจัยจึงได้ทำการพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ให้แก่สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไร่นาหารสาธิตประชาได้ดำเนินการ ดังนี้

ภาพประกอบ 3 อบรมการถ่ายภาพเบื้องต้นและภาพถ่ายผลิตภัณฑ์ก่อนเข้ารับการอบรม

ภาพประกอบ 4 จัดทำเว็บเพจ <http://herb.theptsatri.com/wordpress/> ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวิชาชีพเกษตรอินทรีย์ไร้ทหารสานประชา

ผลการสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างภายหลังจากการพัฒนาช่องทางการตลาดแบบออนไลน์ ภายหลังจากพัฒนาพบว่าตลอดระยะเวลา 2 เดือนในการพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ มีจำนวนลูกค้าเพิ่มขึ้น 30% จากยอดขายก่อนการพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ ผลการศึกษาตามกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

“...ขอบรูปถ่ายที่อยู่มีสวยงาม ทำให้สินค้าขายดีขึ้น ลูกค้ามีความหลากหลายมากขึ้นที่เข้ามาดูในเพจ สำหรับการทำช่องทางการตลาดแบบออนไลน์นั้นยังช่วยให้ผู้ประกอบการ และผู้บริโภคได้รับความสะดวกสบายในการให้และรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มได้ง่ายยิ่งขึ้น...”

“....การทำการตลาดออนไลน์ทำให้ผู้บริโภคสามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สอบถามรายละเอียดต่าง ๆ ที่สงสัยได้ถือได้ว่าเป็นอีกหนึ่งช่องทางการตลาดที่จะช่วยให้ผู้บริโภคพึงพอใจเพิ่มขึ้น ช่วยพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สามารถกระจายไปถึงผู้บริโภคได้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น และยังสามารถช่วยในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความทันสมัย ตรงตามความต้องการของผู้บริโภคได้มากยิ่งขึ้น...”

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ของผลิตภัณฑ์น้ำมันหอมระเหยขมิ้นวิสาหกิจชุมชนวิชาชีพเกษตรอินทรีย์ไร่นาหารสาธิตประจำตำบลนิคมสร้างตนเอง อำเภอมือ จังหวัดลพบุรี” มีประเด็นนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การศึกษาและประเมินศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนวิชาชีพเกษตรอินทรีย์ไร่นาหารสาธิตประจำตำบลนิคมสร้างตนเอง อำเภอมือ จังหวัดลพบุรี จากการศึกษาและประเมินศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไร่นาหารสาธิตประจำตำบลนิคมสร้างตนเอง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนวิชาชีพเกษตรอินทรีย์ไร่นาหารสาธิตประจำตำบลนิคมสร้างตนเอง พบว่า 1) การบริหารจัดการ มีการแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบของสมาชิกที่มีความชัดเจน เปิดโอกาสให้สมาชิกของกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการผลิต มีวัตถุประสงค์ในการผลิตของตนเองมีระบบการเพาะปลูกแบบเกษตรอินทรีย์ทำให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน 3) ด้านการตลาด มีเครือข่ายการเพาะปลูกแบบอินทรีย์ที่ให้การสนับสนุนด้านการตลาดภายในจังหวัดลพบุรี และผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลายเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค ผลิตภัณฑ์ยังขาดจุดเด่นในการนำเสนอ มีข้อจำกัดในด้านการทำการตลาด กลุ่มวิสาหกิจชุมชนไร่นาหารสาธิตประจำตำบลนิคมสร้างตนเองเน้นการขายให้กับผู้บริโภคภายในชุมชน หรือขายในงานออกร้านที่หน่วยงานราชการในจังหวัดจัดขึ้น ยังขาดการส่งเสริมการขายและการประชาสัมพันธ์ ทำให้ไม่เป็นที่รู้จักมากนัก เนื่องจากสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวิชาชีพเกษตรอินทรีย์ไร่นาหารสาธิตประจำตำบลนิคมสร้างตนเอง เป็นผู้สูงอายุและยังขาดพื้นฐานความรู้ด้านการทำการตลาดออนไลน์ และ 4) ด้านการเงิน มีเงินทุนหมุนเวียนเป็นของตนเองได้มาจากการระดมเงินทุนของสมาชิกกลุ่ม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์, วรณานา วังแสนแก้ว และดวงเดือน เกตุรา (2565: 17-32) ได้ทำวิจัยเรื่อง การเพิ่มศักยภาพผลิตภัณฑ์สมุนไพรชุมชนสู่การเป็นธุรกิจที่ได้มาตรฐานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า กลุ่มที่มีปัจจัยภายในที่เข้มแข็งมากที่สุดเป็นองค์ประกอบสำคัญ คือ การบริหารจัดการกลุ่ม หรือการบริหารโครงสร้างระบบการทำงานที่แบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน สมาชิกมีทัศนคติที่ดีในการทำงานร่วมกันมีการแก้ไขปัญหาร่วมกัน ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญของการทำงานเป็นกลุ่มให้ประสบความสำเร็จ เนื่องจากการมีความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชนและมีเป้าหมายเดียวกันของรวมตัวกัน สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวิชาชีพเกษตรอินทรีย์ไร่นาหารสาธิตประจำตำบลนิคมสร้างตนเอง มีการจัดสรรหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลริศา คำสิงห์ (2563: 130-143) ศึกษาการพัฒนาารูปแบบส่วนประสมทางการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ปลูกพืชสมุนไพร ตำบลหนองคู อำเภอนาคู จังหวัดมหาสารคาม พบว่าผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไร่นาหารสาธิตประจำตำบลนิคมสร้างตนเอง ยังไม่มีจุดเด่นหรือจุดแตกต่างจากคู่แข่ง ไม่มีความหลากหลาย การกำหนดราคาสินค้าที่ต่ำเนื่องจากไม่มั่นใจในคุณภาพของสินค้า บรรจุภัณฑ์ยังไม่มีเอกลักษณ์ของตนเอง และการจัดจำหน่ายยังไม่ทั่วถึง

2. การพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ของผลิตภัณฑ์น้ำมันหอมระเหยขมิ้นวิสาหกิจชุมชนวิชาชีพเกษตรอินทรีย์ไร่นาหารสาธิตประจำตำบลนิคมสร้างตนเอง อำเภอมือ จังหวัดลพบุรี พบว่า ช่องทางการจัดจำหน่ายในปัจจุบันของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไร่นาหารสาธิตประจำตำบลนิคมสร้างตนเองส่วนใหญ่เป็นช่องทางการจำหน่ายทางอ้อม โดยจำหน่ายผ่านร้านค้าปลีก และร้านขายของฝากตามสถานที่ท่องเที่ยว ส่วนช่องทางการจำหน่ายทางตรง เป็นการออกร้านจำหน่ายที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ และการจำหน่ายผ่านเพจของฝากประจำจังหวัดลพบุรี ซึ่งการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ยังไม่ถึงกลุ่มผู้บริโภคเท่าที่ควร ทางด้านการจัด

จำหน่ายผ่านทางช่องทางการตลาดแบบออนไลน์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไร่นาหารสาธิตประชา ยังไม่มีความสม่ำเสมอเนื่องจากกลุ่มสมาชิกเป็นผู้สูงอายุและยังขาดพื้นฐานความรู้ด้านการทำการตลาดออนไลน์ ผู้นำกลุ่มทำได้เพียงแอปพลิเคชันไลน์ในการขายสินค้าซึ่งเป็นเพียงการขายเฉพาะกลุ่มที่รู้จัก จึงได้เพิ่มการวางแผนและจัดอบรมให้แก่สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไร่นาหารสาธิตประชา ในการพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ผ่านสื่อเพจ Facebook โดยให้สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวิชาชีพเกษตรอินทรีย์ไร่นาหารสาธิตประชาที่ทำหน้าที่ด้านการตลาดเป็นผู้รับผิดชอบ โดยได้ทำการโพสต์เนื้อหาที่มีความหลากหลายอย่างต่อเนื่องสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ทั้งเรื่องราวเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ความเคลื่อนไหวภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไร่นาหารสาธิตประชาการอบรม และการส่งเสริมการขายตามเทศกาล ซึ่งจัดทำในรูปแบบ ภาพนิ่ง วิดีโอข้อความบรรยาย สำหรับผลการพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ มียอดขายเพิ่มขึ้น 30% สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสิทธิ์ รัตนพันธ์, มณีรัตน์ รัตนพันธ์ และจาริณี แช่ว่อง (2561: 42-51) ได้กล่าวว่า จุดอ่อนของผู้ประกอบการด้านช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทอาหาร โดยส่วนใหญ่เป็นการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์แบบขายหน้าร้าน ไม่มีการประชาสัมพันธ์ ผลิตภัณฑ์ยังไม่เป็นที่รู้จักและแพร่หลาย การติดต่อสื่อสารกับลูกค้าเป็นไปได้อย่างล่าช้า และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิติพัญญ์ ทองแก้ว และโสมิต แพงสร้อย (2562: 4627-4643) ได้กล่าวว่า ปัญหาและแนวทางการส่งเสริมการขายสินค้าบนสังคมออนไลน์ของผู้ประกอบการ OTOP นั้นยังขาดความรู้และการตระหนัก ในการขายสินค้า เนื่องจากขั้นตอนการขายและการสื่อสารออนไลน์เป็นเรื่องยากสำหรับผู้ประกอบการ OTOP ในปัจจุบันซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ รวมทั้งทัศนคติที่มองว่าผลิตภัณฑ์ของกลุ่มสามารถขายได้ในตลาดปัจจุบัน หลังจากที่ถูกวิสาหกิจชุมชนไร่นาหารสาธิตประชาได้รับคำแนะนำในการพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ของผลิตภัณฑ์น้ำมันหอมระเหยขมิ้นวิสาหกิจชุมชนวิชาชีพเกษตรอินทรีย์ไร่นาหารสาธิตประชา ตำบลนิคมสร้างตนเอง อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี จึงได้มีการต่อยอดการสื่อสารทางออนไลน์ผ่านทางเว็บไซต์ <http://herb.theapsatri.com/wordpress/> ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไร่นาหารสาธิตประชา การทำช่องทางการตลาดแบบออนไลน์จัดเป็นการทำแบบมุ่งให้ข้อมูลถึงกลุ่มผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายให้ได้รับข้อมูลข่าวสารเพื่อความชัดเจนเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม สอดคล้องกับงานวิจัยของวีระนันท์ คำนิ้งวุฒิ และอัญญา กลิ่นเทียน (2562: 32-45) พบว่าผู้ประกอบการมีความต้องการทำการตลาดออนไลน์เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ OTOP ที่มีความถูกต้องและชัดเจน รวมถึงข้อมูลการผลิตจากแหล่งผลิตหรือชุมชนที่สะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ทางกลุ่มได้จัดเตรียมข้อมูลของผลิตภัณฑ์ ราคา และการส่งเสริมการตลาดเพื่อจัดทำตลาดแบบออนไลน์ สำหรับการทำการตลาดแบบออนไลน์นั้นยังช่วยให้ผู้ประกอบการและผู้บริโภคได้รับความสะดวกสบายในการให้และรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ และยังสามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สอบถามรายละเอียดที่ลูกค้าสงสัยได้ ถือได้ว่าเป็นอีกหนึ่งช่องทางการตลาดที่จะช่วยให้ผู้บริโภคพึงพอใจเพิ่มขึ้น ช่วยพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สามารถกระจายไปถึงผู้บริโภคได้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น และยังสามารถช่วยในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความทันสมัยตรงตามความต้องการของผู้บริโภคได้มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณฐาพันธ์ วรพงศ์พัชร, รุ่งทิวา ซูทอง, ศิริวัฒน์ เปลี่ยนนงายาง และเอกศิริ นิยมศิลป์ (2563: 115-127) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนา การตลาดดิจิทัลสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโหนด ชุมชนคลองโยง-ลานตากฟ้า จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่าช่องทางการตลาดดิจิทัลมีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างมากกับวิสาหกิจชุมชน ด้วยพฤติกรรมของผู้บริโภคในปัจจุบันสนใจรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับตัวผลิตภัณฑ์ ภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ แหล่งที่มาของผลิตภัณฑ์ ด้วยการสร้างความน่าเชื่อถือผ่านระบบออนไลน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ebrahimi and Tootonkavan (2014: 181-186) ได้ศึกษาเรื่องผลของการรับรู้คุณภาพการบริการ การรับรู้ด้านความคุ้มค่า ภาพลักษณ์ของตราสินค้า ความไว้วางใจ ความพึงพอใจ พบว่าการรับรู้ด้านความคุ้มค่า คุณภาพ ภาพลักษณ์ของสินค้ามีอิทธิพลทางบวกต่อความพึงพอใจและการกลับมาซื้อซ้ำของผู้บริโภค การกระตุ้นให้ผู้บริโภคสนใจจากการจัดทำ Facebook Page ซึ่งเป็นช่องทางการตลาดออนไลน์ที่มีความน่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อการติดต่อสื่อสาร ด้วยการอัปเดตข่าวสารผลิตภัณฑ์อย่างสม่ำเสมอ มีการแนะนำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ให้แก่ผู้บริโภคให้สามารถเข้าถึงได้ง่าย และมีการใช้ภาพและเนื้อหาในการอธิบายคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ ได้อย่างเหมาะสม ทำให้การใช้ช่องทางการตลาดออนไลน์ผ่านทาง Facebook Page เป็นอีกหนึ่งช่องทางที่ทำให้ผู้บริโภคเข้าถึงได้ง่ายกว่าการออกร้านแสดงสินค้า นอกจากนี้ยังเสนอแนะเพื่อให้เกิดการทำการกิจกรรมทางการตลาดอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ควรมีผู้ดูแลระบบ

และปรับปรุงเนื้อหาข่าวสารให้เป็นปัจจุบันพร้อมทันการตอบโต้อย่างทันท่วงทีเพื่อสร้างความประทับใจให้แก่ผู้บริโภค และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภมาส รัตนพิพัฒน์, อัสพร อีซอ, ปวีณา เจาะอารงและรอมซี แตมาสา (2563: 37-38) ได้ศึกษาการพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อปจังหวัดนครราชสีมา ตามโครงการพระบรมราโชบายเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา พบว่า การปฏิบัติการพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายแบบออนไลน์ ได้มีการวางแผน และจัดทำผลงานการสื่อสารออนไลน์โพสต์ผ่านสื่อ Facebook page อย่างเป็นทางการของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอเพื่อนำเสนอเนื้อหาโดยใช้กลยุทธ์การตลาดแบบเนื้อหา (Content marketing) มุ่งให้ผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายได้รับคุณค่า สารค่าความคุ้มค่าของราคาเมื่อต้องจ่ายเงินซื้อผลิตภัณฑ์ สร้างแบนเนอร์ที่มีตราสินค้า ข้อมูลสินค้า ราคา ช่องทางการสั่งซื้อของผลิตภัณฑ์ ตลอดจนความเพลิดเพลินของการชมแฟนเพจในรูปแบบของคลิปวิดีโอ สำหรับผลการพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายผ่านสื่อเพจ Facebook ทำให้เพิ่มรายได้จากช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าออนไลน์ได้มากขึ้น ทั้งนี้เป็นผลมาจาก Facebook เป็นช่องทางที่สะดวกแก่ลูกค้าในด้านการใช้งาน เข้าถึงได้ง่าย ทั้งการแบ่งปันข้อมูล การสอบถามและการสั่งซื้อสะดวกกับผู้ดูแลเพจ หากมีข้อมูลใหม่ ๆ ก็สามารถเพิ่มเติมข้อมูลเข้าไปได้เรื่อย ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพันธุ์ เจนสกุล (2560: 155) ได้ศึกษาว่า กลยุทธ์ต่อการสื่อสารการตลาดบน Facebook เป็นการนำเสนอข้อมูลผลิตภัณฑ์ออนไลน์ให้ลูกค้าได้รู้จัก นำเสนอความแตกต่างของตัวผลิตภัณฑ์ และสร้างความดึงดูดแก่ลูกค้าในการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์โดยผ่านสื่อสังคมออนไลน์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นสำหรับการทำการตลาดในปัจจุบันหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพของชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาอบรม มีที่ปรึกษาให้ความรู้ในเรื่องการทำการตลาดออนไลน์ในระยะยาว เพื่อให้สมาชิกกลุ่มรุ่นใหม่สามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาต่อยอดเพื่อก่อให้เกิดช่องทางตลาดที่มีความหลากหลายและมีความชำนาญในการใช้งานมากขึ้น

1.2 ควรเพิ่มการพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ในมีความทันสมัยให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมผู้บริโภคในปัจจุบันเช่น การขายสินค้าด้วยการไลฟ์สดผ่าน Facebook หรือผ่านทาง TikTok ซึ่งเป็นที่นิยมอย่างมากและได้รับการตอบรับจากผู้บริโภคเป็นอย่างดี หากสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไร้ทหารสาณประชาได้รับการอบรมให้ความรู้ทางด้านเทคนิคในการนำเสนอและเทคนิคการขายผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ ก็จะสามารถนำความรู้ที่ได้มาไปช่วยเพิ่มยอดขายให้แก่ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มได้ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเปรียบเทียบการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคจากสื่ออื่น ๆ ที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ ใช้เพื่อดูแนวโน้มการเข้าถึงของผู้บริโภค ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาสื่อให้มีความทันสมัยเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (10 มกราคม 2561). *เกษตรเดินหน้าส่งเสริมปลูกพืชสมุนไพรอินทรีย์ ในไร้ทหารสามประชาจังหวัดลพบุรี*. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2561, จาก <https://www.facebook.com/pr.doae/posts/882824378562192/>
- กศิพัญ์ ทองแถม และโฆสิต แพงสร้อย. (2562). ปัญหาและแนวทางส่งเสริมการขายสินค้าโอท็อปบนตลาดออนไลน์เชิงพุทธในจังหวัดอุดรธานี. *วารสารมหาจุฬานาครทรรค*, 6(9), 4627-4643.

- กุลริศา คำสิงห์. (2563). การพัฒนารูปแบบส่วนประสมทางการตลาดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ปลูกพืชสมุนไพร ตำบลหนองคู อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม. *Journal of Modern Learning Development*, 5(2), 130-143.
- คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ. (2566). *แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566-2570*. นนทบุรี: กองสมุนไพรเพื่อเศรษฐกิจ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข.
- ณฐาพันธ์ วรพงศ์พัชร, รุ่งทิวา ชูทอง, ศิริวัฒน์ เปี้ยนบางยาง และเอกศิริ นิยมศิลป์. (2563). แนวทางพัฒนาการตลาดดิจิทัลสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโหนด ชุมชนคลองโยง-ลานตากฟ้า จังหวัดนครปฐม. *วารสารบริหารนิติบุคคล และนวัตกรรมท้องถิ่น*, 6(2), 115-127.
- ณัฐพันธุ์ เจนสกุล. (2560). ปัจจัยความสำเร็จของการใช้สื่อ Facebook Fanpage Wongnai ที่มีผลต่อความสนใจใช้บริการร้านอาหาร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ประสิทธิ์ รัตนพันธ์, มณีรัตน์ รัตนพันธ์ และจารินี แซ่ว่อง. (2561). การพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายและการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทอาหารในจังหวัดสงขลา. *วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 11(4), 42-51.
- ผู้จัดการสุดสัปดาห์. (2566). *ส่งออกสมุนไพรไทย 5 หมื่นล้าน เดือดต่อเนื่อง รุกตลาดโลก แต่ถูกกีดกันในระบบประกันสุขภาพ*. สืบค้นเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2566, จาก <https://mgronline.com/daily/detail/9660000041338>
- โพสต์ทูเดย์. (2566). *เทรนด์การตลาดดิจิทัลผ่าน Facebook-IG มาแรง มูลค่าพุ่งกว่า 8.7 พันล้าน*. สืบค้นเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2566, จาก <https://www.posttoday.com/business/696627>
- วีระนันท์ คำนิ้งวุฒิ และอัญญา กลิ่นเทียน. (2562). การพัฒนารูปแบบสื่อประชาสัมพันธ์และการตลาดออนไลน์สำหรับสินค้า OTOP ในประเทศไทย กรณีศึกษา OTOP จังหวัดนครนายก. *วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม*, 7(2), 32-45.
- วัลย์ลดา พรหมเวียง. (2561). *การสร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนของหมู่บ้านสารสนเทศต้นแบบบ้านคลองทรายใน ICT 418 KL YALA*. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ศุภมาส รัตนพิพัฒน์, อัปสร อีชอบ, ปวีณา เจาะอารง และรอมซี แตมาสา. (2563). การพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อป จังหวัดนราธิวาส ตามโครงการพระบรมราโชบายเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์, วรรณษา วังแสนแก้ว และดวงเดือน เกตรา. (2565). การเพิ่มศักยภาพสมุนไพรชุมชนสู่การเป็นธุรกิจที่ได้มาตรฐานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 10(2), 17-32.
- ศศิธร วชิรปัญญาพงศ์. (2561). กลยุทธ์การพัฒนาศักยภาพธุรกิจชุมชน ด้านธุรกิจสมุนไพรแปรรูป ในเขตจังหวัดลพบุรี เพื่อรองรับข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 12(1), 191-203.
- Ebrahimi, M. R. and Tootoonkavan, S. (2014). Investigating the effect of perceived Service quality, perceived value, brand image, trust customer satisfaction on repurchase intention and recommendation to other case study: LG company. *European Journal of Business and Management*, 6(34), 181-186.

การพัฒนาศักยภาพของคนในท้องถิ่นเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวและสื่อสาร เพื่อสร้างอัตลักษณ์ชุมชนอย่างยั่งยืนของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดสระบุรี

Development Potentials of Local Residents for Tourism and Communication Management for Establishment of Sustainable Community Identity of the Tai-Yuan Ethnic Group in Saraburi Province

พรรณนิภา เดชพล¹, ณัฐชา นนททอง² และ กานต์ เชื้อวงศ์³

Punnipa Dechphol¹, Natthacha Northong² and Kan Chuawong³

Received : 22 ต.ค. 2566

Revised : 20 ม.ค. 2567

Accepted : 23 ม.ค. 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประวัติชุมชน ประเพณีวัฒนธรรมพื้นบ้าน โบราณสถาน โบราณวัตถุ ที่เป็นศักยภาพของการท่องเที่ยวชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน 2) เพื่อพัฒนาศักยภาพของคนในท้องถิ่นเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวและสื่อสารเพื่อสร้างอัตลักษณ์ชุมชนอย่างยั่งยืน ของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน และ 3) เพื่อได้แนวทางการสร้างอัตลักษณ์และรูปแบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นจำนวน 40 คน การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 40 คน ประกอบด้วย ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน และตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน มีประวัติ ประเพณีที่เป็นศักยภาพของการท่องเที่ยวตามคุณค่าความสำคัญทางวัฒนธรรม ได้แก่ คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ คุณค่าทางประวัติศาสตร์ คุณค่าทางสังคม และคุณค่าทางสิ่งแวดล้อม สำหรับการพัฒนาศักยภาพคน พบผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น คือ เกิดกระบวนการเรียนรู้ เกิดความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ความเป็นไท-ยวน มีความรู้ มีความพร้อมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชน ได้แนวทางการสร้างอัตลักษณ์ เข้าใจวิธีการ รูปแบบ ความสำคัญของการสื่อสารในการสร้างอัตลักษณ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างยั่งยืน โดยมี 4 ชุมชนที่มีความพร้อมในการสร้างอัตลักษณ์และรูปแบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดสระบุรี ได้แก่ 1) ชุมชนพระยาทต ตำบลพระยาทต อำเภอเสาไห้ 2) ชุมชนวัดสมุทประดิษฐาราม ตำบลสวนดอก อำเภอเสาไห้ 3) ชุมชนเขาแก้ววรวิหาร ตำบลต้นตาล อำเภอเสาไห้ และ 4) ชุมชนหนองโนใต้ ตำบลหนองโน อำเภอเมือง

คำสำคัญ: การจัดการการท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน, อัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ดิจิทัล คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, อีเมล: punnipa.d@lawasri.tru.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ดิจิทัล คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อีเมล: natthacha.n@lawasri.tru.ac.th

³ อาจารย์ ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ดิจิทัล คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, อีเมล: Karn.c@lawasri.tru.ac.th

¹ Assistant Professor at the Department of Digital Communication Arts, Faculty of Management Science, Thepsatri Rajabhat University, Email: pannipa.d@lawasri.tru.ac.th

² Assistant Professor, Ph.D., Department of Digital Communication Arts, Faculty of Management Science, Thepsatri Rajabhat University, Email: natthacha.n@lawasri.tru.ac.th

³ Lecturer, Department of Digital Communication Arts, Faculty of Management Science, Thepsatri Rajabhat University, Email: Karn.c@lawasri.tru.ac.th

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the history of the community, local cultural traditions, archaeological sites, and ancient artifacts with tourism potential of the Tai-Yuan ethnic group; 2) to enhance the capabilities of the local people in tourism management and communication to create a sustainable community identity for the Tai-Yuan ethnic group; and 3) to come up with a particular guideline to create identities and patterns of effective communication to promote sustainable community-based tourism for the Tai-Yuan ethnic group. The research was qualitative in nature, and the data were collected through document synthesis, focus group discussions with 40 key informants, in-depth interviews, and conversations with 40 key informants, including folk philosophers, community leaders and representatives from relevant tourism agencies. The study found that the Tai-Yuan ethnic group had a history and cultural traditions that held significant cultural values, including values in terms of archaeology, history, social aspects, and the environment. The results showed that the development of local people's capabilities led to learning processes, pride in the Tai-Yuan identity, knowledge, and readiness for community-based tourism management. They also gained an understanding of communication methods, patterns, and the importance of communication in creating an identity to enhance sustainable tourism in the community. Four communities in Saraburi province, namely 1) Ban Phraya Tod community in Phraya Tod sub-district, Sao Hai district, 2) Wat Samuhapraditsadaram community in Suan Dok sub-district, Sao Hai district, 3) Khao Kaeo Worawihan community in Ton Tan sub-district, Sao Hai district, and 4) Nong No Tai community in Nong No sub-district, Mueang district, demonstrated readiness in creating effective identities and communication patterns to promote sustainable community-based tourism for the Tai-Yuan ethnic group.

Keywords: Communication management, Sustainable local tourism, Identity of the Tai-Yuan Ethnic Group

บทนำ

การท่องเที่ยวชุมชน เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เน้นผลประโยชน์เพื่อชุมชน การท่องเที่ยวลักษณะนี้จึงเป็นความหวังของชุมชนในด้านการนำรายได้มาสู่ชุมชน องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (United Nations World Tourism Organization: UNWTO) ระบุว่าหนึ่งในภาคส่วนที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจมากที่สุดและรวดเร็วที่สุด คือ การท่องเที่ยว โดยมีประชากรนับพันล้านคนทั่วโลกที่เดินทางท่องเที่ยวทุกปี และคาดว่าจำนวนนักท่องเที่ยวจะเพิ่มขึ้น 3.3% ทุกปีจนถึงปี 2579 (ค.ศ. 2030) นอกจากนี้ การท่องเที่ยวเปรียบเสมือนสูตรสำเร็จ (Tailor-made) สำหรับทุกประเทศ โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาซึ่งเสนอแผนยุทธศาสตร์ที่เน้นการท่องเที่ยวปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาประเทศด้วย ทั้งนี้หลายประเทศมีลักษณะอากาศที่ดึงดูด ภูมิประเทศทางการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวที่ประเทศนั้นมีอยู่แล้วโดยไม่ต้องลงทุน อาทิ ทั่วยุโรปที่สวยงามแปลกตา สมบัติทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เป็นต้น ดังนั้นการท่องเที่ยวจึงถือเป็นรายได้ที่น่าสนใจในด้านการนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาและยังเปิดโอกาสใหม่ในการจ้างงาน รวมทั้งความต้องการผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่นจากการศึกษาของ พรพนนิภา เดชพล (2558: 3) เรื่องการจัดการการสื่อสารเพื่อพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวในชุมชนจังหวัดลพบุรีและสิงห์บุรี พบว่าจังหวัดลพบุรีและสิงห์บุรี มีการจัดการการสื่อสารและเครือข่ายการท่องเที่ยวของชุมชนโดยภาครัฐ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลที่ร่วมขับเคลื่อนดูแลควบคู่ไปกับภาคประชาชนซึ่งเป็นปราชญ์ชาวบ้านและผู้นำทางความคิด แต่มีระบบและการบริหารจัดการที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร จึงไม่สามารถสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวในชุมชนได้อย่างแท้จริง โดยชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวเป็นต้นทุน

ที่มีคุณค่ามีอัตลักษณ์และศักยภาพสูง แต่หลายแห่งใช้การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพน้อย มีการขับเคลื่อนอย่างไม่เป็นระบบเท่าที่ควร ใช้การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไม่ครอบคลุม ใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่ไม่มีพลังในการเข้าถึงนักท่องเที่ยว และใช้สื่อเพื่อประชาสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน จึงทำให้การท่องเที่ยวของชุมชนไม่ประสบความสำเร็จ ไม่เป็นที่รู้จัก กลุ่มนักท่องเที่ยวจึงไม่สนใจมาท่องเที่ยวในชุมชน ซึ่งส่งผลให้ประชาชนและชุมชนขาดรายได้จากการท่องเที่ยว จากการขายสินค้าและให้บริการด้านการท่องเที่ยว

สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงสันนิษฐานว่าเมืองสระบุรีได้รับการประกาศตั้งเป็นเมืองเมื่อ พ.ศ. 2092 ในรัชสมัยของสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ การตั้งเมืองสระบุรีขึ้นนั้นเพื่อรวบรวมผู้คนไว้ช่วยป้องกันศัตรู คือ พม่า เมืองที่ตั้งขึ้นครั้งนั้นกำหนดแค่เพียงเขตแดน ตัวเมืองสระบุรีตั้งเดิมตั้งอยู่บริเวณบึงไผ่ ใกล้วัดจันทบุรี ข้อเท็จจริงพบว่าชาวเชียงแสนที่อพยพมาตั้งบ้านเรือนเมื่ออดีตนั้น ในปัจจุบันเป็นพื้นที่ของอำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี โดยตั้งบ้านเรือนอยู่ริมสองฝั่งแม่น้ำป่าสัก ตั้งแต่ที่ว่าการอำเภอเสาไห้ขึ้นไปทางตะวันออก ภายหลังเมื่อมีบุตรหลานมากขึ้นก็ย้ายถิ่นฐานออกไปตั้งบ้านเรือนที่ไกลจากฝั่งแม่น้ำป่าสักออกไป โดยคนเชียงแสนที่อพยพไปอยู่สระบุรี เรียกตนเองว่า คนยวน เรียกภาษาที่พูดว่า ภาษายวน ปัจจุบันคนยวนได้ตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ทุกอำเภอ ของจังหวัดสระบุรี โดยตั้งบ้านเรือนอยู่มากที่สุดที่อำเภอเสาไห้ อำเภอเมือง และอำเภอม่วงสามสิบ (สยามล ชัยรัตน์อุดมกุล, 2548: 2)

จากการวิจัยและพัฒนาศักยภาพคนในท้องถิ่น ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวตามลำน้ำสักของอำเภอเสาไห้ อย่างเป็นระบบและยั่งยืนของ (สยามล ชัยรัตน์อุดมกุล, 2548: 3) พบว่า การให้ความสำคัญกับการสร้างบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ด้านจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบและยั่งยืนมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากการท่องเที่ยวได้สร้างความสำคัญต่อประเทศและท้องถิ่น เมื่อนักท่องเที่ยวไปที่ใดย่อมจะมีการนำเงินมาใช้จ่าย ทำให้เกิดการสร้างงานและรายได้ในชุมชน นอกจากนี้ยังมีผลพลอยได้จากการวิจัย ได้แก่ การฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น ซึ่งอำเภอเสาไห้เป็นอำเภอที่คนส่วนใหญ่อพยพมาจากเชียงแสน หรือโยนกนคร จึงเรียกคนแถบนี้ว่าคนยวน และจากการศึกษาของ พรธนิภา เดชพล (2560: 1-5) พบว่าแนวทางการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีอย่างยั่งยืน คือ การสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์ รูปแบบกิจกรรมสำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ส่วนการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่งานประเพณีนั้น ควรต้องรักษาต่อยอดคุณค่าประเพณีดั้งเดิม จัดกิจกรรมหลากหลายในเชิงอนุรักษ์และสืบสานประเพณีอันดีงามต่อไป ซึ่งสามารถทำได้ด้วยการส่งเสริมการท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน โดยข้อค้นพบสำคัญ คือ การมีทรัพยากรบุคคลในท้องถิ่นที่เห็นความสำคัญของประเพณีวัฒนธรรม โดยร่วมอนุรักษ์สืบสานให้เป็นประเพณีที่มีอัตลักษณ์ของชาวไท-ยวน ที่ต่อเนื่องยาวนานมาจนถึง 15 ปี โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน อาทิ ภาครัฐ ชุมชน ผู้นำอาวุโส ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในพื้นที่จังหวัดสระบุรี

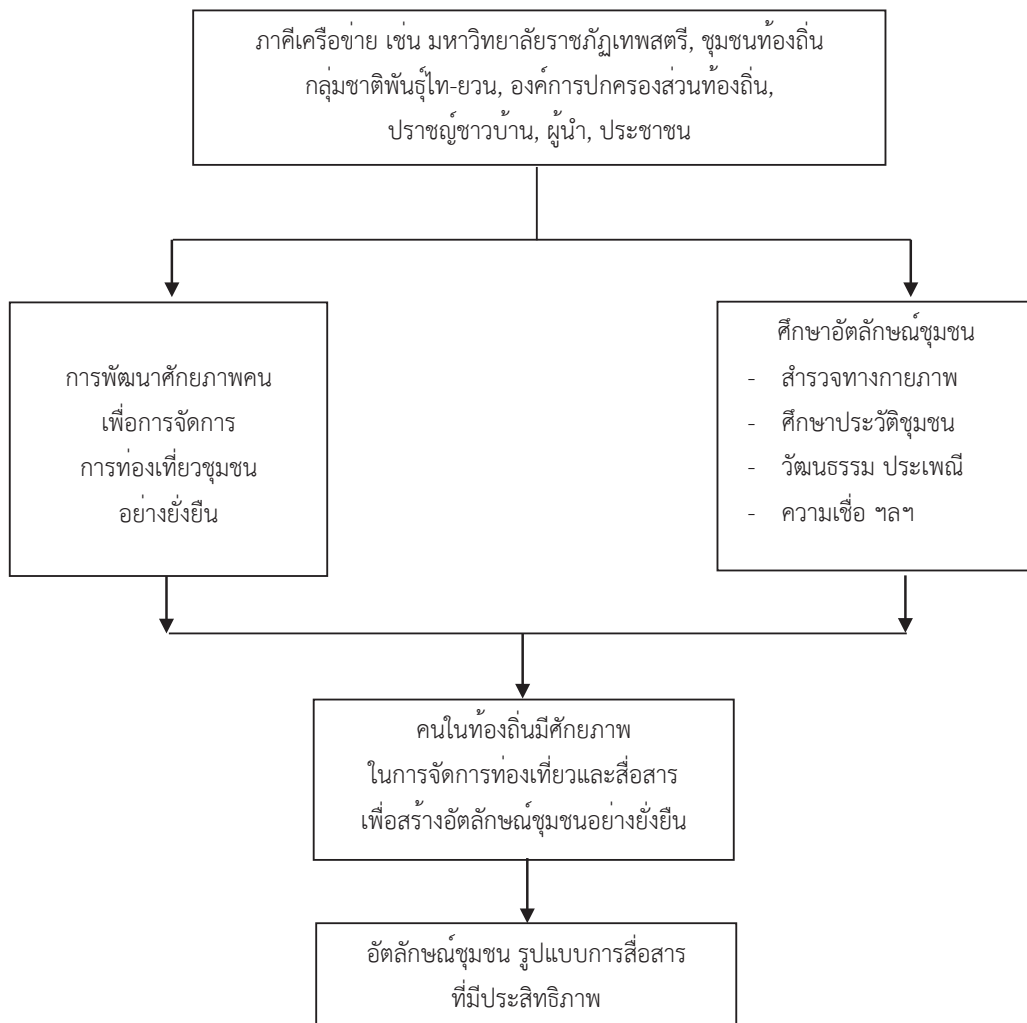
ดังนั้น การศึกษานี้มุ่งการพัฒนาศักยภาพของคนในท้องถิ่น เพื่อการจัดการการท่องเที่ยวและการสื่อสาร เพื่อสร้างอัตลักษณ์ชุมชนอย่างยั่งยืนของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดสระบุรีอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง จะช่วยขับเคลื่อนการท่องเที่ยวในชุมชนแบบยั่งยืน เพื่อให้ชุมชนได้เผยแพร่อัตลักษณ์ที่โดดเด่นและสื่อสารความภูมิใจในการเป็นคนยวน ในจังหวัดสระบุรี ให้เป็นที่รู้จักและรับประโยชน์จากการท่องเที่ยว เกิดการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น เกิดการพัฒนาสืบสานอนุรักษ์ สร้างและสื่อสารอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน ตลอดจนเสริมสร้างคุณภาพชีวิต สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับประชาชนและชุมชนอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประวัติชุมชน ประเพณีวัฒนธรรมพื้นบ้าน โบราณสถานและโบราณวัตถุ ที่เป็นศักยภาพของการท่องเที่ยวชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดสระบุรี
2. เพื่อพัฒนาศักยภาพของคนในท้องถิ่นเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวและสื่อสารเพื่อสร้างอัตลักษณ์ชุมชนอย่างยั่งยืนของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดสระบุรี
3. เพื่อได้แนวทางการสร้างอัตลักษณ์และรูปแบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดสระบุรี

กรอบแนวคิด

การพัฒนาศักยภาพของคนในท้องถิ่นเพื่อจัดการการท่องเที่ยวและสื่อสารเพื่อสร้างอัตลักษณ์ชุมชนอย่างยั่งยืนของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดสระบุรี ใช้ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการ ของ Chuck (2007) แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์ รูปแบบและเครือข่ายการสื่อสาร ของเนตร์พัฒนา ยาวีราช (2553) และการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ของ พิมพ์ระวี โรจน์รุ่งสัจย์ (2553) รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำไปสู่การประยุกต์และสร้างกรอบแนวคิดเพื่อขับเคลื่อนงานวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย การพัฒนาศักยภาพของคนในท้องถิ่นเพื่อจัดการการท่องเที่ยวและสื่อสาร เพื่อสร้างอัตลักษณ์ชุมชนอย่างยั่งยืนของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดสระบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำแนกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้

1.1.1 ประชาชนในพื้นที่ ประกอบด้วย ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำอาวุโส และผู้นำที่มีความรู้และเป็นที่ยอมรับในชุมชน โดยปราชญ์ชาวบ้านและผู้นำอาวุโสต้องเป็นบุคคลที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน ตั้งเดิมอย่างแท้จริง ซึ่งมีรายชื่อในระบบและฐานข้อมูลขององค์การบริหารส่วนตำบล จากสองอำเภอ คือ อำเภอเมือง และอำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี

1.1.2 ผู้บริหารและบุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งมีความเชื่อมโยงสองอำเภอ คือ อำเภอเมือง และอำเภอเสนาห์ ประกอบด้วย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาควิชาการกลางเขต 7 เทศบาลตำบลเสนาห์ เทศบาลตำบลสวนดอก เทศบาลตำบลต้นตาล-พระยาทศ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโน อำเภอเมือง อำเภอเสนาห์ โรงเรียนชุมชนบ้านหนองโนใต้ โรงเรียนเสนาห์หิรัญวิทยานุกูล และโรงเรียนวัดป้อมเป็ก

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำอาวุโส และผู้นำที่มีความรู้และเป็นที่ยอมรับในชุมชนใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ในการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม จำนวน 20 คน โดยปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำอาวุโส และพระสงฆ์ ต้องเป็นบุคคลที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เป็นไท-ยวน เท่านั้น รวมถึงได้รับคำแนะนำจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและเจ้าหน้าที่ว่าเป็นปราชญ์ผู้มีองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมไท-ยวน จากอำเภอเมือง 10 คน อำเภอเสนาห์ 10 คน

1.2.2 กลุ่มผู้บริหาร หรือบุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเป็นผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการนำนโยบายการท่องเที่ยวไปปฏิบัติ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ในการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม อาทิ วัฒนธรรมจังหวัดสระบุรี ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสระบุรี นายกเทศบาลตำบล นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการโรงเรียน กำนันผู้ใหญ่บ้าน พระสงฆ์ ครู เป็นต้น จำนวน 20 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยมีดังนี้

2.1 แบบส่งเคราะห์ข้อมูลชุมชน เป็นแบบฟอร์มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลชุมชนจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ เอกสารสิ่งพิมพ์ สื่อ หนังสือและการบอกเล่าของคนในชุมชน

2.2 การเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็น เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน ความคิดเห็น และความต้องการในการพัฒนาศักยภาพชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนอย่างยั่งยืนของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน

2.3 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure Interview) โดยกำหนดประเด็นคำถามตามวัตถุประสงค์การวิจัย จำนวน 10 ข้อ เนื้อหาครอบคลุมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติชุมชน ประเพณีวัฒนธรรมพื้นบ้าน โบราณสถาน โบราณวัตถุที่เป็นศักยภาพการท่องเที่ยวในชุมชน ความต้องการพัฒนาศักยภาพของคนในท้องถิ่นเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวและสื่อสาร เพื่อสร้างอัตลักษณ์ชุมชน รูปแบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน

2.4 คำถามการสนทนากลุ่ม เป็นการกำหนดประเด็นคำถามภายหลังจากการรวบรวมและสรุปข้อมูล ข้อ 2.1–2.3 เรียบร้อยแล้ว โดยมีประเด็นคำถามครอบคลุมข้อมูลลักษณะเดียวกับประเด็นคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 10 ข้อ

2.5 แบบบันทึกข้อมูลจากการสังเกต เป็นแบบบันทึกอย่างง่ายไม่เป็นทางการด้วยสมุดบันทึก เพื่อบันทึกข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

2.6 ผู้วิจัยนำเครื่องมือ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และคำถามสนทนากลุ่ม ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านสถิติและการวิจัย ด้านท่องเที่ยว และด้านนิเทศศาสตร์ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ผลปรากฏว่า

แต่ละข้อคำถามได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.50–1.00 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ และมีการปรับแก้สำนวนภาษาตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำเครื่องมือการวิจัยไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีต่าง ๆ ดังนี้

3.1 การสังเคราะห์ข้อมูล เป็นการรวบรวมข้อมูลบริบทชุมชน เช่น สถานที่ตั้ง การตั้งบ้านเรือน ประวัติชุมชน วิถีชีวิต สถานที่สำคัญ ประเพณีวัฒนธรรม ภูมิปัญญาหรือปราชญ์ชุมชน ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนและในกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน เป็นต้น โดยการศึกษาจากหนังสือ งานวิจัย แผ่นพับ สิ่งพิมพ์ สื่อสังคมออนไลน์ การลงพื้นที่สังเกตการณ์ การสัมภาษณ์พูดคุยกับคนในชุมชน เพื่อเป็นการศึกษาชุมชนและนำข้อมูลมาประกอบในการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น

3.2 การจัดเวทีสัมมนารับฟังความคิดเห็น เพื่อทำความเข้าใจกับชุมชนในการศึกษาวิจัย ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์การวิจัยร่วมกันให้ข้อมูลและตรวจสอบข้อมูลของชุมชน สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนและความต้องการพัฒนาศักยภาพของคนในท้องถิ่นเพื่อการจัดการการท่องเที่ยว และสื่อสารเพื่อสร้างอัตลักษณ์ชุมชน รูปแบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน โดยเชิญผู้นำชุมชน ตัวแทนชุมชน ประชาชนในชุมชน และตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน อาทิ วัฒนธรรมจังหวัดสระบุรี ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสระบุรี พัฒนาชุมชนจังหวัดสระบุรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ สื่อมวลชนท้องถิ่น นักวิชาการ รวมจำนวน 40 คน

3.3 การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยนำหนังสือราชการจากมหาวิทยาลัยเพื่อขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละกลุ่ม รวม 20 คน ตามวันเวลาที่แต่ละคนสะดวก เป็นการสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้าตามประเด็นคำถามกว้าง ๆ ที่กำหนดไว้ ใช้เวลาสัมภาษณ์ประมาณ 45–60 นาทีต่อคน มีการบันทึกเสียงและภาพขณะสัมภาษณ์

3.4 การสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยนำหนังสือราชการจากมหาวิทยาลัยเพื่อขอความอนุเคราะห์เชิญมาเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักในการสนทนากลุ่มรวม 20 คน เป็นการสนทนากลุ่มแบบเผชิญหน้าเพื่อเป็นการร่วมกันตรวจสอบข้อมูลและสกัดข้อมูลที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลมาด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ที่สุดก่อนที่จะนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนและดำเนินการวิจัยในขั้นต่อไป โดยใช้เวลาสนทนากลุ่ม 3 ชั่วโมง มีการบันทึกเสียงและภาพขณะสนทนากลุ่ม

3.5 การสังเกต ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมในเวลาที่นักวิจัยพื้นที่สำรวจบริบทชุมชนหรือดำเนินการศึกษาวิจัย และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรืองานประเพณีต่าง ๆ ของชุมชน โดยมีการจดจำข้อมูลและการจดบันทึกข้อมูลขณะสังเกตการณ์ การบันทึกเสียงและการถ่ายภาพ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่รวบรวมจากการเปิดเวที การสังเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม มาจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามประเด็นคำถามและวัตถุประสงค์การวิจัย ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน และเรียบเรียงนำเสนอด้วยการพรรณนาโวหารประกอบภาพ

สรุปผล

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ 3 ข้อ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการศึกษาประวัติชุมชน ประเพณีวัฒนธรรมพื้นบ้าน โบราณสถานและโบราณวัตถุที่เป็นศักยภาพของการท่องเที่ยวชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดสระบุรี ได้แก่

1.1 ประวัติกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน สระบุรี มาจากชาวเชียงแสนที่อพยพมาอยู่สระบุรี คนยวนที่เป็นหัวหน้านำหมู่คนยวนจากเชียงแสน คือ เจ้าปู่ฟ้า นานต๊ะ และปู่คัมภีระ ชาวไท-ยวน เรียกตนเองว่า คนยวน ระบุภาษาที่ใช้พูดว่าภาษายวน ปัจจุบันมีชาวไท-ยวนตั้งถิ่นฐานทุกอำเภอ โดยตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนมากที่สุด คือ อำเภอเสนาไห้และอำเภอเมือง

1.2 ลักษณะทางชนชาติ ประกอบด้วยผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์ โดยมี 5 กลุ่มใหญ่ คือ ชุมชนไท-ยวน ชุมชนไทย-ลาว หรือลาวเวียงที่มาจากเวียงจันทน์ ชุมชนไทย-ภาคกลาง ชุมชนมอญ และชุมชนจีน

1.3 อัตลักษณ์เด่นของชาวไท-ยวน จังหวัดสระบุรี ที่สำคัญ ได้แก่ ภาษา โดยชาวไท-ยวนสระบุรี พูดภาษายวน มีประเพณีเกี่ยวกับชีวิต เช่น การเกิด การแต่งงาน การอุปสมบท หรืองานศพ เป็นต้น ในอดีตผู้ขานนิยมสีกตามร่างกายส่วน การแต่งกายของผู้หญิงจะสวมเสื้อแขนกระบอกสีดำหรือสีกรมท่า ใช้ผ้าขาวม้าหรือสไบพันอก ผ้าขึ้นจะมีระบายมีลายพาดขวาง การแต่งกายที่ยังคงอัตลักษณ์มาถึงทุกวันนี้ คือ ผู้หญิงยังนิยมนุ่งซิ่นลายพาดขวาง

1.4 คุณค่าความสำคัญทางวัฒนธรรมของพื้นที่ ประกอบไปด้วย

1.4.1 คุณค่าด้านสุนทรียศาสตร์ จากความเก่าแก่ผสมกับความสวยงามทางประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรม ศาสตร์ เช่นโบสถ์ เจดีย์ ภาพจิตรกรรมฝาผนัง ปรากฏให้เห็นที่วัดต่าง ๆ เช่น วัดจันทบุรี วัดสมุทประดิษฐาราม วัดพระยาทนต์ วัดเขาแก้ววรวิหาร วัดขี้เหล็ก วัดโหล่ม วัดเจ้าฟ้า วัดพะเยาว์ วัดมะกรูด วัดหนองโนใต้ และวัดหนองโนเหนือ เป็นต้น

1.4.2 คุณค่าด้านประวัติศาสตร์ ได้แก่ เรือนพื้นถิ่นไท-ยวน ยุงข้าว ตำราเอกสารและจดหมายเหตุ มีทั้งใน สมุดข่อย และจารลงไปในลานเขียนด้วยตัวอักษรขอมหรืออักษรไท-ยวนที่เป็นอักษรธรรมล้านนา ตำราเหล่านี้มีอยู่ที่บ้านหรือในวัด และมีตลาดโบราณ มีที่อยู่อาศัยที่เป็นเอกลักษณ์ คือ เรือนเชียงแสนหรือเรือนกาแล ซึ่งยังพบได้ที่หอวัฒนธรรมไท-ยวน

1.4.3 คุณค่าด้านสังคม คือ ด้านความเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการดำเนินชีวิตโดยใช้วิธีการ ตั้งศาลเสี้ยววัด ศาลมีประจำหมู่บ้าน เช่น ศาลเจ้าวัดบ้านกลางวัดม่วงงาม ศาลเจ้าพ่อประจำวัดหงส์ธาราวาส ซึ่งเป็นที่เคารพสักการะ ของชุมชนและศาลเจ้าแม่นางตะเคียน เป็นต้น สำหรับหอวัฒนธรรมพื้นบ้านไท-ยวน เป็นสถานที่รวบรวมมรดกทางวัฒนธรรม ชาวไท-ยวน เป็นแหล่งศึกษาอดีตแห่งชาวยุโรปที่อพยพมาจากเชียงแสน ซึ่งผู้ก่อตั้งหอวัฒนธรรมไท-ยวน คือ อาจารย์ทรงชัย วรณกุล อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนสระบุรีวิทยาคมปัจจุบันเสียชีวิตแล้ว ผู้เป็นศูนย์รวมใจและความศรัทธาของชุมชนและกลุ่ม ชาติพันธุ์ไท-ยวน เป็นบุคคลสำคัญทำให้ชาวไท-ยวนสระบุรี รวมตัวกันอย่างเหนียวแน่นจนถึงปัจจุบัน

1.4.4 คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม ที่สะท้อนถึงความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ ได้แก่ ต้นยางนา บ้านมะกรูด สวนยางนาธรรมชาติ วัดเพชร มีพันธุ์ข้าวเสาไห้ และมีสวนป่าตาล บริเวณใกล้กับวัดเขาแก้ววรวิหาร ต้นตาลเหล่านี้ยังมีประโยชน์ ในแง่ทรัพยากรธรรมชาติ และส่งผลให้ชาวบ้านมีรายได้จากอาชีพการนำผลตาลไปขายด้วย

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การพัฒนาศักยภาพของคนในท้องถิ่น เพื่อการจัดการการท่องเที่ยวและสื่อสารเพื่อสร้าง อัตลักษณ์ชุมชนอย่างยั่งยืน ของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดสระบุรี

ประเด็นที่ค้นพบ คือ การบริหารจัดการการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการจัดการการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อย่างเหมาะสม พบว่าวิธีการแก้ปัญหาที่ควรเร่งดำเนินการ คือ ด้านการสื่อสารที่ดีและสร้างสรรค์ ซึ่งต้องเกิดจากการพูดคุยกัน ในชุมชนระหว่างผู้นำชุมชนกับประชาชน สำหรับหน่วยงานภาครัฐควรส่งเจ้าหน้าที่มาหนุนเสริมให้ข้อมูลข่าวสารและช่วย ดำเนินการประชาสัมพันธ์สื่อสารข้อมูลไปยังทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน อีกทั้งหน่วยงาน ที่มีศักยภาพและดูแลการท่องเที่ยวชุมชน หรือการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวนของอำเภอเมืองและอำเภอเสาไห้ จังหวัด สระบุรี ควรดำเนินการด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทุกรูปแบบ โดยเฉพาะการสร้างสาร สร้างสื่อเพื่อสื่อสารไปยัง นักท่องเที่ยวทั่วประเทศ ให้มาท่องเที่ยวในพื้นที่ของอำเภอเมืองและอำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวของกลุ่ม ชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดสระบุรีต่อไป ทั้งรูปแบบการสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการ กึ่งทางการ และเป็นทางการ โดยใช้การสื่อสาร แบบมีส่วนร่วมให้ทุกภาคเครือข่ายให้ตระหนักและความสำคัญกับการจัดการการสื่อสารเพื่อสร้างอัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน อย่างเข้มแข็งและต่อเนื่อง

ผลที่เกิดขึ้นหลังจากการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม มีดังต่อไปนี้

1. เกิดกระบวนการเรียนรู้จากการได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดการการท่องเที่ยว และสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และจากวิทยากรมาประยุกต์ใช้ในการจัดการท่องเที่ยวโดยใช้อัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน เป็นตัวขับเคลื่อนและสื่อสารเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างยั่งยืน

2. ชุมชนเกิดความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ความเป็นไท-ยวน ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม ประเพณี และมีความพร้อมที่จะต้อนรับนักท่องเที่ยวได้เข้ามาเยี่ยมชมสถานที่ที่มีความสำคัญของชุมชน รวมทั้งเป็นการได้เพื่อนใหม่เพิ่มขึ้นจากการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน

3. ชุมชนมีความพึงพอใจในการทำงานร่วมกัน สมาชิกในชุมชนมีความร่วมมือร่วมใจที่จะทำให้เกิดการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน อย่างยั่งยืนในชุมชนของตนเองต่อไปในอนาคต

4. ชุมชนเข้าใจวิธีการ รูปแบบ และความสำคัญของการสื่อสารเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างยั่งยืนว่า การสื่อสารที่สำคัญที่สุด คือ การการสื่อสารภายในชุมชนที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม ควรให้บทบาทสมาชิกในชุมชนร่วมเป็นกลไกขับเคลื่อนการท่องเที่ยว โดยชุมชนจัดการทรัพยากรและร่วมกันหาแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ให้กับชุมชน เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของชุมชน ซึ่งได้รูปแบบโดยการใช้นิทรรศการ สื่อวิทยุชุมชน หรือหอกระจายข่าว การสื่อสารระหว่างบุคคล ส่วนการสื่อสารภายนอกชุมชนต้องเชื่อมโยงกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ทั้งภายในและภายนอกพื้นที่ชุมชน เพื่อการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างยั่งยืน

5. ชุมชนมีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวและสื่อสารเพื่อสร้างอัตลักษณ์ชุมชนอย่างยั่งยืน ของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดสระบุรีร่วมกัน ทำให้มีความเป็นหนึ่งใจเดียวกันและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ส่งผลให้เกิดการร่วมมือกับผู้นำท้องถิ่นอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และผู้นำอาวุโสที่ชุมชนให้ความเคารพ แม้ว่าจะไม่ได้รับบทบาทโดยตรงมากนัก แต่มีบทบาทในการเผยแพร่ให้ความรู้ ปลุกจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดสระบุรีอย่างต่อเนื่อง

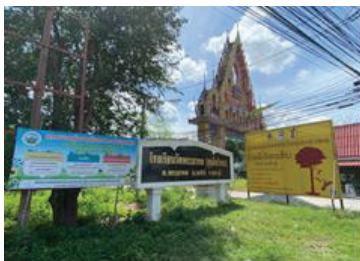
3. วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางในการสร้างอัตลักษณ์และรูปแบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดสระบุรี

การสร้างอัตลักษณ์ชุมชนที่มีความพร้อมสำหรับการจัดการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อดำเนินการในระยะนำร่องในการสร้างอัตลักษณ์ และรูปแบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดสระบุรี จำนวน 4 ชุมชน ดังนี้

3.1 ชุมชนพระยาทต ตำบลพระยาทต อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี

คำขวัญชุมชน คือ โบสถ์เก่า 300 ปี เจดีย์หลวงแหล่งรวมศรัทธา รุกขมรดกยางนา เพลินตากาดฮิมน้ำงามล้ำภูมิปัญญาผ้าเก็บไท-ยวน

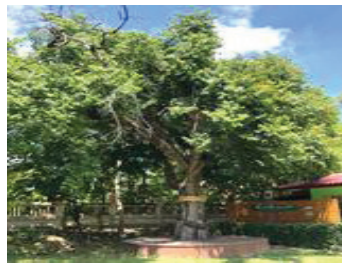
อัตลักษณ์ที่โดดเด่น ได้แก่ เป็นชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบของกระทรวงวัฒนธรรม โบสถ์เก่า 300 ปี เจดีย์หลวง มหาวีหารโยนก รุกขมรดกยางนา กาดฮิมน้ำพระยาทต ผ้าทอไท-ยวน ภาษาไท-ยวน

ภาพประกอบ 2 ตัวอย่างอัตลักษณ์ไท-ยวน ในชุมชนพระยาทต ตำบลพระยาทต อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี

3.2 ชุมชนวัดสมุหประดิษฐาราม ตำบลสวนดอก อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดสระบุรี

อัตลักษณ์ที่โดดเด่น ได้แก่ วัดสมุหประดิษฐารามซึ่งเป็นพระอารามหลวงแห่งแรกของจังหวัดสระบุรี รวมถึง พระอุโบสถ พระเจดีย์แปดเหลี่ยม ภาพวาดจิตรกรรมฝาผนังในโบสถ์ ตึกตาสจีน รูปหล่อเหมือนหลวงพ่อดโต คือ เจ้าคุณศีลวิสุทธิดิลก คือ เจ้าเมืองสระบุรีองค์แรกที่สถาปนาวัดนี้ ต้นจันทน์อายุ 227 ปี ประเพณีสงกรานต์พระแบบโบราณในวันสงกรานต์ พิธีขอขมา พิธีทำขวัญข้าว พิธีสืบทอดแม่น้ำ ประเพณีการถวายผ้ากฐินพระราชทานทางเรือ อาหารพื้นบ้าน ได้แก่ แกงกะทิหอยกกล้วยไส้ไก่ แกงหัวปลี และใช้ภาษาไทย-ยวน

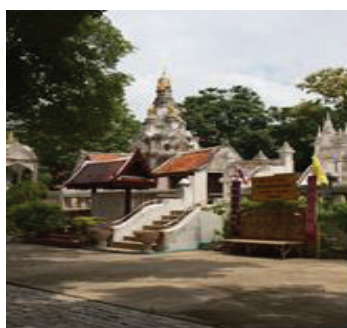

ภาพประกอบ 3 ตัวอย่างอัตลักษณ์ไทย-ยวน ในชุมชนวัดสมุหประดิษฐาราม ตำบลสวนดอก อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดสระบุรี

3.3 ชุมชนเขาแก้ววรวิหาร ตำบลต้นตาล อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดสระบุรี

คำขวัญชุมชน ได้แก่ วัดเขแก้วดอยศักดิ์สิทธิ์ดงมณี ที่ประดิษฐานหลวงพ่อส้อย หาดทรายน้อยบ้านหัวหิน ถิ่นทำกินเกษตรกรรม คงไว้วัฒนธรรม ไทย-ยวน คุุ่ควรเศรษฐกิจพอเพียง

อัตลักษณ์ที่โดดเด่น คือ วัดเขแก้ววรวิหารพระอารามหลวง มีจุดเด่นในเรื่องวัฒนธรรม อาหาร การแต่งกาย เสื้อผ้า ภาษาไทย-ยวน พระเจดีย์รูปทรง 5 ยอด รูปปั้นพระอาจารย์สร้อยหรือหลวงพ่อส้อย วิหารหลวงพ่อส้อยซึ่งภายในวิหาร มีธรรมาสันสรเพชญ์สมัยรัชกาลที่ 5 ตู้พระไตรปิฎก โบสถ์เก่าวัดต้นตาล ตลาดตาน้ำโบราณบ้านต้นตาล

ภาพประกอบ 4 ตัวอย่างอัตลักษณ์ไทย-ยวน ในชุมชนเขาแก้ววรวิหาร ตำบลต้นตาล อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดสระบุรี

3.4 ชุมชนหนองโนใต้ ตำบลหนองโน อำเภอมะนัง จังหวัดสระบุรี

คำขวัญชุมชน คือ วัฒนธรรมล้านนา ภาษาไทย-ยวน ม่วนข้าวหลามจี เดือนยี่ที่หนองโน อัตลักษณ์ที่โดดเด่น ประเพณีตักบาตรข้าวหลามจี เดือนยี่ที่หนองโน ประเพณีแห่ขนุน โดยจัดวันอาทิตย์สัปดาห์ที่สองในเดือนมีนาคมของทุกปี ประเพณีทำบุญกลางบ้าน เป็นงานประเพณีที่สืบทอดกันมา จัดในบริเวณลานกว้างในหมู่บ้าน ทำเป็นประจำทุกปีในเดือน 6 เพื่อเป็นการชุมนุมของชาวบ้านและเป็นความเชื่อเพื่อความร่มเย็นเป็นสุข อาหารไทย-ยวน ผ้าทอไทย-ยวน ภาษาไทย-ยวน

ภาพประกอบ 5 ตัวอย่างอัตลักษณ์ไท-ยวน ในชุมชนหนองโนใต้ ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี

ประเด็นการสร้างรูปแบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดสระบุรี ได้แก่ รูปแบบการสื่อสารที่สำคัญที่สุดในชุมชน คือ การสื่อสารระหว่างบุคคล เช่น การประชุมกลุ่มย่อย การเปิดเวทีชุมชนหรือกัน โดยผ่านผู้นำชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ ในชุมชน รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์นาร่องทั้ง 4 ชุมชน ที่ดำเนินการและสอดคล้องกัน ได้แก่ คลิปหรือวิดีโอ แผ่นพับ เพลงเพชฌัญญ์ ป้ายประชาสัมพันธ์หรือคัทเอ้าท์ สื่อบุคคลคือนักเล่าเรื่อง หรือมีคฤศณ์เทศ์ชุมชน สื่อกิจกรรม คือ กิจกรรมนำเที่ยวต่าง ๆ สินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน การท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดสระบุรี ที่มีการดำเนินการและประสบความสำเร็จ คือ การมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม การสร้างกิจกรรมทางวัฒนธรรม การสร้างแพ็คเกจทัวร์สำหรับนักท่องเที่ยวให้มีทางเลือก เช่นท่องเที่ยววันเดียว ท่องเที่ยว 2 วัน 1 คืน ท่องเที่ยว 3 วัน 2 คืน เป็นต้น และมีสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ของชุมชน อาหารหรือของกินพื้นถิ่น ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน รวมถึงมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวของชุมชน และมีคฤศณ์เทศ์ท้องถิ่นหรือนักเล่าเรื่องเป็นผู้นำเที่ยวและให้ข้อมูลอย่างเหมาะสม

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพของคนในท้องถิ่นเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวและสื่อสารเพื่อสร้างอัตลักษณ์ชุมชนอย่างยั่งยืนของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดสระบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ การสังเกต การสังเกตเชิงลึก และการสนทนากลุ่ม อภิปรายผลดังนี้

1. เพื่อศึกษาประวัติชุมชน ประเพณีวัฒนธรรมพื้นบ้าน โบราณสถานและโบราณวัตถุที่เป็นศักยภาพของการท่องเที่ยวชุมชน กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดสระบุรี เช่น วัดสมุหประดิษฐาราม พระธาตุเจดีย์หลวง วัดพระยาต วัดเขาแก้ววรวิหาร วัดเจ้าฟ้า วัดหนองโนเหนือ เป็นต้น นอกจากนี้พบว่า ชุมชนมีความพร้อมด้านทุนทางวัฒนธรรมและทุนมนุษย์ ซึ่งมีศักยภาพสูงส่งผลให้ประชาชนและชุมชนเกิดความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ความเป็นไท-ยวน ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม ประเพณี และมีความพร้อมที่จะต้อนรับนักท่องเที่ยวได้เข้ามาเยี่ยมชมสถานที่ที่มีความสำคัญของชุมชน รวมทั้งได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวในชุมชน ซึ่งสอดคล้องผลงานวิจัยเรื่อง กระบวนการนำเสนออัตลักษณ์ทางชนชาติพันธุ์ยวน ในบริบทของการท่องเที่ยวผ่านหอวัฒนธรรมพื้นบ้านและตลาดทำน้ำ กรณีศึกษาชุมชนไท-ยวน ตำบลต้นตาล อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ของดวงกมล เวชวงศ์ (2554) ในประเด็นตำบลต้นตาลประกอบไปด้วยกลุ่มคนในชาติพันธุ์ไท-ยวน ซึ่งมีสำนึกในความเป็นชาติพันธุ์ยวนอยู่อย่างชัดเจน ผ่านการผสมผสานทางวัฒนธรรมอันหลากหลาย แต่นักและอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของพวกเขายังคงดำรงอยู่และรักษาไว้ได้จนถึงปัจจุบัน โดยได้มีการนำเสนออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ไท-ยวนของตนผ่านสถานที่ท่องเที่ยวอันสำคัญของชุมชน 2 แห่ง คือ หอวัฒนธรรมพื้นบ้านไท-ยวน และตลาดต้นตาลโบราณบ้านต้นตาล ซึ่งความเป็นยวนที่ถูกนำเสนอผ่านทั้ง 2 สถานที่นี้ล้วนได้ผ่านขั้นตอนต่าง ๆ คือ 1) การนิยามความเป็นยวนภายใต้บริบทที่เข้ามาเกี่ยวข้อง 2) การเลือกสัญลักษณ์ที่แสดงถึงอัตลักษณ์

ทางชาติพันธุ์ไท-ยวน หรือความเป็นยวน 3) การนำเสนออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ไท-ยวนในบริบทของการท่องเที่ยว และ
4) การนำเสนออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ไท-ยวนภายใต้การปฏิสัมพันธ์ในบริบทของการท่องเที่ยว

2. เพื่อพัฒนาศักยภาพของคนในท้องถิ่นเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวและสื่อสารเพื่อสร้างอัตลักษณ์ชุมชนอย่างยั่งยืนของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดสระบุรี พบว่า ศักยภาพของคนในชุมชนและกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน มีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชนโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวนในชุมชน มีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวและสื่อสารเพื่อสร้างอัตลักษณ์ชุมชนอย่างยั่งยืนของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดสระบุรีร่วมกัน ทำให้มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันรวมถึงได้เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ส่งผลให้เกิดการร่วมมือกับผู้นำท้องถิ่นอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมถึงผู้นำอาวุโสที่ชุมชนให้ความเคารพ แม้ว่าจะได้มีบทบาทโดยตรง แต่มีบทบาทในการเผยแพร่ให้ความรู้ ปลุกจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดสระบุรีอย่างแท้จริง สอดคล้องกับทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวของพจนานาสศรี (2546) ซึ่งได้เสนอแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมว่า การที่ชาวบ้านมีความรู้สึกรู้ว่าเป็นเจ้าของโครงการ จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อสร้างกระบวนการทำงานได้ให้ชาวบ้านได้มีส่วนร่วมคิด และร่วมทำตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการกำหนดทิศทางและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรศินี แสนสำแดง (2563) ศึกษาเรื่องการสื่อสารในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงความร่วมมือเพื่อความยั่งยืน ประเด็นการสร้างอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของชุมชน เมืองศรีประจักษ์ 4 ด้าน ได้แก่ 1) การระบุตัวตนทางสังคม (Social Identification) 2) การประกอบสร้างและรักษาไว้ซึ่งความต่อเนื่องของมโนทัศน์ในตัวตน (Self-Concept) 3) การนับถือตนเอง (Self-Esteem) และ 4) การรับรู้รับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy) ทำให้พบว่า ชุมชน ท้องถิ่นมีการระบุตัวตน ของตนเองที่มีการเชื่อมโยงกับพื้นที่ที่อาศัยอยู่ นำไปสู่การเชื่อมโยงความเป็นตัวตน และยกให้เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน อีกทั้งสอดคล้องกับบทความวิจัยของปริดา นัคร, ลดาวัลย์ แก้วสินวล และเพียงพิศ ศรีประเสริฐ (2566) เรื่องกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษาบ้านนาและตำบลนาเหรง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช ประเด็นกลยุทธ์การท่องเที่ยวชุมชนบ้านนาและ ได้แก่ กลยุทธ์การใช้ศักยภาพสื่อบุคคลในการเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสาร เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชน และกลยุทธ์การสื่อสารอัตลักษณ์ความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชน

3. เพื่อได้แนวทางและนำมาสู่การสร้างอัตลักษณ์และรูปแบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดสระบุรี พบว่าผู้นำชุมชนและประชาชนในชุมชนเข้าใจการพัฒนาศักยภาพคน การจัดการการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน เข้าใจและคัดสรรอัตลักษณ์ไท-ยวน เพื่อใช้ในการสื่อสารเพื่อส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างยั่งยืน คือ รู้ว่าควรจะสื่อสารอะไร สื่อสารอย่างไร สื่อสารเมื่อไหร่ หรือสื่อสารไปถึงใคร เป็นต้น โดยได้แนวทางเนื้อหาและรูปแบบการจัดการการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนของตนได้ สอดคล้องกับบทความวิจัยของ รลิกา อังกูร, วิยาธร ท่อแก้ว และสุภาภรณ์ ศรีดี (2562) เรื่องการสื่อสารภูมิปัญญาด้วยการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยชุมชนท่องเที่ยวไทรน้อย พบว่า มีการสืบทอดงานบุญโบราณเป็นทุนทางวัฒนธรรมประเพณี มีปราชญ์ด้านขนมไทย และมีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง ซึ่งจัดเป็นทุนทางทรัพยากรบุคคลของชุมชน ส่วนชุมชนท่องเที่ยวบ้านน้ำเขียวเป็นชุมชนทำประมงพื้นบ้านแบบมือเปล่า มีอัตลักษณ์ชุมชน คือ เป็นชุมชนสองศาสนาสามวัฒนธรรม มีทุนทางทรัพยากรบุคคลของชุมชนที่เข้มแข็ง คือ มีปราชญ์ชาวบ้านด้านการประมง และมีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งในการพัฒนา กระบวนการสื่อสารภูมิปัญญาชุมชนท่องเที่ยวทั้งสองแห่ง มุ่งเน้นใช้การสื่อสารใน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นการผลิต ขั้นการสืบทอด และขั้นการประยุกต์ ซึ่งใช้วิธีการสื่อสารภูมิปัญญาด้วยการสื่อสารชุมชน นอกจากนี้หน่วยงานที่มีศักยภาพ และดูแลการท่องเที่ยวชุมชน หรือการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวนของอำเภอเมือง และอำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี ควรจะต้องดำเนินการด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทุกรูปแบบ โดยเฉพาะการสร้างสาร สร้างสื่อเพื่อสื่อสารไปยังนักท่องเที่ยวทั่วประเทศ ให้มาท่องเที่ยวในพื้นที่ของอำเภอเมืองและอำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดสระบุรี สอดคล้องกับงานวิจัยของคมกฤษ บุญเขียว (2558) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนไท-ยวน อำเภอเสนาห์ จังหวัด

สระบุรี ในประเด็นกระบวนการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยใช้มรดกทางภูมิปัญญาของชุมชน มีการใช้กระบวนการ 1) การรื้อฟื้นวัฒนธรรมไทยวน และการสร้างจิตสำนึกความเป็นไทยวนให้แก่ชุมชน โดยเริ่มต้นจากกลุ่มผู้นำชุมชนและปราชญ์ชาวบ้าน 2) การปรับตัวด้านวัฒนธรรมของชุมชน มีการผสมผสานวัฒนธรรมเดิมของชุมชนกับวัฒนธรรมจากภายนอก รวมทั้งมีการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมให้มีความยืดหยุ่นร่วมสมัยสำหรับชาวไท-ยวนรุ่นใหม่ และ 3) การนำเสนอวัฒนธรรมของชุมชนมีการนำเสนอวัฒนธรรมให้กับคนภายนอกชุมชนผ่านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประเพณีไทยวน ส่วนการนำเสนอวัฒนธรรมให้กับคนในชุมชนผ่านการสอนการใช้ภาษา และกิจกรรมด้านวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของปัทมาวดี วงษ์เกิด (2564) เรื่องการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และอัตลักษณ์ข้างสุรินทร์ ในประเด็นรูปแบบการสื่อสารและการใช้สื่อในการส่งเสริมอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและวิถีชุมชนข้างสุรินทร์ พบว่ารูปแบบการสื่อสารและการใช้สื่อของชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน มีรูปแบบการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมและการใช้สื่อเป็นลักษณะผสมผสานระหว่างสื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจ สื่อมวลชน สื่ออินเทอร์เน็ต และสื่อประเพณี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้นำชุมชนในท้องถิ่นมีศักยภาพในการประสานงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล หรือเทศบาลตำบลในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็งและมีศักยภาพ ดังนั้นควรส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน อำเภอเมืองและอำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี และให้มีการสานต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนโดยการสนับสนุนของภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

1.2 ควรจัดให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และควรจะสร้างการมีส่วนร่วมในเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกัน และการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชนและพัฒนาศักยภาพคนในชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนโดยการร่วมมือกันทุกภาคีเครือข่ายอย่างแท้จริง

1.3 หน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานเกษตรจังหวัด และหน่วยงานที่ภาครัฐที่เชื่อมโยงกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่ประสานงานและความร่วมมือกับผู้นำและประชาชนในพื้นที่ ควรเข้าใจบริบทชุมชนอย่างแท้จริง ควรศึกษาและนำอัตลักษณ์มาสร้างความเชื่อมโยงและต่อยอดทุนมนุษย์และทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน อย่างแท้จริง เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

1.4 สมาชิกในชุมชนควรให้ความสนใจและความร่วมมือในด้านต่าง ๆ อาทิ กิจกรรมการแสดงความคิดเห็น และการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ไม่ควรมองว่าการท่องเที่ยวชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน เป็นของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือเป็นความรับผิดชอบหรือเรื่องของผู้นำชุมชนนั้น แต่ควรจะมีมุมมองเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมในการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีและอัตลักษณ์ไท-ยวน เพื่อชุมชนเป็นสำคัญ

1.5 หน่วยงานที่มีศักยภาพและดูแลการท่องเที่ยวชุมชน หรือการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวนของอำเภอเมือง และอำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี ควรจะต้องดำเนินการด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทุกรูปแบบ โดยเฉพาะการสร้างสารและใช้สื่อที่มีพลัง และประสิทธิภาพในการเข้าถึงนักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพสื่อ และช่องทางการสื่อสารเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ชุมชนไท-ยวน ให้เข้มแข็งและเพิ่มขีดความสามารถในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนไท-ยวน อย่างยั่งยืน

2.2 ควรศึกษาความต้องการรูปแบบ และความต้องการการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว และเชื่อมโยงในพื้นที่จังหวัดสระบุรี โดยมีการหลอมรวมวัฒนธรรมทุกประเภทเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน

2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมที่เป็นแก่นแท้ของการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดสระบุรี ในมุมมองที่หลากหลาย และสภาวะการณ์การท่องเที่ยวที่เปลี่ยนไป เพื่อยกระดับการท่องเที่ยวของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในจังหวัดสระบุรี

เอกสารอ้างอิง

- คมกฤษ บุญเขียว. (2558). *กระบวนการส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนไทย-ยวนอำเภอสายบุรี จังหวัดสระบุรี*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมวัฒนธรรม.
- ดวงกมล เวชวงศ์. (2554). กระบวนการนำเสนออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ยวนในบริบทของการท่องเที่ยวผ่านหัตถกรรมพื้นบ้านและตลาดน้ำ: ศึกษากรณีชุมชนไทย-ยวน ตำบลต้นตาล อำเภอสายบุรี จังหวัดสระบุรี. *วารสารวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 22(3), 130-149.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราข. (2553). *ภาวะผู้นำและผู้นำทางกลยุทธ์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: เซ็นทรัล เอ็กเพรส.
- ปรีดา นคร, ลดาวัลย์ แก้วสินวล และเพ็ญพิศ ศรีประเสริฐ. (2566). กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษาบ้านนาแยะ ตำบลนาแ่ง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารนาครบุตริปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*, 15(1), 1-12.
- ปัทมาวดี วงษ์เกิด. (2564). *การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ช้างสุรินทร์*. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พจนา สวนศรี. (2546). *คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน*. กรุงเทพฯ: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ.
- พรรณนิภา เดชพล. (2560). *การอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ไทยวน กรณีศึกษา: ประเพณีตักบาตรข้าวหลามจีเดือนยี่ที่หนองโน ตำบลหนองโน จังหวัดสระบุรี*. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- พรรณนิภา เดชพล. (2558). *การจัดการการสื่อสารเพื่อพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวในชุมชนจังหวัดลพบุรีและสิงห์บุรี*. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- พิมพ์ระวี ใจรุ่งสัจด์. (2553). *การท่องเที่ยวชุมชน*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินต์ติ้งเฮาส์.
- ภัทรศิณี แสนสำแดง. (2563). *การสื่อสารในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงความร่วมมือเพื่อความยั่งยืน*. ดุษฎีนิพนธ์ ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารวิทยา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รลิกา อังกูร, วิทยาธร ท่อแก้ว และสุภาภรณ์ ศรีดี. (2562). การสื่อสารภูมิปัญญาด้วยการท่องเที่ยวโดยชุมชนโดยชุมชนท่องเที่ยวไทรน้อย. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม*, 9(1), 129-154.
- สยามล ชัยรัตนอุดมกุล. (2548). *การพัฒนาศักยภาพคนในท้องถิ่นในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวตามลำนํ้าป่าสักของอำเภอสายบุรีอย่างเป็นระบบและยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- Chuck, w. (2007). *Management* (4th ed.). Canada: Thomson South-Western.

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครู ของนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Development of the Active Learning Model to Enhance the Analytical Thinking
Capability and Achievement in Learning Morality, Ethics and Code of Ethics for
Teachers Course of Primary Education Program Student in Northern College

เปรมปริ ฆะปัญญา¹, จักรพันธ์ จันทร์เจริญ² และ กรรณิการ์ ทองรักษ์³

Premree Kapunya¹, Chakkaphan Chancharoen² and Kannika Thongrak³

Received : 17 ธ.ค. 2566

Revised : 7 มี.ค. 2567

Accepted : 8 มี.ค. 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครู ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา 2) เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ในการเรียนวิชาคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครู กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ปีการศึกษา 2565 จำนวน 60 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณของนักศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที่แบบกลุ่มตัวอย่างไม่อิสระ

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1.1) ขั้นกระตุ้นความสนใจ 1.2) ขั้นค้นหาข้อมูล 1.3) ขั้นเรียกข้อมูล 1.4) ขั้นทำงาน 1.5) ขั้นตีความและลงข้อสรุป และ 1.6) ขั้นประเมินผล 2) ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด 3) นักศึกษามีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณสำหรับครูหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการเรียนรู้, การเรียนรู้เชิงรุก, ความสามารถในการคิดวิเคราะห์

¹ อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น อีเมล: premka37@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น อีเมล: chakkaphan.dear@gmail.com

³ อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น อีเมล: aood396@northern.ac.th

¹ Lecturer in the Faculty of Education, Northern College, Email: premka37@gmail.com

² Assistant Professor, Ed.D. Lecturer in the Faculty of Education, Northern College, Email: chakkaphan.dear@gmail.com

³ Lecturer in the Faculty of Education, Northern College, Email: aood396@northern.ac.th

Abstract

This research objectives were: 1) to study the guidelines of creating a model of active learning to enhance analytical thinking capability and learning achievement of students in learning the course of morality, ethics, and code of ethics for teachers; 2) to create and verify the quality of the active learning model; and 3) to compare analytical thinking capability, and achievement of students in learning the course of morality, ethics, and code of ethics for teachers. The samples were 60 bachelor's degree program students in elementary education of Northern college in academic year of 2022, which randomized through cluster sampling. The instruments were learning management plan, analytical thinking capabilities test, the learning achievement test of the course of morality, ethics, code of ethics. The data were analyzed by using mean, standard deviation, t-test (dependent samples).

The results were: 1) the model of learning management consists of 6 steps: 1.1 attendance stimulation, 1.2 data searching, 1.3 data recall, 1.4 practice, 1.5 interpret and results; and 1.6 evaluate; 2) the result of propriety verification of model quality was at the highest level; 3) students capabilities of analytical thinking after learning were higher than before learning, and higher than the 70 percent of determined criteria with statistically significant at .01 level. The students learning achievement after learning the course of morality, ethics, and code of ethics were higher than before learning with statistically significant at .01 level.

Keywords: Learning management model, Active learning, Analytical thinking capability

บทนำ

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญ ในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถและสติปัญญาเพียงพอที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าโดยเฉพาะการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งจัดเป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ทักษะในสาขาวิชาชีพหรือสาขาวิชาเฉพาะทางให้มีความรอบรู้ เชี่ยวชาญ ในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การดำเนินชีวิตความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้การสื่อสารไร้พรมแดน ที่มีองค์ความรู้ใหม่เกิดขึ้นมากมาย ทำให้เนื้อหาวิชามีมากกว่าที่จะเรียนรู้จากในห้องเรียนได้หมด ดังนั้นการเข้าถึงแหล่งข้อมูลสารสนเทศสามารถทำได้ทุกที่ทุกเวลา ส่งผลให้ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และเป็นผู้แสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการศึกษภาคเหนือ, 2561: 11)

การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้แบบหนึ่งที่สอดคล้องกับการส่งเสริมคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และยังสอดคล้องกับยุคไทยแลนด์ 4.0 ด้วย โดยเป็นกระบวนการเรียนการสอนอย่างหนึ่งที่เน้นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติหรือการลงมือทำ ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาได้กระทำลงไปปฏิบัติ เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ทางปัญญา (Constructivism) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้นโดยกระบวนการคิดขั้นสูง กล่าวคือ ผู้เรียนมีการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมายและนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สถาพร พงศพิณกุล, 2555: 5; ปรียานุช พรหมภาสิต, 2559: 7)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการส่งเสริมการมีอิสระทางด้านการคิดและการกระทำของผู้เรียนการมีวิจารณ์ญาณและการคิดสร้างสรรค์ ผู้เรียนจะมีโอกาส มีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริงและมีการใช้วิจารณ์ญาณในการคิดและตัดสินใจในการปฏิบัติกิจกรรมนั้น มุ่งสร้างให้ผู้เรียนเป็นผู้กำกับทิศทางการเรียนรู้ค้นหาได้การเรียนรู้ของตนเอง ผู้เรียนเป็นผู้คิด รู้ตัดสินใจด้วยตนเอง (Metacognition) เพราะฉะนั้น Active Learning จึงเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความคิดขั้นสูง (Higher order thinking) ในการมีวิจารณ์ญาณ การวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา การประเมิน ตัดสินใจ และการสร้างสรรค์ ทำให้ผู้เรียนทุ่มเทในการเรียน จูงใจในการเรียน และทำให้ผู้เรียนแสดงออกถึงความรู้ความสามารถ เมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างกระตือรือร้นในสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ผ่านการใช้กิจกรรมที่ครูจัดเตรียมไว้ให้อย่างหลากหลาย ผู้เรียนเลือกเรียนรู้กิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจและความถนัดของตนเอง เกิดความรับผิดชอบและทุ่มเทเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จ อีกทั้งยังส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาเชิงบวกทั้งตัวผู้เรียนและตัวครู เป็นการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน ผู้เรียนจะมีโอกาสได้เลือกใช้ความถนัด ความสนใจความสามารถที่เป็นความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Different) สอดรับกับแนวคิดพหุปัญญา (Multiple Intelligence) เพื่อแสดงออกถึงตัวตนและศักยภาพของตนเอง ส่วนครูผู้สอนต้องมีความตระหนักที่จะปรับเปลี่ยนบทบาท แสวงหาวิธีการ กิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อช่วยเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน สิ่งเหล่านี้จะทำให้ครูเกิดทักษะในการสอนและมีความเชี่ยวชาญในบทบาท หน้าที่ที่รับผิดชอบ เป็นการพัฒนาดน พัฒนางาน และพัฒนาผู้เรียนไปพร้อมกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562: 4)

ปัจจุบัน “การคิด” และ “การสอนคิด” เป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาเพื่อให้ได้คุณภาพสูง ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกหันมาศึกษาและเน้นในเรื่องของการพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านสติปัญญา คุณธรรม และการเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ สุวิทย์ มูลคำ (2548: 63) ได้กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์ เป็นการช่วยให้รู้ข้อเท็จจริง ความมีเหตุผล รู้จักพินิจพิจารณา การเป็นคนช่างสังเกต เก็บรวบรวมข้อมูล จะช่วยให้สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้ สถานศึกษาต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิดการจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหาคัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามการพัฒนาสติปัญญาของผู้เรียนยังทำได้ในขอบเขตที่จำกัด และยังไม่ถึงเป้าหมายสูงสุดที่ต้องการ การมุ่งเน้นการปฏิรูปการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพด้านกระบวนการคิด จึงนับเป็นกระบวนการสำคัญที่จำเป็นต้องเร่งปรับปรุงและพัฒนากันอย่างจริงจัง (ทิตินา แคมมณี, 2544 : 24) ดังนั้นการสอนกระบวนการคิด หรือการสอนให้ผู้เรียนคิดเป็น ยังเป็นเรื่องที่มีความคลุมเครืออยู่มากเนื่องจากกระบวนการคิดนั้น ไม่ได้มีลักษณะเป็นเนื้อหาที่ครูสามารถเห็นได้ง่าย และสามารถนำไปสอนได้ง่าย การคิดมีลักษณะเป็นกระบวนการ ดังนั้นการสอนจึงต้องเป็นการสอนกระบวนการด้วย

การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนเชิงรุกในรายวิชาวิชาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครูเป็นวิชาชีพครูบังคับ ศึกษาวิเคราะห์สังเคราะห์หลักการแนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมวิชาชีพครู จรรยาบรรณวิชาชีพครูที่คุรุสภากำหนด มีความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีมีจิตสาธารณะและเสียสละให้สังคม ประพฤติปฏิบัติตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่ดี ดังนั้นการสอนของครูต้องชี้แนะ สอนงานให้นักศึกษามีความรู้ทักษะและความสามารถเฉพาะตัวด้วยวิธีต่าง ๆ ที่วางแผนไว้ (พิมพ์พันธ์ เฉชะคุปต์, 2561: 44) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกจึงเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความคิดขั้นสูง (Higher order thinking) ในการมีวิจารณ์ญาณ การวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา การประเมิน ตัดสินใจ และการสร้างสรรค์ ทำให้ผู้เรียนทุ่มเทในการเรียน จูงใจในการเรียน และทำให้ผู้เรียนแสดงออกถึงความรู้ความสามารถ เมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม อย่างกระตือรือร้นในสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ผ่านการใช้กิจกรรมที่ครูจัดเตรียมไว้ให้อย่างหลากหลาย

แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active learning) ที่กล่าวว่า ลักษณะของการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning คือ 1) เป็นการเรียนการสอนที่พัฒนาศักยภาพทางสมอง ได้แก่ การคิด การแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ 2) เป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด 3) ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้

และจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง 4) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนทั้งในด้านการสร้างองค์ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขัน 5) ผู้เรียนเรียนรู้ความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการทำงาน และการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ 6) เป็นกระบวนการสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนอ่าน ฟัง คิดอย่างลุ่มลึก ผู้เรียนจะเป็นผู้จัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง 7) เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูง 8) เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูลข่าวสาร หรือสารสนเทศ และหลักการความคิดรวบยอด 9) ผู้สอน จะเป็น ผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง 10) ความรู้เกิดจากประสบการณ์ การสร้างองค์ความรู้ และการสรุปบทวนของผู้เรียน (ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2553)

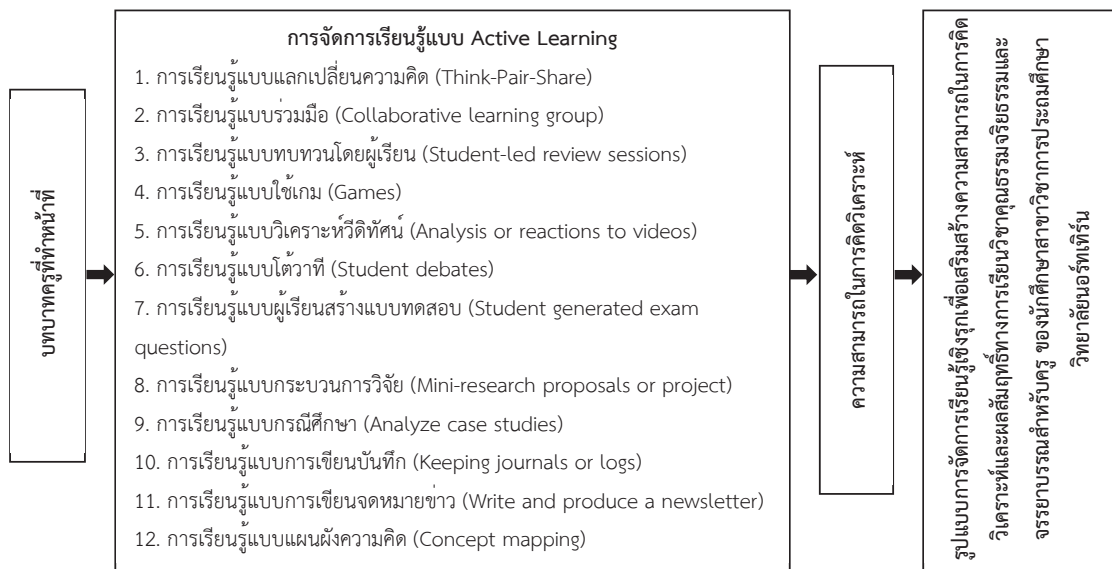
ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครู ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครู ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครู ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิชาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครู โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ก่อนเรียนและหลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

กรอบแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยเกี่ยวข้อง จากตำราและเอกสารต่าง ๆ แล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ กรอบแนวคิด เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ของ ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2553) และแนวคิดของ McKinney (2008) มาประยุกต์ใช้เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครู ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น 12 ด้าน ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครู ของนักศึกษาสาขาวิชา การประถมศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

วิธีดำเนินการวิจัย

ตอนที่ 1 ศึกษาแนวทางการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครู ของนักศึกษาสาขาวิชา การประถมศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสังเกตแบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครูของนักศึกษาสาขาวิชา การประถมศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น โดยกำหนดประเด็นการสังเกตแบบมีโครงสร้างที่เกี่ยวข้องใน 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ปัจจัยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) ผลลัพธ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระหว่างที่นักศึกษาครูทำกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้วิจัยทำการบันทึก ผลการสังเกต การศึกษาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เพื่อนำไปร่าง รูปแบบตามขั้นตอนต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งเผยแพร่เป็นตำรา เอกสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งในและต่างประเทศ โดยศึกษาและวิเคราะห์ จากนั้นดูผลการสังเคราะห์ เอกสารที่เกี่ยวข้องตามประเด็นที่ศึกษา

ตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครู ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัย นอร์ทเทิร์น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 5 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครู ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

2.2 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.3 แบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยจะประสานผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อแจ้งและยืนยันการให้ความอนุเคราะห์ร่วมสนทนากลุ่มทางโทรศัพท์ และบุคลากรในการสนทนากลุ่ม ได้แก่ ผู้ดำเนินการสนทนา ผู้จัดบันทึกการสนทนา รวมทั้งจัดเตรียมอุปกรณ์การบันทึกเสียง

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการส่งเครื่องมือแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ พร้อมทั้งนัดหมายวัน เวลาในการรับเครื่องมือแบบสอบถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหา (Content Analysis) นำข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของผู้ทรงคุณวุฒิ มาปรับปรุงแก้ไขร่างรูปแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครู ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

4.2 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครู ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิชาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครู โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ก่อนเรียนและหลังเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ปีการศึกษา 2565 นักศึกษาจำนวน 60 คน ห้องเรียนละ 30 คน จำนวน 2 ห้อง

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ปีการศึกษา 2565 จำนวน 60 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.3 แบบสังเกตความสามารถในการคิดวิเคราะห์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ดำเนินการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครู โดยสังเกตการจัดการเรียนการสอนที่มีครู ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการในการคิดวิเคราะห์

3.2 ระหว่างการเรียนการสอนและระหว่างนักศึกษาครูทำกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้วิจัยทำการบันทึกผลการศึกษาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้แบบทดสอบ วัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์

3.3 เมื่อการจัดการเรียนรู้สิ้นสุด ใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวัดความสามารถในการคิด วิเคราะห์ การเรียนวิชาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครู

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครู ตามเกณฑ์ 70/70 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตามสูตร E1/E2

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบคะแนนผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครู หลังเรียนจากรูปแบบกับเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test one sample)

4.3 นำข้อมูลผลการศึกษาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิด วิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครู จากแบบทดสอบวัดความสามารถ ในการคิดวิเคราะห์ มาวิเคราะห์ผลการจัดกิจกรรมของนักศึกษาหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มาวิเคราะห์ผล เชิงคุณภาพโดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปผลต่อไป

สรุปผล

1. ผลศึกษาแนวทางการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครู ของนักศึกษาศาสาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ควรมีปัจจัยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ 1) การเตรียมความพร้อม ของผู้สอน การกระตุ้นส่งเสริมผู้เรียน การตั้งโจทย์หรือประเด็นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเตรียมผู้เรียนก่อนการเรียนการสอน การเตรียมสภาพแวดล้อม และกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการคิดวิเคราะห์มากที่สุด 2) สร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม และการเจรจาโต้ตอบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน 3) จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ท้าทาย และให้โอกาสผู้เรียนได้รับวิธีการสอนที่หลากหลาย 4) จัดสภาพการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยการแบ่งกลุ่ม

แบบคละความสามารถ เพื่อให้ผู้เรียนส่งเสริมกันและกัน โดยเลือกใช้แบบวิเคราะห์ที่ผู้เรียนตามทฤษฎีพหุปัญญาเพื่อแบ่งกลุ่มย่อยจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative learning group) เพื่อฝึกกระบวนการคิดและการแก้ไขปัญหา จำนวนกลุ่มละ 6 คน หรือ 10 คน 4) มุ่งเน้นการลงมือปฏิบัติตามสภาพจริง การใช้สถานการณ์จริงและสถานที่จริง โดยให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้และสามารถนำมาประยุกต์ใช้จริง 5) การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้การสอน สร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม และการเจรจาโต้ตอบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครู 6) การวัดและประเมินผลผู้เรียนและการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือในกลุ่มผู้เรียน ดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครู ของนักศึกษาสาขาวิชา การประถมศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ขั้นกระตุ้นความสนใจ	4.32	0.45	มาก
2. ขั้นค้นหาข้อมูล	4.17	0.44	มาก
3. ขั้นเรียกข้อมูล	4.16	0.46	มาก
4. ขั้นทำงาน	4.30	0.5	มาก
5. ขั้นตีความและลงข้อสรุป	4.19	0.43	มาก
6. ขั้นประเมินผล	4.13	0.69	มาก
รวม	4.21	0.50	มาก

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครู ของนักศึกษาสาขาวิชา การประถมศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น มีองค์ประกอบสำคัญ 6 องค์ประกอบ 1) ขั้นกระตุ้นความสนใจ (Attention) ผู้สอนตั้งคำถามให้นักศึกษา สังเกตข้อมูลหรือรายละเอียดของสิ่งต่าง ๆ จำแนกแยกแยะองค์ประกอบของสิ่งนั้นๆ ที่เป็นองค์ประกอบย่อย ๆ 2) ขั้นค้นหาข้อมูล (Explore Data) ผู้สอนตั้งคำถามให้นักศึกษาทบทวนในรายละเอียดแล้วเปรียบเทียบระหว่างสิ่งสองสิ่งและหาความชัดเจนในความเหมือนความต่างของสิ่งสองสิ่งนั้น 3) ขั้นเรียกข้อมูล (Recall) ผู้สอนซักถามทบทวนให้นักศึกษานำสิ่งต่าง ๆ ที่กำหนดให้ จำแนกไปตามระดับที่กำหนดไว้ให้เกิดเป็นหมวดหมู่ แต่ละหมวดหมู่มีคุณสมบัติตามที่ต้องการ 4) ขั้นทำงาน (Practice) ผู้สอนตั้งคำถามให้นักศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งสองสิ่ง และสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้หลายมิติ 5) ขั้นตีความ และลงข้อสรุป (Interpreting Data) ผู้สอนซักถามให้นักศึกษารวบรวมข้อมูล บอกความสัมพันธ์ของข้อมูล 6) ขั้นประเมินผล (Evaluation) ผู้สอนตรวจสอบความสามารถในการนำความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ไปสร้างข้อสรุปเป็นหลักการ กฎเกณฑ์ ผลการตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น คือ รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิด วิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครู ของนักศึกษาสาขาวิชา การประถมศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น พบว่า ผลการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.50) ดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการศึกษาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครู

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	70.22	5.82	18.302**
หลังเรียน	86.55	3.38	

3. ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครู ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์นที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คิดเป็นร้อยละ 86.55 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเกณฑ์กับคะแนนการประเมินหลังเรียนจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า คะแนนการประเมินหลังเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการดำเนินการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครู ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการศึกษาแนวทางการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครู รูปแบบที่พัฒนาขึ้นดำเนินการโดยสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในเรื่องแนวคิดประสบการณ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้สอนควรมีการเตรียมความพร้อมด้านตัวผู้สอน ผู้เรียน สถานการณ์ปัญหาจริง กิจกรรมการเรียนรู้ที่จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันสร้างบรรยากาศเชิงบวกในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ รวมถึงการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ร่วมกันและได้ประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ นำมาเป็นกรอบในการกำหนดกิจกรรมและขั้นตอนการเรียนการสอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้มาพัฒนารูปแบบในครั้งนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Joyce and Weil (1996: 61-75) และทิสนา แคมมณี (2550: 4-5) ที่ได้เสนอแนวทางการพัฒนารูปแบบว่า การพัฒนารูปแบบต้องมีทฤษฎีรองรับ ควรมีการวิจัยเพื่อตรวจสอบทฤษฎี และตรวจสอบคุณภาพในเชิงวิชาการใช้ในสถานการณ์จริง โดยการออกแบบองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล จัดทำเอกสารประกอบรูปแบบ นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญประเมินรูปแบบและเอกสารประกอบรูปแบบในภาพรวมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข และนำไปทดลองนำร่อง เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้รูปแบบให้ได้ตามจุดมุ่งหมายเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนั้น จึงทำให้มั่นใจได้ว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนี้สามารถนำไปใช้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบได้

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครู ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น มีองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ขั้นตอนต้นความสนใจ 2) ขั้นค้นหาข้อมูล 3) ขั้นเรียกข้อมูล 4) ขั้นทำงาน 5) ขั้นตีความและลงข้อสรุป 6) ขั้นประเมินผล ซึ่งผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ

จำนวน 5 คน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.50) สอดคล้องกับวัชรยา เล่าเรียนดี (2554: 25) ที่ให้แนวคิดว่ารูปแบบการสอนและวิธีการจัดการเรียนรู้มีมากมายหลายรูปแบบและหลายวิธี การเลือกใช้ควรให้เหมาะสมกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ลักษณะเนื้อหาหลักสูตรการเรียนรู้ ความพร้อมของผู้เรียนและสื่อการเรียนรู้ รูปแบบวิธีสอนคิดหรือวิธีสอนคิดหลาย ๆ วิธีสามารถนำมาพัฒนาได้ทั้งทักษะการคิดและความรู้ในเนื้อหาสาระครูควรสามารถรู้และตัดสินใจได้ว่าควรเลือกรูปแบบใด และควรบูรณาการรูปแบบใดกับเทคนิควิธีสอนแบบใดในการจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมและพัฒนาทักษะการคิดนั้นไม่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับวิธีสอนหรือรูปแบบการสอนคิดเฉพาะที่เหมาะสมเท่านั้น เพราะทักษะการคิด ลักษณะการคิด แต่ละประเภท แต่ละระดับ สามารถจะผสมผสานกับวิธีการจัดการเรียนรู้อื่น ๆ ได้แม้กระทั่งวิธีสอนแบบบรรยายหรือวิธีสอนอื่น ๆ ที่ไม่ใช่วิธีสอนทักษะการคิดโดยตรง

3. ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครู ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จากการดำเนินการจัดการเรียนรู้อตามขั้นตอนในกิจกรรมตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่พัฒนาขึ้น การทดสอบความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น พบว่า คะแนนการประเมินหลังเรียนของนักศึกษาครู คิดเป็นร้อยละ 86.55 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเกณฑ์กับคะแนนการประเมินหลังเรียนจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่าคะแนนการประเมินหลังเรียนของนักศึกษาครู เป็นไปตามเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยพบว่า ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคและวิธีสอนที่มีประสิทธิภาพ ให้มีความยืดหยุ่นต่อการเรียนรู้และช่วยให้บรรลุผลสูงสุดตามศักยภาพของผู้เรียน มีการท้าทายกระตุ้นให้นักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ได้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเติมเต็มองค์ความรู้กันมากยิ่งขึ้น รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมให้บรรยากาศเชิงบวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ให้นักศึกษาครูมีอิสระในการทำงานร่วมกัน กำหนดประสบการณ์และขอบเขตในการจัดการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับ Brandenburg, McDonough, Burke and White (2016: 1-14) ที่ระบุว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในทุกระดับการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในธรรมชาติของวิชาที่ต้องมีการปฏิบัติ (Practicum) ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจหลักทฤษฎีที่เชื่อมโยงเข้าสู่ภาคปฏิบัติได้อย่างชัดเจนมากขึ้น และสอดคล้องกับ Ornstein and Hunkins (2014: 6) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกจะครอบคลุมกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ความรู้ ทักษะการปฏิบัติ และเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีของวิชาชีพได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครู ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ผู้สอนที่นำรูปแบบการเรียนการสอนนี้ไปใช้ สามารถปรับเปลี่ยนเนื้อหาที่ใช้ในการสอน และสามารถปรับเวลาที่ใช้ในการสอนเพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ตามระดับความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน และควรศึกษาขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างละเอียดเพื่อผู้สอนจะสามารถพัฒนาบทเรียนให้มีความสมบูรณ์และสามารถชี้แจง แนะนำหรือตอบข้อซักถามได้อย่างถูกต้อง

1.2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้พัฒนาศักยภาพทางสมอง ได้แก่ การคิด การแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูลข่าวสาร หรือสารสนเทศ และหลักการความคิดรวบยอดซึ่งนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จะถูกแบ่งกลุ่มแบบคละความสามารถ ทำให้ไม่ได้อยู่ประจำกลุ่มเพื่อนที่คุ้นเคยมาก่อน ดังนั้น ผู้สอนควรให้เวลานักศึกษาครูแต่ละกลุ่มในการปรับตัวเพื่อทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนกลุ่มใหม่ และควรให้คำแนะนำเมื่อเกิดข้อคิดเห็นที่ขัดแย้งในระหว่างการทำงาน

1.3 ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกเนื้อหา สื่อ แหล่งเรียนรู้ และวิธีการวัดและประเมินผล ที่ตรงกับความสนใจของผู้เรียนให้มากขึ้น จะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนาผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจและทักษะเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาในศตวรรษที่ 21

2.2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้พัฒนาศักยภาพทางสมอง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลสำหรับนักศึกษาครู ยังไม่ควรนำไปใช้กับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น

2.3 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะความคิดสร้างสรรค์ ทักษะด้านเทคโนโลยี ทักษะการสื่อสาร และทักษะการทำงานเป็นทีม

เอกสารอ้างอิง

- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2553). *Active Learning*. เชียงใหม่: หน่วยส่งเสริมและพัฒนาวิชาการคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทิตนา แคมมณี. (2550). *การสอนจิตวิทยาการเรียนรู้เรื่องศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2544). *วิทยาการด้านการคิด*. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์.
- ปรียานุช พรหมภาสิต. (2559). *คู่มือการจัดการเรียนรู้ “Active Learning (AL) for HuSo at KPRU*. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์. (2561). *การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังกับ PLC เพื่อการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2554). *รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด* (พิมพ์ครั้งที่ 8). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพศึกษาภาคเหนือ. (2561). รายงานผลการนิเทศติดตามโครงการการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน. สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2566, จาก <http://www.nsdv.go.th>
- สถาพร พงษ์พิบูล. (2555). คุณภาพผู้เรียน...เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ (QUALITY OF STUDENTS DERIVED FROM ACTIVE LEARNING PROCESS). *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา*, 6(2), 1-13.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2548). *กลยุทธ์การสอนคิดเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- Brandenburg, R., McDonough, S., Burke, J. and White, S. (2016). *Teacher Education Research and the Policy Reform Agenda*. Singapore: Springer.
- Joyce, B. and Weil, M. (1996). *Models of teaching* (5th ed.). London: Allyn and Bacon.
- Mckinney, S. E. (2008). Developing teachers for high-poverty schools: The role of the internship experience. *Urban Education*, 43(1), 68-82.
- Ornstein, A. C. and Hunkins, F. P. (2014). *Curriculum Foundations, Principles* (6th ed.). USA: Pearson Education Limited.

การพัฒนาความสามารถการอ่านออกเสียงและสะกดคำภาษาอังกฤษ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

Developing Proficiency in Reading and Spelling English Words using Phonic Learning Activities Packages for Grade 4 Students

Received : 31 ส.ค. 2566

Revised : 2 ก.พ. 2567

Accepted : 5 ก.พ. 2567

จารุมล ทิวาพัฒน์¹, แสงจันทร์ กลาม², กชพร นำนามล³, เพ็ญพร สุ่มมาตย์⁴ และ อุมพร ไวยารัตน์⁵Charumol Thiwapat¹, Saengchan Kam², Kochaporn Numnapol³, Permporn Summart⁴ and Umaporn Waiyarat⁵

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพ 75/75 2) เพื่อศึกษาผลการพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงและสะกดคำภาษาอังกฤษ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยนักเรียนทุกคนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประกอบด้วย 3 ชุดกิจกรรม ได้แก่ ชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง การออกเสียง A-Z แบบโฟนิก, ชุดกิจกรรมที่ 2 เรื่อง การอ่านออกเสียงสระ และพยัญชนะท้ายแบบโฟนิก และชุดกิจกรรมที่ 3 เรื่อง การอ่านออกเสียงผสมคำศัพท์ 2) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน 3) แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน เป็นแบบปรนัยชุดคำอ่านคำภาษาอังกฤษ 20 ข้อ และ 4) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิก จำนวน 10 คำถาม ผลการศึกษา พบว่า

1) ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพ 75/75 พบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิกที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นนั้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 76.29/77.50 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2) ผลการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านออกเสียงและสะกดคำภาษาอังกฤษ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทุกคนมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 77.50 (S.D.= 1.10) ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 70 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิก พบว่า โดยภาพรวมความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิก อยู่ในระดับพอใจมาก ($\bar{X}$ = 4.36, S.D. = 0.54)

คำสำคัญ: การอ่านสะกดคำภาษาอังกฤษ, ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิก, ความสามารถในการอ่านสะกดคำ

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: jarumol793@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: saengchankalam@gmail.com

³ รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: kochapornnum@yahoo.com

⁴ อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: pom.reru@gmail.com

⁵ อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: umapornedupsy009@gmail.com

¹ Undergraduate student of Education Program in Elementary, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University, Email: jarumol793@gmail.com

² Assistant Professors, Faculty of Education, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University, Email: saengchankalam@gmail.com

³ Associate Professors, Faculty of Education, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University, Email: kochapornnum@yahoo.com

⁴ Lecturer, Faculty of Education, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University, Email: pom.reru@gmail.com

⁵ Lecturer, Faculty of Education, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University, Email: umapornedupsy009@gmail.com

Abstract

The objectives of this research were 1) to study efficiency of the phonic learning activities packages for grade 4 students by using the efficiency criterion at 75/75, 2) to study proficiency of reading and spelling English words by using the phonic learning activities packages for grade 4 students and every students meet the criteria and average score at 70 percent, and 3) to study satisfaction of students who were taught by using the phonic learning activities packages. The research tools were 1) the phonic learning activities packages for grade 4 students including 3 lessons were activity set 1: A-Z phonic pronunciation, activity set 2: reading aloud vowels and final consonants in a phonic way, and activity set 3: reading aloud and mixing vocabularies. 2) 10 learning management plans, 3) multiple choice of pre-test and post-test of English words pronunciations consisted of 20 items, and 4) the student satisfaction assessment form for students who received learning management using phonic learning activity packages including 10 questions. The research results were as follows:

1) The efficiency of the phonic learning activities packages for grade 4 students using the phonic learning activities packages criterion 75/75, it was found that the phonic learning activities packages that developed by the researcher was 76.29/77.50 and met the prescript criteria. 2) The result of developing the proficiency of reading, and spelling English words by using the phonic learning activities packages for grade 4 students found that the average score is 77.50 percent (S.D.= 1.10), which is higher than the prescript criteria, which is 70 percent.3) The satisfaction of the students who were taught using the phonic learning activities packages found that the satisfaction of students who received learning management using phonic learning activitit packages was at a high level ($\bar{X}$ = 4.36, S.D.=0.54).

Keywords: Reading and spelling english words, Phonics learning activities package, Proficiency in reading and spelling

บทนำ

ภาษาอังกฤษมีบทบาทในชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยมากขึ้น การเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพและใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดให้นักเรียนได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษในทุกระดับชั้น โดยได้กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นหนึ่งใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยกำหนดวิสัยทัศน์ไว้เพื่อมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลก และสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ โดยเน้นด้านภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง พูด อ่านเขียน แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็น ตีความ นำเสนอข้อมูลความคิดรวบยอด และความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 190-191) จากการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองหว้า นาคำพัฒนา ตำบลนาเมือง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผู้วิจัยได้มีส่วนร่วมและสอบถามคุณครูประจำชั้น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับการอ่านออกเสียงและสะกดคำภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ได้ทำการทดสอบให้นักเรียนอ่านสะกดคำ

ภาษาอังกฤษจำนวน 10 คำ นักเรียนอ่านถูกต้องได้เฉลี่ยเพียง 2 คำ (โรงเรียนบ้านหนองหว้านาคำพัฒนา, 2565) ทั้งนี้อาจเกิดจากหลายสาเหตุซึ่งสาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง คือ นักเรียนไม่เข้าใจในลักษณะของตัวอักษรและออกเสียงไม่ถูกต้อง ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องปูพื้นฐานในการเรียนรู้ตัวอักษรภาษาอังกฤษ โดยเริ่มต้นจากการอ่านออกเสียงและสะกดคำภาษาอังกฤษจากง่ายไปหายากเพื่อให้นักเรียนเกิดความคุ้นชินกับตัวอักษรภาษาอังกฤษในการเรียน จากปัญหาที่เกิดขึ้นผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา โดยการศึกษาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในปีการศึกษา 1/2565 ในส่วนของทักษะการอ่าน นักเรียนส่วนมากไม่รู้จักตัวอักษรภาษาอังกฤษและไม่สามารถอ่านออกเสียงหรือสะกดคำในภาษาอังกฤษให้ถูกต้องตามตัวอักษรได้ ซึ่งส่งผลให้เมื่อเลื่อนระดับชั้นเป็นชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นักเรียนจึงขาดประสบการณ์ ในทักษะการอ่านออกเสียงและสะกดคำภาษาอังกฤษที่เป็นทักษะพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้ ที่จะนำไปต่อยอดและมีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องฝึกนักเรียนให้รู้จักตัวอักษรภาษาอังกฤษ เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพนักเรียนมีทักษะการอ่านที่ดีที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การสื่อสารในลักษณะของการพูดที่เข้าใจตรงกันได้ ผู้วิจัยได้มีความคิดเห็นว่าปัญหานักเรียนอ่านออกเสียงและสะกดคำภาษาอังกฤษไม่ถูกต้องเป็นปัญหาที่นักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถบรรลุตัวชี้วัดตามหลักสูตรที่ตั้งไว้ได้ ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษ ในปัจจุบันส่วนมากนักเรียนจะใช้ทักษะการฟังมากกว่าทักษะการเขียน เช่น การฟังและดูสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อการสอนต่าง ๆ ที่จะเน้นทักษะการฟังเป็นส่วนใหญ่ แต่ปัญหาหลัก ๆ คือ นักเรียนไม่กล้าพูด ไม่กล้าออกเสียง จึงทำให้นักเรียนขาดทักษะการอ่านที่ดี นักเรียนไม่สามารถอ่านออกเสียงและสะกดคำภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้อง ซึ่งทักษะการอ่านออกเสียงและสะกดคำภาษาอังกฤษเป็นเรื่องที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างมาก ที่จะต้องฝึกฝนอย่างจริงจังเพื่อให้เกิดความชำนาญ เพราะตัวอักษรภาษาอังกฤษเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นและสำคัญในการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ ถ้านักเรียนขาดความรู้และทักษะการอ่านที่ดีนี้ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำกว่าเกณฑ์ในรายวิชาภาษาอังกฤษ การพัฒนาความสามารถการอ่านออกเสียงและสะกดคำภาษาอังกฤษของนักเรียนจะประสบความสำเร็จหรือไม่ั้น รูปแบบที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงได้ศึกษารูปแบบต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงและสะกดคำภาษาอังกฤษ และได้ศึกษาในงานวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโฟนิก เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านออกเสียงและสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (พิมพ์ภรณ์ พวงชื่น และวิวัฒน์ มีสุวรรณ, 2563) ได้ใช้รูปแบบการสอนแบบชุดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโฟนิกส์ พบว่า 1) ชุดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโฟนิกส์ เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านออกเสียงและสะกดคำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีค่าดัชนีประสิทธิผล 0.67 2) นักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโฟนิกมีทักษะการอ่านออกเสียงและสะกดคำหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโฟนิกส์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.50) จากความจำเป็นในการพัฒนาการอ่านออกเสียงสะกดคำภาษาอังกฤษของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และความสำคัญในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างแบบโฟนิกซึ่งสามารถใช้ในการส่งเสริมการออกอ่านเสียงและสะกดคำภาษาอังกฤษได้ ผู้วิจัยจึงได้นำปัญหาและความสำคัญดังกล่าวมาเป็นหัวข้อในการทำวิจัยเพื่อพัฒนานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองหว้านาคำพัฒนาให้มีความสามารถในการอ่านออกเสียงและสะกดคำภาษาอังกฤษโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างแบบโฟนิกได้อย่างมีประสิทธิภาพและผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

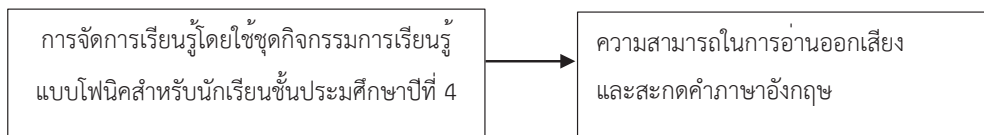
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างแบบโฟนิกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพ 75/75
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการอ่านออกเสียงและสะกดคำภาษาอังกฤษ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างแบบโฟนิกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยนักเรียนทุกคนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิก

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับแนวคิดของ Heilman (1968), อ้างถึงใน มาริษา พันเปรม, 2561: 22-23, 25) มาประยุกต์ใช้เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านสะกดคำภาษาอังกฤษ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย การพัฒนาความสามารถการอ่านออกเสียงและสะกดคำภาษาอังกฤษ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

สมมติฐาน

นักเรียนมีความสามารถทางการอ่านออกเสียงและสะกดคำภาษาอังกฤษทุกคนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองหว้าคำพัฒนา ตำบลนาเมือง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในปีการศึกษา 2565 จำนวน 18 คน ได้เลือกมาแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือ ดังต่อไปนี้

2.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประกอบด้วย 3 ชุดกิจกรรม ได้แก่ ชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง การออกเสียง A-Z แบบโฟนิก, ชุดกิจกรรมที่ 2 เรื่อง การอ่านออกเสียงสระและพยัญชนะท้ายแบบโฟนิก และชุดกิจกรรมที่ 3 เรื่อง การอ่านออกเสียงผสมคำศัพท์

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน

2.3 แบบทดสอบความสามารถด้านการอ่านสะกดคำ เป็นแบบปรนัยชุดคำอ่านคำภาษาอังกฤษ จำนวน 20 ข้อ

2.4 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิก จำนวน 10 คำถาม

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1) การสร้างเครื่องมือในการวิจัยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิก ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.1) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 รายวิชาภาษาต่างประเทศ

1.2) ศึกษาแนวคิดของการจัดกิจกรรมการออกเสียงแบบโฟนิกสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา

1.3) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาความสามารถการอ่านออกเสียงและสะกดคำภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

1.4) ผู้วิจัยออกแบบและสร้างชุดกิจกรรม ดังนี้

ชุดกิจกรรมที่ 1 จะใช้รูปแบบการเรียงลำดับจากง่ายไปยาก โดยจะเริ่มจากการให้ผู้เรียน ฝึกออกเสียงพยัญชนะแบบโฟนิก เพื่อทดสอบการออกเสียงให้ถูกต้อง ได้แก่ ชื่อชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง การออกเสียง A-Z แบบโฟนิก

ชุดกิจกรรมที่ 2 จะใช้รูปแบบการออกเสียงสระและพยัญชนะท้ายคำเพื่อทดสอบการออกเสียงให้ถูกต้อง ชื่อชุดกิจกรรมที่ 2 เรื่อง การอ่านออกเสียงสระและพยัญชนะท้ายแบบโฟนิก

ชุดกิจกรรมที่ 3 จะใช้รูปแบบของการออกเสียงผสมคำศัพท์ เพื่อให้ให้นักเรียนคุ้นเคย และเข้าใจในการอ่านออกเสียงแบบโฟนิกอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น ชื่อชุดกิจกรรมที่ 3 เรื่อง การอ่านออกเสียงผสมคำศัพท์

1.5) นำชุดกิจกรรมให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อนำไปประเมินและพิจารณาความเหมาะสมของชุดกิจกรรมและนำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ ซึ่งชุดกิจกรรมดังกล่าวมีความเหมาะสมเฉลี่ยในระดับดี (3.44)

1.6) จัดพิมพ์ชุดกิจกรรมฉบับจริง เพื่อนำไปใช้ในการรวบรวมข้อมูล

2) แบบทดสอบความสามารถด้านการอ่านสะกดคำ

ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบความสามารถด้านการอ่านสะกดคำโดยมีขั้นตอน ดังนี้

2.1) กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบทดสอบ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาสาระสำคัญจุดประสงค์การเรียนรู้แล้วกำหนดจำนวนข้อสอบที่ต้องการให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด โดยสร้างข้อสอบแบบปรนัยชุดคำอ่านโฟนิก 30 ข้อ แต่ต้องการใช้จริง 20 ข้อ

2.2) นำแบบทดสอบเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาและเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

2.3) จากนั้นนำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านที่ปรับปรุงแล้ว เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความตรงตามเนื้อหาและหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของแบบทดสอบความสามารถด้านการอ่านสะกดคำ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เลือกข้อสอบที่มีค่า (IOC) ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป เป็นข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงตามเนื้อหาที่ใช้ได้

2.4) นำแบบทดสอบที่ได้ตรวจสอบเชิงเนื้อหาแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักเรียนที่เคยเรียนเนื้อหาการออกเสียงภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อหาความเหมาะสมของเวลา หลังจากนั้นปรับปรุงแบบทดสอบ

2.5) นำแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ไปใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย

3) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิก

ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิกโดยมีขั้นตอน ดังนี้

3.1) กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิก แล้วกำหนดจำนวนคำถามในแบบประเมินให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด โดยสร้างข้อคำถามจำนวน 15 คำถาม แต่ต้องการใช้จริง 10 คำถาม

3.2) นำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิกเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาและเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

3.3) จากนั้นนำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิกที่ปรับปรุงแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความตรงตามเนื้อหา และหาค่าความสอดคล้องระหว่างนิยามกับข้อคำถามเพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เลือกข้อสอบที่มีค่า (IOC) ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป เป็นข้อคำถามที่อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงตามเนื้อหาที่ใช้ได้

3.4) นำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิกที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ไปใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ทดสอบก่อนเรียนและบันทึกคะแนนรายบุคคล

3.2 นำชุดกิจกรรมทั้ง 3 ชุดกิจกรรม ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 10 ชั่วโมง (10 แผน) และทดสอบการอ่านและบันทึกผลคะแนนรายบุคคล ในแต่ละชุดกิจกรรม

3.3 ทดสอบหลังเรียนและบันทึกคะแนนรายบุคคล

3.4 ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิกส์ หลังจากเสร็จกิจกรรมการเรียนการสอนทั้ง 10 แผนแล้ว

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมีดังต่อไปนี้

4.1 ผลการหาค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิกส์

จากการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิกส์โดยมีนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 18 คน มีค่าเฉลี่ย ดังนี้

ตาราง 1 ตารางแสดงค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิก

จำนวนค่าเฉลี่ยร้อยละ		ค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์	
นักเรียน (คน)	การทดสอบท้ายบทเรียนครั้งที่ 1-3 E1	การทดสอบหลังเรียน E2	E1/E2 ร้อยละ 75/75
18	76.29	77.50	76.29/77.50

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่า ผลของการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์ E1/ E2 กล่าวคือ อัตราส่วนระหว่างค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนการทดสอบระหว่างเรียน (ผลของกระบวนการ) และค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนการทดสอบหลังเรียน (ผลลัพธ์) มีค่าเท่ากับ 76.29/77.50 ซึ่งหมายถึงชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิกมีประสิทธิภาพที่สามารถนำไปใช้ทดลองกับกลุ่มเป้าหมายได้

4.2 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการอ่านออกเสียงและสะกดคำภาษาอังกฤษ

หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิกแล้วผู้วิจัยได้ทดสอบความสามารถด้านการอ่านออกเสียงและสะกดคำภาษาอังกฤษโดยใช้แบบทดสอบแบบปรนัยชุดการอ่านคำ จำนวน 20 ข้อ (20 คำ) หลังเรียนปรากฏผลดังนี้

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ความสามารถด้านการอ่านออกเสียงและสะกดคำภาษาอังกฤษหลังเรียน ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองหว้านาคำพัฒนา โดยเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

นักเรียนคนที่	คะแนนหลังเรียน (20 คะแนน)	ร้อยละ
1	16	80.00
2	14	70.00
3	15	75.00
4	16	80.00
5	15	75.00
6	16	80.00
7	14	70.00
8	16	80.00
9	15	75.00
10	15	75.00
11	15	75.00
12	16	80.00
13	17	85.00
14	17	85.00
15	15	75.00
16	14	70.00
17	15	75.00
18	18	90.00
รวม	279	1395
$\bar{X}$	15.50	77.50
S.D.	1.10	

จากตาราง 2 พบว่า ผลการพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงและสะกดคำภาษาอังกฤษ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองหว้านาคำพัฒนา นักเรียนทุกคนผ่านเกณฑ์ และมีคะแนนความสามารถในการอ่านออกเสียงและสะกดคำภาษาอังกฤษเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 77.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ร้อยละ 70

4.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิก

ตาราง 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิก

ระดับความพึงพอใจ

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง พอใจมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง พอใจมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง พอใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง พอใจน้อย

ค่าเฉลี่ย 0.00 – 1.50 หมายถึง พอใจน้อยที่สุด

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ					$\bar{X}$	ระดับความพึงพอใจ
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
		5	4	3	2	1		
1	การจัดบรรยากาศห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนการสอน	14	4	-	-	-	4.78	มากที่สุด
2	เนื้อหาที่สอนทันสมัยนำไปใช้ได้จริง	10	8	-	-	-	4.55	มากที่สุด
3	กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนการสอน	11	7	-	-	-	4.61	มากที่สุด
4	การอ่านคำแบบโฟนิกช่วยให้นักเรียนสามารถฝึกทักษะการอ่านออกเสียงสะกดคำได้ดี	15	3	-	-	-	4.83	มากที่สุด
5	กิจกรรมการเรียนรู้สนุกและน่าสนใจ	4	9	5	-	-	3.17	ปานกลาง
6	นักเรียนชอบอ่านคำโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิก	5	8	5	-	-	4.00	มาก
7	นักเรียนไม่รู้สึกอายนเพื่อนเมื่ออ่านออกเสียงและสะกดคำ	3	10	5	-	-	3.89	มาก
8	นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข	14	3	1	-	-	4.72	มากที่สุด
9	ครูตั้งใจสอน ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือแก่นักเรียนในการทำกิจกรรม	15	3	-	-	-	4.83	มากที่สุด
10	นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนตลอดเวลา	6	10	2	-	-	4.22	มาก
รวม							4.36	มาก
S.D.							0.54	

จากตาราง 3 พบว่า โดยภาพรวมความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิก อยู่ในระดับพอใจมาก ($\bar{X} = 4.36$) โดยมีค่า S.D. เท่ากับ 0.54 หากพิจารณาเป็นรายข้อในสามลำดับแรก นักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ การอ่านคำแบบโฟนิกช่วยให้นักเรียนสามารถฝึกทักษะการอ่านออกเสียงสะกดคำได้ดี ($\bar{X} = 4.83$) ครูตั้งใจสอนให้คำแนะนำ ช่วยเหลือแก่นักเรียนในการทำกิจกรรม ($\bar{X} = 4.83$) รองลงมามีความพึงพอใจมาก คือ การจัดบรรยากาศห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.78$) และนักเรียนเรียนอย่างมีความสุข ($\bar{X} = 4.72$) ตามลำดับ

สรุปผล

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านออกเสียงและสะกดคำภาษาอังกฤษโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพ 75/75 พบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิกที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นนั้นมีค่าเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 15.50 (S.D. = 1.10) และมีประสิทธิภาพเท่ากับ 76.29/77.50 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้
2. ผลการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านออกเสียงและสะกดคำภาษาอังกฤษ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองหัวน้ำคำพัฒนาซึ่งนักเรียนทุกคนผ่านเกณฑ์ และมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 77.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 70
3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิก พบว่า โดยภาพรวมความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิก อยู่ในระดับพอใจมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.55)

อภิปราย

การพัฒนาความสามารถการอ่านออกเสียงและสะกดคำภาษาอังกฤษโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีข้อค้นพบที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์เพื่อหาประสิทธิภาพของการพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงและสะกดคำภาษาอังกฤษ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นนั้น มีค่าเฉลี่ยของคะแนนระหว่างเรียนเท่ากับ 3.81 หลังเรียนเท่ากับ 15.50 และมีประสิทธิภาพเท่ากับ 76.29/77.50 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ เป็นผลมาจากกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ อัจจิมา ไชยจิต (2563: 18) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงสะกดคำภาษาอังกฤษ (Phonics) โดยใช้แบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงสะกดคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์ E1/E2 ร้อยละ 80/80 ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้แสดงให้เห็นว่า ผลของการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงสะกดคำภาษาอังกฤษ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์ E1/E2 ร้อยละ 80/80 กล่าวคือ อัตราส่วนระหว่างค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนการทดสอบท้ายบทเรียน และค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนการทดสอบหลังเรียนมีค่า 80.00/81.00 ซึ่งหมายถึงแบบฝึกทักษะมีประสิทธิภาพที่สามารถนำไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างได้
2. การพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงและสะกดคำภาษาอังกฤษ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 77.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 70 ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ อัจจิมา ไชยจิต (2563: 17-18) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงสะกดคำภาษาอังกฤษ (Phonics) โดยใช้แบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านออกเสียงสะกดคำศัพท์ภาษาอังกฤษ พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แสดงให้เห็นว่าในการทดสอบก่อนเรียนนักเรียนสามารถอ่าน

ออกเสียง สะกดคำได้เฉลี่ย 1.25 คะแนนจากคะแนนเต็ม 5 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 25.00 มีค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน 1.12 และเมื่อทำการทดสอบหลังเรียนนักเรียนสามารถอ่านออกเสียงได้เฉลี่ย 4.05 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 81.00 มีค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน 1.00 ทั้งนี้ผลต่างของค่าคะแนนทั้งสอง ครั้งเฉลี่ย 2.80 แสดงว่าหลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ และสอนซ่อมเสริมแล้ว นักเรียนมีทักษะการอ่านออกเสียงสะกดคำที่ดีขึ้น

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิก พบว่า โดยภาพรวม ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโฟนิก อยู่ในระดับพอใจมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.55) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงรัตน์ แซ่จ้ง (2564: 123-124) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงสะกดคำ ภาษาอังกฤษ โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงโฟนิกส์ (Phonics) ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนทรงวิทยาทะพารักษ์ ซึ่งพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนแบบโฟนิกโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76 (S.D. = 0.39)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ด้านเนื้อหา ครูสามารถปรับเปลี่ยนเนื้อหาคำศัพท์จากหนังสือเรียนได้ หรือคำศัพท์จากแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อเพิ่มความรู้คำศัพท์ใหม่ ๆ ให้นักเรียน

1.2 นักเรียนในห้องเรียนมีความแตกต่างในการเรียนรู้ เช่น นักเรียนเก่ง นักเรียนปานกลาง นักเรียนอ่อน และนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ร่วมกัน ควรคัดแยกเพื่อสอนซ่อมเสริมอีกรอบก่อนที่จะนำมาเรียนรวมกัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการทำวิจัยการออกเสียงแบบโฟนิกและการพูดเป็นประโยคเพื่อนำไปสู่การพัฒนาด้านการออกเสียง และการสื่อสารเพื่อนำไปใช้สนทนาในสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลอง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ดวงรัตน์ แซ่จ้ง. (2564). การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงสะกดคำภาษาอังกฤษ โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงโฟนิกส์ (Phonics) ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนทรงวิทยาทะพารักษ์. *วารสารพัฒนศิลป์วิชาการ*, 5(2), 123-124.
- พิมภรณ์ พวงขึ้น และวิวัฒน์ มีสุวรรณ. (2563). การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงและสะกดคำภาษาอังกฤษด้วยชุดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโฟนิก สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล*, 6(1), 19-29.
- มาริษา พันเปรม. (2561). *การประเมินสื่อการสอนโฟนิกส์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตหนองแขม*. สารนิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- โรงเรียนบ้านหนองหว้านาคำพัฒนา. (2565). *ผลการทดสอบการอ่านคำภาษาอังกฤษแบบโฟนิก*. ร้อยเอ็ด: โรงเรียนบ้านหนองหว้านาคำพัฒนา.
- อัจจิมา ไชยจิต. (2563). *การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงสะกดคำภาษาอังกฤษ (Phonic) โดยใช้แบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. สมุทรปราการ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2.

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

Creative Leadership of School Administrators Affecting Teamwork of Teachers in School
under Kalasin Primary Educational Service Area Office 1

นันทิwa ราชภักดี¹ และ ยูวธิดา ชาปัญญา²

Nantiwa Ratpakdee¹ and Yuwathida Chapanya²

Received : 9 พ.ค. 2566

Revised : 3 ต.ค. 2566

Accepted : 4 ต.ค. 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 1 2) ศึกษาการทำงานเป็นทีมของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 1 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการทำงานเป็นทีมของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 1 และ 4) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครู ปีการศึกษา 2564 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 322 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 27 คน และครู 295 คน โดยได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงตรง เท่ากับ 0.989 มีความเชื่อมั่นทั้ง 2 ตัวแปร คือ 0.986 และ 0.970 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การทำงานเป็นทีมของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครู มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = .746$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ (X_4) ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X_6) ด้านความสามารถทางสติปัญญา (X_1) ด้านความยืดหยุ่น (X_5) และด้านทัศนคติและบุคลิกภาพที่ดี (X_3) ร่วมกันพยากรณ์ความแปรปรวนของการทำงานเป็นทีมของครู ได้ร้อยละ 74.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เขียนเป็นสมการถดถอยพหุคูณในรูปแบบคะแนนดิบและในรูปแบบคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$Y' = .563 + .200X_4 + 0.199X_6 + .142X_1 + .179X_5 + .147X_3$$

$$Z'y = .228ZX_4 + .215ZX_6 + .161ZX_1 + .191ZX_5 + .164ZX_3$$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, การทำงานเป็นทีมของครู, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 1

¹ นักศึกษาลัทธิศรัทธาธรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

อีเมล: angykoolenglish@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: chapana.chapana@hotmail.com

¹ Master Student, Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University, Email: angykoolenglish@gmail.com

² Assistant Professor, Ed.D., Dean of Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University, Email: chapana.chapana@hotmail.com

Abstract

The purposes of this research were to: 1) study the creative leadership of school administrators under Kalasin Primary Educational Service Area Office 1; 2) study the teamwork of teachers under Kalasin Primary Educational Service Area Office 1; 3) study the relationship between creative leadership and teamwork of teachers under Kalasin Primary Educational Service Area Office 1, and 4) study the creative leadership of school administrators affecting teamwork of teachers. The samples were used of 322 people divided into 27 school administrators and 295 teachers. The research instrument was used for data collection was a five-point rating scale questionnaire with the validity was 0.989 and the reliabilities of 2 variables were 0.986 and 0.970 respectively. The statistical methods employed in the data analysis were used frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson Product Moment Correlation Coefficient and Stepwise Multiple Regression analysis. The research findings were as follows; 1) The level of overall creative leadership of school administrators was high. 2) The level of overall teamwork of teachers was high. 3) The relationship between the creative leadership of school administrators and teamwork of teachers, in overall, was highly positive ($r_{xy}=.746$) ($p<.01$). And 4) the creative leadership of school administrators included 5 aspects: creativity (X_4), vision (X_6), intellectual ability (X_1), flexibility (X_5) and positive attitude and personality (X_3). These predictors could affect and predict 74.60% of teamwork of teachers with statistical significance at the .01 level. The prediction equations could be written as follow;

The regressive equation in the form of raw score:

$$Y' = .563 + .200X_4 + 0.199X_6 + .142X_1 + .179X_5 + .147X_3$$

The regressive equation in the form of standard score:

$$Z'y = .228ZX_4 + .215ZX_6 + .161ZX_1 + .191ZX_5 + .164ZX_3$$

Keywords: Creative leadership, Teamwork of teachers, Kalasin Primary Educational Service Area Office 1

บทนำ

การทำงานเป็นทีมถือเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จ การทำงานเป็นทีมทำให้เกิดการพึ่งพาอาศัยกัน มีการปฏิสัมพันธ์กันทางสังคม การที่บุคคลได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์อยู่ร่วมกับผู้อื่นถือเป็นการสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ และส่งผลให้เกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพและสร้างสรรค์มากกว่าการทำงานแบบต่างคนต่างทำ จะเห็นได้ว่าการสื่อสารนั้นเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการทำงานเป็นทีม (กรวิภา งามวุฒิวงศ์, 2559: 18) การบริหารองค์กรที่ดีถือเป็นรากฐานของการพัฒนา แนวทางการบริหารงานขององค์กรที่กำลังได้รับความนิยมและนำมาใช้ปฏิบัติกันอย่างแพร่หลายในปัจจุบันทั้งในองค์กรของรัฐและเอกชน คือ การบริหารงานโดยยึดหลักการทำงานร่วมกันเป็นทีม สร้างทีมงานให้แข็งแกร่งโดยเน้นให้บุคลากรทุกคนเห็นความสำคัญของกระบวนการในการทำงานร่วมกันเป็นทีม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร (ศรีศักดิ์ ศูนย์ไศรก, 2550: 2) ซึ่งการทำงานเป็นทีมมีความสำคัญในองค์กรเป็นอย่างมาก การทำงานร่วมกันโดยมีวัตถุประสงค์เดียวกันและเป็นการรวมตัวที่ต้องอาศัยความเข้าใจความผูกพัน และความร่วมมือซึ่งกันและกันของสมาชิกในทีม เพื่อที่สมาชิกแต่ละคนสามารถทำงานร่วมกันจนประสบผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมายสูงสุดขององค์กร (เนตรพัฒนา ยาวีราข, 2556: 144)

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นพฤติกรรมของผู้นำที่จูงใจทีมงาน หรือผู้ปฏิบัติงานให้ดำเนินงานไปสู่เป้าหมายที่กำหนด โดยผู้นำเป็นแบบอย่างที่ดี มีความรู้ความสามารถในงานที่รับผิดชอบ สามารถวิเคราะห์ความต้องการของแต่ละบุคคลเพื่อจูงใจ

ให้ปฏิบัติงานได้ตามวัตถุประสงค์ มีความยืดหยุ่นในการคิดและการตัดสินใจ มีวิสัยทัศน์ คำนึงกรอบ ไม่ยึดติดกับ "กรอบความคิด" (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2553) เน้นการสร้างทรัพยากรบุคคลให้เป็นทีมงานที่สร้างสรรค์ มีความสามารถพอที่จะต่อการกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัลในปัจจุบัน ที่สำคัญคนที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จำเป็นต้องสร้างสภาพแวดล้อมสำหรับผู้อื่นให้มีความสร้างสรรค์ (Puccio, Murdock and Mance, 2007) ดังนั้น ผู้นำจึงต้องเป็นผู้ที่ส่งเสริมและให้กำลังใจทีมงาน เปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์กรได้แสดงออกทางความคิดและกระตุ้นให้บุคลากรเกิดการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จะเห็นได้ว่า ผู้นำที่ดีต้องเป็นคนที่มีภาวะผู้นำ เพื่อที่จะสามารถนำพาองค์กรให้ก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งนี้ บุคลากรภายในองค์กรต้องให้ความร่วมมือกัน และมีการทำงานเป็นทีม ซึ่งผู้บริหารที่ดีต้องส่งเสริมทีมให้เกิดขึ้นภายในองค์กร ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ถือเป็นคุณสมบัติที่ผู้นำองค์กรจำเป็นต้องมี เพื่อส่งเสริมให้เกิดการทำงานเป็นทีมภายในองค์กร

การขับเคลื่อนองค์กรให้เดินหน้าไปได้อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยการทำงานเป็นทีม ผู้นำในยุคใหม่ต้องมีความสามารถในการจูงใจ ประสานงาน รวมถึงการนำบุคคลอื่นอย่างมีวิสัยทัศน์ จินตนาการ และมีความยืดหยุ่น ด้วยวิธีการหรือแนวทางใหม่ ๆ อย่างท้าทายและสร้างสรรค์ ซึ่งการดำเนินการเหล่านี้เป็นคุณสมบัติของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์, 2555: 31) สถานศึกษาที่มีผู้บริหารที่สามารถนำบุคคลภายในองค์กรได้ จะทำให้อุทิศตนในสถานศึกษาเห็นความสำคัญของตนเองในการทำงานเป็นทีม ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตามคุณภาพ และเพื่อให้อุทิศตนเป็นเครื่องมือในการสร้างผลผลิตในทางสร้างสรรค์ เป็นผลผลิตใหม่ ๆ ที่เกิดจากความคิดและสติปัญญาของผู้นำ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับที่ โพทเธอร์ ลินลาตัน (2554: 10) กล่าวว่า โลกและสังคมได้เปลี่ยนไปแล้วเรามีความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนกระแสนของการศึกษาใหม่ เพื่อให้อุทิศตนเป็นเครื่องมือของการสร้างและสร้างอย่างสร้างสรรค์ก่อให้เกิดผลผลิตในทางสร้างสรรค์เป็นผลผลิตใหม่ ๆ ที่เกิดจากความคิดสติปัญญา ผู้บริหารการศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อย่างมีความรับผิดชอบตลอดเวลาและที่สำคัญจะต้องเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ ๆ ในการนำองค์กรสู่ความสำเร็จทั้งด้านผลผลิตและผลสัมฤทธิ์ของงาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 1 ให้ความสำคัญของการทำงานเป็นทีมของครู เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 1 เป็นหน่วยงานที่มีขนาดใหญ่ มีสถานศึกษาจำนวน 171 แห่ง และผู้รับบริการด้านการศึกษากว่า 21,166 คน ประกอบกับหน้าที่รับผิดชอบของครูมีภาระงานอื่น ๆ มากกว่าการให้การศึกษา และผู้ร่วมงานไม่ได้รับการสนับสนุนหรือส่งเสริมให้ทำงานร่วมกันเป็นทีม การสื่อสารข้อมูลข่าวสารในระดับบนลงล่าง หรือล่างขึ้นบนในบางครั้ง บางเรื่องไม่ชัดเจน หรือไม่ทั่วถึง ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการทำงาน หรือทำงานได้ไม่เต็มตามศักยภาพตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากบุคลากรมองเห็นทิศทางและเป้าหมายไม่ตรงกัน ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนและทำให้ขาดประสิทธิภาพในการทำงาน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1: ออนไลน์)

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 1 เพื่อเป็นสารสนเทศสำหรับการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูและการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

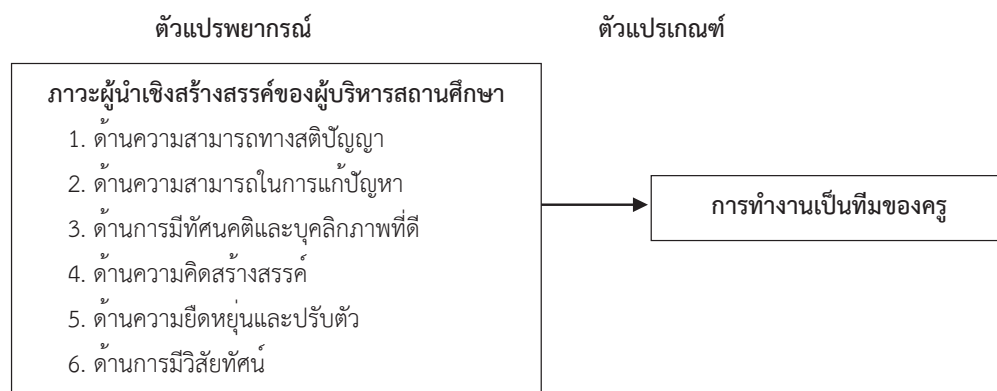
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 1
2. เพื่อศึกษาการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 1

4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 1

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์นักวิชาการ ดังนี้ กิตต์กาญจน์ ปฏิพันธ์ (2556), วิโรจน์ สารรัตน์ (2557), ไพฑูรย์ สีนาร์ตน์ และ นักรบ หมี่แสน (2561), วันเพ็ญ แก้วปาน (2561), Bennis (2002), Parker and Begnaud (2004), Dubrin (2006), Stenberg (2006), Robinson (2007), Danner (2008), Harris (2009), Stoll & Temperley (2009), Delich (2010), Harding (2010) และ Ubben (2011) นำมาสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ได้ 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านความสามารถทางสติปัญญา 2) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา 3) ด้านการมีทัศนคติและบุคลิกภาพที่ดี 4) ด้านความคิดสร้างสรรค์ 5) ด้านความยืดหยุ่นและปรับตัว และ 6) ด้านการมีวิสัยทัศน์ และสังเคราะห์องค์ประกอบการทำงานเป็นทีมของครูจากแนวคิดของ ทิสนา แคมณี (2550), วราภรณ์ ตระกูลสุชาติ (2550), สุนทร งามนก (2550), สุพานี สุขวัญานิช (2552), ทองทิพภา วิริยะพันธุ์ (2553), Parker (1990), Woodcock (1989), Romig (1996), Robbins (2001) and Sheard and Kakabadse (2004) ได้ 4 ด้าน ดังนี้ 1) การมีเป้าหมายร่วมกัน 2) การตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม 3) การติดต่อสื่อสารที่ดี และ 4) การร่วมมือทำงาน โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครู

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 2,044 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 171 คน และครู 1,873 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1, 2564: ออนไลน์)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จำนวน 322 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 27 คน และครู 295 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 42-44) และได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามขนาดของโรงเรียน มีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ตามขนาดของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan ได้จำนวน 322 คน แบ่งเป็นผู้บริหาร 27 คน และครู 295 คน

ขั้นตอนที่ 2 เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการจับสลากแบบใส่คืนตามจำนวนที่คำนวณจนครบ 322 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับเพศ อายุ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และขนาดของโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของ Likert's Scale เกณฑ์การให้คะแนนมี 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ผู้บริหารมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ผู้บริหารมีการปฏิบัติในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง ผู้บริหารมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ผู้บริหารมีการปฏิบัติในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ผู้บริหารมีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมของครู มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดตัวเลือกไว้ 5 ระดับตามวิธีการของ Likert's Scale เกณฑ์การให้คะแนนมี 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .989 แยกเป็นตัวแปรพยากรณ์เท่ากับ 0.986 และตัวแปรเกณฑ์เท่ากับ 0.960 และมีค่าความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญทั้งฉบับ เท่ากับ 0.887 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของ Cronbach โดยแบบสอบถามควรมีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 116-119)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ดำเนินการ ดังนี้

3.1 ขออนุญาตเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ถึงโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

3.2 ติดต่อประสานงานกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้บริหารและครูด้วยตนเอง ผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 322 คิดเป็นร้อยละ 100

3.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ และนำมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

4.1 วิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

4.2 วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และระดับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำผลที่วิเคราะห์ได้แปลความหมายรายข้อ รายด้านและความหมายในภาพรวม โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของกลุ่มดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 121)

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง	ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง	ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง	ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง	ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง	ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การทำงานเป็นทีมของครู

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง	ครูมีการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง	ครูมีการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง	ครูมีการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง	ครูมีการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง	ครูมีการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) แล้วนำเสนอในรูปตาราง โดยนำค่าที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 137) แปลความหมายดังนี้

≥ 0.81	หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก
0.61–0.80	หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับสูง
0.41–0.60	หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
0.21–0.40	หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
≤ 0.20	หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก

การอธิบายทิศทางความสัมพันธ์ดังนี้ ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเป็นบวก แสดงว่าตัวแปรสองตัวแปรมีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางเดียวกัน ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเป็นลบ แสดงว่าตัวแปรสองตัวแปรมีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางตรงกันข้าม และถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับศูนย์ แสดงว่าตัวแปรสองตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์กัน

4.4 การวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression)

สรุปผล

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.43 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.40 โดยด้านความยืดหยุ่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการมีทัศนคติและบุคลิกภาพที่ดี ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา และด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความสามารถทางสติปัญญา ตามลำดับ ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านความสามารถทางสติปัญญา	4.40	0.45	มาก
2. ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา	4.43	0.46	มาก
3. ด้านการมีทัศนคติและบุคลิกภาพที่ดี	4.43	0.45	มาก
4. ด้านความคิดสร้างสรรค์	4.43	0.46	มาก
5. ด้านความยืดหยุ่น	4.48	0.43	มาก
6. ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.45	0.43	มาก
โดยรวม	4.43	0.40	มาก

2. การทำงานเป็นทีมของครูโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.41 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.40 โดยด้านการร่วมมือทำงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม ด้านการติดต่อสื่อสารที่ดี และด้านการมีเป้าหมายร่วมกัน ตามลำดับ ดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการทำงานเป็นทีมของครูโดยรวมและรายด้าน

การทำงานเป็นทีมของครู (Y)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการมีเป้าหมายร่วมกัน	4.39	0.43	มาก
2. ด้านการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม	4.42	0.46	มาก
3. ด้านการติดต่อสื่อสารที่ดี	4.41	0.44	มาก
4. ด้านการร่วมมือทำงาน	4.43	0.43	มาก
โดยรวม	4.41	0.40	มาก

3. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูมีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = .746$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

ของผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละด้านกับการทำงานเป็นทีมของครู พบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = .745-.803$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตาราง 3

ตาราง 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	Y	ระดับความสัมพันธ์
X ₁	1.000	-	-	-	-	-	.745**	สูง
X ₂	.777**	1.000	-	-	-	-	.759**	สูง
X ₃	.776**	.829**	1.000	-	-	-	.787**	สูง
X ₄	.743**	.802**	.829**	1.000	-	-	.803**	สูง
X ₅	.728**	.785**	.772**	.806**	1.000	-	.790**	สูง
X ₆	.694**	.739**	.752**	.771**	.802**	1.000	.799**	สูง
X	-	-	-	-	-	-	.746**	สูง

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณโดยการคัดเลือกตัวแปรเพื่อพยากรณ์ ใช้วิธีแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความคิดสร้างสรรค์ (X₄) เป็นตัวพยากรณ์ สามารถพยากรณ์การทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีอำนาจในการพยากรณ์ ร้อยละ 64.40 เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X₆) เข้าไปมีอำนาจในการพยากรณ์ ร้อยละ 70.60 เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 6.20 เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ด้านความสามารถทางสติปัญญา (X₁) เข้าไปมีอำนาจในการพยากรณ์ ร้อยละ 73.00 เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 2.40 เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ด้านความยืดหยุ่น (X₅) เข้าไปมีอำนาจในการพยากรณ์ ร้อยละ 74.00 เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 1.00 และเมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ด้านทัศนคติและบุคลิกภาพที่ดี (X₃) เข้าไปมีอำนาจในการพยากรณ์ ร้อยละ 74.60 เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 0.60 ดังตาราง 4

ตาราง 4 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน เพื่อค้นหาตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

โมเดล	ตัวพยากรณ์	R	R ²	F	P
1	X ₄	.645	.644	580.762	.000**
2	X ₄ , X ₆	.707	.706	385.501	.000**
3	X ₄ , X ₆ , X ₁	.732	.730	289.792	.000**
4	X ₄ , X ₆ , X ₁ , X ₅	.744	.740	229.742	.000**
5	X ₄ , X ₆ , X ₁ , X ₅ , X ₃	.750	.746	189.564	.000**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. การวิเคราะห์สมการการถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ (X_4) ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X_6) ด้านความสามารถทางสติปัญญา (X_1) ด้านความยืดหยุ่น (X_5) และด้านทัศนคติและบุคลิกภาพที่ดี (X_3) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนดิบ คือ .200, .199, .142, .179 และ .147 ตามลำดับ

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

ตัวแปรพยากรณ์	β	b	SEb	t	p
X_4	.228	.200	.051	3.893	.000**
X_6	.215	.199	.048	4.164	.000**
X_1	.161	.142	.042	3.354	.001**
X_5	.191	.179	.053	3.409	.001**
X_3	.164	.147	.051	2.854	.005**

$R = .750$ $R^2 = .746$ $a = .563$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ (X_4) ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X_6) ด้านความสามารถทางสติปัญญา (X_1) ด้านความยืดหยุ่น (X_5) และด้านทัศนคติและบุคลิกภาพที่ดี (X_3) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนดิบ คือ .200, .199, .142, .179 และ .147 ตามลำดับ โดยทั้งห้าตัวแปรรวมกันพยากรณ์ความแปรปรวนของการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ได้ร้อยละ 74.60 สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = .563 + .200X_4 + 0.199X_6 + .142X_1 + .179X_5 + .147X_3$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z'y = .228ZX_4 + .215ZX_6 + .161ZX_1 + .191ZX_5 + .164ZX_3$$

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 มีประเด็นที่สำคัญสามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายและจุดเน้นในการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของผู้บริหาร ครู และบุคลากรให้มีสมรรถนะสอดคล้องและเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกอนาคต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จึงได้ขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติโดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้เข้ารับการอบรมเพื่อการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ตลอดจนมีการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง และประเมินผลจนส่งผลให้ผู้บริหารมีความกล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ ก้าวทันเทคโนโลยีในการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในยุคปัจจุบัน

สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ และพัฒนากระบวนการต่าง ๆ ส่งผลให้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ (2555: 17) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะเป็นสิ่งที่สร้างความแตกต่างของการเปลี่ยนแปลง ผู้นำ หรือผู้บริหารเป็นบุคคลหลักที่จะต้องรับผิดชอบต่อบรรยากาศที่เกิดขึ้น เพื่อการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ ผลวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ เกศณี กุณินเทศ (2562: 86-87) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 2 พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 มีการทำงานเป็นทีมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 มีการสนับสนุนการมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้ครูสามารถพูดสื่อสารได้อย่างตรงไปตรงมาระหว่างสมาชิกในทีม และผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการทำงาน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปิ่นทอง ศรีสวัสดิ์ (2560: 71-72) ได้ศึกษา การทำงานเป็นทีมของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 พบว่าการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

3. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละด้าน กับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถทางสติปัญญา ความสามารถในการแก้ปัญหา มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการปฏิบัติงานเชิงสร้างสรรค์ มีปฏิภาณไหวพริบในการทำงานอย่างมีเหตุผล และส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีทักษะในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจในการทำงานได้อย่างสร้างสรรค์ ย่อมส่งผลให้ครูมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ปัญหา แนวทางการแก้ไข ตลอดจนการประเมินผลในการทำงาน และเกิดการประสานความร่วมมือกับบุคลากรคนอื่นภายในองค์กร ด้วยความมุ่งมั่นเต็มใจ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศสรินทร์ ศรีเดช (2552: 56) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มีความสัมพันธ์ในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านความสามารถทางสติปัญญา ด้านความยืดหยุ่น และด้านทัศนคติและบุคลิกภาพที่ดี โดยทั้งห้าด้านส่งผลให้เกิดการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นคุณสมบัติสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาพึงมี ผู้ที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะเป็นผู้สร้างบรรยากาศการทำงาน สามารถนำบุคคลภายในองค์กรให้เกิดการประสานความร่วมมือกัน กระตุ้นให้ผู้ร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา ร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายด้วยการคิดหลายมิติ หลายแง่มุม และคิดให้มากที่สุดเท่าที่จะนึกได้ อีกทั้งส่งเสริมครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้เกิดบรรยากาศการคิดค้นการทดลอง และกล้าคิด กล้าทำในสิ่งใหม่ จึงส่งผลให้ผู้ร่วมงานมีความพึงพอใจในการทำงานเป็นทีม สมาชิกในทีมรู้สึกว่าจะตนเองมีคุณค่ามีความสำคัญต่อการทำงานของทีม สามารถเสริมสร้างการทำงานให้มีระบบ สร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ก่อให้เกิดพลังความสามัคคีในการทำงานขององค์กร บุคลากรมีการทำงานเป็นทีมได้อย่างดี และทำงานอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งนำไปสู่คุณภาพของการทำงานได้ จึงส่งผลให้องค์กรประสบความสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์

ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุภาพ ฤทธิ์บำรุง (2556: 43) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นความสามารถในการจูงใจ หรือนำบุคคลอื่น ๆ อย่างมีวิสัยทัศน์ กระตุ้นและสนับสนุนให้เกิดการทดลองภายในองค์กร เพื่อที่จะทำให้อุบัติการณ์สามารถคิดนอกกรอบ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ มีความคิดสร้างสรรค์หาแนวทางใหม่ ๆ ในการบริหาร และการสื่อสารภายในองค์กร มีความสามารถในการปรับตัว และกระบวนการทำงานต่าง ๆ ในองค์กรให้มีความง่าย คล่องตัว และยืดหยุ่นเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดีขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ กรองทิพย์ นาวิเชตร (2552: 30) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นความสามารถของผู้นำในการผลักดันให้ผู้ร่วมงานร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ ให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งมาด้วยการคิดหลายมิติ คิดบวก คิดเชิงสร้างสรรค์และพัฒนา รวมทั้งการคิดแก้ปัญหา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ รายงานพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก แต่ด้านความสามารถทางสติปัญญาอยู่ในระดับต่ำกว่าด้านอื่น แต่เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน ดังนั้น สำนักเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ และเข้ารับการอบรมพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้และสามารถใช้ภูมิความรู้ในการแก้ไขปัญหาได้อย่างทันท่วงที

1.2 จากการศึกษาการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก แต่ด้านการมีเป้าหมายร่วมกันมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรสื่อสารวิสัยทัศน์ให้ชัดเจนและทั่วถึง เปิดโอกาสให้ครูกำหนดนโยบาย แผนกลยุทธ์และเป้าหมายในการทำงานของสถานศึกษาให้ชัดเจน และมีกระบวนการสนับสนุนให้ครูยอมรับเป้าหมายดังกล่าวร่วมกัน

1.3 จากการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ด้านความคิดสร้างสรรค์ การมีวิสัยทัศน์ ด้านความสามารถทางสติปัญญา ด้านความยืดหยุ่น และด้านทัศนคติและบุคลิกภาพที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครู ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้เกิดบรรยากาศการคิดค้น การทดลอง กล้าคิด กล้าทำในสิ่งใหม่ และกระตุ้นให้เกิดแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงาน ให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาอย่างเต็มความรู้ความสามารถ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ แนวทางเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ด้านสติปัญญาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

2.2 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ในมิติอื่น ๆ

2.3 ควรทำวิจัย แนวทางการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของครูด้านการมีเป้าหมายร่วมกัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์. (2555). *โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา*. ดุษฎีนิพนธ์ ปรินญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เกศณี กฐินเทศ. (2562). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

- เกศสรินทร์ ตรีเดช. (2552). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กรวิภา นามวุฒินวงศ์. (2559). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมภายในสำนักอำนวยการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ*. วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กรองทิพย์ นาควิเชตร. (2552). *ภาวะผู้นำสร้างสรรค์เพื่อการศึกษา*. สมุทรปราการ: อีรสาสน์ พับลิชเชอร์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2553). *การคิดเชิงสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย.
- ทองทิพา วิริยะพันธุ์. (2553). *การบริหารทีมงานและการแก้ไขปัญหา (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- ทศนา แคมมณี. (2550). *การสอนจิตวิทยาการเรียนรู้ เรื่องศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เนตรพัฒนา ยาริราช. (2556). *การจัดการสมัยใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 8)*. กรุงเทพฯ: ทริปปี้ล.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9)*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปิ่นทอง ศรีสวัสดิ์. (2560). *การทำงานเป็นทีมของครูสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ไพฑูรย์ สีนารัตน์. (2554). *CCPR กรอบคิดใหม่ทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนารัตน์ และนักรบ หมั่นแสน. (2561). *ความเป็นผู้นำทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วราภรณ์ ตระกูลสฤษฎี. (2550). *การทำงานเป็นทีม*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- วิโรจน์ สารัตนะ. (2557). *ภาวะผู้นำ: ทฤษฎีและนวัตที่คนร่วมสมัยปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- วันเพ็ญ แก้วปาน. (2561). *ภาวะผู้นำ: หลักการและการประยุกต์ในการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- ศรีศักดิ์ ศูนย์ไทรก. (2550). *การศึกษาพฤติกรรมกรรมการสร้างทีมงานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุพานี สฤษฏ์วานิช. (2552). *พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่: แนวคิดและทฤษฎี (พิมพ์ครั้งที่ 7)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุภาพ ฤทธิ์บำรุง. (2556). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุเมธ งามนก. (2550). *การสร้างทีมงาน*. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 19(1), 31-44.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. (2564). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปี พ.ศ. 2564*. สืบค้นเมื่อ 23 ธันวาคม 2564, จาก <https://www.ksn1.go.th/web2020/?p=15947>
- Bennis, W. (2002). *Creative Leadership*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Danner, S. E. (2008). *Creative leadership in art education: Perspectives of an art educator*. Thesis Master of Arts, Art Education. Fine Art: Ohio University.
- Delich. (2010). The Impact of Mercosur's Sanitary and Phytosanitary Regime on its Members' Institutional Dynamics. *Journal of CMA Management*, 79(2), 3-3.
- Dubrin, A. J. (2006). *Leadership. (2nd ed.). Asia Pacific Edition*. Boston: Houghton Mufflin Company.

- Harding, T. (2010). Fostering Creativity for Leadership and Leading Change. *Journal of Arts Education Policy Review*, 111(2), 51-53.
- Harris, A. (2009). Creative leadership. *Journal of Management in Education*, 23(1), 9-11.
- Parker, G. M. (1990). *Team players and team work: The new competitive business strategy*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Parker, J.O. and Begnaud, L.G. (2004). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). New York: Harper & Row.
- Puccio, G. J., Murdock, M. C., and Mance, M. (2007). *Creative Leadership: Skills that Drive Change*. California: Sage.
- Robbins, S.P. (2001). *Essentials of Organization Behavior* (8th ed.). Englewood Cliffs: Prentice - Hall.
- Robinson, K. (2007). *The Principles of Creative Leadership*. New York: McGraw-Hill.
- Romig, D. (1996). *Breakthrough Teamwork: Outstanding Results Using Structured Teamwork*. Chicago: Irwin.
- Sheard, A. G. and Kakabadse, A. P. (2004). A process perspective on leadership and team. *Journal of Management Development*, 23(1), 7-106.
- Stenberg, R. J. (2006). Creative Leadership: It's a Decision. *Journal of Leadership*, 36(2), 22-24.
- Stoll, L. and Temperley, J. (2009). *Creative leadership: a challenge of our times*. London: University of London.
- Ubben, G. C., Hughes, L. W. and Norris, C.J. (2011). *The Principal: Creative Leadership for Effective Schools*. Boston: Allyn & Bacon.
- Woodcock, M. (1989). *Team development manual*. Worcester: Billing and Sons.

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

The Development of 5E Inquiry Based Learning Activities with Science Games to Enhance Science Process Skills of The 4th Grade Students

มุกดาวลัย จิตรติภิญโญ¹ และ พรชัย ผาดไธสง²

Mukdawan Chittriphinyo¹ and Phornchai Phardthaisong²

Received : 4 พ.ค. 2566

Revised : 21 ก.ย. 2566

Accepted : 22 ก.ย. 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 เพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน กับเกณฑ์ร้อยละ 75 และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์หลังเรียน กับเกณฑ์ร้อยละ 75 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านกระเจา ตำบลกระเจา อำเภอบัวตัว จังหวัดยโสธร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 14 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ One Sample t -test ผลการวิจัย พบว่า

- 1) การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ 79.56/82.73 สูงกว่าเกณฑ์ 75/75
- 2) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 3) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น, เกมวิทยาศาสตร์, ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

Abstract

This research aimed to develop of 5E inquiry-based learning activities with science games and to enhance science process skills of the 4th grade students in elementary school to improve their science process skills according to the 75/75 criterion, to compare students' science process skills with the 75 percent criterion, and to compare student achievement after studying with the 75 percent criterion. Samples were the 4th grade students from BanKrajai school, Krajai sub-district, Pa Tio district, Yasothon

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

อีเมล: mukdawan@reru.ac.th

² อาจารย์ ดร. อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อีเมล: Phornchai2507s@gmail.com

¹ Master Student, Master of Education Program in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University, Email: mukdawan@reru.ac.th

² Ph.D., Lecturer in Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University, Email: Phornchai2507s@gmail.com

province, in the second semester of 2022 academic year total 1 class with 14 students. Samples derived from cluster random sampling. Research tools included 5E inquiry-based learning management plans integrated with a science game, a science process skill test, and an achievement test. Statistics used for data analysis included percentage, average, standard deviation, and One Sample t-test. The results showed as follows:

1) According to 5E inquiry-based learning activities with science games of grade 4 students had an efficiency of 79.56/82.73, higher than the criterion of 75/75. 2) Students who received 5E inquiry-based learning activities with science games had scientific process skills after studying higher than 75 percent criterion with statistical significance at the .05 level. 3) Students who received 5E inquiry-based learning activities with science games had student achievement after studying higher than 75 percent criterion with statistical significance at the .05 level.

Keywords: Inquiry 5 Steps learning activities, Science games, Science process skills

บทนำ

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคน ที่รัฐต้องจัดให้เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัย ให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน เพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพ และการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข อันจะนำไปสู่เสถียรภาพและความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศในเวทีโลกท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญด้านการศึกษา ในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาประเทศมาโดยตลอด กระทรวงศึกษาธิการ ได้วางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 ทั้งในส่วนที่เป็นแรงกดดันภายนอก ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก อันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งผลกระทบของการเป็นประชาคมอาเซียนและความต้องการกำลังคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ประกอบกับแรงกดดันจากภายในประเทศจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่ส่งผลให้ประเทศเข้าสู่สังคมสูงวัย อย่างสมบูรณ์ในอนาคตอันใกล้ การติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ทศนิยมความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรมและพฤติกรรมของประชากรที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ที่ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายและเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว รวมทั้งระบบการศึกษาที่ยังมีปัญหาลายประการ นับตั้งแต่ปัญหาคุณภาพของคนไทยทุกช่วงวัย ปัญหาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับ จุดอ่อนของระบบการศึกษาและการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยีและการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ยังไม่เหมาะสม ขาดความคล่องตัว ยังมีความเหลื่อมล้ำในด้านโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษา รวมทั้งปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และการขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริตและการมีจิตสาธารณะของคนไทยส่วนใหญ่ ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาที่ต้องปรับเปลี่ยนให้สนองและรองรับความท้าทายดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักของการขับเคลื่อนประเทศ ให้สามารถนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: ง) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคน ในปัจจุบันความก้าวหน้าทางการศึกษาพัฒนาเป็นอย่างมาก ทั้งด้านวิชาการ วิธีการจัดการเรียนรู้ สื่อการสอนรวมทั้งนวัตกรรมทางการศึกษาต่าง ๆ ที่ครูและนักเรียนจำเป็นต้องศึกษา พัฒนาไปพร้อมกับ

ความเจริญทางการศึกษา มีการกำหนดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ทุกคนควรได้รับ ด้านวิทยาศาสตร์มุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ โดยใช้กระบวนการในการสืบเสาะหาความรู้และแก้ปัญหาที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ทุกขั้นตอน การทำกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติจริงอย่างหลากหลาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 3)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด วิทยาศาสตร์จึงเป็นวิชาพื้นฐานมีทักษะที่สำคัญทั้งทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และทักษะในศตวรรษที่ 21 ในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สามารถแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถตัดสินใจ โดยใช้ข้อมูลหลากหลายและประจักษ์พยานที่ตรวจสอบได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 1) ในการเรียนรู้ของการศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายทางการศึกษา วิทยาศาสตร์ช่วยพัฒนาทักษะที่สำคัญ อันมีจุดประสงค์สอดคล้องกับจุดเน้นในการพัฒนาความคิดขั้นสูง สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่มุ่งหวังให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อผู้เรียนมากที่สุด จึงได้จัดทำตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้ด้วยตนเองมากที่สุด เพื่อให้ได้ทั้งกระบวนการและความรู้จากวิธีการสังเกต การสำรวจตรวจสอบ การทดลอง แล้วนำผลที่ได้มาจัดระบบเป็นหลักการ แนวคิด และองค์ความรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 3) จากแผนพัฒนาการศึกษา พ.ศ. 2560-2579 พบว่า ด้านการศึกษาของไทย มีการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน เทคนิคการสอน สื่อนวัตกรรมการสอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เหมาะสมกับการศึกษา ในปัจจุบัน เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมาก เมื่อพิจารณาคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) พบว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำในทุกกลุ่ม จึงควรเร่งพัฒนา แผนการศึกษาแห่งชาติ มีเป้าหมายด้านผู้เรียน สอดคล้องกับเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนขั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในหลักสูตรวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คือ การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นทักษะสำคัญที่แสดงถึงการมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุ มีผลตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทำให้ผู้เรียน และผู้ปฏิบัติเกิดความเข้าใจในเนื้อหาทางวิทยาศาสตร์ สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองไปสู่กระบวนการคิดที่ซับซ้อนมากขึ้น สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถเต็มตามศักยภาพ

จากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ (O-NET) ระดับประเทศ ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รายวิชาวิทยาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย ซึ่งต่ำกว่าร้อยละ 50 ของคะแนนสอบ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2564: 3) จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เทคนิคการสอน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพราะทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เป็นทักษะที่สำคัญมากที่สุดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ จากความสำคัญของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) จึงได้ปรับปรุงหลักสูตรวิทยาศาสตร์ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ โดยเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่เน้นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และสืบเสาะหาความรู้เพื่อให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีทักษะในการศึกษาค้นคว้าและคิดค้น มีเหตุผล รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และรู้จักใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา มีความรักในวิชาวิทยาศาสตร์ มีความสนใจใฝ่รู้ ความเข้าใจ ในเรื่องวิทยาศาสตร์ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและการดำรงชีวิต

การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้วยวิธีการฝึกฝนให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาค้นคว้าหาความรู้ โดยมีขั้นตอนในการพัฒนา 5 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ ขั้นที่ 2 สำรวจและค้นหา ขั้นที่ 3 การอธิบายและลงข้อสรุป ขั้นที่ 4 การขยายความรู้ ขั้นที่ 5 ประเมินผล เน้นสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555: 20) อันเป็นวิธีการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และยังเป็นวิธีการสอนที่สอดคล้องกับแนวคิดวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ที่มุ่งให้สืบค้นข้อมูลอย่างมีแบบแผน

นอกจากนี้ ยังมีเทคนิคการสอนที่สามารถใช้ประกอบกับรูปแบบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาที่สำคัญได้ดีขึ้นและช่วยส่งเสริมการแก้ปัญหา กระตุ้นความสนใจ ให้ความสนุกสนานในการเรียนรู้ คือ การใช้เกมวิทยาศาสตร์ประกอบการสอน เกมเป็นส่วนที่จะให้ผู้เรียนนำความรู้มาใช้ หรือการแสวงหาความรู้เพื่อมาเล่นเกม และนำเนื้อหาและข้อมูลของเกม พฤติกรรมการเล่น วิธีการเล่น และผลการเล่นเกมของผู้เรียนมาใช้ในการอภิปรายเพื่อสรุปการเรียนรู้ (ทิตนา แคมมณี, 2558: 365) เกมวิทยาศาสตร์ จึงเป็นวิธีการที่สำคัญในการดึงดูดความสนใจ สามารถนำความรู้มาใช้ในการเล่นเกม อีกทั้งช่วยในการพัฒนาทักษะพื้นฐานของผู้เรียน

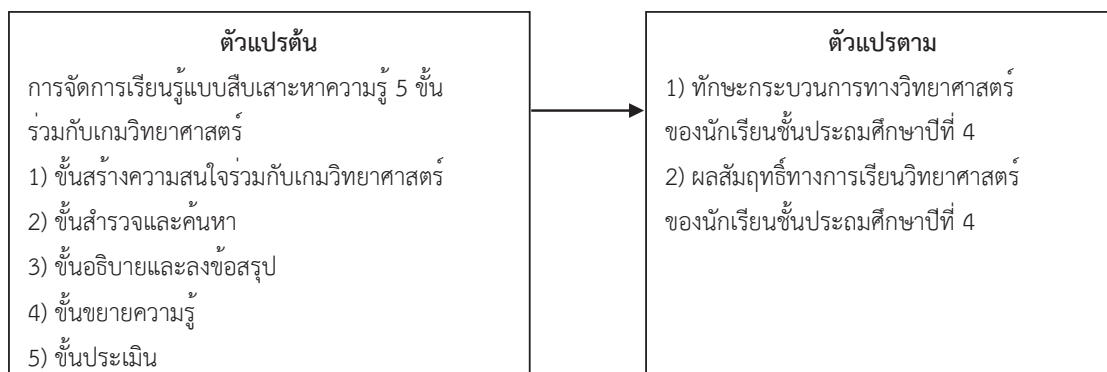
จากปัญหาการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านกระเจา ตาบลกระเจา อำเภอบำลือ จังหวัดยโสธร ประจำปีการศึกษา 2562-2564 โรงเรียนได้กำหนดเป้าหมายคุณภาพการจัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาไว้ร้อยละ 75 ผลการดำเนินงานพบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยย้อนหลัง 3 ปี ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เท่ากับ 65.00, 67.00 และ 70.00 ตามลำดับ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา วิทยาศาสตร์เท่ากับ 62.58, 65.00 และ 75.00 ตามลำดับ ซึ่งยังไม่บรรลุเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดไว้ ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้ตระหนักถึงการพัฒนานักเรียนให้มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงมีความสนใจศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เกิดสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน ทั้งด้านความรู้ ความคิดที่เป็นเหตุเป็นผล การคิดอย่างเป็นระบบ การตัดสินใจ โดยใช้ข้อมูลได้อย่างหลากหลาย การเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ เกิดประสิทธิผลสูงสุด และบรรลุเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน (โรงเรียนบ้านกระเจา, 2564: 2)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เนื้อหาในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 32) รายวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านกระเจา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด การพัฒนาการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

สมมติฐาน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 75
2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 75

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยก่อนการทดลอง (Pre-Experimental Research) แบบกลุ่มเดียว วัดผลหลังเรียน (One-Shot Case Study) (รุ่งนภา นรมาตย์, 2556: 188)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

นักเรียนในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายการศึกษาที่ 9 กระจาย-ศรีฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธรเขต 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 9 โรงเรียน มีนักเรียนจำนวน 102 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนโรงเรียนบ้านกระจาย ปีการศึกษา 2565 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 14 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 12 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้ความเหมาะสมโดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.20-4.70

2.2 แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเป็นแบบอัตนัย จำนวน 20 ข้อ รวมทั้งสิ้น 115 คะแนน โดยแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.33-0.79 มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.20-0.34 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93

2.3 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ จำนวน 20 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวมทั้งสิ้น 20 คะแนน โดยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ มีค่าค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60–1.00 มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.23–0.80 มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.20–0.40 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยก่อนการทดลอง (Pre-Experimental Research) แบบกลุ่มเดียว วัดผลหลังเรียน (One-Shot case study) (รุ่งนภา นรมาตย์, 2556: 188) ดังปรากฏตามตาราง 1

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	ทดลอง	ทดสอบหลังเรียน
E	X	T

เมื่อ E หมายถึง กลุ่มตัวอย่าง

X หมายถึง การจัดการเรียนรู้แบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์

T หมายถึง การวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

3.2 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเวลา จำนวน 12 วัน วันละ 1 ชั่วโมง จำนวน 12 แผน

3.3 ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 ผู้วิจัยได้เตรียมกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านกระจ่าย จังหวัดยโสธร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 14 คน

3.3.2 ชี้แจงรายละเอียดแนวการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์

3.3.3 ให้นักเรียนเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จนครบ 12 แผน

3.3.4 ในระหว่างการจัดการเรียนรู้ ให้นักเรียนทำใบงานและแบบทดสอบย่อยของแต่ละแผน แล้วตรวจให้คะแนน

3.3.5 ทำการวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน แล้วตรวจให้คะแนน

3.3.6 นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์ที่กำหนด 75/75 โดยใช้สูตรการคำนวณหาประสิทธิภาพของกระบวนการ E_1/E_2 โดยที่ E_1 วิเคราะห์จากคะแนนรวมเฉลี่ยการทำใบงาน แบบทดสอบย่อย หลังแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน มีคะแนนเต็ม เท่ากับ 260 คะแนน และ E_2 วิเคราะห์จากคะแนนการแบบทดสอบ วัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีคะแนนเต็ม เท่ากับ 115 คะแนน

4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หลังการจัดการเรียนรู้ กับเกณฑ์ร้อยละ 75 โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ โดยใช้สถิติ One sample T-test

4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการจัดการเรียนรู้กับเกณฑ์ร้อยละ 75 โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ โดยใช้สถิติ One sample T-test

สรุปผล

1. ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 79.56/82.73 ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75

กระบวนการ/ผลลัพธ์	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)	14	260	206.80	5.43	79.56
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)	14	115	95.14	6.80	82.73
E_1/E_2 เท่ากับ 79.56/82.73					

2. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	ร้อยละ 75	$\bar{X}$	S.D.	df.	t	Sig.
หลังเรียน	14	115	82.73	95.14	6.80	13	4.891*	0.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	ร้อยละ 75	$\bar{X}$	S.D.	df.	t	Sig.
หลังเรียน	14	20	15.00	16.21	1.05	13	4.323*	0.001

* แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ 79.56/82.73 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ ที่ปรากฏผลเช่นนี้ เนื่องจากผู้วิจัยได้วางแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ โดยเริ่มจากการศึกษาปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน เนื้อหาต้องเร่งพัฒนา จากการศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาและเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการวางแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อหาคุณภาพก่อนนำไปใช้ในห้องเรียน โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และประเมินความสอดคล้อง จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ทำให้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น การจัดการเรียนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น เป็นวิธีการเรียนที่นักเรียนได้ใช้ความสามารถของตนเองในการสืบค้นข้อมูล ซึ่งจำเป็นต้องใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นพื้นฐานในการสืบเสาะหาความรู้ เป็นการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา ผู้เรียนได้มีกระบวนการคิด กระบวนการสืบค้นข้อมูลอย่างเป็นระบบ มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และที่สำคัญยังมีแรงจูงใจในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ จากการศึกษาแนวคิดของครูวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการเรียนรู้จากการสืบเสาะหาความรู้ผ่านเกม ผลการศึกษาของ Petros et al. (2021: 5) พบว่า องค์ประกอบการออกแบบเกมมีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวความคิดของการสืบเสาะหาความรู้ โดยระดับความสอดคล้องกับข้อมูลของกลุ่มทดลองมีค่าสูงกลุ่มควบคุม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นลินินา ชัยภาส (2565: 85) การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 72.69/74.27 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จึงควรส่งเสริมให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ และผลการวิจัยของเพ็ญนิภา ชัยณรงค์ และจิตรภรณ์ วงศ์คำจันทร์ (2565: 219) พบว่าพัฒนาการจัดการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 79.7/76.08 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75/75

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นเพราะว่าการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ ช่วยส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่สูงขึ้น พัฒนาความคิดอย่างเต็มที่ ผู้เรียนได้เรียนรู้ มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีการเรียนรู้จากการกระทำ สามารถจัดระบบความคิดได้เป็นอย่างดีทำให้ความรู้ ความสามารถถ่ายทอดการเรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน นอกจากนี้เกมวิทยาศาสตร์ยังก่อให้เกิดแรงจูงใจ ส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน มีกิจกรรมการติดต่อสื่อสารร่วมกัน และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ ข้อดีของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการเรียนรู้ได้ฝึกทักษะการตัดสินใจ (สุวรรณ จุ้ยทอง, 2558: 171) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภารดี กล่อมดี (2561: 1) หลังการใช้ชุดแบบฝึกทักษะร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ 0.05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวันทนา งามเนียม (2564: 55) จากผลการจัดการเรียนรู้

แบบสืบเสาะหาความรู้ที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ พบว่านักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้สูงกว่าก่อนเรียน และมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นเพราะว่าการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ ช่วยส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน มีผลการเรียนที่สูงขึ้น เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ เป็นวิธีที่ฝึกทักษะในการค้นหาข้อมูล ทำให้ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อีกทั้งเกมวิทยาศาสตร์ ยังส่งเสริมกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด และผลการเล่นเกมของผู้เรียน มาใช้ในการอธิบายเพื่อสรุปการเรียนรู้ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ก่อให้เกิดความชำนาญ และความสามารถ ในการใช้ความคิด กระบวนการคิดเพื่อค้นหาความรู้ รวมทั้งการแก้ปัญหา การคิดเป็นทักษะทางปัญญา เพราะเป็นการทำงาน ของสมอง การคิดมีทั้งการคิดพื้นฐานและการคิดระดับสูง (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข, 2550: 14) จึงส่งผลให้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของช่องผกา สุขุมทอง (2563: 83) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ เรื่องการเปลี่ยนแปลงของโลกระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 18.20$) สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 9.70$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 สอดคล้องกับวิจัยของณตยา พาบัว (2560: 50) ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียน สูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากผลการวิจัยของ Li Zhao et al. (2021) และ Kittipak and Wittaya (2021: 5) ทำให้สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพราะมีผลการวิจัย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเมื่อเทียบกับเป้าหมายที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 79.56/82.73 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ นักเรียนมีทักษะกระบวนการ ทางวิทยาศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น

1.1 ครูผู้สอนควรวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเวลาที่กำหนด เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีหลายขั้นตอน ต้องใช้เวลาในการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม

1.2 การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน ครูผู้สอนควรมีปฏิสัมพันธ์กันเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเอง และจัดให้มีกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ไปใช้พัฒนาทักษะ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในระดับชั้นอื่น ๆ

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ไปใช้เพื่อพัฒนา ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในระดับชั้นอื่น ๆ ด้วย

2.3 ควรศึกษาผลพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ในหน่วยการเรียนรู้
อื่นหรือวิชาอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.

กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.

ข้อผูก สุธมทอง. (2563). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเกมวิทยาศาสตร์ เรื่อง*
การเปลี่ยนแปลงของโลกระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์หาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์. สงขลา:
มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ทิศนา ขมมณี. (2558). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 19).

กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณาดยา พาบัว. (2560). *ผลการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (7E) เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ที่มีต่อ*
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มโรงเรียนบึงกอก-หนองกุลจาจังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต.
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

นลินนิภา ชัยภาค. (2565). *การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นร่วมกับเกมกระดานที่มีต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน*
เรื่อง พลังงานบนโลกของเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
หลักสูตรและการสอน. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข. (2550). *กระบวนการออกแบบย้อนกลับการพัฒนาหลักสูตรและออกแบบการสอน*
อิงมาตรฐาน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เพ็ญนิภา ชัยณรงค์ และจิตรภรณ์ วงศ์คำจันทร์. (2565). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับ*
เกมวิทยาศาสตร์ เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาฟิสิกส์ 2 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนโพธิ์ทองพัฒนวิทย์. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน.
ร้อยเอ็ด: มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.

ภารดี กล่อมดี. (2561). *ผลการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้*
ชุดแบบฝึกทักษะร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E). วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

รุ่งนภา นรมาศย์. (2556). *การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่อง เงิน*
โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

โรงเรียนบ้านกระจ่าย. (2564). *รายงานการประเมินตนเอง (Self Assessment Report : SAR) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*
ประจำปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านกระจ่าย. ยโสธร: โรงเรียนบ้านกระจ่าย.

วันทนา งามเนียม. (2564). *ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน*
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัย
ราชภัฏนครสวรรค์.

- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2564). ผลการทดสอบระดับชาติ Onet ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. สืบค้นเมื่อ 8 มิถุนายน 2565, จาก <http://www.newonetestresult.niets.or.th/Individualweb/Mobile/frmStdGraphScoreMobile.aspx>
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). ครูวิทยาศาสตร์มืออาชีพ แนวทางการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: อินเทอร์เน็ตคุชเชนซ์พพลายส์.
- สุวรรณ จัวยทอง. (2558). หลักการจัดการเรียนรู้ ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- Kittipak, C. and Wittaya, W. (2021). The Development of Scientific Reasoning Ability on Concept of Light and Image of Grade 9 Students by Using Inquiry-Based Learning 5E with Prediction Observation and Explanation Strategy. *Journal of Education and Learning*, 10(5), 728-750.
- Li Zhao, Wei He, Xiaohong Liu, Kai-Hsin Tai, Jon-Chao Hong. (2021). Exploring the effects on fifth graders concept achievement and scientific epistemological beliefs: applying the predictionobservation-explanation inquiry-based learning model in science education. *Journal of Baltic Science Education*, 20(4), 652-659.
- Petros, L., Sylvester, A., Sara de Freitas, Panagiotis, P. and Ian Dunwell. (2021). *Science teachers' experiences of inquirybased learning through a serious game: aphenomenographic perspective*. Coventry: Coventry University.

ภาคผนวก

หลักเกณฑ์การเสนอบทความ

หลักเกณฑ์การเสนอบทความ เพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นคู่มือในการเขียนบทความสำหรับผู้ที่มีความประสงค์ในการส่งบทความเข้าร่วมตีพิมพ์ลงวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยจะกำหนดทั้งรูปแบบและแนวทางในการพิมพ์บทความ ซึ่งจะใช้ในการจัดทำวารสารในรูปแบบเล่ม ดังนั้น เพื่อเป็นการควบคุมคุณภาพและเพื่อให้การจัดทำเอกสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว ผู้ส่งบทความควรพิมพ์บทความตามรูปแบบ และแนวทางที่กำหนดอย่างเคร่งครัด โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้นของวารสาร

1.1 ชื่อวารสาร : วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Journal of Roi Et Rajabhat University

1.2 เลขมาตรฐานสากลประจำวารสาร (International Standard Serial Number-ISSN)

ISSN 2985-2110 (Print)

ISSN 2985-2129 (Online)

1.3 วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการ ผลงานวิจัย บทความทางวิชาการ บทความทั่วไป บทวิจารณ์หนังสือ ที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาสังคม เป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการของนักวิจัย นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

1.4 ประเภทผลงานที่ตีพิมพ์ ประกอบด้วย บทความวิชาการ/บทความปริทัศน์ บทความวิจัย

1.5 ขอบเขตเนื้อหา ประกอบด้วย สาขาภาษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ การจัดการทั่วไป การตลาด นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ส่งเสริมการเกษตร สิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม สารสนเทศศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมสหวิทยาการ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1.6 กำหนดพิมพ์เผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ (มกราคม-เมษายน, พฤษภาคม-สิงหาคม และ กันยายน-ธันวาคม)

2. นโยบายการพิจารณากลับกรองบทความ

2.1 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และต้องไม่อยู่ในกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์อื่นใด

2.2 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องเป็นบทความที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพทางวิชาการ และมีประโยชน์ในเชิงทฤษฎี หรือเชิงปฏิบัติ สารบทความและแนวการเขียนต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวารสาร โดยผ่านการพิจารณาและให้ความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ จำนวน 3 ท่านต่อบทความ และเป็นผู้มีผลงานทางวิจัยอย่างต่อเนื่อง โดยใช้การประเมินแบบไม่เห็นกันทั้งสองฝ่ายระหว่างผู้พิมพ์และผู้ประเมิน (Double-Blinded)

2.3 กองบรรณาธิการอาจส่งผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิให้ผู้เขียนแก้ไข เพิ่มเติม หรือพิมพ์ต้นฉบับใหม่แล้วแต่กรณี

2.4 กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการตรวจแก้ไขรูปแบบบทความที่ส่งมาตีพิมพ์

2.5 การยอมรับเรื่องที่ตีพิมพ์เป็นสิทธิ์ของกองบรรณาธิการ และกองบรรณาธิการจะไม่รับผิดชอบในเนื้อหาหรือความถูกต้องของเรื่องที่ส่งมาตีพิมพ์ทุกเรื่อง

3. รูปแบบการเขียนบทความผลงานวิจัยฉบับเต็ม (Full Paper)

3.1 การเตรียมต้นฉบับ จัดพิมพ์แบบ 1 คอลัมน์ มีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 ขนาดของต้นฉบับ พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสีขนาด A4 ($8\frac{1}{4} \times 11\frac{3}{4}$ นิ้ว = 21×29.7 ซม.)
เว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบน 3.18 เซนติเมตร ด้านล่าง ขวามือ และซ้ายมือ 2.5 เซนติเมตร

3.1.2 เค้าโครงหน้ากระดาษ ระยะขอบบน ขนาด 3.18 ซม. ระยะขอบซ้าย ขวา กลาง ขนาด 2.5 ซม.

3.1.3 ตำแหน่งของแท็บหยุด ตั้งค่าเริ่มต้นที่ 1.5 เซนติเมตร และตั้งเพิ่มขึ้นจุดละ 0.5 เซนติเมตร

3.2 รูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่ง ใช้รูปแบบอักษร TH Sarabun PSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด ระยะระหว่างบรรทัดเป็นแบบบรรทัดเดี่ยว (Single space) โดยใช้ขนาด ชนิดของตัวอักษร รวมทั้งการจัดวางตำแหน่ง ดังนี้

3.2.1 ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) ขนาด 18 Point ชนิดตัวอักษรตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย

3.2.2 ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ) ขนาด 16 Point ชนิดตัวอักษรตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย

3.2.3 ชื่อผู้เขียน (ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ขนาด 12 Point ชนิดตัวอักษรหนา แบบเอียง ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้ายใต้ชื่อเรื่อง เว้น 1 บรรทัด

3.2.4 หัวข้อใหญ่ในบทความ ขนาด 14 ชนิดตัวอักษรหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย ก่อนขึ้นหัวข้อต่อไป เว้น 1 บรรทัด จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ และจัดย่อหน้าเป็นแบบกระจายแบบไทย

3.2.5 หัวข้อย่อย เว้นระยะห่างตามลำดับของแท็บหยุด ขนาด 16 Point ชนิดตัวอักษรตัวปกติ

3.2.6 การอ้างอิงในเนื้อหา ให้จัดพิมพ์ดังนี้

1) การเขียนอ้างอิงโดยระบุ ชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสาร ไว้หน้าข้อความเพื่อบอกแหล่งที่มา

1.1) ภาษาไทย

ชื่อ สกุล (พ.ศ.: หน้า)

1.2) ภาษาอังกฤษ

นามสกุล, อักษรตัวแรกของชื่อต้น. อักษรตัวแรกของชื่อกลาง. (ค.ศ.: หน้า)

2) การเขียนอ้างอิงโดยระบุ ชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสาร ไว้หลังข้อความเพื่อบอกแหล่งที่มา

2.1) ภาษาไทย

(ชื่อ สกุล, พ.ศ. : หน้า)

2.2) ภาษาอังกฤษ

(นามสกุล, อักษรตัวแรกของชื่อต้น. อักษรตัวแรกของชื่อกลาง, ค.ศ.: หน้า)

3.2.7 ท้ายกระดาษ แทรกอ้างอิงท้ายเรื่อง ประกอบด้วย

ข้อมูล สังกัดผู้นิพนธ์ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ครบถ้วนทุกคน

1) นักศึกษาหลักสูตร สาขาวิชา สถาบันการศึกษา อีเมล ขนาด 12 Point ชนิดตัวอักษรธรรมดาแบบเอียง
ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย (กรณีเป็นนิสิต หรือนักศึกษา)

2) ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชา สถาบันการศึกษา ขนาด 12 Point
ชนิดตัวอักษรธรรมดาแบบเอียง ตำแหน่งชิดขอบกระดาษซ้าย (ข้อมูลที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

3.3 จำนวนหน้า ต้นฉบับควรมีความยาวไม่เกิน 10 หน้า

4. การเรียงลำดับเนื้อหาต้นฉบับ

เนื้อหา ภาษาไทยที่มีคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ควรแปลเป็นภาษาไทยให้มากที่สุด (ในกรณีคำศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นคำเฉพาะที่แปลไม่ได้หรือแปลแล้วไม่ได้ความหมายชัดเจนให้ทับศัพท์ได้) และควรใช้ภาษาที่ผู้อ่านเข้าใจง่าย ชัดเจน หากใช้คำย่อต้องเขียนคำเต็มไว้ครั้งแรกก่อน เนื้อหาต้องเรียงลำดับดังนี้

4.1 บทความวิจัย

บทความวิจัยจัดเป็นเอกสารทางวิชาการประเภทเดียวกับรายงานการวิจัย (Research report) มีสาระและรูปแบบการนำเสนอที่คล้ายคลึงกัน โดยบทความวิจัยเป็นเอกสารทางวิชาการที่นักวิจัยเขียนขึ้นในรูปบทความวิชาการ เพื่อนำเสนอข้อค้นพบ เชิงประจักษ์และหรือนวัตกรรมที่เป็นผลงาน บทความวิจัยมีการเรียงลำดับเนื้อหาที่สำคัญดังนี้

4.1.1 ชื่อเรื่อง ควรสั้นและกะทัดรัด ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

4.1.2 ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงาน หรือสถาบัน ที่อยู่ หรือ Email ของผู้เขียน เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

4.1.3 บทคัดย่อ ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Abstract) เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านแล้วเข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 250 คำ หรือ 15 บรรทัด โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) โดยเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา เช่น วัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลผลการศึกษา

4.1.4 คำสำคัญ เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คำ โดยให้คำสำคัญภาษาอังกฤษตรงกับคำสำคัญภาษาไทย แต่ละคำคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (Comma)

4.1.5 บทนำ เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมาและเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ให้ข้อมูลทางวิชาการ พร้อมทั้งจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวข้องอย่างคร่าว ๆ มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาและการวิจัยนั้นด้วย และควรอ้างอิงงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

4.1.6 วัตถุประสงค์ ใช้ชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา

4.1.7 กรอบแนวคิดและสมมติฐาน ระบุ กรอบแนวคิดของงานวิจัย พร้อมทั้งทฤษฎี แนวคิดที่นำมาสร้างกรอบแนวคิดและสมมติฐาน(ถ้ามี)

4.1.8 วิธีดำเนินการวิจัย ควรอธิบายวิธีดำเนินการวิจัย โดยมีหัวข้อดังนี้

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กล่าวถึงกลุ่มประชากร วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ที่มาของกลุ่มตัวอย่าง แหล่งที่มาของข้อมูล

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1.9 สรุปผล สรุปผลที่ได้จากการวิจัยเป็นลำดับอาจแสดงด้วยตาราง แผนภาพประกอบการอธิบาย ทั้งนี้ ถ้าแสดงด้วยตาราง ควรเป็นตารางแบบไม่มีเส้นขอบตารางด้านซ้ายและขวา หัวตารางเป็นแบบธรรมดาไม่มีการระบายสี และขีดเส้นคู่ กรณีตารางยังไม่สิ้นสุดให้ขีดด้วยเส้นเดี่ยว และเมื่อสิ้นสุดตารางให้ขีดด้วยเส้นคู่ ตารางควรมีเฉพาะที่จำเป็น ไม่ควรมีเกิน 5 ตาราง สำหรับรูปภาพประกอบควรเป็นรูปภาพ ขาวดำ ที่ชัดเจนและมีคำบรรยายได้รูป กรณีที่จำเป็นอาจใช้ภาพสีได้

4.1.10 อภิปรายผล การอภิปรายผลการวิจัยว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงไร และควรอ้างทฤษฎี หรือเปรียบเทียบการทดลองของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นด้วยตามหลักการหรือคัดค้านทฤษฎีที่มีอยู่เดิม

4.1.11 กิตติกรรมประกาศ ระบุสั้น ๆ ว่าได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย และความช่วยเหลือจากองค์กรใดหรือใครบ้าง

4.1.12 ข้อเสนอแนะ

- 1) ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
- 2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

4.1.13 เอกสารอ้างอิง เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อน แล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศหากผู้เขียนมีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนแรกแล้วตามด้วย และคณะ หรือ and others (เอกสารอ้างอิงภาษาไทยให้แปลเป็นภาษาอังกฤษ ควบคู่กัน)

4.2 บทความวิชาการ

บทความวิชาการเป็นการนำเสนอความรู้ ความคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานทางวิชาการที่เชื่อถือได้ในเรื่องนั้น ๆ โดยมีหลักฐานทางวิชาการอ้างอิง มีการวิเคราะห์ วิพากษ์ ให้ผู้อ่านเห็นประเด็นสำคัญอันเป็นสาระประโยชน์ที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอแก่ผู้อ่าน ซึ่งอาจจำเป็นต้องใช้ประสบการณ์ส่วนตัว หรือประสบการณ์และผลงานของผู้อื่นมาใช้ มีการเรียบเรียงเนื้อหาสาระอย่างเหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเกิดความกระจ่างในความรู้ความคิดที่นำเสนอ อ้างอิงทางวิชาการและใช้แหล่งอ้างอิงทางวิชาการอย่างถูกต้อง เหมาะสมตามหลักวิชาการ และจรรยาบรรณของนักวิชาการ มีการอภิปรายให้แนวคิด แนวทางในการนำความรู้ ความคิดที่นำเสนอไปใช้เป็นประโยชน์ หรือมีประเด็นใหม่ ๆ ที่กระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความต้องการสืบเสาะหาความรู้หรือพัฒนาความคิดในประเด็นนั้น ๆ ต่อไป บทความวิชาการมีการเรียงลำดับเนื้อหาที่สำคัญดังนี้

4.2.1 ชื่อเรื่อง ควรสั้นและกะทัดรัด ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

4.2.2 ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงาน หรือสถาบัน ที่อยู่ หรือ Email ของผู้เขียน เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

4.2.3 บทคัดย่อ ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Abstract) เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านแล้วเข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 250 คำ หรือ 15 บรรทัด โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) โดยเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา เช่น วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิดและสมมติฐาน(ถ้ามี) กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษา

4.2.4 คำสำคัญ เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คำ โดยให้คำสำคัญภาษาอังกฤษตรงกับคำสำคัญภาษาไทย แต่ละคำคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (Comma)

4.2.5 บทนำ เขียนจุดให้ผู้อ่านเกิดความสนใจในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งสามารถใช้วิธีการและเทคนิคต่าง ๆ ตามแต่ผู้เขียนจะเห็นสมควร เช่น อาจใช้ภาษาที่กระตุ้น จูงใจผู้อ่านหรือยกปัญหาที่กำลังเป็นที่สนใจขณะนั้นขึ้นมาอภิปราย หรือตั้งประเด็นคำถามหรือปัญหาที่ท้าทายความคิดของผู้อ่านหรืออาจจะกล่าวถึงประโยชน์ที่ผู้อ่านจะได้รับจากการอ่าน เป็นต้น

4.2.6 เนื้อหา การจัดลำดับเนื้อหาสาระ ผู้เขียนควรมีการวางแผนจัดโครงสร้างของเนื้อหาสาระที่จะนำเสนอ และจัดลำดับเนื้อหาสาระให้เหมาะสมตามธรรมชาติของเนื้อหาสาระนั้น การนำเสนอเนื้อหาสาระควรมีความต่อเนื่องกัน เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจสาระนั้นได้โดยง่าย

4.2.7 สรุปผล ควรมีการสรุปประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความนั้น ๆ ซึ่งอาจทำในลักษณะที่เป็นการย่อ คือ การเลือกเก็บประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความนั้น ๆ มาเขียนรวมกันไว้อย่างสั้น ๆ ท้ายบท

4.2.8 เอกสารอ้างอิง บทความทางวิชาการ เป็นงานที่เขียนขึ้นบนพื้นฐานของวิชาการที่ได้มีการศึกษาค้นคว้า วิจัยกันมาแล้ว และการวิเคราะห์ วิพากษ์อาจมีการเชื่อมโยงกับผลงานของผู้อื่นจึงจำเป็นต้องมีการอ้างอิงเมื่อนำข้อความ หรือผลงานของผู้อื่นมาใช้ โดยการระบุให้ชัดเจนว่าเป็นงานของใคร ทำเมื่อไร และนำมาจากไหน เป็นการให้เกียรติเจ้าของงาน การอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิง

ภาษาไทยก่อน แล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศหากผู้เขียนมีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนแรกแล้วตามด้วย และคณะ หรือ and others

4.3 บทวิจารณ์หนังสือ

บทวิจารณ์หนังสือ เป็นการพิจารณาหนังสือเรื่องนั้น ๆ โดยละเอียดเพื่อประเมินคุณค่า ออกมาเป็นข้อเขียน เป็นบทความที่วิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาสาระ คุณค่าและคุณภาพของหนังสือ บทความ โดยบทวิจารณ์หนังสือจะต้องบอก รายละเอียดของหนังสือ ได้แก่ ชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ ครั้งที่พิมพ์ จำนวนหน้าและเลข ISBN ให้ชัดเจน โดยใช้หลักวิชาการและดุลพินิจอันเหมาะสม บทวิจารณ์หนังสือ ประกอบด้วย

4.3.1 ชื่อเรื่อง ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน ควรตั้งชื่อเรื่องที่เรียกร้องความสนใจของผู้อ่าน และสื่อ ความหมายได้ชัดเจน เช่น ตั้งชื่อตามชื่อหนังสือที่ต้องการวิจารณ์ ตั้งชื่อตามจุดมุ่งหมายของเรื่อง ตั้งชื่อ ด้วยการให้ประเด็นชวนคิด ชวนสงสัย

4.3.2 ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงาน หรือสถาบัน (ภาควิชา คณะ มหาวิทยาลัย) ที่อยู่ หรือ Email ของผู้เขียน เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

4.3.2 บทนำ เป็นการเขียนนำเกี่ยวกับเรื่องที่จะวิจารณ์ เช่น ถ้าเป็นการวิจารณ์วรรณคดีต้อง บอก ชื่อวรรณคดี ผู้แต่ง ประเภท ความเป็นมาของเรื่อง และอาจเขียนอธิบายและจุดใจที่ทำให้ผู้วิจารณ์ สนใจวรรณคดีเรื่องนี้

4.3.3 เนื้อเรื่อง เป็นส่วนแสดงความคิดเห็นและรายละเอียดในการวิจารณ์ โดยนำเสนอจุดเด่น และจุดบกพร่องของเรื่องอย่างมีหลักเกณฑ์และมีเหตุผล หากต้องการเล่าเรื่องย่อของวรรณคดี หรือ วรรณกรรม ที่นำมาวิจารณ์ควรเขียนเล่าเรื่องอย่างสั้น ๆ เพราะการวิจารณ์ไม่ใช่การสรุปเรื่อง แต่เป็นการแสดงความคิดเห็นของผู้วิจารณ์ที่มีต่อวรรณคดีหรือวรรณกรรมเรื่องนั้น ผู้เขียนต้องการสื่อความหมายอะไร มายังผู้อ่านหนังสือและสื่อให้ชัดเจนหรือไม่อย่างไร ถ้าประเด็นในการวิจารณ์มีหลายประเด็น ควรนำเสนอ ตามลำดับ เพื่อให้ผู้อ่านบทวิจารณ์เข้าใจง่ายไม่สับสน ในกรณีที่วรรณคดีหรือวรรณกรรมเรื่องนั้นมีจุดเด่น และจุดด้อย ควรเขียนถึงจุดเด่นก่อนแล้วจึงกล่าวถึงจุดด้อย เพื่อให้เกิดกับผู้เขียน และแสดงให้เห็นว่าการวิจารณ์ คือ การสร้างสรรค์ไม่ใช่การทำลาย

4.3.4 บทสรุป เป็นย่อหน้าสุดท้ายของบทวิจารณ์ เป็นการเขียนสรุปความคิดทั้งหมดที่วิจารณ์ และให้แง่คิดหรือข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน นอกจากนี้บทสรุปยังช่วยให้ผู้อ่านได้ทบทวนประเด็น สำคัญของเรื่องและความคิดสำคัญของผู้วิจารณ์ แม้ว่าผู้อ่านอาจจะไม่ได้อ่านบทวิจารณ์ทั้งบท แต่ได้อ่าน บทสรุปก็สามารถทราบเรื่องของวรรณคดีหรือวรรณกรรมที่นำมาวิจารณ์ รวมทั้งความคิดเห็นของผู้วิจารณ์ ที่มีต่อวรรณคดีหรือวรรณกรรมเรื่องนั้นได้

4.4 บทความปริทัศน์

เป็นงานทางวิชาการที่ประเมินสถานะล่าสุดทางวิชาการเฉพาะทางที่มีการศึกษาค้นคว้า มีการวิเคราะห์องค์ความรู้ทั้งทางกว้างและทางลึกอย่างทันสมัย โดยให้ข้อมูลวิพากษ์ที่ให้เห็นแนวโน้มที่ควรศึกษาและพัฒนาต่อไป ผู้เขียนควรตรวจสอบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่นำเสนออย่างละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหาที่ใหม่ที่สุด บทความปริทัศน์ต้องนำเสนอพัฒนาการของเรื่องที่นำเสนอ ข้อมูลที่นำเสนอจะต้องไม่จำเพาะเจาะจงเฉพาะผู้ที่อ่านที่อยู่ในสาขาของบทความเท่านั้น แต่ต้องนำเสนอข้อมูลที่ผู้อ่านในสาขาอื่น ๆ หรือนิสิตนักศึกษาในระดับสูงสามารถเข้าใจได้ บทความปริทัศน์เป็นการนำเสนอภาพรวมของเรื่องที่นำเสนอโดยในหน้าแรกของบทความปริทัศน์จะประกอบด้วย

4.4.1 ชื่อเรื่อง ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน ควรตั้งชื่อเรื่องที่เรียกร้องความสนใจของผู้อ่าน และสื่อ ความหมายได้ชัดเจน

4.4.2 ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงาน หรือสถาบัน (ภาควิชา คณะ มหาวิทยาลัย) ที่อยู่ หรือ Email ของผู้เขียน เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

4.4.2 คำสำคัญ ระบุความสำคัญของเรื่อง (Keywords) จำนวนไม่เกิน 5 คำ

4.4.3 ส่วนของเนื้อหาของบทความ ต้องมีบทนำ (Introduction) เพื่อกล่าวถึงความน่าสนใจ ของเรื่อง ที่นำเสนอ ก่อนเข้าสู่เนื้อหาในแต่ละประเด็น

4.4.4 บทสรุป (Conclusion) เพื่อเป็นการสรุปเรื่องโดยย่อให้เข้าใจว่า เรื่องที่ได้นำเสนอน่าสนใจ และความเป็นมาอย่างไร พร้อมขมวดปมเรื่องที่นำเสนอ พร้อมข้อเสนอแนะจากผู้ค้นพบเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว สำหรับให้ผู้อ่าน ได้พิจารณาประเด็นที่น่าสนใจต่อไป ผู้ค้นพบควรตรวจสอบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่นำเสนออย่างละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหาที่ใหม่ที่สุด บทความปริทัศน์ต้องนำเสนอพัฒนาการของเรื่องที่นำเสนอ ข้อมูลที่นำเสนอ จะต้องไม่จำเพาะ เจาะจงเฉพาะผู้อ่านที่อยู่ในสาขาของบทความเท่านั้น แต่ต้องนำเสนอข้อมูลที่ซึ่งผู้อ่าน ในสาขาอื่น หรือนิสิตนักศึกษา ในระดับสูงสามารถเข้าใจได้

5. การส่งบทความ

กำหนดการรับบทความ สามารถส่งบทความถึงกองบรรณาธิการ ได้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ผ่านระบบลงทะเบียนออนไลน์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru>

6. ติดต่อสอบถามข้อมูล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อาคารเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ชั้น 7
113 หมู่ 12 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 45120
เบอร์โทรศัพท์ 0 4355 6231, 0 4355 6001-8 ต่อ 1027 โทรสาร 0 4355 6231, 0 4355 6009
เว็บไซต์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/reru> Email : reru.journal101@gmail.com

ชื่อเรื่องภาษาไทย

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ

ชื่อ สกุลผู้เขียน (ภาษาไทย)¹, ชื่อ สกุลที่ปรึกษา/ผู้ร่วมวิจัย² และ ชื่อ สกุลที่ปรึกษา/ผู้ร่วมวิจัย³

ชื่อ สกุล ผู้เขียน (ภาษาอังกฤษ)¹, ชื่อ สกุล ที่ปรึกษา/ผู้วิจัยร่วมคนที่ 1 ² and ชื่อ สกุล ที่ปรึกษา/ผู้วิจัยร่วมคนที่ 2 ³

บทคัดย่อ

ใส่เนื้อหา.....กำหนดให้จำนวนคำ ไม่เกิน 250 คำ....

คำสำคัญ: คำที่1, คำที่ 2, คำที่ 3

Abstract

ใส่เนื้อหา.....

Keywords: คำที่1, คำที่ 2, คำที่ 3

บทนำ

ใส่เนื้อหา.....

วัตถุประสงค์

1. ใส่เนื้อหา.....
2. ใส่เนื้อหา.....

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

ใส่เนื้อหา.....

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแสดงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎี.... ของ (ปี: เลขหน้า) และแนวคิดของ ... (ปี: เลขหน้า) มาประยุกต์ใช้เป็น ชื่อต้นตัวแปรต้น..... ที่ด้าน ได้แก่ 1) ด้าน..... 2) ด้าน..... และชื่อต้นตัวแปรต้น..... ที่ด้าน ได้แก่

1) ด้าน..... 2) ด้าน..... โดยแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังภาพประกอบ ...

วิธีดำเนินการวิจัย

¹ ข้อมูลสังกัด ผู้นิพนธ์ (หากเป็นนักศึกษา ข้อมูลประกอบด้วย นักศึกษาหลักสูตร สาขาวิชา สถาบัน และ อีเมล (ข้อมูลภาษาไทย)

² ข้อมูลสังกัด ที่ปรึกษา หรือ ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 1 (ข้อมูลประกอบด้วย ตำแหน่งทางวิชาการ และสังกัด) (ข้อมูลภาษาไทย)

³ ข้อมูลสังกัด ที่ปรึกษา หรือ ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 2 (ข้อมูลประกอบด้วย ตำแหน่งทางวิชาการ และสังกัด) (ข้อมูลภาษาไทย)

¹ ข้อมูลสังกัด ผู้นิพนธ์ (ข้อมูลภาษาอังกฤษ)

² ข้อมูลสังกัด ที่ปรึกษา หรือ ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 1 (ข้อมูลภาษาอังกฤษ)

³ ข้อมูลสังกัด ที่ปรึกษา หรือ ผู้ร่วมวิจัย คนที่ 2 (ข้อมูลภาษาอังกฤษ)

ใส่เนื้อหา.....

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ใส่เนื้อหา.....

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ใส่เนื้อหา.....

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เริ่มเนื้อหา.....

2.1 ใส่เนื้อหา.....

2.2 ใส่เนื้อหา.....

2.3 ใส่เนื้อหา.....

2.4 ใส่เนื้อหา.....

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เริ่มเนื้อหา.....

3.1 ใส่เนื้อหา.....

3.2 ใส่เนื้อหา.....

3.3 ใส่เนื้อหา.....

3.4 ใส่เนื้อหา.....

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เริ่มเนื้อหา.....

4.1 ใส่เนื้อหา.....

4.2 ใส่เนื้อหา.....

4.3 ใส่เนื้อหา.....

4.4 ใส่เนื้อหา.....

สรุปผล

ใส่เนื้อหา.....

1. ใส่เนื้อหา.....

1.1 ใส่เนื้อหา.....

1.2 ใส่เนื้อหา.....

2. ใส่เนื้อหา.....

2.1 ใส่เนื้อหา.....

2.2 ใส่เนื้อหา.....

อภิปรายผล

ใส่เนื้อหา.....

1. ใส่เนื้อหา.....

1.1 ใส่เนื้อหา.....

1.2 ใส่เนื้อหา.....

2. ใส่เนื้อหา.....

2.1 ใส่เนื้อหา.....

2.2 ใส่เนื้อหา.....

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ใส่เนื้อหา.....

1.2 ใส่เนื้อหา.....

1.3 ใส่เนื้อหา.....

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ใส่เนื้อหา.....

2.2 ใส่เนื้อหา.....

2.3 ใส่เนื้อหา.....

เอกสารอ้างอิง (ไม่ต้องระบุประเภท ให้เรียงลำดับตามพยัญชนะ)

หนังสือ

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อหนังสือ (พิมพ์ครั้งที่ ครั้งที่พิมพ์ ให้ระบุ กรณีพิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป). จังหวัด: สำนักพิมพ์.

วารสาร

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่พิมพ์(ฉบับที่), ช่วงของเลขหน้าของบทความ.

วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์. วิทยานิพนธ์ ชื่อปริญญา ชื่อเต็ม สาขาวิชา. จังหวัดที่ตั้งสถาบัน: ชื่อสถาบันการศึกษา.

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์. ดุษฎีนิพนธ์ ชื่อปริญญา ชื่อเต็ม สาขาวิชา. จังหวัดที่ตั้งสถาบัน: ชื่อสถาบันการศึกษา.

สื่อออนไลน์

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อเรื่อง. สืบค้นเมื่อ วัน เดือน ปี, จาก URL ที่ใช้สืบค้น

รายงานการประชุม

ชื่อ สกุล. (พ.ศ.). ชื่อหัวข้อ หรือเรื่องการประชุม. ชื่อการประชุม สมัย ครั้งที่ ครั้งที่. วัน เดือน ปี. สถานที่จัด: สำนักพิมพ์. เลขหน้า.

สัมภาษณ์

ชื่อ สกุล. (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์). สัมภาษณ์. ตำแหน่ง.

ตัวอย่างตาราง

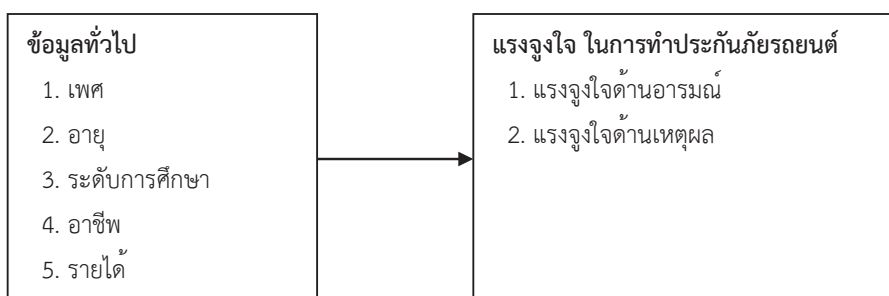
ตาราง ลำดับของตาราง ชื่อตาราง หากมากกว่า 1 บรรทัด ให้ชื่อตารางตรงกับบรรทัดแรก

ระบบ	ชื่อ สกุล	ระดับความคิดเห็น	หมายเหตุ
1. การบริหารงาน	สิงหา อยู่สุข	มากที่สุด	
2. การรับรู้	มีนา สุขเจริญ	น้อยที่สุด	

ตัวอย่างภาพประกอบ

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ ลำดับของภาพประกอบ ชื่อภาพประกอบ หากมากกว่า 1 บรรทัด ให้ชื่อภาพประกอบตรงกับบรรทัดแรก